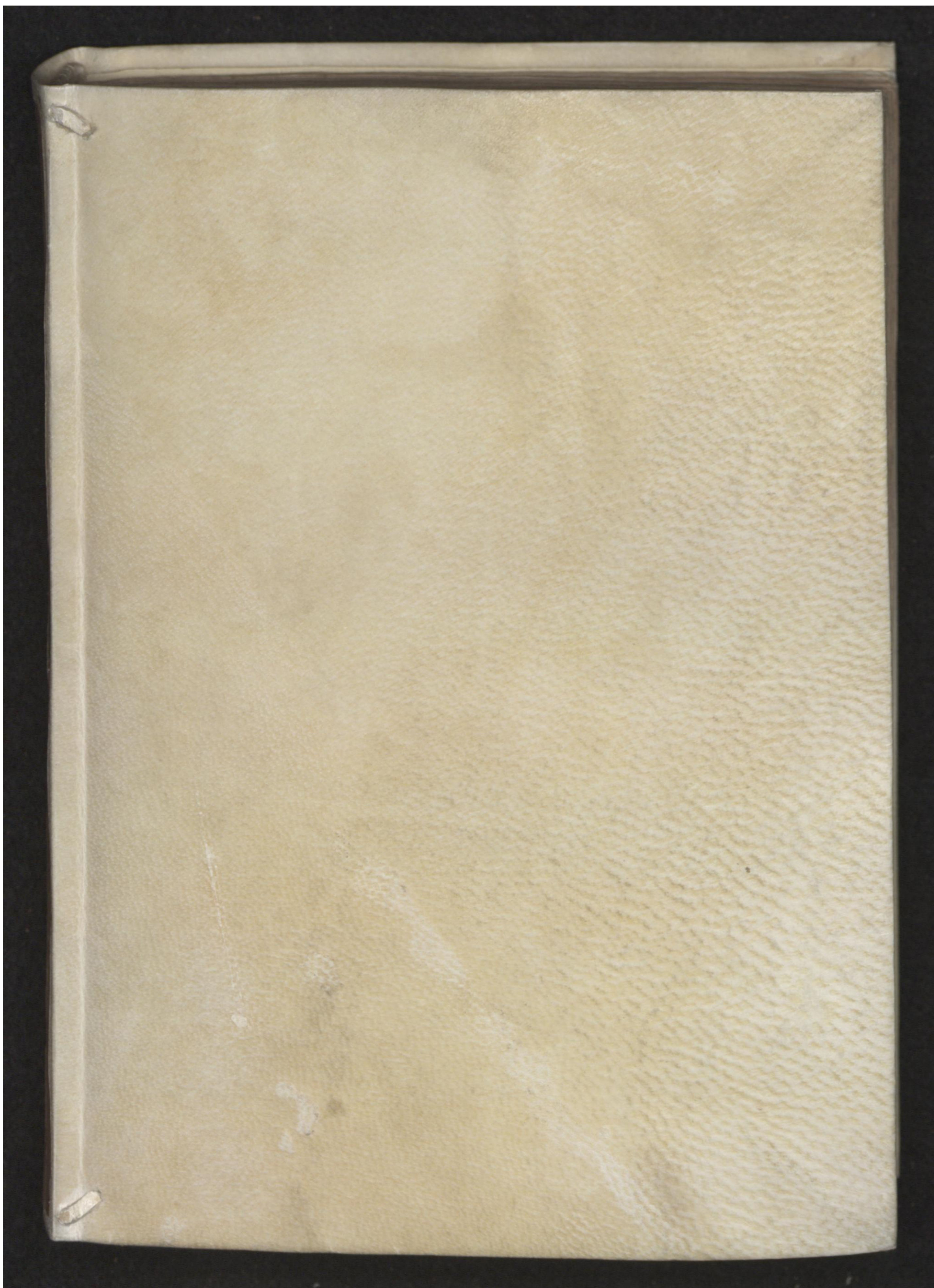
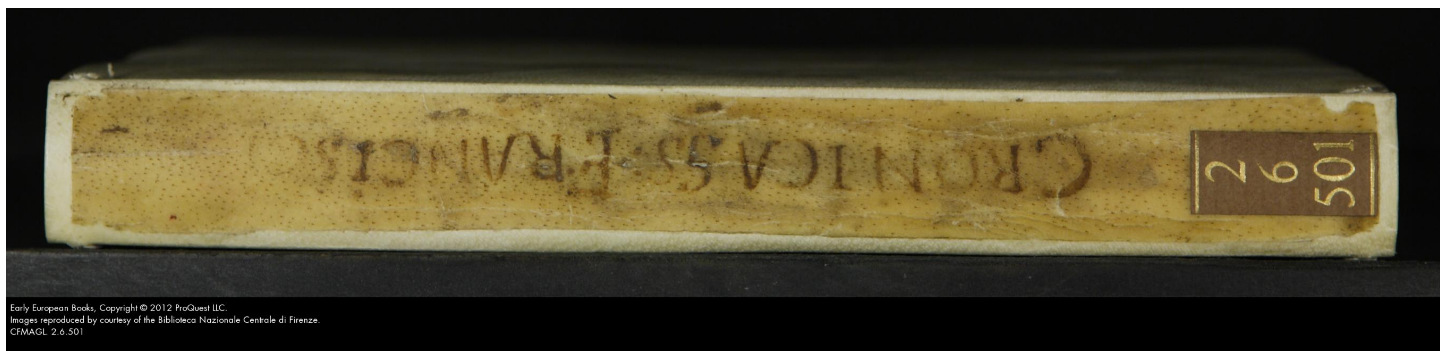
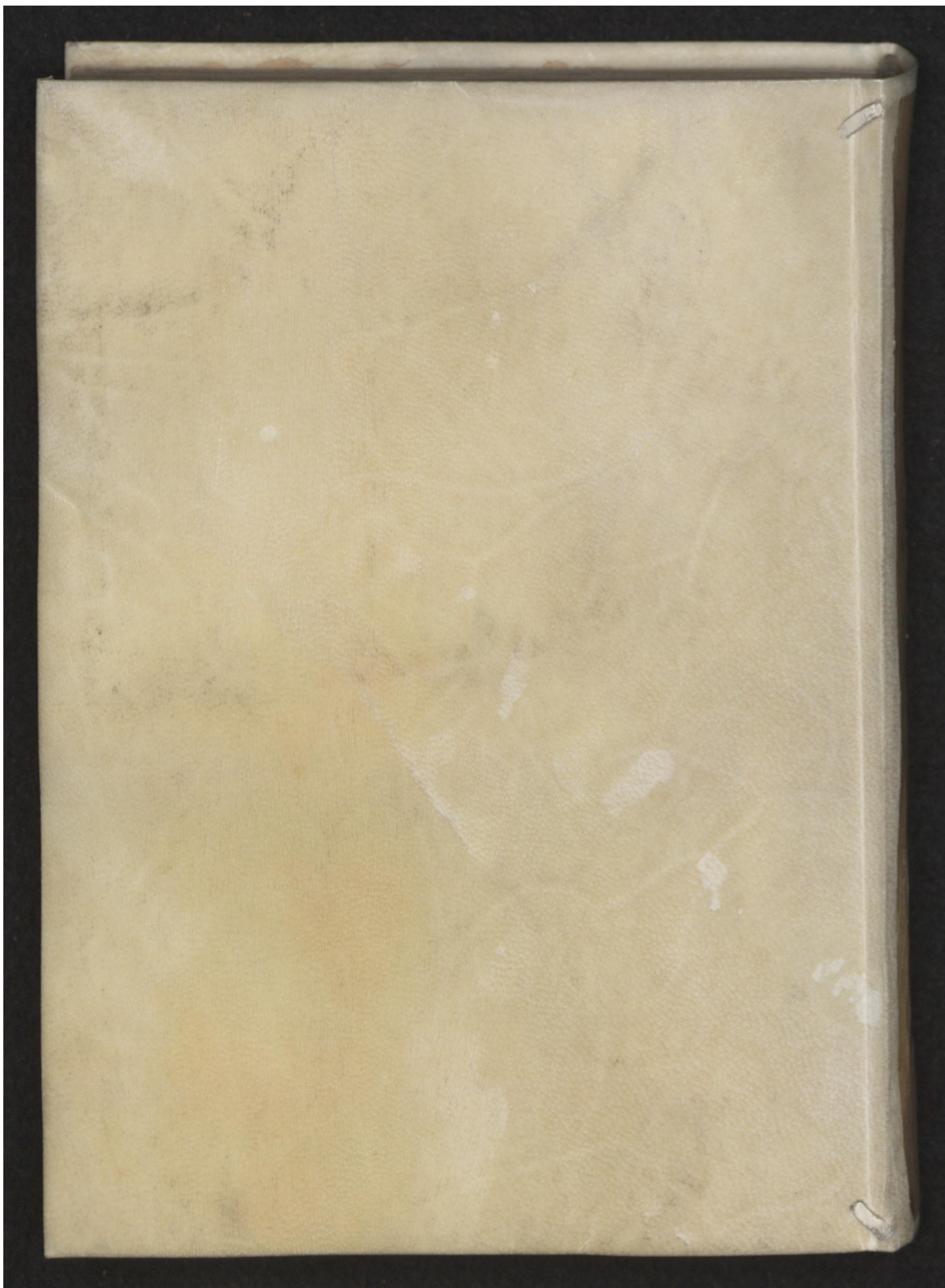

CRONICAS FRANCISC
2
6
501

CHRONICA
SERAPHICI.

CHRONICA SERAPHICI MONTIS ALVERNAE.

In quo Iesus Christus Dominus Francisco Seraphico suę Passionis impressit Insignia.

Auctore P. F. Saluatore Vitale Sardiniensi Ord. Min. Obseru. Prouinciæ Thusciæ.

Florentiæ, Ex Officina Zenobij Pignonij. 1630. *Sup. Permissu.*

Illustriss. Excellentißimoq; Domino

D. EMANVELI PEREZ.
De Guzman el Bueno.

Duci Methinæ Sidoniæ, Comiti de Niebla, Marchioni Cazazæ de ordine Tusonis aurei, Consiliario Regio, Capitaneo Generali, Bethicæ.

Patrono atq; munifico Protectori Prouinciæ Sancti Gregorij Philippinarum.

F. Saluator Vitalis Franciscanus. S. P. Q. F.

Eneris tui splendor, tuorum antiquissima stemmata, Maiorũ imagines, eorum Clarissima belli facinora, parta trophæa, spectata præsertim illius (cuius rerum strenuè fortiterq; gestarum celebritas innotescit) *D. Alphonsi Perez de Gusman el Bueno*, in obsidione Thariffæ fidelis equitis monimenta: tuæ iam vitæ morumq; integritas, clementia, prudentia, pietatis ac veræ Religionis cura, innumerabilia deniq; alia, quæ omnia ac singula, tam splendida, tam

lucida, tam illuſtria, tam fertilia, tamq; prædicatu omnia copioſa, vt centum linguas, imò centena principum eloquentiæ millia fatigare poſſent, exigunt, vt Aluernæ magnalia tibi meritiſſimè conſecrentur. Idque inquam ex animo, voto, atq; inſtantia R. P. Fratris Petri de Conceptione, Prouinciç S. Gregorij Philippinarum Procuratoris, & Commiſſarij ad Sanctiſſimam conuerſionem, à Reuerendiſs. P. omnigenæ virtutis exemplo, Santander Generali Indiarum Commiſſario, deſtinati. Tibi næ, ad noſtram beneficentiam nato, ad protectionem promptiſſimo ſuſcipiendam, ad Zoilorum ex Ariſtarchi lymphantium Schola mordacem illam, qua ſibi quæq; obuia reprimendam, dicacitatem præcipuo Mecçnati. Tibi æquiori cçteris iure, vtì Patrono dictç Prouinciæ Philippinarum à Superis dato, priſcç à vetuſtiſſima ſæculorum memoria Heroum nobilitatis deducta ſerie Guzmanorum inclyta, vnà cum genuinæ magnificentiç inſignijs effulgenti: tibi cum generis, tum fortunç, tam corporis, quàm animi dotibus exornato, Habet hìc, Heros ampliſſime Excellē-

tia

tia tua, Excellentissimum Regium Xenium, Munificentia, pretiosius atq; opulentius cũctis munus, murenulas aureas vermiculatas argento, Sponsę; inaures; quinq; nimirum Iesu vulnera Saluatoris; Petræ inquam foramina, Cauernæ macerias, cunabula columbarum. Accipito Melliflui stillam nectaris. *Ego verò*, ait Bernardus, *fidenter, quod ex me mihi deest, vsurpo mihi ex visceribus Domini quoniam misericordiæ effluunt: neq; desunt foramina per quæ effluant. Foderunt manus, eius & pedes, latusq lancea forauerunt, & per has rimas licet mihi sugere mel de Petra, oleumq; de Saxo durissimo. Dominus meus, & Deus meus, vnde hoc reportatum oraculum, nisi ex foraminibus Petræ? In his Columba tutatur, & circumvolitantem intrepida intuetur accipitrem, & ideo ait: COLVMBA MEA IN FORAMINIBVS PETRÆ. Quid non boni in Petra? in Petra securus, in Petra firmiter esto, securus ab hoste, fortis à casu.* Hæc Bernardus. in Cant. serm. 61.

Fige acies, bone Princeps, perspice, contemplare munusculum quinq; vulnerum, quod amplitudinis, ac celsitudinis tuæ ocu-

lis, cordis offero calatho. Namq; *vult videri, vult benignus Dux decori militis vultum* (oyd esto como Capitan que soys) *& oculos in sua sustolli vulnera, vt illius ex hoc animum erigat, & exemplo sui reddat, ad tolerandum, fortiorem. Enim verò, non sentiet sua, dum illius intuebitur vulnera. Stat Martyr tripudians, & triumphans toto licèt lacerato corpore, & rimante latera ferro, non modò fortiter, sed alacriter, sacrum è carne sua conspicit ebullire cruorem. Vbi tunc ergo tunc anima Martyris? Nempe in tuto, nempe in Petra, nempe in visceribus Iesu; vulneribus nimirum patentibus ad inrroeundum. Si in suis esset visceribus, scrutans ea ferrum sentiret, dolorem non ferret, succumberet & negaret. Nunc autem in Petra habitans, quid mirum, si in modum petræ durauerit?*

En hìc quinq; Ægyptię Ciuitates, de quibus Isai. 18. *in die illa erunt quinq; Ciuitates in terra Ægypti*. Harum vna Solaris; *Ciuitas solis vocabitur vna.* Hęc lateralis Plaga? Quid ni? *Ibi enim coruscantis Christi amoris Sol, velut in suo curru triumphans, residet: & sicut in vrbe illa, quam alio nomine Heliopolim dixerunt antiqui, Phœnix auis reuiuiscens renouabatur, sic*

anima

anima interiorem vitam renouare desiderans, ad Christi latus accedit, vt antiquarum passionum pennis, & anteactæ vitæ culpis relictis, nouas cęlestium cupiditatum pennas, nouaq; superna dona recipiat. Doctissimus Carthagena lib. 14. hom. 14.

En hìc Refugij quinq; vrbes, Paralip. 1. cap. 6. Arietes totidem Sacrificij; Naasson autem *serpens* interpretatur, & ecce serpens Iesus in deserto figuratus, incolumes reddit gentes, Num. 21. Arietes quinque ij, nempe vulnera, quę Patri obtulit Crucis in ara, corrnigeri: claui sunt cornua, *& cornua in manibus eius*. Appensi sunt hisce capti illi, peremptiq; à Iosue Reges quinq; *interfecit eos, atq; supendit super quinq; stipites*. Iosue 10. En hìc Abigail quina munera: *quinq; arietes coctos, quinq; sata polentæ* 1. Reg. 25.

En hìc, Princeps, quinq; Dauidici lapides, quibus Goliath illum, non figuratiuum sed figuratum, stygium strauit Iesus. *Elegit sibi quinq; limpidissimos lapides de torrente* 1. Reg. 17. Ecquis nescit, quod ipse, *de torrente in via bibit?* Tunc hosce colligere lapides orsus, Passionis inquam dolores, & Crucem.

En

En hìc, o Dux, Ducis eiusce Dauid panes quinq; *Nunc ergo si quid habes ad manum, vel quinq; panes*. 1. Reg. 21. Vides hìc quinque mille Salomonis carmina, *fuerunt carmina eius quinq; millia*. 3. Reg. 4. En hic tibi perennes aquæ viuę scatebræ; *haurietis aquas de fontibus Saluatoris*. Isa. 12. Fenestræ obliquę Salomonis templi, *fecit in templo fenestras obliquas*. 3. Reg. 6. hæq; vitreæ aureæq; æternitatis Sacelli; admirabile Patri donum; *oblatum donum miratus est Pater*; ait Chrisost. serm. de Ascen. tom. 3. infiniti valoris Xenium, impretiabile munus, inæstimabile felicitatis humani generis monimentum.

En hìc tibi, quinq; lucratiua talenta; Matth. 25. Quinq; vasa olei prudentum Virginum Matth. 25. imò ipsæ quinq; prudentes, Sponsi cælestis amasię, quę intrauerunt cum eo ad nuptias Paradisi, fatuasq; omneis propulere. En hìc porticus quinq; priscinę, Ioa. 5. En quinq; illa Pauli verba, *in Ecclesia volo quinq; verba loqui*. 1. Corin. 14. En quinq; literę nominis Sacrosancti *Iesus*, quo ipsum in Spiritu Sancto profertur; Ecce isthic, vocales quinq; A. E. I. O. V. Alphabeti superni,

ni, ſine quibus cęteræ literæ mutæ ſunt, cęteræ perdunt vocemq; ſonumq; Habes hìc illos aſperrimos quinq; panes hordeaceos, Ioa. 6. Eccere deniq; quinq; Zonas cœli, de quibus Ouid. 1. Metam. *vtq; duę dextrę; &c.* de quibus Maro, Georgic. 1.

„ Quinq; tenēt cælum̄ Zonę, quarū vna coruſco
„ Semper ſole rubens, et torrida ſemper ab igne,
„ Quā circū extremæ dextra, læuaq; trahuntur
„ Cerulea glacie concretæ, atq; imbribus atris,
„ Has inter, mediamq; duę Mortalibus ægris
„ Munere conceſſę Diuum.

Mirum! *quarum vna coruſco, ſemper Sole rubens, & torrida ſemper ab igne:* nonne congruè de lateris plaga, id fandum? Plaga illa, quid quæſo niſi Aetna Seraphica, flammas euomens? Per ipſam cor flammeum euaporat Exterius, exhalatq; En hic tandem quinq; grana Cærei Paſchalis.

Tantum accipe Xenium, ſi quantitas tuæ ſordeſcat moli, affectus huiuſce arrideat qualitas: Audias Leonis aureum. *Non de muneris penſatur pondere, ſed de beneuolentiæ quantitate.* Algeri de Sacram. lib. 2. c 7. *Quia Deus curat non ex quanto corde ſibi ſeruiatur.* Diſce

igitur

igitur ex hoc, non quantum sed potius quale rependere, disce cordis affectum excipere, animum respectare. *Sæpe sub exiguo munere magna latent*. Verùm & dantis personam quoq; respicere debes, Seruorum Dei scilicet, qui tibi viritim à cœlo, & superis iugiter salutem felicitatemq; instantissimè flagitãt. Persona vna sunt omnes, erga tuæ celsitudinis beneuolentiam, & amorem connexi; Discalciati Sancti Francisci alumni: nec te latet, amplissime Procer, Discalciatos hosce (omnium gratia dixerim) decorem esse Domus Dei, Decus Ecclesię, nouæ prolis fętum vberrimum, quo ipsa Ecclesia incrementis amplificatur egregijs: quorum virtutum elegantia Franciscana Religio venustatur, perfectionis exemplo renidet, Sanctitatis splendore coruscat. Hic est, vt ea, quæ suo suorumq; omnium nomine, R. F. Petrus Procurator, & Commissarius Philippinarum potentatui tuo nunc donat, magni pendas, dicente Ouidio lib. 4. de Ponto. *Multiplicat tamen hunc grauitas Auctoris honorem, & Maiestatem res data dantis habet*. Prouincia Philippinarum grauissima magnęq; auctorita-

tis

tis perſona eſt. Grauis proculdubio eſt quoque dâs Auctor, Sacerdos vti Altiſſimi, Deo addicta perſona ſolemniter, ſerenus excipe, gratus accipe, libenter ſuſcipe quod offertur.

Nueſtro Señor guarde la Iluſtriſſima, y Excelentiſſima perſona y eſtado de V. Excel. que con ſu gracia alumbre nueſtro entendimento, abraſe la voluntad, y aficione nueſtros coraçones, y deſſeos; de manera que ſe cumpla en todos lo que ſu Santa voluntad ordenare; y eſta obra que à V. Excel. dedico, aprouecbe, y ſea occaſion de que ſu Mageſtad Soberana, ſea en ſu Sieruo Franciſco enſalçada, ſeruida, y glorificada. Domini eſt ſalus, & ſuper populum tuum benedictio tua. Vale ad Neſtoreos, ad felices, ad quot, ad quos optamus annos.

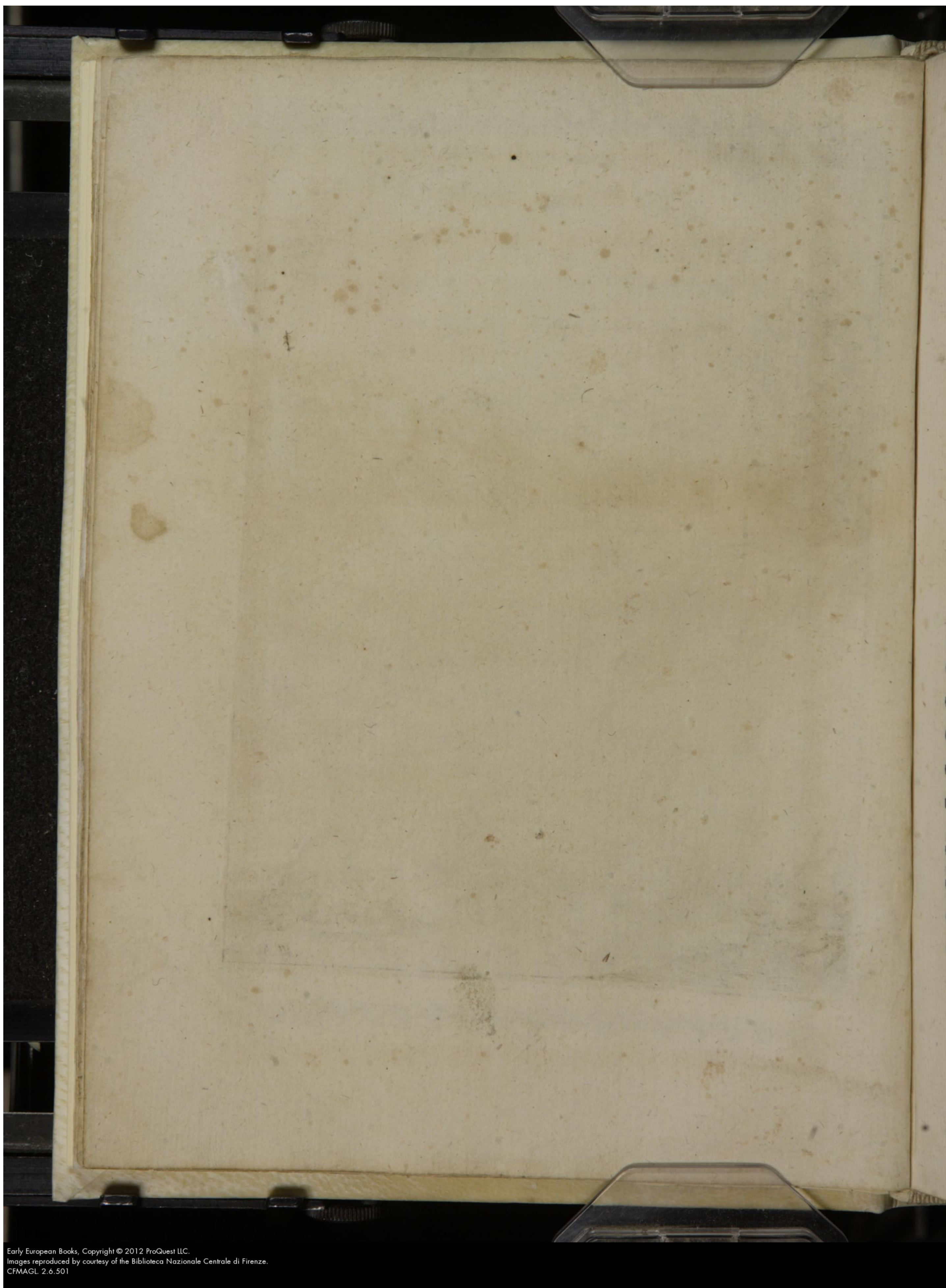
Florentiæ, in Conuentu S. Saluatoris, in quo aſſeruatur habitus S. P. Franciſci, is ipſe quo Sacra recepit ſtigmata; die 13. Iunij. 1630.

A D

Ad pium Lectorem.

PArce mi candide, si qua offenderis impolita: ægrotus eram dum hæc æderem; nec mireris tales tantoque præli errores, quos nec velim, neq; potuerim absens auertere. Macrobius lib. 5. Saturnalium c. 3. (Magister Franciscus Aretinus conqueritur) tria dixit, antiquitus habita fuisse ex æquo impossibilia: Ioui fulmen subtrahere, Herculi clauam, & Homero versum. Auserim ego quartum addere, Typographiæ errata. Argi oculi vix sufficere videntur, præcipuè verò, si dum sub prælo sudat opus, Auctor absit. Errores multiplices irrepsere; deteriores corrigam, alios oculatus agnosce. Vale, hocceq; Montis opusculum, Seraphici Patriarchæ nostri gratia, meritisque, ne respuas. Mihi quod obolet; Deoq; bonorum omnium fonti, quod redolet tribuens.

Alf. Parigi 1628

Emitte lucem tuam Iesu, & veritatem tuam Christe: ipsa me deduxerunt à sæculi tenebris, *& adduxerunt in Montem Sanctum*, Seraphicam Religionem, *& in tabernacula tua*, Vulnera, *contemplanda, & describenda. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto.*

Basis, & fundamentum totius Historiæ.

RVCIS Christi mons Aluernæ
Recenset mysteria
Vbi salutis æternæ
Dantur priuilegia
Dum Franciscus dat lucernæ
Crucis sua studia.

Hoc in monte Vir deuotus
Specus solitaria
Pauper à mundo semotus
Condensat ieiunia,
Vigil, nudus, ardens, totus,
Crebra dat suspiria.

Solus ergo clausus orans
Mente sursum agitur,
Super gestis Crucis plorans,
Mœrore conficitur;
Crucisque fructum implorans
Animo resoluitur.

Ad quem venit Rex è cœlo
Amictu Seraphico
Sex alarum tectus velo,
Aspectu pacifico,
Affixusque Crucis telo
Portento mirifico.

Cernit Seruus Redemptorem,
Paßum impaßibilem,
Seclorum Imperatorem
Tam pium, tam humilem
Verborum audit tenorem,
Viro non effabilem.

Vertex montis inflammatur
Vicinis cernentibus
Cor Francisci transformatur
Amoris ardoribus
Corpus verò mox ornatur
Mirandis Stigmatibus.

Collaudetur Crucifixus
Tollens mundi scelera,
Quem laudat Concrucifixus,
Crucis ferens vulnera
Franciscus prorsus innixus,
Super mundi fœdera. Amen.

MONS.

Eius descriptio, situs, forma, nomen, & alia plura. Lib. 1. Cap. 1.

IN principio, quo creauit Deus Cœlum, & terram, montium quoque moles intumuit, eorumq; sub aquis prominuere cacumina. Dominico die mundus incæpit à luce; quæ adhuc ipso tenebris inuoluto, ab æternæ scatebra claritatis erupit. Septembris mensis (vt Abulensis part. 1. Defensorii cap. 14. Rabinorum auctoritati arridens) opinatur die 25. eiusce mirabilis opificij structuræq; primordia veneramur, dum Lyra in Gen. 7. suas hoc modulo fides excutit, Autumni videlicet tempore mundi cunabula vagientis extasse. Nec absonat Lyra ab Exodi tono illo: *solemnitatem &c.* cap. 23. neque ab illo 34. *solemn. hebdomadarum &c.* Nec demum ab eo quo Gen. 2. accinit Moyses; *produxitq; Dominus*: eoque cap. 3. *de fructu lignorum*. Maturos fructus quis habet? Autumnus.

Septembris igitur mense (*Tysri* aliàs) Montes prominuere cum terra, vt piè disseritur: dieq; tertio, is est Martius, congregatis aquis in locum vnum, detectaq; maris operculo, aridas frontes & cornua protulit alma tellus. Tumque tu (Angelicum culmen) futuræ Christi militiæ Martium castrum, die Martio vnà cum cœteris iugis apparens, hisce ornatum va libus impendisti. Qui te sub auras ab Oceano protulit triumphantem September: ipseq; fuit, qui te postmodum, Europæ Montium facilè principem, immortalis Dei Sa-

cris honoribus insigniuit. Alij euentibus varijs, occultisque viscerū terræ causis emersere; alij portentosi diluuij turbine conuoluente, lignis, terraqu; congesti, cumuli surrexere; tu verò, Mons Dei, mons pinguis, nonnisi ea metipsa, *quæ fabricata est Auroram, & Solem*, dextera conditus; caput ad Sydera sustulisti. Stetit repentè, inter Gauri Montis fimbrias, mareq; culmen vastum anno inquam 1538. 29. Septembris: alibique hoc genus alij montes insurgunt nuper educti; Aluerna verò Saxeus totus, & quasi dolatis, rupibus emunitus factus est manu Dei.

Situs Montis. §. 1.

INter Vmbriam, & Ætruriam Vertex hic eminet; altissimi Apennini humeros grauissimè premens. Longè latè prospectus explorat; vastam nimirum, ad Picænum vsque cœlum, Anconæ finitima, Ducatus Vrbij compita protrahit speculam. Romam, Neapolimq; ad Austrum habet, Florentiam verò, Pisasque ad Occiduam plagam, ad Africum ponè vergentes; ad Boream, Bononiam; ad Eoas propè auras, Diuæ Lauretanæ pretiosis obsequitur ædibus. Imminet Aluerna Casentinæ Valli, oppidis consitæ, iugiter iuni; Magni Ducis Ætruriæ ditio, statusq; munimen, & robur. Arx enim ipse Sanctus Mons est. Ex qua Signifer inclytus Crucifixi Iesu explicato vexillo, militiam Crucis in prælia concit. Superior ambitus 3. milliaria continet: inferior quinque millibus circumfertur. Intra eius diametrum in superficie sublimiori, monticulos 12. habet Apostolorum inquam symbolum de quibus B. Bernardinus Senensis 4. tomo de Seraphim, serm. 16. hæc. *In Monte Auerniæ, qui est Mons mirabilis. Nam primò est magis excelsus alijs, & circumdat per tria milliaria, & si bene considero habet duodecim monticulos.* Idem Augu-

ſtinus à Miſlio in ſuo Dialogo. Et in noſtro Chronico bene meminimus. Videtur à longè vt ſignum ſuper Apennini vertices eleuatum, Regium culmen apex, & frondeum; abſciſſum & vnicum, atque à cœteris ſegregatum altiſſimis montibus circumſeptum, interſtitijs vallium auguſtarum diſcretum. Ab eductiori montis labro vulgò la Penna videtur Vrbium, & Marchia Anconitana, parteſq; Vmbriæ, Peruſiæ montes longè latèq; acies traijcit.

Vallis Caſentina cui Mons imminet. § 2.

CAſentinum, vocatur vallis ampliſſima illa cui Mons imminet, ab antiquo vocabulo Cluſium; vnde Cluſinus, a, vm, & Cluſentinus a, vm; Populus. Hic belli ſtudijs aſper, natura ſuapte cruentus, apud Auctores celebritate pollet. Plinius lib. 3. cap. 3. Annius Viterbienſis in Commentarijs, alijque nonnulli. Cluſini, & Cluſentini, à Caſtro ad Montis Aluernæ radices poſito, Cluſium nomine, vulgò *Chiuſi*, dicti ſunt. Ad arma præcipites, igneo ſanguine fulgurantes, Cluſini. Diuites olim nunc tenues ob rixatus. Ante diluuium nemini diſplicet, fuiſſe Gigantes, abruptis his locis, feriſſimos incolas Aborigines poſtmodum Montes hoſce, præruptoſque tractus indigeni coluere. Quin & illi, quibus gentilica ſuperſtitio diuinos honores adſcripſit, Genij, regionem iſtam ſibi aſciſcentes, ad vſque Latium, Hetruriæque ſinum cultum ſuum protrahentes, propagatores Italiæ habiti ſunt. *Nam in quorum tutela locus eſt, in eo Dij Genij genuerunt Italiam. Quare amnis Tyberis, attingens Hetruriam & latium, ſolus locus eſt in tutela Deorum Geniorum Italiæ.* Hæc Annius in ſuis Commentarijs, ſuper Frag. M. Catonis.

Clusentinæ Vallis castra, & oppida. §. 3.

TOta Vallis Aluernæ olim consita castris erat; nũc rudera extant in arduis eductisque mõtibus Puppium autem Romena, Fatutium, Biblea, cum alijs integra perseuerant, est Puppium terra primaria Casentini, *Poppium* à Romanis dicta Poppis enim, Annio teste, idem ac Puppis erat apud eos, & quia Puppis habet forma, Puppium, seu Poppium nũcuparunt. Municipium Romanorum, imò Colonia fuit Poppium, gaudebatque Latij priuilegijs atque Italię, iure autem Ciuium Romanorum ob strenuitatem Poppienses nobiles gaudebant. Comites Guidi Arcem Popij sedem sibi delegerunt potentissimi Proceres Castrorum plurium Casentini Domini. Guidus primus Comes Palatinus Octonis primi Augusti, patruelis, horum progenitor, & origo extitit. Qui Octone cum ipso in Italiam veniens, à saluberrimo Virginis partu anno 938. Mutillanæ Florentinæ Romaniæ ditione donatus, ob fortiter gestas res, PATER PATRIÆ à Rauennatibus dictus est. Gloriosè in Comitatu se gerens Guidus omnium sibi animos rapiebat, & oculos; donec puellæ vim intulit eius nepos, eamque sacra soluta zona turpauit. Tum siquidem igni, & sanguine, procelloso turbine concita Ciuitas, Guidi suorumq; cæde tantum facinus expiauit. Erat tum temporis Guidus secundus latitans Modillanæ, Superisque fauentibus patri superstitit, eiusque sanguinem vindicauit. Cum enim virilem attigisset ætatem, Saxoniam petens, ibique ingenti exercitu comparato, Rauennæ ingruit, & strage miserrima eiusce paterni Sanguinis vltor afflixit. Hinc æternum sibi nomen asciuit *Guidus Beuisangue*, sanguinem bibens.

Ab hoc genitus est Guidus 3. ab hoc Guidus 4. qui Florentissimam Vrbem Florentiam colens ab Octone

4. Im-

4. Imperatore, ſuo conſanguineo, magnis honoribus cumulatus Florentina Matrona ducta Poppij Batifolij, Montemignaij, Sancti Lorini, Portiani, Palatij, Romenæ, Prati veteris, aliarumque terrarum, & municipiorum vallis Cluſentinæ auctus dote, potentiſſimus Heros euaſit, pater Comitis Simonis, qui Sacrorum Stigmatum in Montis Labro proprio ære conſtruxit, vt ſuo loco fit ſermo. Poppium tandem nouis ædificijs illuſtrauit, cinxit mœnibus, & ad meliorem formam & ſtatum redegit in cuius rei monimentum, hoc ibi extat hactenus epitaphium.

Nomine dulceſco Puppium, quaſi puppa niteſco, dulcia do gratis, & rebus abundo beatis: Seruio Guidoni Comiti, Comitique Simoni, his in communi Dominis famulabor & vni. Qui me deiectam: vera probitate refectam nunc retinent pacis lætæ gaudendo quiete.

Ad læuam portæ Ciuitatis legitur *Anno Domini 1262. Indictione 4. die verò Dominico 4 Februarij exeunt s. Domini Comites Guido nouellus, & Simon fratres, & filij Dominę Comitis Guidonis, Dei gratia in Thuſcia Palatini, & Dominę Comitiſſæ Ioannę incipi fecerunt muros, & portas Caſtri Puppij.* Aduerſione indiget mœnia condidiſſe, non eſt intelligendum, illucuſque apertam fuiſſe Arcem Puppij, abſque ſepto, ſed refeciſſe Comites ipſos murorum ambitũ, qui belli ſæuitia ſolo propè fuit æquatus. Idq; illa, *qui me deiectam, vera probitate* refectam, clariſſimè indicant verba.

Diſtat à Puppio milliario Abbatia Sancti Fidelis à Strumio ruderata; quæ olim Cluniacenſis ordinis ex inſignibus erat euerſaq; ab impio Rege Totila. Iacent eius intra ruinas oſſa B. Serui Andreæ de Strumio Valliſumbroſæ Monacus, qui in ipſo Monaſterio ſe ſe pœnitentiæ flagris edomuit, quieuit in pace. Nec longè eodem à loco protrahitur Auellanetum, vbi Seruus Dei Torrellus, Franciſcani Pœnitentium Ordinis, de

quo Seraphinus Razzi de Sanctis Thusciæ Illustrissimum præbet elogium, Anachorismum Sanctissimè colens, meritorum opulentia pollens quieuit in pace; cuius reliquiæ in Abbatiæ Puppiēsis Sacristia seruātur.

Prosequitur Vallis Aluernæ castra, & oppida. §. 4.

Biblena oppidum, seu terra, Casentinæ regionis Aluernam contra sita est, vt volunt aliqui, Passumæna olim dicta, varios belli euentus experta, laboresquè perpessa, non inglorie reiecit hostem. Annibalis terrori non cedens, fortiter gessit, quum ipse Aretio, vbi Flaminius Consul aditum illi intercludere nitebatur, terga dedit, & Passumænæ tractui fulminans, Martio fremitu in circumstantia munimenta flamas euomuit. Habet quidem verisimilis non parum, Terram istam Passumænæ fuisse titulo decoratam: Nullibi enim Passumæna castrum, oppidum, seu municipium aliquod inuenimus, quod illam esse conijci possit, nisi Biblena; quæ amœnitatem vallis summoperè peninsula continet potiorem: passusque amœnus est, Arni lactentia sugens vbèra. Peperit oppidum istud, omnium scientiarum. sed præcipuè diuinæ ac ciuilis sapientiæ studijs, celeberrimos homines; Cardinalem, Abbates, &c. vt latius in Chronico à nobis edito de hoc Monte.

Stya diuitijs olim afflua tellus, à stygia; perfluente illac amne vulgò la *stagia* sic dicta: Portianum Castrum, Romena polcherrima super arduum posita collem, Comitatus Vrbetij, Pratum vetus, Comitatus Chitignani, Vbertinorum Cómitum ditio, Rassina illustre oppidum, & alia quidem oppidula, nunc dierum extant. Quondam verò 300. prope castra munitissima Clusij vallis habebat.

De

De Valle Sancta, cui Mons Aluerna impendet. §. 5.

ASſurgit Apennini dorſum, Montefacchio nuncupatum ex Aluernæ montis aduerſo in cuius cliuo Oratorium Sancti Onufrij, pertinens vnà cum ſylua, ad Aluernæ Conuentum 3. vel 4. milliaria diſtantem. Extat ſpelęum ab incolis in veneratione habitum, eo quòd ibi Apoſtolus Barnabas, alias Ioſeph leuites, quandoque fuerit commoratus. Traditio eſt antiquiſſima ſeniorum ad nos vſque deducta, quam ſic facilè non arbitror contemnendam, quin Tertullianus contra Marcionem 2. cap. *de carne Christi*, & lib. 4. cap. 4. in eundem: Clemenſq; Alexādrinus lib. 1. ſtrommatum, conſulantur. Euſebius ipſum referens 6. lib. Hiſt. cap. 11. ita fatur. *In libro quem de Paſchate compoſuit, fatetur ſe a familiaribus ſuis cōpulſum, vt traditiones quas à veteribus Presbyteris accepiſſet literis proderet ad poſteritatē.* Ambroſius de celebratione Paſchę ait: *traditio eſt? nihil queras amplius.* Volumē Sacrum: *interroga patrem tuum, et annuntiabit tibi, maiores tuos, & dicent tibi*: Lucas in Euang. *ſicut tradiderunt nobis.* Quàm demum inexpugnabilis ſit traditio ſcripturæ diuina, & humana teſtantur. Prædicauit Apoſtolus hàc proculdubio dum Roma in Galliam Ciſalpinam tranſiret. Proditum enim eſt, imperante Nerone Romæ Barnabam affuiſſe, ſcriptoreſque celebres, Liguriam atque Inſubrium peragraſſe contendunt: nec inficiatur Cęſar Baronius, An. Chriſti 51. num. 55. dum ſic fatur. *Verùm ipſum in Italiam veniſſe, & in Liguria prædicaſse Euangelium, nobiliſſimamque Mediolanenſium Eccleſiam erexiſse, ac longè lateq; Christi fidem feliciter propagaſse; firmæ traditiones* (vides quàm potis traditio?) *eiuſdem Eccleſiæ ſcriptorum teſtimonijs confirmata fidem certam, atque indubitatam faciunt.* Pende quæſo mi lector, verba illa Baronij, *longè latèq; Chriſti fidem propagaſse* non enim coarctat & limitat, quoad locum, Apoſtoli prædicationem;

ex quo alibi Ecclesiastem egisse liquet. Fauet sodalitium Puppiense S. Barnabæ consecratum, eius enim sub nomine ipsa confraternitas est erecta: monumentum næ huiusce rei fulciens fidem: quod quidem Saxo illi concauo, vbi traditur habitasse, suppetiatur. Vidimus hisce oculis peragrauimus hisce pedibus Vallē Sanctam, antroque venerabili genuflessionibus obsequuti, summum ibi fecimus sacrum. Perlustrauimus quoque Casentinam Vallem, terras & oppida transeuntes omnia quæ scribimus explorauimus. Vidimus pariter Aluernæ montem, & non solùm vidimus, sed ibi fuimus commorati, Patris nostri Reuerendiss. Generalis Benigni à Genua in Oratorio Stigmatum collocati; in quo solitudinis biennium duximus, Quadragesimam in Conuentu prædicauimus, quinque opuscula conscripsimus, vt otium falleremus, & tempus: Archiuium domus illius euoluimus, cunctaque monumenta rerum omnium antiquissima lectitauimus, montem vndique circuiuimus, speluncas, antra, petrarum scissuras in Christi morte factas explorauimus, perpendimus, contemplati, & venerati sumus. Nō igitur ex relatione quæ prodimus arbitreris emersa, sed proprio intuitu satis cognita, inquisita, peragrata, proprijsque manibus contrectata; exceptis tamen ijs, quæ superioribus sæculis euenere: ea namque fidelissimis è monumentis apto congesta volumine consecrauimus posteritati.

De eadem Valle Sancta. § 6.

VAllis hæc olim fatidicorum fuit oraculum, cuius rei monumentum, & si læsum, ad nos vsque seruat nomen *Fatutius*. A Fatua, Dea gentilia, Fauni, Aboriginum Regis, vxore: cuius templum creditur fuisse in monte ipso Fatutio. Genitor Faunus perhibetur Faunorum,

norum, Satyrorumque, Panum, & Syluanorum, qui rusticorum erant numina. Fatua autem Fauna quoq; dicta, quòd animantium vitæ faueret: Bona Dea, bonorum aduictum causa, Ops tandem vocata, quòd ipsius ope vita constaret. Vallis igitur hæc Sancta vocatur à Sanctorum ibi degentium incolatu. Si quidem, & Ecclesię nascentis exordio, quum in Christi membra Tyranni ſęuiere, & Fidei propagatæ temporibus montes vallesque istę Sanctorum Martyrum, & Confessorum Christi fuere latibula; Nec est à ratione peregrinum, eremos hasce fragosas, & inuias Anachoretarum habitacula extitisse. Montes Pisani Secessicolis Sacrosancti, referti erant nemoritarum, quos Diuus Augustinus Mediolano in Africam rediens, anno salutis 392. visitauit. Similiter hęc per iuga solitarij multi degebant; E[illegible]js fuit Onufrius, qui in Saxo Apostoli Barnabæ Anachoriticam vitam duxit, in cunctis Onufrium Sanctum imitans: nec dubito fuisse Italum Eremitam ipsum, qvem Sanctum Onufrium vocant, more vulgi, quod, etsi Ecclesia honores ei cęlestes minimè dederit, Sanctum appellat quemquam, cum odore Sanctimonię decedentem. Petunt quotannis Religiosi Conuentus Aluernæ Vallem Sanctam ex antiquissima consuetudine S. Barnabæ, ad eius festum in Oratorio illo celebrandum: quod non modicum robur confert traditionis veritati, illuc nimirum Apostolum accessisse. Prædicauit Romæ, primusquè fuit Mediolanensis Ecclesiæ Præsul: vt ex multis habemus, inter quos Clemens Romanus Pontifex, lib. 1. Recognitionum, & Dorotheus Episcopus Tyri, in Synopsi, pietatem hanc firmant.

De

De castro Clusii. § 7.

AD radices Angelici montis Aluernæ, super collem, milliusculi spatio distans, Clusium castrum situm est; quod Annius Viterbiensis in Fragmentis Catonianis, *Clusium nouum transitus Annibalis, vocat.* Est enim aliud Clusium, antiqua videlicet Ætruriæ Ciuitas apud Glanim fluuium, arduo & excelso imposita monte, olim Comers dicta, Porsennæ Regis Ætruriæ sedes, vnaque ex xij. Colonijs Hetruscorum; celebrior facta Sancti Irenęi Diaconi Martyrio sub Aurelio Cęsare: ad cuius differentiam, *Clusium nouum*, de quo sermo vocatum est, à Romanis, qui castrum id condidere circa annum mundi 3748. Carthaginensium Romam viæ repagulum.

Dominus huius Castri fuit bonæ memoriæ Orlãdus Catani qui Aluerna B. Franciscum donauit monte; sępiusque suscepit hospitio. Quin & abrogato filijs comitatu, Pęnitentium ordinem ingressus, parentis almi ipsius manibus indutus est habitu, in quo feliciter, & laudabiliter perseuerans, fati munus impleuit; iacet in Ecclesia Beatæ Mariæ Angelorum eiusdem Sacri Mõtis. Hunc Fabianus, & Hugelinus in Speculo Vrlandum vocant. Habetur in Archiuio huius Conuentus instrumentum peruetustum, sub anno Domini 1274. per Petrum Ioannem Notarium de Burgo Campi, in quo Orlandus, Cungius, Bandinus, & Guillelminus fratres, Orlandi Comitis filij astipulati sunt Seraphinæ vxori Cungij dotis cautionem. Videas Chronicon Montis Aluernæ Thusco à nobis sermone conscriptũ lib. 1. cap. 5. vbi diffusè de ijs. Iacent ruderata omnia Clusij ędificia castri, porta superstite cum septi reliquijs adhuc stantibus. Appendices autem vsque ad 40. casulas ruinosas, circa fluuium Rassinam, habitatas vidimus. Ibi residet Potestas, iudex ordinarius ad ciuilia,

pro

pro Magno Duce Thuſciæ, cuius eſt ditio Cluſentina: ad criminalia ſiquidem iudex, qui Vicarius nuncupatur in oppido Plebis Sancti Stephani reſidentiam habet. Illuſtris quidem locus Cluſium, tum ob Seraphici Patriarchæ Franciſci hoſpitij frequentiam, tum res ob geſtas fortiter, & glorioſè à Romanis in ipſo aduerſus Annibalem, cum tandem ob Michaelis Angeli Buonarota Florentini, Sculptoris celeberrimi pictoris heroici, Architecti egregij, natalitium. Fęta namque mater Florentia veniens ibi enixa eſt tantum virum.

De Planctu magno Monte. §. 8.

EStin receſſu ad Africum imminens Valli, mons editiſſimus, vulgò *Prato Magno*, lęſo vocabulo, Planctus Magnus ita tum temporis appellatus, quo impio Totila Aretium deuaſtãte, ac demoliente, ciuium, & confinium paganorum multitudo, ſummitatem, vt in tuto eſſet montis huiuſce conſcendens, vrbemque aſpectans fumoſo incendio caligantem, cœlumque audiens vlulatuum chao reſultans, planctum edidit magnum, æternumque nomen contulit *Planctus Magnus*. Scatet iugum gelidiſſimo latice; ſed mirandum, quòd hauſtus, & in vaſe in optimi vini colorem ſaporemque ſuos innatos permutèt extemplo.

De lacu montis Aluernæ. §. 9.

IN montis viſceribus cauernoſus lacus eſt, ex quo pręcipites nouem erumpunt fontes. Profunditas ingens in concauo; voluereque accenſis ingredi facibus curioſi; nequicquam niſi ad lacus intuitum peruenire, formidanda enim penetralia ſunt, & inacceſſibilis eſt crepido. Aditus eſt Cluſium verſus; inuitatiq; fuimus ad intrandum; abnuimus. Vocant incolæ cauum

illud

illud Saxum per quod introitur. *La bucca del Diauolo.* Vide quàm merito iure abnuimus Diaboli fauces intrare scatet vndequaque Aluernia regio, castris & oppidis, caulis, magalibus, casulis, & tugurijs. Ad Boreā, & Zephyri habet oppida, Sarna, Hama, Crucem, vulgò *la Croce*, Montefatutio, aliosq; viculos. Ad Austrum, Chitignanum, Rassinam, Vezzanum, Taenam, Ruosinam, Fognanum, Soluthyum patria Serni Dei eximij Bartholomęi Petram &c.

De fontibus erumpentibus à Lauerna. §. 10.

NOuem sunt fontes qui à Monte Aluerna scaturiunt circumquaque Rasynellus, vulgò *la Rasinella.* Rasinalis, vulgò *la Fonte di Chiusi*; qui cœteris vehementior, à cauda Montis erumpit. Hi Rasinam fluuiū gignunt, magnoque impetu exiens Rasinalis inundat, & stagnat, vnde amnis ipse Rasyna per Floreste, & Archippi radices progreditur. Tertius fons est Tubus, vulgò il *Doccione*; hunc subterraneo ductu Comes Orlandus ad irriganda pomęria, viretumque direxit. Erant pomęria, eiusque horti subter Arcem Clusij, in planicie, lęso vocabulo *Arbetta* seu, *Aberetta* dicta, pro *Arboretum*. Quintus fons, est *la Fonte di S. Francesco*, in platea diuersorij Peregrinorum, secus viam in ascensu Montis. Fons hic omnibus excellentior est, biberunt enim ex eo Sancti multi; Seraphicus Franciscus cum socijs suis, ex ipso hauriebant aquam; B. Antonius de Padua, Bonauentura Seraphicus; Bernardinus, Capistranus, quinque Martyres Marrochiorum, & quotquot Aluerniam accesserunt Sancti fontem ipsum eorum præsentia sanctificarunt. Aquilegia cum non essent conuentui ex hoc fonte aquam vti propiore sumebant. O quoties pusillus grex cum miti Pastore hàc circumsedit, & gratiarum cum actione combibit?

Quo-

Quoties, oh quoties, &c. Sextus est Caballinus, vulgò *la Cauallaia*. Septimus, fons hospitij, *la fonte dell'Ospedale* ibi enim olim hospitium fuit. Octauus, fons Christi, vulgò, *del mal paßo*, iuxta locum, quem *la bocca del vento* vocant. Nonus est fons lupi, *la fonte del lupo*. Est igitur circumfluus omnis Aluerna fontibus nouem, Angelorum referentibus totidem choros. Siquidem (vt suo loco fit sermo) *Mons Angelorum* est; eoque titulo à septem Episcopis, qui totum montem vnda lustali expiantes circuiere: necnon ab Angelo Sacerdoti in altari apparente, decoratus, & insignitus est.

ALVERNÆ.

Nomenclatio Montis eiusque ratio. Cap. 2.

SAnctus hic vertex, quemadmodum admirabilium rerum mysterijs, ita & nominum scatet armillis. Nicolaus 4. Alexander 4. Martinus 5. Bonifatius 9. Innocentius 8. Iordanus Cardinalis, Doctor Seraphicus, Tres Socij B. Francisci FF. Fabianus, & Hugelinus coęui Diuo, in Speculo, Magister Conform. Rodulphus Gonzaga, Marcus Vlysiponensis, & Matthęus Episcopi, vocant. *Aluerna*. Congruè sanè, Francisci Regia Aluerna dicta Franci Aruerni, vt Stephanus, Strabo alijque memorant, celebres; acresque bello fuerunt: vnde nominis cognatione finitimi, Aluernęis Aruerni Seraphicis Martibus coumbrarunt. Alex. idem 4. Ioannes 23. Diuus Antoninus 3. par. Hist. cap: 1. S. Bernardinus tom. 4. Polydorus Virgilius, de inuen. rerum, lib. 7. Martyrol. Rom. & alij dicunt, *Auerna*. Erat nœ Auerna olim, Auernusque laculus dici poterat,

rat, intus elitens: quandoquidem idolorum lucus, & ara fuit. Baronius, Alex. 4. Ioan. 22. & alij, *Aluernii*, nuncupant. Plutarcus, Sabellicus, Horatius, 1. epist. ad Quintium, Plautus, Lucilius, Varro, Gregorius Ferrariensis, Syntag. 1. Baptista Mantuanus Fast. 5. *Lauerna*, & ij magis propriè. Alij *Verna*, *Vernia*, *Auernia*, *Auerna*: alij demum, *Monte delas llagas*; *delle Stimmate di S. Francesco &c.* ad similitudinem Sanctę Ciuitatis, quę nominum varietate decorata Ierusalem, Solyma, Hierosolyma, Salem, Sion, Vrbs, Ciuitas Regia, Sacerdotalis per omnium gentium ora currebat. Ad morem pariter Montis rosei, atque purpurei Sacrosancti: Diu nam Moria, de hinc Golgotha, inde Caluaria, subinde Caluarius Mons est dictus. Pulchrè igitur tot nominum varietate se gerit, quidam enim Caluarius Mysticus est, eoque vocabulo à multis offendimus insignitum.

An Lauerna sit proprium nomen, & quare. §. 1.

LAuerna est nomen proprium Sacro Monti, á Dea Gentilium sic vocata; de qua Plautus in Aul. *ita*, inquit, *bene me amet Lauerna*: Ausonius, *pulchra Lauerna da mihi fallere*. Pluresque Lauernam prisci, produnt memoriæ furum Deam. Festus magnificum illi templum ad portam Lauernalem adscribit; Acron in via Salaria Phanum adstruit, subiungens à lauacro sic nominari: nam cultores Lauernæ priusquam Phani limina penetrarent eluebantur: vnde Lauerniones, lauatoresque dicti Lauernæ cultores intelligebantur.

Romani ergo, Thuscię Domini, patrijs illuc dijs illatis, eò quod passim loca fatidica meditabantur Etrusci sibi lucos, & nemora vendicantes ipsi quoque Dęmonum suorum tentoria figere nitebantur. Vnde cum alibi struxissent delubra, hic etiam Lauernę templum, & aram Lauerniones erexere; hoc & in luco Sacra fiebant

bant lauernalia; donis & votis noctu illuc raptoribus, horumquè asperrimorum montium grassatoribus facto agmine confluentibus. Lauernus itaque Larua suā hìc habuit Regiam quousque mortalibus per aduentum Iesu Christi ęterni Dei, ęternique Patris filij, veritatis felicissimus dies illuxit; Tunc Lauerna formidabilis Eumenidum sylua, in iucundum, verquè cęleste roseum vernantibus spatijsque florentibus, paradisum versa est genialem. *Primauera*, vocant montem hunc multi; verquè pulcherrimum Angelorum. *Sanè, o dilecti filij, celebrem illum vernantis Aluernæ mõtis, in quo sublimatum corpus à sublimiori animo non dissentit*. Hęc Alex. 4. in literis, *si nouæ militiæ* Guillelmus Aretinus Antistes, in literis, anno 1256. *Locum montis Aluerniæ diuina munificentia plus vernantibus miraculis, quàm floribus venustatum*. Ver miraculorum ait Aluernam esse: Adstipulatur Neotericus quidam, in tractatu Arboris S. Francisci, canens. *Di quel gran Monte intendo, Oue Borea neuoso Di fuor mai sempre Verna Ma lo spirto soprano Dentro v'adduce Primauera eterna*. Raptorum vilium eras igitur, ò Lauerna? Nobilium nunc dierum es, qui rapiunt cœlum, locus.

Melior de Lauerna sententia. §. 2.

A Cęteris auius Acron pergit, non rapturę quidem, sed Secretorum Deam fuisse Lauernam, eiusque cultores eò dici latrones, quòd summo silentio velut furtum res tenerent. Subscribit Gregorius Ferrariensis, de *Dijs gentium syntag.* 1. alijque nostratis ętatis, arcanorum Deam ipsam tali conspicuam nomine, quia pectore premere profitebantur, eius cultui mancipati, quod semel à fido reticent ę fuerat consecratum. Lauernę igitur mons, Secretorum est locus: ita planè. Secreta mirifica reuelauit Patriarchę Seraphico Christus Dominus, cum ei Passionis suę sanctissimę contulit

stigmata. *Licèt aliàs dicere solitus esset, secretum meum mihi: tunc tamen cum multo timore seriem retulit visionis præfatæ, addens quòd is qui sibi apparuerat, aliqua dixerit, quæ nunquam dum viueret alicui hominum aperiret*; fatur Bonauentura in legenda B. Franc. cap. 13.

Latrones per detractionem, e, dicebantur antiquitus ij, qui Principis latera claudebant, à nomine, Latus, lateris, Laterones, quasi laterales, per syncopā, latrones, teste Varrone. Latro, seu Latero magni Principis Franciscus, idest legatus à latere Iesu Christi. Ita eum vocat Gregorius IX. apud Theologum Conformitatum, lib. 1. fruc. 2. in prosa quam edidit, in laudem B. Francisci, dicens.

Caput Draconis vltimum
Vltorem ferens gladium,
Aduersùs Dei populum
Excitat bellum septimum:
Contra Cœlum erigitur,
Et nititur attrahere
Maximam partem syderum.
Ad damnatorum numerum;
Verùm de Christi latere
Nouus legatus mittitur,
In cuius sacro corpore
Vexillum Crucis cernitur.
Franciscus Princeps inclytus,
Signum Regale baiulat,
Et celebrat concilium
Per cuncta mundi climata.

Vides candidè quā aptè Latro seu Latero est Franciscus? Lauerna igitur tali tantoque bene congruit Lateroni.

Crucis Christi recenset Mysteria.

RECenset Aluerna Crucis mysteria; ad ea siquidem recensenda creatus est, eoquè re satis vera mirum est, vt situ, sacrificio, nomine, forma, & positione Crucem referat; vt ijs quæ subdimus elucescit.

Refert Crucem situ. Cap. 3.

EX qualitate, locique positione liquet Aluerniȩ Montem istum Crucis imaginem prȩseferre. Crux enim in medio terrȩ fixa est, vt Cosmographi, Geographique tradunt; resque admodum celebrata proditur, Ierusalem esse in medio terrȩ, mediumque Golgothȩ montis cauo, vbi Crux substitit, circumscriptum, perhibent Decumani, & literis & probitate Viri. Quin & Psaltes Regius, *operatus est salutem in medio terræ* vaticinatus est psal. 73. Quin etiam is ipse qui fecit eam, per Ezechiel ait. *Ista Ierusalem in medio gentium posui eam, & in circuitu eius terras.* Vbi Hieronymus, *Ierusalem,* inquit, *in medio mundi sitam, hic idem Propheta testatur, vmbilicum terræ esse demonstrans.* Adstipulatur Iosephus de Bello Iudaico lib. 3. cap. 2. subscribit Victorinus Pictauiensis, de locis Sanctis, cap. 3. edit carmen.

Est locus ex omni medium quem credimus, orbe
Golgotha Iudæi patrio cognomine dicunt.

Mons Aluerna in vmbilico Italiȩ situs est, vt patet ex eo quod Plinius, & Varro scribunt, Vmbriam cor Italiȩ; Aluerna à multis Auctoribus in Vmbria collocatur. Ierusalem mysticè, quoque dicitur; quia quod ibi actum hìc renouatum est. *Mons ille est* ait Rodulphus in Historia Seraphica, *velut altera Ierusalem.* Car-

dinalis Mōtaltus, quum Sanctum Montem cum effusione lachrimarum inuisit, *vn'altra Gerusalem è questa*, clamauit. Idemque Sixtus V. oraculo vocis, ex prompsit. Hierusalem vallibus cingitur, Iosaphat inter Vrbem, & Oliuetum iacens. Valle Siloe ad Zephyrum: Valle Gion à parte occidua, portam versus Ramę: Valle Rafaim, Gigantum scilicet, à Septemptrione ad Austrum. Aluerna cincta est vallibus. Caluana ad Orientem, Valle Sancta, ad Septemptrionem, Casentina ad Occidentem, Valle Clusij noui ad Austrum. Quatuor hę valles quadrum formant, in cuius medio se tollit Aluerna: quadrus autem Crucem continet, quacunque vertatur effige Crux est. Ecce quomodo recenset, & refert Crucem.

Hierusalem fontes circum habebat, Iosepho lib. 6. cap. 11. teste. Siloe maximè celebris erat aquę virtute, & salubritate: oculis enim, vt scribit Bartholomęus Salignacus in descrip. Terr. San. medetur: cuius gratia adhuc paganis est pretiosa aqua illa; quę à Sion Montis radice manat. Aluerna quot scateat, patuit, fontibus, omnesque ad Montis radices profluunt. Ast ille, quem vulgus, *la fonte di S. Francesco*, vocat, Beati Patris meritis & intercessione, salubris est oculis, atque morbis. Hierusalem locum habet nomine Mello: *ædificauit Mello*: 3. Reg. 9. Aluerna quoque in se continet locum *Mellos*, corruptè *Mellosa*. Hierusalem habebat sibi contiguum Montē Caluarium; Aluerna habet contiguum Montem Caluanum, proximum quidem Caluario nominis ergò. Hierusalem, Ieronimo de locis Hebraicis, Adricomio in descrip. Terrę Sanctę num. 180. 181. alijsque testibus, castellum exile habuit, propè muros, de quo Dominus *ite in castellum, quod contra vos est*. (Non enim erat vt falsò creditum, castrum hoc Ierosolyma) Aluerna en quàm propè castellum habet Orlandi, scilicet Clusium. Iuxta Ciuitatem erat *Hortus conclusus*;

iuxta quoque Aluernam est *Chiusi*, idest conclusus locus, vbi erat hortus conclusus Vrlandi; cuius adhuc arborum atque situs extant reliquię, vbi Arbetta, vocant, viuariumque vberrimè, defluit. Ex aduerso Ierusalē erat *Sylua Planctus*, de qua Iosephus lib. *Antiq.* Aluernę *Planctus magnus* adiacet, de quo supra. Tandem in Ierosolyma erant habitacula, & domicilia Rechabitarū, qui iuxta parentis institutum in summa paupertate degebant, absque prędijs, absque diuitijs, & bonis fortunę, tanquam peregrini, & aduenę, vt adnotauit Christianus Adricomius num. 131. In Aluerna Rechabitę veri habitant fratres Minores; qui absque prędijs, & bonis fortunę, iuxta Patris institutum, viuunt in obedientia, sine proprio, & in castitate, *sicut peregrini, & aduenæ in hoc mundo.* De illa Ierusalem apud Isaiam legitur: *conculcabit eam pes; pedes pauperis, gressus egenorum.* De hac dici potest, quandoquidem Egeni Minores inhabitant. Quin & illam quoque in pręsentiarum, ab hinc sęculis retroactis, *conculcat pes, pedes pauperum, gressus Egenorum.* Si quidem Fratres Minores habent Sāctam Ciuitatem Ierusalem, & Aluernam: vtramque conculcant pedes eorum. Vides amice, qualiter Aluerna similis Ierusalem situ referat Crucem, eiusque mysteria sic recenseat?

Sacrificio. §. I.

MOns Caluarię Sacrificij locus: ibi enim figratiuum, & figuratum holocaustum Isaac, & Christi Domini litatum est. Enim verò eo met loco crucifixus est, quo Abraham ad immolandum filium altare construxit. *Hieronymus Presbyter scripsit, ab antiquis & senioribus Iudæis se certissimè cognouisse, quòd ibi immolatus sit Isaac, vbi postea crucifixus est Christus. Denique ab eo loco vnde Abraham iussus est proficisci, tertiò die ad locum vbi Christus*

crucifixus eſt peruenitur. Sunt Auguſtini ſerm. 71. de tẽp. *In loco autem illo, quo Abraham altare ad immolandum filium conſtruxit, menſa eſt lignea non parua, in quam pauperum eleemoſynę ſolent à populo deferri;* Sunt Bedę verba de locis Sãctis, cap. 2. agentis de Caluario. Mons Aluerna locus eſt, vbi alter Iſaac figurauit cruentum illud ſacrificium in mundi expiationem à Chriſto Patri oblatum. Franciſcus nimirum qui, non vt Iſaac futurum, ſed pręteritum Paſſionis myſterium repręſentauit, rememorauit, & Fidelium cordibus intimauit. Sacrificij ſpecies cur non erit, offerri ſe Deo manibus, pedibus, atquè latere ſauciatum? Sacrificium Deo gratum eſt, Spiritus contribulatus, cor contritum, & humiliatum. Hęc omnia deprehendimus in Franciſco, ſpiritus contribulatus ob mundi ſcelera, cor contritum, & humiliatum, in conſpectu Seraphini, ſcilicet Chriſti, qui in illa forma ſibi vulnera daturus apparuit. Vides quomodo Aluerna Crucis Chriſti myſteria mons recenſet?

Nomine. § 4.

NOmen Apennini, in cuius dorſo Aluerna ſitus eſt mons, Crucis Chriſti recenſet Myſterium. Apenninus enim Apis a nomine Regis Italię, Annij aliorumquè ſententia, nuncupatur. Multi Ægyptium perhibent Regem, plures autem non Regem ſed ſolummodò teſtantur Idolum, ijque meliùs. Erat Apis Ægyptij populi is ipſe, qui Serapis, Crucifixi effigiem pręſeferens, in ſuo pectore graphicam gerens Crucem, Petri Mexię lib. 1. cap. 3. & Clementis Alexandrini Cartharij, & Iacobus Gretzerus lib. 1. de Cruce cap. 51. ex Rufino, Socrate, & Sozomeno confirmat Serapidis pectori Ægyptios ſcribere Taù quaſi ſignum vitę. Fuit autem idolum Apis, vel Serapis, figura Chriſti, vt ait Goropius. Siquidem Prouidentia ſumma Dei Optimi

Ma-

Maximi Ethnicam gentem Sibyllarum oraculis, multisque portentis, pręmonefactam habere voluit, sicut Hebręos Scripturis, figuris, & vaticinijs Prophetarum, de aduentu filij sui in mundum, eiusceque Passione, & morte. Nil igitur mirum, quòd in Idolo Ape, iunctis tibijs, extensisque ex alto pariete expansis populo manibus impēderet. Ab hoc igitur Crucifixo Ape Apenninus euasit. Rex Italię, prius Ægypti, vbi eius ob clarè gesta facinora diuinis extitit honoribus insignitus. In Apennino, Crucifixi Apis monte Crucifixus apparuit Iesus, Crucisque murenulis Seruum suum Franciscum gloriosissimis decorauit. Ecce originario nomine, *Crucis Christi Mons Aluernæ recenset mysteria*. Crucis erat, & Crucis est iugum.

Nomine §. 5.

TAurinę illi Ciuitati Syndonem pretiosissimam scimus inesse effigie Saluatoris nostri diuinitus impressa; Taurinę huic Thuscię pretiosam aliam Dei Bonitas Passionis Christi signis impressam contulit Syndonem. Diximus Apim Regem, Apennino nomē dedisse; dicamus nunc qualiter ipsa quoque Italiam, seu Thusciam, vt placet multis *Taurinæ* titulo nomenclarit. Antiochus Syracusanus, referente Annio, *Apis* idem esse ac *Taurus*, latiè tradit. Hinc Taurina dictam fuisse adstruunt Anniani pedisequi, pluresque alij scriptores, Italiam totam. Eccere Syndon Taurinę, B. Francisci corpus quinque illis fulgentissimis cœli carbunculis radiosum. Agens Pater Anselmus de magnifica, & mirifica mundi opificij machina, cap. 27. ait: in fronte signi cœlestis, *Tauri*, quinque stellas, nomine *Hyades* pellucere: *sunt aliæ stellę, quæ dicuntur Hyades, quasi pluuiales, latinè dicuntur succulæ à succo; sunt quinque stellæ in*

fronte Tauri. Hæc ille. Plinius quoque Succulas vocat. Codrus asserit esse 7. totidemque Textor. Aluerna Taurina est, quia Apennina, idem enim est Apis ac Taurus; congruunt igitur quinque stellæ, Christi videlicet stigmata, virtutis & gratiæ pluuiales Hyades, in huiusmodi fronte Tauri. Thuscia sola, vt volunt multi, vocata est *Taurina*, Regia siquidem Apis Hetruria fuit; ecce qualiter *Crucis Christi Mons Aluernę recenset mysteria.*

Ioannes Bohemus Aubanus Teutonicus in tractatu *omniũ gentium mores, & leges*, lib. 3. cap. 9. loquens de Italia, ait: *in formam Crucis; inter Adriaticum, & Thuscum mare iacens, ab Alpium iugis, & Apennini porrecta; se paulatim tamen ad Rhegium vsque attollens verticem, & littora Brutiorum in vltimo sui, in duo cornua scinditur, quorum alterum Ionium spectat mare, alterum Siculum.* Ab Apennino incipit forma Crucis Italiæ; quæ in Crucis forma posita est? à Thuscia ab Apennino porrigitur Crux? En Thuscia; ecce Apenninus Aluerna. Pes Crucis huiusce porrecta est ab Apennino, totusque stipes ipsius Crucis dirigitur ad Rhegium vsque, & littora Brutiorum, ibique brachia Crucis extenduntur, vt cornua? Ecce Aluerna, Apennini decus basis, & firmamentum Italię Crucis? Liquet planè; quandoquidem ipsius Crucis stipes inde progreditur, ibi sistit Crux ipsa. Quàm bene quàm pulchrè, *Crucis Christi mons Aluerna recenset Mysteria?*

Forma. §. 6.

CHronista Seraphicus, in Pathmos Insula Sanctam Ciuitatem vidit in quadro positam: *Ciuitas in quadro posita est, & habebat murum magnum, & altum habentem portas duodecim, & in portis Angelos duodecim, & nomina inscripta, quæ sunt nomina 12. tribuum filiorum Israel.* Apoc. 21.

Aluer-

Aluerna mystica quædam Ierusalemcula est, eaque in quadra, posita forma; habet enim quadri lateram figuram, vt in libro *Monte Serafico della Verna*, lib. 1. cap. 2. meminimus, & ex Dialogis Montis patet. Quadra autem forma, quocumque vertatur modo Crucem præfert. *En Crucis Christi mons Aluernæ recenset mysteria*. Duodecim portas illa, hęc totidem habet intra se montes, qui aditum prębent ad Apostolicum duodenarium contemplandum, siue ad 12. Fidei articulos seu, fructus Spiritus Sancti, vel demum ad ipsasmet 12. portas vitę anhelandum. Angelos 12. habet Aluerna, duodecim scilicet seruos Dei, Beati Francisci discipulos, qui omnes miraculis, diuinis laudibus, extasibus, atque raptibus illustrarunt. B. Franciscus est primus Angelus, habens signum Dei viui Apoc. 7. Bernardus Assisias est 2. Petrus Cathani 3. Ægydius 4. Moricus 5. Iuniperus 6. Massæus 7. Ruffinus 8. Pacificus 9. Angelus de Reate 10. Leo 11. Syluester 12. Hinc, & Crux: Ductis enim in quadro ternarijs quatuor Crucem habes; latera Montis singula, tribus construens portis: ad Orientem portas tres, ad Occidentem portas tres, ad Meridiem portas tres, ad Septemptrionem portas tres constituens. Et ecce *Crucis Christi mons Aluernæ recenset mysteria*.

Positione. §. 7.

ALuernę latera flumina quatuor vtrinque circumfluum Tyber scilicet ad Orientem: Arnus, ad Occidentem: Razenus ad Meridiem: Corsalyon, ad Septemptrionem; Tyber & Arnus Regales fluuij; alius quidem almam perluit Vrbem, serpensque latijs campis, mare bicornis aggreditur; salsasque super enatans vndas ostia proluit. Alter verò rapidis, concitisque amnibus duo fere stadia per centena tributarijs opulētum, Florentiā bellam, & pretiosam, Pisasque medias peragrans,

peragrans, Tyrrheno se miscet. Razenus autem, à Razena Rege Vetuloniense sic dictus, à fontibus Clusino, & Rasinella, sub Montis gignitur fimbrijs Razena qui & Cranus, Noè filius a scriptoribus perhibetur; isque Vetulonię regno succedens, non modò ipsi, verùm & Thuscię quoque nomen effinxit: Razeni idcircò appellati sunt Thusci quandoque, Dionysio Halycarnasęo lib. 1. Antiquit. Myrsillo, & Annio, quęst. 8. de Thuscia testibus. Prędia quippe Rex his in partibus habebat insignia (vt adductis placet Viris) quorum gratia Regium locus idem sortitus est nomen. Arno prociduum ferens censum offluit amnis iste; paremq; tribuens fructum Corsolyon Arno eidem se proripit, Aluernę spumeus astrans talaria, Boream versus. Stat igitur Sacer Mons in media quatuor amnium Cruce; quandoquidem Tyber, qui & Albula ad Orietem, Arnus ad Occasum (hi velut à Monte qui Falterona dicitur oriundi, aliquantula inter se distantia prorumpentes) Corsolyon ad Aquilonem, Razenus (vulgò la Rassina) cingunt illum. Ecce *Mons Aluernæ recenset mysteria.* Verùm enim verò stigmatum ergò veriùs eadem refert mysteria. Quin etiam & hiatuum, & mirabilium rupium scissurarum in morte Christi vt suo loco diffusius, effectorum, magis magisque Crucis Christi recenset mysteria.

DAN.

DANTVR PRIVILEGIA.

Franciſcus donatur Aluerna. Lib. 2. Cap. 1.

IEſu Chriſti fideliſſimus Seruus, & amicus Franciſcus, quia Creatorem, & Saluatorem ſuum totis, quibus poterat (hęc ſunt Speculi verba met ipſa) niſibus perſe, & per alios honorabat, ideo gratioſiſſimus, & benigniſſimus Saluator noſter Dominus Ieſus Chriſtus honoris vicem honoranti rependebat, quia, *qui glorificauerit me glorificabo illum*, dixit Dominus. Et propterea quocumque ibat S. Franciſcus in tanta veneratione habebatur ab omnibus, quòd quaſi totus ad Virum tam mirabilem populus confluebat. Vnde quando appropinquabat ad terras, aut caſtra aut villas, beatum, ſe reputabat qui eum videre poſſet, vel tangere. Accidit autem, quod B. Franciſcus de Vallè Spoletana recedens in Romandiolam pergeret. In ipſo autem itinere cum ad quoddam caſtrum Montis Ferrei (aliàs Mõtis Feltri(perueniſſet, celebrabatur ibidem magna militiæ nouæ ſolemnitas. Quod cum didiciſſet B. Franciſcus, Fratri Leoni ſocio ſuo dixit: *eamus ad iſtos, quia cum adiutorio Dei, inter eos aliquem fructum, & profectum faciemus.* In dicta verò ſolemnitate erant multi nobiles de diuerſis partibus cõgregati, inter quos erat de Thuſcia Dominus Vrlandus (aliàs Orlandus) nomine, valde diues, & nobilis; qui propter miranda, quę de Sancto Franciſco audierat, magnam ad ipſum deuotionem conceperat, eumque videre, & audire maximè cupiebat, Sanctus Franciſcus cum pręlibatum caſtrum intraſſet,

traſſet, vt commodiùs à multitudine audiretur, ſuper quemdam murum àſcendit; & inde ſtatim multitudini prædicauit; & pro themate hoc propoſuit in vulgari. *Tanto grand'è'l ben ch'aſpetto, che ogni pena m'è diletto.* Tā magnum eſt bonum, quod expecto, quòd omnis pęna mihi eſt delectatio. Et ſuper hæc verba tam deuotè, diuerſa eloquia per linguam eius eructauit Spiritus Sanctus, probando ſcilicet illa per pœnas Martyrum, Apoſtolorum Martyria, & duras pœnitentias Confeſſorum, multaſque tribulationes Sanctorum, & Sanctarum, quòd omnes admirabantur, quaſi Angelum attendentes. Inter quos Dominus Vrlandus prędictus, gauiſus de obtenta S. Franciſci pręſentia, tactuſque illius pręedicatione mirifica, propoſuit omnino cum Sācto Patre de animę ſuę ſalute tractare. Vnde prędicatione finita dixit S. Franciſco. *Pater ego aliqua vellem tecum de ſalute animæ meæ ordinare.* S. Franciſcus totus diſcretionis ſale conditus dixit. *Domine, vade hoc manè, & honora amicos, qui te inuitauerunt ad feſtum, & poſtea loquemur quantumcumque volueris.* Ille aſſentiens, ſumpto prandio, rediit, & cum Sancto Franciſco de ſalute animę ſuę plenè ordinauit; & in fine dixit S. Franciſco: *Ego habeo vnum montem in Thuſcia deuotiſſimū, & ſolitarium valde, qui vocatur mons Aluernę valde aptus his, qui ſolitariam vitam deſiderant ducere. Si tibi & tuis ſocijs Mons ille placuerit, libentiſſimè pro ſalute animæ meæ vobis donarem.* S. Fran. qui affectuoſiſſimè deſiderabat loca ſolitaria inuenire, vbi poſſet diuinę contemplationi commodiùs vacare, audita oblatione pręfata, primò referens laudem Deo, qui per ſuos Fideles prouidet ſuis ouiculis, deinde gratias agendo Deo, & Domino Vrlando, ita reſpondit. *Cum redieritis in partibus veſtris, ego mittam ad vos de ſocijs meis, & vos montem demonſtrabitis eis, & ſi aptus videbitur eleemoſynam veſtram acceptabo. Prædictus autem Dominus habitabat in ſuo Caſtello prope montem Aluernæ &c.* Hęc ſunt

verba

verba ſociorum S. Franciſci, fratrum Fabiani, & Hugelini; habenturque *in Speculo S. Franciſci*, & in *Antiquitatibus Franciſcanis, centuria 2. cap. 9.* Scripſerunt alij tres ſocij eius hiſtoriam, quæ iam perijt; in antiquis tamen Montis Dialogis plura ex illis tranſcripta deprehendimus. Accidit hoc Incarnationis Ieſu Chriſti anno 1213. quo B. Franciſcus in Hiſpaniam profectus eſt, ad viſitandum Sancti Apoſtoli corpus. Laborabat tum temporis Hiſpania magna fame, bellorum incendijs flagrans, Alphonſo 3. Rege, qui vt Bardi, & alij referũt. in armis occubuit; allucinantur tamen, Phylantes enim grauiſſimus heros in hiſtoriam Regum Hiſpaniæ, de Mauris ampliſſimam victoriam reportauit recitaturquè in officio Hiſpanorum, & 28. annos natus in pace quieuit Refert Camaldulenſis Bardi ipſe in Hiſpania viſas fuiſſe flammeas Cruces in aere ſub anni 1212. calcem. Aſt eæ B. Franciſco Hiſpaniam ingrediente, apparuerunt: non enim deſunt qui diſceſſum ipſius Sancti conſtituant, anno 1212. quod verius pendimus: vnde optimè congruit tempus, quo ſcribit Hieronymus ipſe Bardi Camaldulenſis, viſas fuiſſe igneas Cruces in Hiſpania, quo B. Franciſcus ingreſſus eſt eam: & vt in Chronico vulgari diffuſius actum eſt, Cruces iſtæ ad introitum Signiferi Crucis Chriſti in Hiſpaniam viſæ ſunt in cœlo. Peruenit Guetenſem vrbem (quæ à riuulo qui illac perfluit, nomine *Guet*, Arabica lingua, *rio perquenno* paruulus riuulus) ibique hoſpitium, vbi nunc Conuentus, extat & ſacellum, cũ vetuſtiſſima S. Franciſci effigie ſculptili Seraphica eius præſentia conſecrauit; indequè proſequens iter, Hiſpaniam penetrauit. Scripſit Ilerda Morellano populo Epiſtolam B. Franciſcus, quæ diu in Archiuio publico ſeruata, eo flammis abſumpto, extincta eſt. Biennij ac dimidij in Hiſpania ductis moris (ſed ſi verus eſt, iuxta alios, diſceſſus eius anno 1212. vt nobis eſt verior 4. annos

nos ibi cum dimidio versatus est;) repatriauit, Italiam rediens; anno 1216. quo Romæ, prima vice cum Sancto se Patriarchæ Dominico communicauit. Ecce *datum priuilegium*; nobile vtique.

Accipitur Aluernæ Montis poßeßio. § 1.

AD explorandam terram promissionis Moyses misit de deserto Pharan viros, & dixit eis: *ascendite per meridianam plagam, cumque veneritis ad Montes considerate terram qualis sit.* Num. 12. Ad plagam meridianam vergit Clusium nouum, Domini Orlandi castrum, quò missi sunt duo à B. Francisco discipuli. Frater Fabianus, & Frater Hugelinus Auctores Speculi S. Francisci, eiusque alumni, hoc modo aiunt. *Expleta igitur solemnitate prædicta, & Domino illo ad propria redeunte S. Franciscus misit duos de socijs suis, qui ipsum requirerent. Sed illi propter loca ignota, cum magna difficultate castrum prædicti Domini inuenerunt. Cum autem ad prædictum Dominum venissent, ab eo tamquam Angeli charitatiuè recepti sunt: & aßociando eos quasi cum quinquaginta munitis, fortè propter feras, ad prædictum Montem iuerunt, qui præuidentes, & prouidentes vbi possent pro habitaculo locum præparare, inuenerunt tandem ibidem paruam planitiem; vbi deliberauerunt in nomine Domini commorari. Illi autem sęculares, qui Fratres conduxerant cum spatis ramos arborum incidentes, de ipsis ramis quoddam tugurium construxerunt. Et ibi loco capto, de prædicti Domini licentia, in nomine Iesu Christi iuerunt dicti Fratres pro S. Francisco, vt illuc ipsum deducerent, annunciantes ei prædictum locum eße valde remotum, & aptum contemplationi diuinæ.* Hactenus illi, *vt* patet in *Speculo centuria 2. cap. 9.* Ex ijs claret, Beatum Franciscum ad Hispaniam minimè directum, quando Alpes transmisit, & ab Orlando cumulatus est Regio Montis Xenio. Nos tamen aliunde accepimus, quòd in regionem Hispaniam iter agebat, quum in Monte Feltro, vel Ferreo, prædicauit ipsoque donatus est Mō-

te

te Sancto. Vnde binos ad eum socios explorandum allegauit, cœptumque Sanctus iter extriuit, Apostoli Sacris Reliquijs obsequutus, multisque per illas extructis Monachijs partes, in Italiam reuertitur, Romę Dominicum primò videt; Portiunculam petit, quiescit; Aluernæque habita relatione, gauisus ad illum cum tribus socijs gressum tendit.

HOC IN MONTE VIR DEVOTVS.

In Aluerniæ Montem proficiscitur. Cap. 2.

PRima vice qua Seraphicus Patriarcha venit hunc in Montem, per viam multa mirifica contigerunt. Narrat aduentum hunc primum, vnus ex Beato Francisco coæuis alumnus, vt ipse testatur in Speculo, *Centuria 2. cap. 9.* dicens. *Hanc historiam habuit Frater Iacobus de Maßa ab ore Fratris Leonis, & Frater Vgolinus de monte Sanctæ Mariæ, ab ore dicti Fratris Iacobi; & ego, qui scripsi, ab ore Fratris Vgolini, Viri fidedigni & boni, ad laudem Domini Nostri Iesu Christi.* Hic proculdubio fuit, aut Frater Fabianus, aut Frater Hugelinus, qui Speculum antiquum, teste Philippo Besquiero Cęsarimontano, in Antiquitatibus Franciscanis, conscripserunt. Ast eiusce, quisquis sit, pace truncam satis superque reliquit historiam; Itineris enim memoria dignissima tacuit, vicesq; alias quibus huc venit almus Parens Franciscus vna conclusit: quandoquidem ex antiquis huius Montis historijs, sex vicibus aduenisse, nouissimèque Christi signaculis decoratum, clarissimè liquet. Res igitur sic incedit.

Crucifixi Iesus magnus imitator Franciscus, de loci Aluernæ aptitudine certior factus, à Portiuncula profici-

ficiſcitur cum tribus electis, Fratribus inquam, ſocijs, Leone, qui ei à conſcientiæ rebus erat. Maſſæo, & Angelo accingitur iteri, Montemque Aluernam accedēs, anno à ſaluberrimo Virginis partu 1216. Sacri in eo Fati munus Diuis characteribus inſignitus, impleuit. Tabor Chriſtus cum tribus Petro, Ioanne, & Didaco, luminoſum conſcendit iugum; Franciſcus, Ectypus Chriſti, Luciſluum Montem cum tribus aſcendit. Audias Eccleſiam in Hymno feſti B. Franciſci. *Aſſumptus cum Apoſtolis, in montem noui luminis*. Montem vocat luminis noui: hactenus enim exin Seraphica illa fulgentiſſima ſpecie, Incarnatum Verbum, nunquam terris apparuit: nouum lumen, nouum myſterium, atque mirabile Sacramentum, nondum Mortalibus plenè cognitum. Accipe verba Auctoris Speculi S. Franciſci eius alumni, & coæui, *cent. 2. cap. 9. Quarè verò impreſſa fuerunt ſtigmata Sancto Franciſco, nondum per omnia innotuit, ſed ſicut ipſe ſocijs ſuis reuelauit, hoc præfert magnum myſteriū in futurum*. Id nos vt Antichriſti ſæuitiam in membra Chriſti fidelia conterat, & furentiſſimam eius contundat tyrannidem philoſophamur; optimèquè ſentiunt, qui ante generalem Reſurrectionem piè credunt, Frāciſcum in prælia cum Sacroſancto Paſſionis vexillo, ad auras proditurum. Veniens igitur Patriarcha Seraphicus in Aluernam, Citernæ Caſtrum accedit, ibique, vt Conformitates lib. 1. fru. 10. Chron. ord. par. 1. lib. 2. cap. 43. elogium perhibent, mirum efficit. Eſt id caſtrū in territorio Tiphernenſi, Diœceſis Caſtellanæ in via qua hunc in Montem venitur. Confluunt illicò gentes, omneſque ſe Diuo agglomerant venerātes, & velut cœlitus lapſum Angelum reuerentes. Siſtit Vir Dei, & vt prædicaret Quercus annoſæ ſtipiti, mordacium formicarum domicilio, flagris edomitos applicat humeros. Alloquitur atrum agmen longo tramite gerens ponduſcula. *Recedite hinc in nomine Domini noſtri Ie-*

ſu Chri-

ſu Chriſti, & ampliùs non redeatis huc. O Magnum, & admirabilem Deum, in ſeruis tuis; dicta citius, cauo arboris totum excutitur formicarium, rapidumquè ſe protrahit longè, cedente populo trãsfugis locum. Exin formicæ nunquam in quercu illa ſunt viſæ. *Mirabile:* ait Piſanus, *nunquam ad dictam quercum amplius acceſſerunt.*

Sed dum prædicaret, ait Auctor ipſe, *aliud accidit ſtupendum, & formidandum. Quædam mulier ſuperueniens cum cymbalo pulſabat, & eius prædicationem impediebat, & à Sancto Franciſco præmonita, vt recederet, vel quieſceret; & ipſa (infelix) cum nullatenus aßenſum praberet, Sanctus Franciſcus tandem dixit: tolle, tolle Diabole quod tuum eſt. ſtatim capta eſt mulier (miſera) & in aerem eleuata, ac deinceps amplius nunquam viſa eſt.*

Franciſcus noctu à Dęmonibus percutitur fuſtibus, raptatur, & vapulat. §. I.

NVdipes humilis Ieſu Chriſti dilectus Franciſcus, per vallem Capreſanam ſuum peragens iter, iam iam noctu, in derelictam Sancti Petri ędiculam (propè vicum Typhim, à Mõte Aluerna quinque milliarium diſtantem ſpatio) ſe recipit, laſſoſque ac debiles artus humi ponit, vt aliquantulum nocte quietis accipiat. Et ecce ſed conticinium totus vndique ſtrepitat locus, apparentque agmina Dęmoniorum in ſpeciebus diuerſarum beſtiarum, vnicornis, lupi, leonis, vrſi, elephantis, vulpis, & canis; inuadunt, & fuſtibus crudeliter impetunt; verberant, percutiunt, vulnerant, calcant, raptãtq; trahuntque frementes, dentibus infrendentes, vlulant, clamant, rugiunt, vncant, ſufflant; ò Franciſce, o Franciſce quìm ſimilis, & conformis es Crucifixo. Ecce priuſquam venias ad tuum Aluernę Caluarium, antequam ibi Domini Ieſu Paſſionem reprę́ſentes, confixus Chriſto, & in ardentiſſima Cruce amoris Seraphici

vulneratus exiſtas, ad viuum capturam eius, in horto factam, repręſentas. Cum gladijs, & fuſtibus exierunt comprehendere Ieſum ſcribarum illi, & Phariſęorum Tygres cum facibus, & armis Tribunus, & cohors, & Miniſtri Iudęorum. Cum gladijs, & fuſtibus, armis piceiſque facibus nocte hac tibi monſtra teterrima Phlegetontis inſultant: ijdemque ipſi qui miniſtros illos contra Ieſum concitarunt, & commouerunt, te adorti ſunt, crudiſque ictibus acutiſſimos dolores incutiunt, vulnerant, & affligant. Senſere validi commilitones, occu taque vi retenti, nequeunt venire ſuppetias. Rex ſiquidem Ieſus, Ducem ſuum ſtrenuiſſimè prȩliantem voluptate afficitur aſpectandi. Diſparent ſtigię laruæ, euanent Monſtra, recedunt Ieſu nomine feruentiſſimè compellato territi Dęmones, & quaſi examinis humi iacet amaſius Crucis Aſſiſias. Exin paulatim erigitur, foraſque ſe protrahit, & quo diluculet, in raptu extatico perſeuerat.

Franciſcus in Montem aſello vehitur. §. 2.

FActo mane Franciſcus inualentia fractus corporiſque viribus deſtitutus proſequi nequit viam: petunt iccircò ex ſocijs duo vicum, humileque requirūt iumentum. Offert ſe illis agricola, *ſiate*, inquiens, *voi di quelli Frati di F. Franceſco d'Aſſiſi, del quale ſi dicono tante gran coſe?* Eſtis ne vos ex illis fratribus fratris Franciſci de Aſſiſio, de quo tam magnalia prædicantur? *ſumus*, aiunt, *& iumentum pro illo quærimus*. Continuò ruſticus aſino clitellas adaptat, & vnà cum ſocijs Sancti Petri Eccleſiam petit; vbi Sanctum, veneratione exhibita iumento impoſitum ducit Typhim. Deponitur aſino, fameſque illum pullinacei pulli eſus optatu, valde cruciat importuna. Iacebat fortè illac mortuus graueolens pullaſter quem vt vidit arripuit, admotoque naribus,

bus, *o lurco,* ait, *pullaſtri veſcere carnibus, en hìc habes.* Fatus, proijcit: penetranſque limina, buccellam panis madefactam aqua volutat in cinere, eaque ſolùm ſe reficit, quin aliud illo comeſtibile ſumat die. Diſcedit tādem iumento inſidens humilis humili, & cum ipſo ruſticus & tres ſocijs verſus Montem: cumque iam viæ aliquantulum confeciſſent, ait agricola. *Pur è vero che ſei tu Franceſco d'Aſſiſi, del quale ſi dice tante gran coſe? Procura d'eſſer tale quale ſi dice che ſei.* Statim humilium exemplar & ſpeculum, aſino deſilit agricolæ pedibus inclinatur, eiſque mitiſſimus figit oſcula, gratias agens, cū ſit commonere dignatus. O verum humilem, verum mitem. Oſculatum Ruſtici pedes aſſumunt ſocij; iumento reponunt, vięque reliquum proſequuntur.

Orationis virtute ſcaturire facit fontem in via. §. 3.

Dialogi Sacri Montis referunt, hoc miraculum accidiſſe prima vice qua Sanctus huc venit. Doctor Seraphicus in legenda cap. 7. Theologus Conformitatum lib. 2. fruct. 1. Chronica Ordinis quoque teſtantur idipſum quin hac vice annuant contigiſſe. Accipe Bonauenturam. *Cumque diebus æſtiuis famulum Chriſti ſequendo vir ille, montana conſcenderet, aſperioris, & longioris itineris labore fatigatus, nimioque ſitis ardore deficiens inſtanter cœpit clamare poſt Sanctum: En morior ſiti, niſi poculi alicuius beneficio continuò refociller. Abſque mora Vir Dei proſiliuit de aſino, & fixis in terra genibus palmas tetendit in Cœlum, orare non ceſſans donec ſe intellexit auditum. Oratione tandem finita; feſtina inquit viro, ad petram, & illic aquam viuam inuenies, quam tibi hac hora miſericorditer Chriſtus de lapide bibendam produxit, Stupenda Dei dignatio, quæ ſeruis ſuis tam facilè ſe inclinat. Bibit ſitiens homo aquam de petra orantis virtute & poculum hauſit de ſaxo duriſſimo. Aquæ decurſus ibidem ante non fuit, nec (vt eſt diligenter quæſitum) deinceps potuit inueniri.*

Tandem Clusij Castrum accedit Sanctus, & ab Orlando lætitia magna excipitur. Redditur iumentum rustico, humilisque nudipes cum suis socijs, & Comite armatis cum centum comitantibus, Montem Sanctum versus dirigitur, qui á dicto Clusij Castro, vt fati iam sumus, milliusculum distitat.

Occurrunt volucres B. Francisco. §. 4.

INgrediente Domino in Sanctam Ciuitatem pueri Hebręorum exierunt obuiam ei portantes ramos palmarum clamantes voce magna dicentes Hosanna filio Dauid. Mysticam Ierusalem vocant multi pietate, & scientia præditi. Aluernam Montem; quid igitur mirum, quòd populi morem gesserint volucres Ectypæ Crucifixi Imagini Redemptoris, Francisco inquã obuiam factę? Testantur plusquam 30. grauissimi veteres nostratisque sęculi scriptores miraculum istud: præcipuè Marcus Lisbonensis in Chron. Rodulphus in Histo. Seraph. lib. 2. Magister Pisanus in Conformitatibus lib. 2. fruct. 1. Dialogi Montis Speculum verò Ordinis cent. 2. cap. 9. per hęc verba. *Cum autem ascenderent Montem, & aliquantulum quiescerent ad pedem cuiusdã Quercus, quæ aliquantulum distabat à loco, multitudo diuersarum auium confluit ad B. Franciscum, ad ipsum cum hilaritate, & cantibus, & alarum ioco vndique concurrentes; aliquę ponebant se super caput eius, aliquę super scapulas, aliquæ sup:r genua, & aliquæ in manibus S. Francisci quod cernens socijs suis dixit. Credo Fratres Charissimi, quòd Domino nostro Iesu Christo placet, quód in loco isto solitario vnum locum faciamus; tantam de nostro aduentu ostendunt lætitiam sorores nostræ au's.* Extat hodie, quo erat Quercus illa, loco Sacellum Piorũ eleemosynis ædificatum anno 1602. ad instantiam petitionem, & deuotionem fratris Lucidi de Corzano conuerso nostri Ordinis de obseruantia, cum miraculo ibi graphi-

graphicè depicto. Extantque foris in frontiſpicio, ſculpta in lapide diſticha carmina iſtęc.

Salue mons felix Sinai felicior illo
Sculpſit vbi Moyſi iura ſacrata Deus.
Te ſuper apparens Crucifixus luce refulſit
In te Franciſco ſtigmata ſacra dedit.
Cum Comite Orlando Franciſcus ſcandere montem
Hunc primùm venit, venit & omnis auis.
Hic ad Franciſcum pictæ venere volucres
Voce ſalutantes fert auis omnis Aue.

Creaturarum obſequio diuturno perpenſo, multi fideliſſimum Chriſti ſeruum iam, iam ad innocentiæ ſtatum redactum adſtruunt, dum illi rationis, nec non & ſenſus expertia, ſe domeſtica tam familiariter ſe gebant.

SPECV SOLITARIA.

Ramis conſtruit ſibi cellam. Cap. 3.

Dimiſſis cum benedictione auibus, ſurgit Franciſcus exultans in Domino, iugum ſuperat, valliculam reperit, nouas benedicit ædiculas, Crucemque ante ipſas arboream magna deuotione ſalutat, dicens: *O Crux benedicta quæ ſola fuiſti digna portare Regem Cęlorum, & Dominũ: o Crux ſplendidior cunctis aſtris mundo celebris hominibus multum amabilis, Sanctior vniuerſis: quæ ſola fuiſti digna portare talentum mundi, dulcè lignum, dulces clauos, dulcia ferẽs pondera, ſalua cateruam in tuis hic laudibus congregandam.* Erigit cœlo animum, Deoque mentem; ſibique in

Montis labro eligit ſedem, ramiſque Orlandus conſtrui iubet: eodem nimirum loco, vbi ſtigmata ſacra recepit: & hæc fuit prima eius cellula; non quidem illa, quam vulgus autumnat, à ſocijs antea magis finitima ſtructis tugurijs; ſuper ingentis ſaxi crepidinem, vbi in præſentiarum viſitur, *Lapis Promiſſionis*, quem ſua Dominus ſeſſione conſecrauit. Accipe Speculum S. Fran. Cent. 2. cap. 9. *Perrexit in ſpiritu ad prædictum locum, vbi adhuc nihil erat niſi tugurium pauperculum, de ramis arborum factum, & prouiſo ſibi ſolitario loco, fecit ibi vnam pauperculam cellam in latere dicti Montis, & præcepit ſocijs vt nullus ad eum iret.* Accipe Chron. 1. par. cap. 37. *Moſtratoli il luogo d'habitarui, non contento di queſto, tanto v'andò girando ſopra, che ne trouò vn'altro à ſua ſatisfazzione per potere contemplare ſecretiſſimo: e ſubito ſi miſe à fabbricare con de' rami d'alberi vna picciola cella, doue gli furono poi date dal Signore le ſue Sagrate Stimmate.*

Hæc Cella eodem illo fuit loco, quo eſt hodie Capella Crucis, contigua Sacræ Stigmatum Aræ à loco in quo fuit à Chriſto vulneratus 8. vel 10. paſſus diſtans. Eſt locus hic in Montis labro Occidentem verſus horribili ac formidando precipitio imminens, quod quidẽ 70. cubitorum habet altitudinem vſque ad terram, ab ingentibus vndique protectus rupibus excepta parte Occidentali, quæ Lygellum, plateamque referens paruulam, latam quinque longam 15. paſſibus, voluptuoſum efficiebat ambulacrum. Ad Orientem, & Septemptrionem arduæ rupes impendent; ad meridiem verò, & occaſum apertus eſt locus, minantium expers rupium. Parte iſtac totus eſt ſaxeus, monſque rupeus, inſurgentibus ſurſum 70. cubitis vaſtis, teretibuſque, quaſi dolijs rupibus; quas dolatas fuiſſe dixeris. Theatri figuram gerit hac ipſa Occidentem verſus, quæ Galliã, & Hiſpaniam reſpicit, parte. Aſt ea teres, & vaſta orbita ab Africo incipit, terminatque ad Boream ambitum.

Opus

Opus quidem egregium, ex induſtria per eam met ipſam, quæ fabricata eſt Auroram, & Solem, ad tale tantumque myſterium, dexteram fabrefactum.

Ecce elongauit fugiens, & manet Franciſcus in ſolitudine, expectans Ieſum qui ſaluum facit à puſillanimitate ſpiritus, & tempeſtate. Chriſoſtomus in Mathęum, de Ioanne ait. *Sciebat Chriſtum eſſe venturum, & quærebat eum in deſerto, ſeparauerat ſe à multitudine: oculis enim expectantibus Chriſtum, nil aliud aſpicere dignum eſt præter Chriſtum.* Id ipſum & nos de Franciſco: ſciebat, vtique ſe à Domino ſtigmata recepturum, Romę ſiquidem Carmelitanus Angelus ei prędixerat, ideo quęrit eum in deſerto ibi enim ſuos Deus affatur viſitat ſolatur, & fouet. Erat vbi nunc eſt Altare Stigmatum, Fagus procera, & annoſa, vt Montis hiſtoriæ perhibent, ſub qua Vir Dei Oratorium affixa ſtipiti Cruce, ſibi diſpoſuit; & ibi diuturnè orabat. Pręceperat ſuis, ne quis accederet locum illum, niſi Frater Leo, qui ei à conſcientiæ rebus erat. Audias Speculum. *Non iret ad eum niſi ſemel in die cum pane & aqua, & ſemel in nocte matutinali hora, in qua nihil loquendo accederet, ſed hoc ſolum proponeret, vel proferret, ſcilicet: Domine labia mea aperies: & ſi S. Franciſcus reſponderet de intus, & os meum annunciabit laudem tuam ſimul dicerent matutinum. Si verò non reſponderet de intus, ſtatim Frater Leo recederet.* Aſſignat rationem, qua tale præceptum dedit: *Et hoc ideo præcepit S. Franciſcus, quia erat aliquando in tanta extaſi mentis, quòd per noctem, & diem loqui non poterat; ita erat abſorptus in Deum. Quod præceptum Frater Leo attentiſſimè obſeruauit.* Id ipſum teſtantur Conformitates, & Chronica, aliæque Montis hiſtorię. Pernoctat igitur in oratione Dei, pauper Franciſcus à mundo ſemotus, nudus vigil ardens totus, condenſans ieiunia: dieſque integros in raptu extatico perſeuerat.

Hęc fuit prima quadrageſima quam ipſe in hoc Sacro Monte peregit, Secunda verò illa in qua Sacroſan-

ctis Crucifixi fuit characteribus insignitus.

Raptus autem, quos hic patitur, admirabiles, inauditique sunt; Attende socios eius, Hugelinum, & Fabianum in Speculo, quid de ipsis raptibus dicant. *Nihilominus Frater Leo fideliter Sanctum custodiebat silenter quantum poterat obseruans, quid Sanctus faceret explorans. Et aliquando inueniebat eum extra cellam eleuatum in aere in tantum spatium, quod poterat tangere eum. Et tunc osculabatur pedes eius, dicens cum lachrimis. Deus propitius esto mihi peccatori, & propter merita huius Viri Sanctissimi fac me tuam misericordiam inueni re. Aliquando inueniebat eum vsque ad medias Fagos eleuatum à terra. Erant autem ibidem*(sunt & nunc dierum, totusq; Fagis ingentibus, & aereis Mons est consitus) *plurimæ de dictis arboribus, proceræ altitudinis valde. Aliquando inuenit eum in tanta altitudine aeris eleuatum, quòd vix eum videre valebat: & tunc Frater Leo genuflectebat, & se totum expandebat in terra, in loco scilicet, vnde S. Franciscus orando erat in altum assumptus: & ibidem Frater Leo orans, per merita Sancti Patris, vt prius se Domino recommendabat, maximas diuinæ gratiæ visitationes sentiebat.* Attende Theologum Conformitatum lib. 1. fruc. 8. *Tempore* inquit, *quo in Monte Aluernæ stabat B. Franciscus, Frater Leo vadens de nocte, vt diceret Matutinum; cũ B. Franciscum non reperißet in Cella, vidit eum tam altè eleuatum, quòd tangere poterat eius pedes: aliquando vidit eum eleuatum ad cacumina arborum: aliquando in tanta altitudine, quòd vix visu poterat eum attingere.* Hæc sunt beneficia magna tua Domine Deus, Sanctificator Sanctorum tuorum, quibus inopiam esuriẽtium filiorum tuorum reples: quoniam factus es spes desperatorum, & consolatio desolatorum: corona spei, & gloria præparata vincentibus, famelicarum animarum satietas, consolatio sempiterna, quę solis illis te tribuis, qui consolationem huius mundi pro tua perpetua consolatione contemnunt. Nam qui hic consolantur indigni tua consolatione habentur; sed qui hic cruciantur à te consolantur, & qui

par-

participant passionibus, participãt & consolationibus. Hęc vbi considero Domine Iesu consolator meus, in hac vita renuit consolari anima mea, vt digna habeatur tuis consolationibus ęternis. En hic Franciscus passionibus, & Crucis angustijs factus amarior, dulcioribus consolationibus cumulatur: En moles terrea corporis, tota spiritu subleuatur in Deum; Eccere quid sit pati.

Præcipitem agere Franciscum nititur Sathan. §. 2.

MEllifluus Doctor Bernardus, agens de anima cap. 1. *oportet*, inquit, *id quod ad imaginem est cum imagine conuenire, & non in vacuum nomen imaginis participare.* Non participat Franciscus in vanum Christi imaginis nomẽ (omitto spiritualem, communem electis) plures enim actiones ac ministeria versans, imaginem Filij Dei humanati præferre demonstrat. En & hic Nazarenorum nobis in Christum odium signat, en quem illi fuere moliti à montis culmine pręcipitium, rememorat, nostrisque intimat cordibus contemplandum. *Duxerunt illum*, inquit Lucas 4. *vsque ad supercilium Montis super quem Ciuitas illorum erat ædificata, vt præcipitarent eum.* Ast ipse inuisibilis eis factus *transiens per medium illorum ibat.* Descẽd t Iesus Montem, & sub rupe delituit, saxumque se contrahens subterfugit, mollisque ac tenerę instar cęrę viscera, etsi dura, petræ illius sinum Domino pręstitit, permanentibus intus vestis rugis, pedumque vestigijs vsque in hodiernum diem. Accipe Lyram in glos. super Lucam ibi. *Dicit Beda, quòd cum Dominus de manibus eorum elapsus, de vertice Montis descenderet, & sub rupe latere vellet, subito ad tactum Dominicæ vestis sayum illud subterfugit & instar ceræ, solutum quendam sinum effecit, idest concauitatẽ; in quo Dominicum corpus reciperetur. In quo loco omnia lineamenta, & rugæ vestis, & vestigia pedum in rupe apparent adhuc*

ſicut teſtantur qui viderunt. Hæc Nicolaus. Conſule Burcardum par. 1. cap. 6. §. 8. Magiſtrum Hiſtor. Euang. cap. 72. Bedam de locis Sanctis, & alios, eandem adſtruentes oculato teſtimonio veritatem.

Orante Franciſcus infernus horreſcit Cerberus vlulat, Cocytus ſiſtit, frẹnatur Phlegeton, ſtyx cohibetur, Acheron ſpumat, Furię ſtrident, pallent Herebi, mugiunt tartara. Orante Franciſco, tabeſcit chaos, pauet Orcus, tremiſcit Auernus, turbatur vtrinque Plutonis Regia picea, barathrumque dehiſcit Senatus Vmbrarum. Erigitur Lucifer, ira catenaſque flammeas excutit, ſufflat, igneſcit, & furit: audet tandem, ſeſeque ſub auras proripit, aggreditur, & à ſummo vertice Montis, & ſaxo, quo orat Franciſcum hoſtem ſuum extrudit. Voluitur Seruus Dei, cubitoſque ternos peragens, ſuper Cerros illęſus corruit, eumque Angeli in cauum lapidem vrgent; dilatat ſe rupes, & contrahit, ſinumq; beneuolum exhibet mitis hoſpita. Adeas Chronicon, par. 1. lib. 2. cap. 37. Hiſtor. Seraphicam lib. 2. Dialogos Montis tres. Gonzagam, Magiſtrum deniq; conform. 2. par. lib. 1. fruct. 7. *in Monte Aluernæ*, inquit, *dum oraret in quadam prærupta Montis rupe, ſub qua erat magnum pręcipitiũ, Diabolus arripuit eum, vt per deuexitatem illam eum iactaret. De quo certè fuiſſet mortuus, niſi diuina gratia eſſet adiutus. Beatus Franciſcus manus ad ſaxum extendit, & lapis ille, vt apparet hodie cernentibus* (hiſce oculis egomet vidi) *vt cera digitis B. Franciſci ceſsit, & manibus, & ſic Domini auxilio inuocato, & ad lapidem ſe fortiter tenendo caſum euaſit inimici.* Ecce qualiter bonus, & pius Franciſcus Chriſtum Ieſum in ſuis actionibus perfigurat.

Dubitandum non eſt, prodigium iſtud, qua Pater Aluernę ſucceſſit prima fuiſſe vice; ſiquidem ex Chronicæ verbis illis elicitur. *Talmente, che oltre allo ſpatio del corpo ſuo, che tutto dentro al ſaſſo ſi rinchiuſe, vi reſtò dipoi per ſempre quel vacuo, che vi fece, & ancora l'impronta delle mani, e delle*

dita quando vi s'appoggiò, la qual impronta insino al giorno d'hoggi con infinito stupore d'ogn'vno si vede, e si discerne manifestamente. Onde il Demonio se ne restò confuso, & arrabbiato, & il Seruo di Dio miracolosamente conseruato da quella virtù immensa, che stà presente à i suoi serui, e gli soccorre ouunque è di bisogno. E questo fù (nota hæc) *il possesso che il Signore dette al suo Santo, di quel Monte.* Chronic. par. 1. lib. 2. cap. 37. Possessio igitur primos supponit accessus.

Falco horologium fit excitatorium B. Francisco. § 2.

NIdificauerat in arbore Falco propè locum vbi Pater metatus est sedem: nec destitit vnquam, Sacri stæ ministerium gerere sedulè totoque ibi, quo duxit moras, tempore, Virum Dei orationem excitare. Accide Seraphicum Bonauenturam, in legenda S. Franc. c. 8. *Cum igitur contraheret ibi moram Falco ibidem nidificans, magno se illi amicitiæ fœdere copulauit. Nam semper horam nocturno tempore, in qua Vir Sanctus ad diuina officia surgere solitus erat, cantu suo præueniebat, & sono; quod famulo Dei gratissimū erat, eo quòd tanta solicitudo, quam circa eum gerebat, omnem ab ipso torporem desidiæ excuteret. Cum verò Seruus Christi infirmitate plus solito grauaretur parcebat Falco, nec iam tempestiuas indicebat vigilias. Siquidem velut instructus à Deo, circa diluculum suæ vocis campanam leui tactu pulsabat.* Hæc ille. Theologus conformitatum lib. 2. fruct. 1. *Falco*, inquit, *in Monte Aluernæ ibidem nidificans, Beato Patri singulariter fuit iunctus amicitia: suo cantu de nocte, sanctitatis tempore excitans eum tempestiuè, tardiùs verò dum Pater ipse infirmaretur.* Dies ad nostros Falconis eiusdem Sacrorum venerandam stigmatum super ædem, nidificat soboles: mirificentissimumque est, nunquam eundem locum destituisse: tametsi proles ad Serenissimi Ducis Magni Curiam Falconculi fuerint ab ipso sæpius cubili direpti: reuertitur tamen: cum sit visum, compertumque alibi, sublata prole nunquam redisse parentem.

Animum per Montem Franciscus pascens, reperit saxum fletus ibique Angelus ei apparet. §. 4.

CORreptis ad horam Seraphicis animæ loris, ardentisque spiritus viribus temperatis, ad visibilia quoque solatia, aliquantisper casti laxat sensus habenas; vt Sale conditus Amasio Iesu placeat rigor. It & Franciscus Montis mirifica deuotè contemplans; acie lustrat pia, lento incedit gradu scissurasque fissuras, hiatusque horribiles admiratur, attonitus obstupescit. Est subter ima profunditas, magnis vndique septa rupibus, in qua, portenti loco habitum, saxum visitur vastum, ingens; libratum iam, suspensum iamque sese grauissima tenes mole. Nititur paululum saxo nato, Austrumque versus subsidet, ad Boream per occiduum se dilatans absq; fulcro, abscissum vndique totum corpus, latum octo, tribus vel quatuor longum cubitis. Terrorem incutit suspectanti, incussitque Proceribus, Montalto S. Eccl. Cardinali, Serenissimis Ferdinando primo Hetruriæ Magno Duci, Mantuę quoque Vincentio, alijsque plurimis qui saxum ipsum visere. Nuncupat vulgus *sasso spiccato*, idest *saxum abscißum*. Huc Pater adueniens, dirigit aciem, sistit gradum, serioque rapitur in stuporem. Genua subterflectit, & psalmos pœnitentię recitans petit, quæ nam causa talis ac tantę rupium fractionis, sibi à Domino reuelari. Orato confestim affuit Sãctus Aliger, *Francisce* inquiens, *saxum istud pluraque alia, scißa quæ in hoc monte videbis omnia in morte Domini Nostri Iesu Christi fracta, & scissa sunt*. Vulneratum est cor eius ad ista verba, eiusque animam doloris transgredit gladius, dum illa crudelis Passio Saluatoris ingruit auribus, mentem occupat. Hinc ad lacrymas, hinc ad fletum amator Crucifixi tenerrima compassione cietur: huncq; postmodum frequentissimè visitans obseruantia maxima locum habuit, & *saxum fletus* à ploratu assiduo, quo ipsum coluit,

coluit, appellatur. Habes mi lector omnia hæc diffusè in historia, quam sub inscriptione *Monte Serafico della Verna*, prodidimus; compendio quippe vtimur, vt amplum vitemus volumen.

Mons Aluerna apertus in morte Christi quando petræ scißæ sunt. §. 5.

I*Esus autem iterum clamans voce magna emisit spiritum, & ecce velum Templi scissum est in duas partes à summo vsque deorsum, & terra mota est, & petræ scissæ sunt*; scribit Matthæus cap. 27. Ecclesia verò expresè, vniuersam terram contremuisse, in suis lugubribus actitationibus tradit, dicẽs. *Velum templi scißum est, & omnis terra tremuit.* Terremotum hunc magnum non modò fideles, verũ & Ethnici quoque scriptores adstruunt. Plinius in naturali hist. lib. 2. cap. 84. Suetonius in Tib. cap. 48. Dion. lib. 57. Phlegon autem lib. 14. ait. *Quarto anno 202. olympiadis, magna & excellens inter omnes, quæ ante eam acciderant, defectio solis est facta, dies hora sexta ita in tenebrosam noctem versus, vt stellæ in cęlo visæ sint, terraque motus in Bythinia Nicænæ vrbis multas ædes subuerterit.* Cirillus Episcopus Ierosolymitanus, Cathec. 13. ita fatur. *Cæterum quis negat, terræmotus hoc anno repetitos, idipsum præsertim post Euãgelistas testante Phlegonte, & si non Asiam tunc concussisse, certe in aliis orbis regionibus sui magnitudine prodigiosos fuisse?* Hieronymus in epist. 150. quęst. 8. refert ex Euangelio Nazaręorum, quod ipse transtulit in latinum, eodem terremotu superliminare Templi excidisse, eiusceque frontispicium rimas traxisse, Angelosque hora ipsa auditos intus in templo clamantes; *Eamus hinc*.

Tunc Aluerna disclusus est, tunc & vastos horribilesque hosce contraxit hiatus. At quos amabò? profundissimos propè centrum, per circuitus & ambages, tortos retortos, inflexos atque reflexos, diuersos tandẽ,

necnon

necnon & transuersos. Cedat Caieta: trinam quippe solummodò scissuras, monstruosas quidem; mõstruosioresque satisque superque plures, habet Aluerna. Testantur auctoritatis eximiæ Viri, scissuras Aluernæ in morte Christi fuisse factas: Seraphicus Bonauentura, vt latius patet in *Monte Seraphico* à nobis edito, lib. 3. cap. 7. Diuus Bernardinus Senensis in *Seraphim*, tom. 4. serm. 16. sic fatus; *lapides sunt scissi quia tempore Passionis Christi petræ scissę sunt. Et multi Doctores dicunt, quòd Mons iste diuisus fuit, & petræ eius scissæ sunt tempore Passionis Christi; ad significandum, quòd ibi Plagę Passionis Christi debebant renouari.* Cardinalis Baronius An. Chri. 34. *Golgotha Montem monstrare petras scissas, habet Cirillus Cathe.* 13. *Tum quoque Aluernię Montem in Etruria, & Caietę promontorium scissum traditione constat plurimorum.* Hęc ipse. Magister Theologus Conformitatum lib. 3. fruct. 3. *Hic mons Passionis Christi signis specialiter prædotatus: nam tempore Passionis Christi, vt patet in Euangelio petrę scissæ sunt: quod singulari modo in monte isto apparet, nam diuisus est à capite vsque deorsum* Congruè vtique à capite vsque deorsum, eum qui tunc passus est referens, pendebat enim in Cruce à planta pedis vsque ad verticem laniatus, & plenus plagis: Velumq; eundem signauit, à summo vsque deorsum scissum. Patriarcha Hierosolymitanus Franciscus Ximenes, lib. de natura Angelica tractatu 5. cap. 13. *In Italia*, inquit, *hora qua Christus expirauit in Cruce, apertus est quidam Mons magnus, quem Aluerna vocant, scindens se vsque ad abyssos.* Optimè, verè loquitur: sunt enim aperturæ ita infernę, vt experientia comprobante, funibus cum plumbis iniectis, terminus vnquam attactus minimè fuit. Vidi ego omnia huiusmodi monstruositatis cunabula, explo raui cum alij, non quidem sępe, sed sępius: est mirandũ. similes equidem sunt scissurę horribili Montis Caluarij, cuius terminum attingere qui aliquando deuotionis, & curiositatis ergò experti sunt, nullatenus potuerunt.

Ro-

Rodulphus Tossinianensis in histo. Seraphica lib. 2. *Ibi apparent impenetrabiles cauernæ, abrupti & suspensi lapides: & petræ in Passione Christi scissæ, singulari modo apparent quod Patribus fuit reuelatum.* Franciscus Gonzaga in Chron. par. 2. *Affuit B. Francisco Angelus, qui sibi dixit præfatum lapidem in Christi Seruatoris morte cum cęteris petris scissum fuisse.* Robertus à Licio serm. de stigmat. *Ad hoc ille Mons in plerisque locis apertus, vbi scissurę videntur quasi violenter, non naturaliter factæ, vt tempore illo euenerunt, quo petrę scissæ sunt, patiente in Cruce Iesu Filio Dei.* Petrus Valderrama Augustinianus in Theatro Relig. Magister Christophorus à Fonseca Augustinianus, 4. par. *Vitæ Christi*, serm. B. Fran. *Caluarium alium* vocans: Carrozzolius, homil. de Diuo Fran. præfatus à Licio serm. 44. cap. 3. Franciscus Salazar Episcopus Salaminę, in epist. ad Auctorem Dialogi Montis Aluernę, ibi in principio ipsius Dialogi, lib. 1. cap. 5. fol. 29. Antonius Dassa in tractatu de stigm. cap. 4. Ludouicus à Rebolledo in Chronica vltraque 20. Auctores alij testantur idipsum. Augustinus Gallucius de Mondolfo in *Ierusalem* cant. 17.

QVando Christo Giesù su'l sacro legno
Spirò chinando il capo inuer la terra,
Che'l Sol diede di doglia oscuro segno,
E che tremò per gran dolor la terra,
Che'l Velo si spezzò famoso, e degno,
Che ne' Sepolcri suoi s'aprì la terra;
Ruppersi questi, e così rotti ancora
Mostrano il dispiacer, ch'hebbero all'hora.

Angelus Bardi in Arbore S. Francisci.

Son quì scoscese rupi
Più degl'homin sensate
Ch'oue questi al suo Dio
Per odio il sen partiro,
Queste sol per pietà di lui s'apriro.

Maurus à Spello *Franciſciados* lib. 11. egregio carmine modulans ait.

Hic ſpecus, hæc rupis diſiecta cæca vorago,
Atque immanè patens, tum cum ſol aureus orbi
Subduxit lucem, lethum indignatus acerbum
Auctoris rerum, & latè ſola vaſta patentis
Telluris gemuere cauis decuſſa ſub antris:
Mœniaque horriſono mundi conuulſa tremore
Implerunt trepidas gentes mugitibus atris
Apparens primùm, vicinos vndique pagos
Spectatum acciuit magnę noua monſtra ruinæ
Namque ferunt vaſto tremeret cum pondere Tellus
Hac ſaxa immanis penitus vi quaſſa tremoris
Diſſiluiſſe, atque ingenti deducta fragore
Quà modò laxa patent, traxiſſe voraginis ora.

Quodque magis accedit myſterio prẹditum eſt, Mõtis huiuſmodi lyas horribiles, omnes Occidentem verſus hiare, eodem videlicet, quo Beatus Pater ſtigmatizatus eſt loco. Ad Aquilonem, Eurum, atq; Auſtrum nonnullæ ſunt, exiguæ tamen ſciſſuræ; ad Zephyrum verò monſtruoſitates apparent, quarum intra ambitũ, Franciſcus extitit vulneratus.

Lupus latro per ſyluam Franciſco fit obuiam. § 6.

VT ſacri Golgothę viuam prẹferret Aluerna effigiẽ & figuram, latro non defuit, qui ad pœnitentiæ gremium redactus, illius pleniſſimi iubilæi, quod beatus adeptus eſt Dimas, referret pœnitentibus monimẽtum. Chriſtus Dominus vnum in Caluario illo ad frugem bonam reduxit, latronemque cõuertit, Franciſcus in hoc myſtico ſuo Golgotha, latronem alium ad viam ſalutis, æternæque vitæ ſemitam euocauit. Chryſoſtomus

mus hom. de latrone, tom. 3. inter excellentiora miracula Christi, latronis enumerat conuersionem; ita vt eius diuinitas eo magis, quàm mortuorum suscitatu, cæcorumque illustratione, clarescceret. *Non enim illo tépore mortuum aliquem reddidit luci, nec mare à suo tumore compescuit, nec &c.* subditq; *latronis mentem auersam voluit commutare, vt ex omni parte, eius diuinitas sentiretur.* Lupi conuersio per Italiam strepuit vniuersam tam scelesto, infestoque homine expiato, mirum in modum gratulantem; cuius rei gratia, Francisci celebritas Sanctitatis illustrior, eiusque nominis magnificentia clarior, longè latèque radios enodauit.

Erat hic Lupus Sarmata, illis è finibus pulsus edicto, succedensque hisce Aluerniæ compitis, grassabatur, prædonum princeps, viatoribus ingruens. impetebat, occidebat, capiebat, vinctosque in spoliarium trahens, ibi miseros, quò indictam pecuniæ summam exigeret, extorquebat. Spoliarium autem in summo erat vertice, custodiæ locus ibidem; quem hactenus *il sasso di fra Lupo*, idest saxum fratris Lupi, vulgus appellat. Perlustrans itaque nemorita Seraphicus opacam fageti syluam Lupum offendit, inculta cæsarie, torua facie, suffectisque sanguine, & igni oculis. *Ecquid* obijcit, *quæris istac?* Ecquid lurco? Abeas ocyus, quin ex ijs te vni fagis appendam. Procumbit illico mitium norma; ad Lupi genua, sedat eloquio, fera mitescit. Venit summa dies, & ineluctabile tempus, ab æterno decretum, quo Lupus in agnum, bellua vertatur in hominem. Occursat tertiò Pater Lupo, verbisque mellifluis, eiusque iádudum ferini animi penetralibus, diuini amoris ambrosium nectar instillat. Exuit carniuorum Lupum, induit Agnum Iesum, reijcit siccam, & suscipit Crucem. excutit Martium Sathana, amplectitur cœli pacificum Regem Christum: quique diutius hipyrobolarium cruentus insidians egit, Columbino Minorum choro,

D cum

cum lachrimarum pœnitentiæ imbribus aggregatur, lupinaque truculentia destituta, nomen mutauit, & mores: siquidem *Frat' Agnello* deinceps Patris imperio, nuncupatur. Testantur Auctores Dialogorum sermoque diffusior extat in *Monte Seraphico della Verna*. Ast & Maro Seraphicus Maurus inquam Spelli, lib. 12. Francisciados, ita canit de Lupo latrone.

Sæpe hic conuentum diræ fecere cateruæ,
Raptorum, prædosque loco assueuere recentes
Partiri secum, & letè conuiuere rapto.
Hunc silicem . . . .
Cernis vt insurgat præcisis vndique saxis
Supremo aereas imitante cacumine metas
Quantùm non longi committat machina pontis
Hunc nostris fama notum fecere diebus,
Impia semihominis monumenta innataque cordi
Dira Lupi feritas, & cedum sæua cupido,
Sarmaticis (ea fama canens) hic debita factis
Supplicia infandis fugiens excesserat oris;
Informis visu, atque immanis corpore, & ore
Terrificus, caput aßurgit cui turbinis instar
Incultisque riget sertis, frons turget acuto
Tubere, subter hiant orbes, oculique reposti
Interius sedere truces, atque igne micantes.
Talis erat, talemque feri genuere parentes
Hanc igitur sedem monstrum illætabile nuper
Ceperat, his dumis, cæcisque latebat in antris:
Per lucem; at postquam nox intempesta silebat,
Et latè obtentas densabat fusca tenebras,
Horrificas sedes, & feda cubilia linquens,
Præcipitabat atrox descensum Montis ab alto
Vertice, & immani rabie turgentia quassans
Pectora, mox agros ferus irrumpebat apertos
Væ pecorum stabulis, væ tunc agrestibus illis,

Quos nec firma domus, portæ non vectibus æreis
Effultæ poterant, non robora sæua tueri.

Hæc Ordinis Minorum Regularis Obseruantiæ alumnus.

Apparet Virgo Deipara cum vtroque Bapt. & Euang. Ioannem designatque Francisco Ecclesiam. §. 7.

ADerat Natiuitatis B. Virginis alma vigilia, Septembris 7. noctisque illius Angelicus Anser excubitor in contemplatione diuina moras ducebat insomnes, quum fulgidus Ales cęlitus lapsus; *Francisce,* inquit, *perge citò, quia Domina Dei Mater Fratrum in Oratorio te expectat.* Proripitur obedientiæ speculum, & in Oratorio ipso Paradisi Reginam, cœlitum choris vtrinque stipatam, cum Sancto Præcursore Baptista, & cum Dilecto Domini Ioanne Euangelista, reperit. Erat autem Oratorium illud humillimum, lignis & terra constructum, eodem ipsomet loco, vbi Ecclesiuncula Virginis hactenus extat. Procumbit Franciscus ante Genitricis Altithroni maiestatem, eamque qua potuit pietate hiperdulicè coluit, & adorauit. Quem Virgo benignissimè appellans, Ecclesiæ dedit archetypum, locum situmque designans; longam, quàm latam efficeret, proprijs manibus delineauit. Habes de ijs apud Marcum Fabium prisci Dialogi Montis huiusce scriptorem; habes elogium apud Augustinum à Millio, grauissimum Virum in suo dialogo, habesque apud Aurelium Sauellium in suo Dialogo, tandemque antiquissimam traditionem Prouinciæ Thusciæ calleas in qua rei huiusce memoria viget.

Aedificiunculam Templi Orlandus aggreditur. § 8.

MAne facto, assumpto socio, Domini Orlandi pręsentiam adit Franciscus, & cuncta quæ sibi elapsa nocte acciderant, Virginis inquam affatum, Ecclesiæque traditum schema, fiducialiter aperit. Cui Heros *Francisce meis hanc sumptibus rem absoluam, quoque velis modo prestò sum agere* Continuò deuotus Dominus opus assumit, & Septembris mense, anno 1216. fundamenta locat, forniceamque anno 1218. ædiculam ad fastigium vsque perduxit. Ast & lapidem in nomine Triadis almę, & sacræ Deiparæ iecit primum, & *Sanctæ Mariæ de Angelis*, Ecclesiam Pater adscripsit, eoque voluit, sibi admodum Sacrosancto, titulo decorari. Hoc igitur humile, atque pauperculum ædificium Dominus Orlandus, Catani de Clusio struxit, & híc iacet eius corpus ante altare maius: eiusque postea filij exteriori Ecclesiæ parieti in porta maiori, Australem versus plagam, arma cum epitaphio *S. Baldaßarræ di Francesco de Catani de Chiusi, & suorum* affixerunt.

De

De alijs 2. 3. 4. 5. vicibus, quibus Aluerniam Franciscus venit. Lib. 3.

Redit Portiunculam, vt comitiorum tempus indicat. Cap. 1.

PAtriarcha Seraphicus, ieiunijs sacris, contemplationibus, diuinisque colloquijs Montis initio consecrata, deuotissimo vale dicto, se in Angelicam Regiam recipit, & generalium comitiorum tempus indicit. Quę quidem Pentecostes proximè lapso festo celebrata sunt, anno scilicet 1217. in quorum solemnitate tum Cismontanis cum etiam Vltramontanis partibus Prouinciæ, cum suis Ministris adscriptæ sunt. Idque fuit ex insignioribus, (quin dicam insignius) capitulis ordinis. Attendi fas est, quadragenarium in solitudine factum ieiunium, capituli huius, in quo Prouinciæ partibus singulis, eisque Ministri assignati sunt, fuisse prędudium & apparatum. Hanc successoribus B. Franciscus formam dedit, vt ieiunium, & oratio sint auspicia comitiorum, vt eis intersit Spiritus Sanctus, quæque geruntur Deiformia sint, eiusque ad stomachum fiant cũcta.

Aduenit secundò Franciscus Aluernam. §. 1.

SEcundus aduentus in Montem istum fuit per viam Castri Montaguti vbi Beatus Franciscus cum suo intimo, & caro amico Illustrissimo Comite Alberto de Barbolanis dulcis in Domino colloquij moras traxit, & apud eum diuersatus est. In Valle Capresæ tum temporis Ecclesiæ Sancti Pauli noua limina condebantur. Transit Franciscus, & Domum Domini veneratus, opifices videt mæstos: siquidem marmoreum cardinem ponderosum, coaptare non poterant suo loco. Accedit Vir Dei, limenque vt erigant suadet: abnuunt cęmentarij, non iam potuisse queruli, instat Franciscus,

paretur ægrè;(magnum Deum)admouet ipse marmori manum,solusque disposito ponit loco. Marmor inquam tantum,quantum sex poterant(& ij robusti) homines sustinere. Hac stupenda re sic acta, cunctis attonitis,facit vale;Cum autem prope Castrum Capresanũ esset fatigatus ex itinere,ad vires reficiendas,pectori solidæ rupis incubuit,formamque inibi corporis impressam reliquit. Vnde Capresanis populis tanta petræ huius accessit deuotio,pietas orta talis, vt cum aliquis renibus elaborat,fertur,aditue Rupem,renes applicat, & iuxta fidem, & deuotionem plerumque fit salus. En quidem secundus in Montem accessus, tametsi annũ quo ipse fuit, minimè nobis potuit explorari.

Venit tertiò Franciscus Aluernam. §. 2.

PLebis nobilissimum Castrum Aluernæ subiacet oris,quod Protomartyri Stephano titulari sacratum est; Hàc Vir Dei tertiò Montem venit, & in vestigio, Cerbarolum, milliuscula distans duo, oratorium illi offertur,accipit,construit. Hoc exin euolante ad sydera patre Seraphico;annorum incolatu, Antonius Sanctus à Padua consecrauit. Extat hactenus eius cella, reuerenter seruata,& custodita.

Venit quartò Franc. Aluernam. § 3.

QVartus aduentus fuit per Florentissimæ Ciuitatis Florentiæ viam, per Montem Pominum, in quo dulcissimum fontem scature fecit, venerabilem cunctisque indigenis sacrosanctum, *La fonte di San Francesco*. Sermone vernaculo nuncupatum tum quoque Batifollẽse Castrum accessit: ibique nobilem Ioannem salutifero Crucis signo illuminauit, qui cæcus diu in summa versabatur ærumna. Illustrissimi Comitis Simo-

monis, qui sacrorum Stigmatum proprio ære sacellum ædificauit, nepos hic erat.

Venit quintò Franciscus Aluernam. §. 4.

VEnit penultimò Pater Seraphicus Montem Sanctum, anno Domini 1220. quum à Syria torsit vestigia, Soldano ad fidem conuerso (licet nondum saluberrima loto vnda) relicto Bononiæ transiens Cardinalem Hostiensem Vgolinum, Ordinis Protectorem, Insubrij Apostolicum tunc Legatum, reperit. Quo cum Assumptæ Deiparæ solemnitate peracta, Camaldulensem Eremum inuisit; mensemq; ibi vnum, almis exercitijs incumbentes, explerunt; in cuius rei memoriam Anachoretæ illi, cellam quam Sanctus incoluit, venerantur hucusque eamque. *La stanza di S. Francesco*, appellant; ijdemque societatis Angelicæ Patres, honoratam habent Natalitij eius annuam celebritatem, nostroque more Antiphonam totam illam *Salue Sancte Pater, patriæ lux, forma Minorum*, cantant. Abhinc igitur Vgolinus, & Sanctus Aluerniam veniunt, & apud Clusium Domini Orlandi hospitio perfruuntur. Exin tandem ingruente iam hyeme, Romam Protector, Portiunculam Pater abscedunt.

Montem vltimò Franciſcus accedit, ibique Sacris à Deo Stigmatibus decoratur. Lib. 4.

Viſit Aretij alumnum ægrotum B. Benedictum. Cap. 1.

ARetium Thuſciæ antiquiſſima, Illuſtriſſima, & Nobiliſſima Ciuitas (Metropolis eſt Aretinæ Diœceſis) olim perfruita libertate ſub Florentinorum poſtea ditionem redacta, inter illas 12. Thuſciæ vrbes numerata eſt. Condita Græcis, tempore Iudicum Iſrael annum circiter à mundi opificio 2557. opibus viribuſq; magnifica Romanis ad belli punici expeditionem tantum, quantum vniuerſa, nedum Etruria, ſed quaſi Italia vix hodie poſſet efficere, contulit. Fuerunt Aretini præter potentiam maximam (ait Bergomẽſis lib. 6. ſupplem. Chron.) etiam duabus rebus, quibus præcipuè honor, & fama acquiritur, ſcilicet militari gloria, & literarum ſtudijs ſemper inſignes, multos enim ipſa Ciuitas nobiles, & egregios in re militari habuit, inter quos Vbertinos Chitiniani Comites Illuſtriſſimos peperit. Multas demum calamitates, & vaſtationes, & diruptiones per Gothorum, & Longobardorum tempora paſſa fuit, & murorum apertione immunita per annos multos extitit, vſque ad annum 1330. quo Guido Petramalenſis, ipſius vrbis Antiſtes mœnibus cinxit; quę deinde à Sereniſſimo Magno Duce Coſimo in meliorem, tutioremque ſtatum redacta ſunt.

Huius erat patriæ filius, Dei Seruus B. Benedictus de Aretio nuncupatus in Chronicis, Ordinis Minorum ſydus aureum firmamenti. Hic extrema reuerſus iam ab Antiochena prouincia, tum temporis, quo B. Franciſcus Aluerniam venit, ægrimonia decumbebat Aretij, fatique munus 3. Calen. Septemb. meritorum diues; virtutumque numeris abſolutus, impleuit. Meminit Baronius Ann. 1224. *Eo anno*, inquiens, *obijt B. Bene-*

dictus

dictus Aretinus, Diui Francisci professor instituti, 3. Calen. Septembris, apud Aretium Etruriæ, postquam reuersus est ab Antiochenæ prouinciæ administratione: secumque detulit digitum Danielis Prophetæ. Sancto fine quieuit; hoc epitaphio illustratus.

Aretij Benedictus ego Sinigardia proles,
Vates, & sacra Religione Minor.
Assyrij Patres mihi iam paruere Ministro,
Hunc digitum, Daniel quem dedit, ipse tuli:
Nunc viuo in cęlis, patria hęc mea membra reseruat
Inq; meis aris thurea dona fero.

Hæc Baronius; ex quibus clarissimè patet, eodem anno, & mense quibus B. Franciscus Montem aduenit, ad quadragenaria in honorem S. Michaelis Archangeli, ieiunia celebranda, (quæ post Assumptionem Dei Genitricis die sequenti, sumebant initium) felicem Viri Dei obitum Aretij prope Aluernam, eiusque Dięcesis, contigisse. Liquet autem Patrem Seraphicum, ante anni illius Assumptæ celebritatem peractam, profectum fuisse ad Sanctum Montem per viam Aretij; iter autem à Portiuncula in Aretium Vrbem, dierum dūtaxat binorum est: Euaporarium igitur flammę Seraphicę charitatis, decessurum Franciscus filium visitauit Aretij, quam tū quoque temporis Eumenidum furiantium turbine conuolutam, Crucis virtute sedauit.

Quadragenariam S. Michaelis Archangeli sumit Franciscus inediam. §. 1.

Condensat ieiunia.

QVia templum, recens in Aluerna constructum, Sanctę Marię de Angelis dicatum erat, honorare vo-

voluit pius dicator, Assumptionis festum in eo Franc. celebrans. Incidit anno ipso, quo Vir Dei, stigmata recepit. Assumptionis celebritas, die Veneris; vt latior de hoc extat sermo, in historia Montis lib. 4. cap. 3. quemadmodum, & festum quoque exaltationis Sanctę Crucis, bissextilis ergò, quod sexta etiam feria incidisse in nostro Floreto exactè probauimus, tetigimus in historia Montis, & in Theatro Seraphico. Hunc igitur venerabilem volens habere diem, Aretio priusquam solemnitas afforet, Montem aduenit, latebrasque quęsitans męstas penetrat vnam; ibique alto suppressum corde mętorem, lugubrium spectaculo scissurarum, magnis denuò ploratibus, euaporat. Hinc à diuturno accolatu, *lectum S. Francisci*, vocant spelęum illud, saxumque cratitum, eiusdem Sancti culcitrulam perhibent, quod & signis mirabilium Dominus sępiusculè voluit honorare, vt patet apud historias huius montis. Diluculante tandem Assumptionis die, Franciscus interest sacro, reficitur Libo Deifico, cum socijs in Domino gaudet, eosque ieiunijs excitat inchoandis, hortatur, & vrget.

Aduentu Francisci, volucres gratulantur, Missali aperto voluntas Dei aperitur agenda. §. 2.

AVrora Sabbati rubescente summum fit sacrum, & in eo cętus humillimus vitæ percipit alimentum. *Flagrabat* (ait Bonauentura, cap. 9. legendę) *erga Sacramentum Dominici corporis, feruore omnium medullarum, stupore admirans permaximo, illam charissimã dignationem, & dignantissimam charitatem. Sæpe communicabat, & tam deuotè, vt alios deuotos efficeret, dum ab immaculati Agni degustationem suauem, quasi spiritu ebrius, in mentis vt plurimum rapiebatur excessum*. Bonificabatur Bonagratia; Gratię incrementis heroicis, scandens fastigia summa. Sed notandum ly,

sæpe

ſæpe communicabat, ergo non quotidie? Erat tamen Seraphicus, & ita Seraphicus, vt excellentia pleno ore, *Seraphicus* à Fidelibus nuncupetur, & tamen, non quotidie ſed ſępe communicabat. Sed neque plures Miſſas in Conuentibus eſſe volebat, non quia non bonum, & Sanctum, & plures eſſe, ſed quia ipſe humilis, humiles eſſe volebat alumnos, indignoſque ſe prorſus haberent altaris acceſſu, vt ipſe Sacerdotij dignitate. *Moneo prætererea, & exhortor in Domino, vt in locis in quibus morantur Fratres, vna tantùm Miſſa celebretur in die. Si verò fuerint plures Sacerdotes in loco, ſit per amorem charitatis, alter contentus audita celebratione alterius Sacerdotis.* Conformit. lib. 1. fruct. 12. *Franc. reſtaurator.*

Vale facto, Pater ſe à ſocijs proripit ſeceſſicolam, ſuęque ſolo conſcientiæ arbitro ſecum Leone ſuſcepto, tugurio ſe mancipat. Et ecce auiculę denuò (conſule Chron. conform. Speculum, Dialogos, aliaſque hiſtorias) viſitantes, cateruatim vtrinque peruolitant; ædiculę tectum, & latera occupant, intrepidè ambiunt, foris, & intus: & concentu mirifico geſtientes voluptatē nuper illuc Franciſci venientis oſtentant. Sonuit illico articulata vox ibi. *Franciſce*, inquiens, *hoc tibi ſignum, quòd Dominus loco iſto ſ uorem magnum tibi facturus eſt.*

Explicat cor Franciſci ad Zephyrum almum hunc alas, habenaſque ſericas per cœleſtium Indiarum laxat Oceanum: currit vncta carinā, Sancti Spiritus vnctione cœpitque altius immiſſiones eius ſuſcipere, ſentire dilectum. *Leo mi care* ait, *Miſſale huc affer, aperitoque ipſum in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* Explicat Leo codicem venerandum, ſtatimque ſe oculis obijcit, *Paſſio Domini Noſtri Ieſu Chriſti ſecundum Ioannem. Aperi denuò pecuſcula Frater Leo*, inquit paret ab integrò, pandit librum, eademque ſe *Paſſio Domini Noſtri Ieſu Chriſti*, offert. Magnum Ieſum: tertiò Euangelium, paſſo volumine, Paſſionis occurrit. *Nunc ſcio verè*, ſubinfert Pater,

quòd

quòd Dei voluntas est, vt quàm Passionis Domini memoriam, circa aliud non versemur. Hæc erit exercitium nostrum, hæc nostra occupatio tota.

Præcipit tunc alumno, ne sæcularibus pateat aditus, neque suis. *Nemo ad me accedat, neque requirat vsque ad 40. dies* Esdrę lib.4.cap.14. *Tu solus mediam sub noctem accedes, vt officium persoluamus: loquere tamen priùs quàm pontem trãseas, dicesque, Domine labia mea aperies: si tibi, & os meum annuntiabit laudem tuam respondero, transi pontem, & veni, sin autem retro cede.* Erat pons iste Faginis Abiegnisque stipitibus super vastam, & profundam terrę voraginem, & hiatum (non procul à cella Patris) extructus. Siquidem ab Oratorio Fratrum veniri non poterat ad cellã ipsam, quin super fauces cauernę illius, aperturæ scilicet Montis, fieret transitus: quo circa, ligneus ipse pons factus est, ibi nimirùm iuxta locum vbi sacellum S. Antonij Abbatis est hodie. Meminit pontis huiusmodi, Dialogus Millij, necnon & alię Montis historię. *Venies quoque,* statuit Pater, *ad me semel in die, vasculum aquæ, panisque frustrula ferens; meique oro habeas curam, in breui siquidem Christus Dominus mihi sacra stigmata conferet: in hoc loco taceas Leo, donec eueniat sile.* Hęc lacrymis filio Pater eructat, hęc fidit. Sciebat iam enim Diuinitus illustratus, & ab Angelo Carmelita pręmonitus, se stigmata Crucifixi in suo corpore suscepturum. Aperuit fido, Leoni inquam parenti suo spirituali. *Huic Fratri Leoni existenti in Monte Aluernæ B. Franciscus prædixit de sua stigmatizatione in breui futura.* Theologus Conformitatum lib.1. fruct.8.

Vltra præmissum alia signa stigmatizationis B. Francisci mysterium pręcurrerunt. §. 3.

MVlta equidem signa, localia necnon, & personalia, pręcesserunt, talis ac tantę pręnuntia mirificẽtiæ. Primum signum; quando Angelus recens natum,

in

in humero dextro Francisci rubeo Taù signauit. Signũ 2. quando abiectis ante Illuminatum Episcopum Assisianum omnino caducis, penula se encullata contexit, erectaque pyramide, manicis brachia, talarique velantibus hispido corpus, Crucifixi viuam expressit effigiem. Signum 3. quum apud S. Seuerinum, Fratri Pacifico duorum est ensium visus Cruce signatus. Signum 4. quando Frater Syluester eius ab ore prodeuntem auream Crucem vidit. Signum 5. quum Pacificus ipse fulgidum Taù in eius fronte diuersis coloribus variatum aspexit. Signum 6. quum Frater Leo socius eius à Perusij Vrbe ad Portiunculam vsque ad pręcedentem vidit Crucifixam imaginem ante ipsum. Signum 7. cũ in forma Crucis ad ostium Arelatensis Monachij, prædicante B. Antonio, apparuit. Signum 8. quum Syriam penetrauit, anno 1217. vt manet probatum in *Monte Seraphico*; visę tum quippe temporis Cruces multæ in Cœlo fuerunt in quarum vna Crucifixus erat: signum inquam, quòd illuc Signifer Christi accesserat. De hoc largius in *Floreto*, & *Monte Seraphico*, & *Theatro*. Signum 9. quando Hispaniam petijt, anno 1213. seu sub finem 1212. vt volunt nonnulli; tunc enim apparuerunt in Cœlo rubeę Cruces, vt præcitatis in libris videri licet. Signum 10. trina Missalis apertio, cum Euangelij semper Passionis occursu.

Signa localia multa stigmatizationem ipsam præfigurantia pręcesserunt; eodem videlicet, quo tale prodigium accidit loco. Primum fuit, quando (vt exactè probauimus ex Rodulpho, Reuolledo, alijsque) Carolus Magnus Imperator Romanorum, cum ingentibus copijs Romam per Montis Aluernæ transiens oras, grassante in exercitum peste lethali, cęlo cum lacrymis totus incumbens, omnigeni boni largitorem deprecabatur, vt militiam pulso contagio sospitaret. Affuit Angelus, eique sic fatus. *Miseratus Dominus, tuas exau-*

dijt

dijt preces, & vota: Accedens igitur Montem illum sagittam emitte, herbamque transfixam accipe (ea est Carolina, Hispanicè *Carlina*, Italicè, *l'imperiale*) *redactamque in puluerem, vino mixtam trade potandam, sanescet exercitus*. Accedit Aluernæ fimbriam Carolus, dictoque audiens, telum iacit; exequitur. Herbam illam Francisci arbitror esse carnem, *omnis caro fænum*; sagittam emissam, Christi philosophor, quibus Francisci traiecit, missilia; stigmatum nœ clarum symbolum, & figuram. Signum 2. stigmatizatio illa Saxi, quando ab Hoste impulsus est Diuus, exceptusq; Diuinitus intra Rupem, cui membrorum totiusque figura corporis inhæserunt. Petram vocat Cirillus Carmelitanus in vaticinio, apud Conformitates lib. 1. Patrem, solidaque & firma est, qua Religio nititur Petra, Dominicis eaque manibus stigmatizata. Signum 3. quando apud Capresanam vallem Saxum illud Franciscus Aluerniam veniens, vt diximus stigmatizauit. Signum 4. in Insula Transimeni lacus, vulgò *Lago di Perugia*, Saxum illud, quod est in littore, hisce oculis visum; cum Vir Dei tempore carnispriuij illuc cymba vectus appelleret, pedes impressit in lapide, vt in Theatro factus est sermo. O quot stigmatizationes, o quot symbola, quæ præludia. Accedunt ijs alia quę sequuntur. Signum 5. scissuræ horribiles Montis huius in Morte Christi factę: scissus est enim Aluerna totus à summo vsque deorsum. Signum 6. quòd ex ijs plures in Crucem fissuræ videntur. Signum 7. quòd monstruositas scissurarum est tota circum circa stigmatum locum: ipseque intra scissurarum est ambitum, reliquo Monte integro & illæso, absque profunditatibus, hiatibus, & scissuris, quæ stigmatum sepiunt locũ. Signabant à longè futurum ibi iam tales mysterium indices. Signum 8. quòd Mons hic eleuatur vt signum in medio quatuor fluuiorum, qui Crucem formant, & exprimunt. Signum 9. quod superficies Montis est quadra,

dra, quæ quadri lateram Crucem præfert. Vnde patet, quod inferior Crux, superior quoque Aluerna sit Crux: non quidem artificis imi, sed Omnipotentis dextera sic formatus. Signum 10. est saxum quod in aere ferme se librat; symbolum vtique admirabilium extasum atque raptuum, quos in hoc Monte Franciscus habuit, cunctis alijs celebriores. Non enim legitur vt alibi sic stupendos ille sit passus, vt ibi. Inuentus est enim non sępe sed sępius raptus in aera, tam sublimis vt oculorum acies ægrè pertingeret suspectandum. Audias Chronicam par. 1. lib. 1. cap. 83. *solleuandosi egli tal volta più alto d'vn grand'albero; e tal volta si alto che vista humana nol poteua arriuare.* Agit de loco Aluerna non quidem de alio, vt expresse ibi legitur. *In quadragesima Angelorum, quam fecit in Monte Aluernæ ipse Frater Leo aliquando respexit Beatum Franciscum eleuatum à terra per tantum spatium, quòd poterat tangere pedes eius. Aliquando inuenit eū vsque ad medios fagos eleuatum: & quandoque inuenit eum in tanta aeris altitudine, quòd vix eum videre poterat.* Hæc Pisanus, in Conform. lib. 2. fruct. 3. & lib. 1. fruct. 8. idipsum versat: *aliquando*, inquiens, *in tanta altitudine eleuatum eumdem conspexit, quòd vix eum poterat visu attingere.* Ecce iam Saxi pendentis in aere figuratum. Signa eccere, quin & mentium quoque Diuinitus infusarum præsagia, vaticinia, nuntia pręcessere.

Vaticinia quoque precurrerunt Francisci prænuntia stigmatum. §. 4.

FIdelis Deus in cunctis promissionibus, & verbis suis iuxta Prophetæ Amos elogium, non facit verbum nisi ad seruos suos secretum reuelauerit: nec fecit quidem sic rarum prodigium sacrorum suę Passionis stigmatum renouationis quin ad seruos suos antea reuelaret. Siquidem inter arcana Apocalypseos illa mysteria, Anacho-

Anachoretæ Seraphico in insula Pathmos, anno salutis 97. Franciscus Passionis insignijs decoratus, diuinitus ostensus est: quem cum in spiritu vidisset, istæc in verba rumpens ait. *Vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu solis habentem signum Dei viui.* Apocal. 7. Rupertus, Aimon, & Ansbertus Christum; Ribera in Commen. super Zachar. cap. 3. & Pereira, in cap. 7. Apocal. aliquē ex cęlicolis arbitrari vidētur hunc Angelum: Ast Ambrosius, Rupertus, Ansbertus, Ricardus, & alij penitus inficiantur. Imò Ambrosius Christum ante suam Passionem esse opinatur. Anselmus, Beda Primasius, Aimon, Ricardus, & alij Christum resuscitatum. Aurelius & Nicolaus de Lira, Constantinum Magnum: Victorianus, & Gagneius Eliam Prophetam rati sunt Angelum hunc fuisse.

Verùm Seraphicus Doctor Bonauentura, referentibus Diuo Bernardino de Senis in Euang. ęterno serm. 60. cap. 1. §. 7. locisque alijs Vbertino à Casale in Arbore lib. 1. cap. 3. Bernardino de Bustis in Rosar. par. 2. serm. 27. Magistro Theologo Conform. lib. 1. fruct. 1. Beatum Franciscum indubitanter asserit esse hunc Angelum. Et in Prologo maioris legendę: hæc habentur: *Vidit, ait Ioannes in Apocalypsi; alterum Angelum ascendentē ab ortu solis, habentem signum Dei Viui. Hunc Dei nuntium, amabilem Christo, imitabilem nobis, & admirabilem mundo, Seruum Dei fuisse Beatum Franciscum indubitabili fide colligimus.*

Adstipulantur atq; subscribunt, Leo X. Pont. Max. in Bulla Vnionis, quę incipit, *ite & vos in vineam meam*, dicens *Ad vineam suam excolendam, primo manè, oriente iam sole, misit ipse Paterfamilias Angelum illum ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei viui Beatum Franciscum.*

Adstruunt S. Bernardinus, Vbertinus, Bernardinus de Bustis, Bartholomęus à Pisis, Aluarus Pelagius Cardin. S. R. E. de plan. Eccles. lib. 1. art. 67. Neapoleo Cardinalis Legatus in suis literis, *Almus Christi Confessor*,

vt

vt in Theatro videri licet. Abbas Ioachin in Apocal. Marcus Episcopus Portuensis in Chron. par. 1. Prolog. 2. Rodulphus Episcopus Senogalliæ, in vita S. Franc. lib. 1. Iacobus à Voragine Episcopus Genuēsis serm. 2. B. Franc. Cornelius Mussus Episcopns Bitonti de Diuino amore lib. 2. Didacus Arze Archiepiscopus Tranensis serm. B. Franc. Robertus à Licio Episcopus Aquinatensis serm. de Sacris stigmatibus. Doctor illuminatus Franciscus de Mayronibus, serm. de stigm. Ioannes Grisch serm. B. Franc. Antonius Feo, in tractatu de S. Fran. discur. 1. Pelbartus à Temesuar in Pomærio serm. 6. Gilbertus in Apocal. cap. 2. Leonardus Vtinensis, serm. S. Franc. Ludouicus à Rebolledo in Chron. par. 1. lib. 2. cap. 19. Hieremias Buchius in Conform. lib. 1. pag. 23. Didacus de Vega in *Paradiso gloriæ Sanct.* serm. S. Franc. Henricus Sedulius in Comment. Biga salutis serm. de stigm. Ioannes Contractus serm. S. Franc. Petrus Valderrama in Theatro serm. 2. Doctor Ruizius Mansus Cathedraticus de prima in Complutensi vniuersitate, publicè esse hunc ipsum Angelum B. Franciscum strenuissimè propugnauit, anno Domini 1615. & postquam in assertionibus gloriosissimis triumphauit, doctissimum eius sapientia edidit quodlibetum, Beatum Franciscum clarissimè probans Angelum fuisse sexti signaculi *habentem signi Dei viui*. En habes mi candide, Christi, Signiferum Patriarcham Franciscum, à Ioanne Apostolo prophetatum: verum est igitur: *quia non facit Dominus Deus verbum, nisi reuelauerit secretum suum ad seruos suos Prophetas*: Amos 3.

Sacrum Volumen sensifluum quidem est, vnus idēque plures continet sensus locus. Quamobrem Paulus ad Galat. 6. cum ait. *ego stigmata Domini Iesu in corpore meo porto*, de hisce est quoque fatus stigmatibus, de iisque propheticum prompsit verbum Decretalem Nicolai 3. Pont. Max. *exijt qui seminat*, lustra, quæ sic habet. *Hæc*

est apud Deum, & Patrem munda, & immaculata Religio, quæ descendit à Patre luminum, per eius Filium exemplariter, & verbaliter Apostolis tradita, & demum per spiritum Sanctum B. Francisco, & eum sequentibus inspirata. Hæc est, cui attestante Paulo, nemo de cætero debet esse molestus, quam Christus Passionis suæ stigmatibus confirmauit, volens institutorem ipsius, Passionis suæ signis notabiliter insigniri. Pelbartus in Pomærio ait. *Tertiò euidentius in nouo Testaméto, Apostolus, ad Galat. 6. ego inquit stigmata Domini Iesu in corpore meo porto. Quibus Paulus fert testimonium B. Francisco, vt dicit Nicolaus Papa de verborum significatione, exijt qui seminat, lib. 6.* Hæc ille serm. 70. Pomærij. Et Doctor illuminatus, serm. 1. stigm. *Tertium,* inquit, *testimonium est B. Pauli ad Galat. 6. Mihi autẽ absit gloriari nisi in Cruce Domini Nostri Iesu Christi; & sequitur: ego enim stigmata Domini Nostri Iesu Christi in corpore meo porto. Quod non videtur dixisse in persona sua, quia licet fuerit à Christo confixus mente, non tamen corpore. Et ideo dicit Princeps Ecclesiæ Summus Pontifex, quòd Paulus ferebat testimonium B. Francisco, cui attestãte Paulo, nemo de cętero debet esse molestus, quem Christus stigmatibus suis consignauit.* Magister Theologus Conformitatum lib. 1. conform. 1. *fuit,* inquit, *B. Franciscus declaratus per Apostolum Paulum; qui etsi diceret de se ipso propter verbera, Christi amore pluries accepta: ego stigmata Domini Iesu in corpore meo porto; de nullo tamen possunt præfata veriùs dici, quàm de B. Francisco. Et si dicatur, habuit ne Paulus spiritum Propheticum? Respondetur quód sic, quia raptus fuit vsque ad 3. Cœlum. Hoc idem patet ad Thessalonicenses, & alijs vbi videtur, &c. & in Act. Apostolorum ostenditur spiritum Propheticum habuisse.* Habes en duo insignia maximè de B. Francisci stigmatibus vaticinia. Quin & vltra, Ioachim Abbas, Florensis Cœnobij, Ordinis S. Benedicti, ex Calabria oriundus, vir in diuinis scripturis admodùm solers, suoque tempore creditus vates, centũ propè annis quàm esset Franciscus in rerum natura, multa de illo ante deprompsit; quæ rerum postmodũ

exitus verissima cõprobauit. In Apocalypsim, illa cap. 7. verba: *Vidi alterum Angelum ascendentem &c* exponendo, ait. *Veniet homo, qui erit insignitus characteribus Iesu Christi*. In cuius rei confirmationem Beatum Franciscum cum habitu, chorda, & quinque stigmatibus, amussuato fecit opificio in Ecclesia Cathedrali Venetiarum depingi, vt hactenus patet oculis. Vaticinatus est insuper Virum Dei Carmelitanus Cirillus, de quo Tritemius, alijq; tradunt, quem sub Philippo, & Othone, circa annum 1200. floruisse perhibet Ioannes Rioche in Compendio tẽporum, lib. 4. cap. 53. Refert Theologus Conformitatum, lib. 1. eius vaticinium quin & Sibillę, & Polycarpi, de B. Francisco, habesq; apud Annales Ordinis par. 1. Prophetauit tandem de sacris stigmatibus Angelus Carmelita Martyr illustris, dum Romę ageret Ecclesiasten. Verum est igitur, quia non facit Dominus verbum, quin reuelet ad seruos suos.

Apparet Francisco Deus inflamma ignis. §. 5.

NVDVS, VIGIL.

Ardens totus crebra dat suspiria.

Ebrius dulci mero amoris Iesu totus ardet feruetq; medullis, erga ipsum in Cruce pendentem Franciscus sanguis ebullit, æstuant intima, cordisque spiracula flammas euomunt. Sentit enim charismata noua in anima sua benedicta, trahit iccircò ab imo suspiria, & frequenter in aere non modò mentaliter, verùm & corporaliter eleuatur à terra; in somnes ducit noctes, totumque Iesum visceribus texit mortuum, vulneratum transfixum lancea; absorptus in illum, marmoris

instar extaticus hęret cœlo, ſiſtit immobilis, & quanto diuinæ gratiæ, dona cumulatius ſentit tanto ſublimius eleuatur. Accidit autem (hęc sũt verba ſociorum eius, ex Speculo Sancti Franciſci à Fabiano, & Hugelino cõſcripto, cent. 2. cap. 9.) quòd Frater Leo ad Matutinum ſub mediam noctem iret in Cellam B. Franciſci, diceretque. *Domine labia mea aperies*. Nemo reſpondet; Leo ſe propiùs agit, ingeminat non reſpondetur, *& os meum annunciabit laudem tuam*. Audet vlteriuſque progreditur, ingredienteque lunę ſplendore per oſtium cellę, deprehendit, Franciſcum in ea non eſſe. Hinc inde reſpiciens arrectiſque auribus adſtans, audit eum loquentem. Accedit propè vt audiat quid Sanctus dicat. Et ecce videt eum genibus flexis, facie in cęlũ erecta, manibuſq; eleuatis orantem, & dicentem. *Quid es tu, dulcisſime Deus meus? & quid ſum ego vermiculus, & paruus tuus ſeruus?* Et hoc ſæpe replicat. Tunc Leo reſpiciens fixiùs, inter arbores vidit flammam pulcherrimam valde fulgentem, & delectabilem oculis, deſcendentem à ſummis cœlorum vſque ad caput Beati Franciſci: & ab illa flamma vox egrediebatur, & loquebatur cum ipſo; & ipſe Sanctus reſpondebat voci loquenti. Frater Leo vidẽs hoc, ſedit retrò, timens ne impediret B. Franciſcum in tam mirandis arcanis, ita quòd audire non poſſet, quæ dicebantur. Vidit tamen quòd Sanctus Franciſcus extendit manum ſuam ter ad flammam prædictam; flamma verò recedente, Frater Leo incępit redire planè, planè, ne ſentiretur à Sancto. Senſit tamen ſonitum pedum eius, propter aliqua ligna ſyluæ, dixitque Franciſcus. *Præcipio tibi, quiſquis es, in virtute Domini quòd ſtes fixus, nec te moueas.* Statim Frater Leo ſtetit, & ait. *Ego ſum Pater*. Et dixit poſtea Frater Leo alijs Fratribus, quòd tunc fuit tanto timore perterritus, quòd ſi terra ſe aperuiſſet, libenter abſcondiſſet ſe; timebat enim, ne ſi Sanctum offenderet, glorioſam ſocietatem eius amitteret. Nam

tanta erat fides, quam in Sancto habebat, quòd sine ipso nullo modo confidebat viuere vnde non mirum est, si territus ad vocem ipsius fuerit. Quem S. Franciscus recognoscens dixit. *Frater pecorelle ad quid huc venisti? Nonne dixi tibi multoties, quòd me explorando non vadas? dicas mihi per obedientiam si aliquid videris.* Respondit. *Pater, audiui te loquentem, & cum multa admiratione orantem frequenter, & dicentem. Quid es tu, dulcissime Deus meus? Et quid sum ego vermiculus, & paruus seruus tuus? Et tunc vidi flammam ignis descendentem de cęlo, & tecum loquentem, & te pluries illi respondentem, & manum tuam illi tertiò extendentem. Sed quid tunc dixeris ignoro.* Et genuflexus Frater Leo cum magna reuerentia, rogauit Sanctum Franciscum dicens. *Rogo te Pater, vt exponas mihi verba quæ audiui, & doceas etiam ea quæ non audiui.*

Declarat Franciscus Fratri Leoni visionem cęlestem quam habuit. §. 6.

DIligebat B. Franciscus Frater Leonem ob eius puritatem, & mansuetudinem, idcirco visionis arcana detexit, dicens. *O Frater pecorelle Iesu Christi, in ijs quæ vidisti, & audisti erant mihi aperta duo luminaria, vnum de cognitione Creatoris, & aliud de cognitione mei ipsius. Quando enim dicebam, quid es tu Domine, & quid sum ego? tunc eram in quodam lumine contemplationis, in quo videbam profundum lacrymosum vilitatis meæ, & abyssum infinitæ bonitatis Diuinæ: propterea dicebam; quid es Domine, summè sapiēs, summum bonum, & summé clemens, vt visites me, qui sum summè vilis, & vermiculus vnus modicus, abominabilis & despectus? Illa verò flamma erat Deus, qui in specie illa mihi, sicut Moysi, in flamma ignis loquebatur. Et inter alia quæ mihi tunc Deus dixit, petijt à me, vt ego sibi oblationes ter facerem: cui respondi. Domine ego sum totus tuus, & nihil habeo nisi quo tegor amictum, & hic tuus est; quid ergo potero magnitudini tuæ Dominationis offerre? Nam cœlum, &*

terra, ignis, & aqua, & omnia quæ in eis sunt, tua sunt Domine. Quis enim habet quicquam non tuum? Quæ ergo tua sunt reddimus tibi, cum aliquid tibi offerimus. Quid ergo potero tibi offerre, Domine Deus cœli & terræ, & vniuersæ creaturæ? Et tunc Deus dixit mihi. Mitte manum tuam in sinum tuum, & affer mihi quicquid inueneris. Quod cum fecissem inueni vnam monetam de auro, tam magnam, & tam fulgentem, & pulchram, quam nunquam viderim in hoc mundo, & tunc obtuli illam Deo. Dixit verò mihi iterum Deus: offer mihi iterum sicut prius. Ego autem dixi: Domine ego non habeo, nec amo, nec volo nisi te: & propter amorem tuum despexi aurum, & omnia vnde si aliquid in sinu meo inuenitur, tu posuisti illud; & Dominatori omnium reddo. Et hoc feci ter: & facta trina oblatione, ego genua flexi, & benedixi Deum qui mihi dedit quid offerre valerem. Et statim fuit mihi datum intelligere, quòd illa trina oblatio figurabat auream obedientiam, altissimam paupertatem, & splendidissimam castitatem, quas Deus per gratiam suam, dedit mihi ita perfectè seruare, quòd in nullo me conscientia reprehendit. Et sicut quando mittebam manum in sinum, proferebam, & reddebam illas monetas ipsi Deo, qui illas ibidem posuerat, ita dedit mihi Deus potentiam in anima, quòd de omnibus mihi bonis ab ipso, per suam Sanctissimam gratiam concessis, semper cum ore & corde, laudo, atque magnifico. Hæc igitur sunt verba quæ audisti, & manuum extensio quã vidisti. Sed caue tibi Frater pecorella, ne vadas me deinceps explorando, & reuertere ad cellam tuam cum benedictione Dei, & habeas de me curam solicitam: nam ad paucos dies faciet Deus (Ecce quomodo iam sciebat) *tam stupenda mirabilia in hoc Monte, quòd admirabitur totus mundus, facietque noua quędam, quæ nunquam in hoc mundo fecit alicui creaturæ.* Tunc Frater Leo recessit consolatus valde.

Mi

Mirabiles Francisci raptus, eiusque vertici scriptura aurea cernitur. Hic est gratia Dei. §. 7.

Mentem sursum agitur.

CHristi Iesu fidelissimus seruus, & amicus Franciscus, vti vicinior lapis centro velocior, amasiæ gremio Crucis allabitur; diuinæ charitatis ambustus incendio, creberrimè tollitur, solitoque frequentiùs sub ardua cœli penetralia rapitur. Passer in aere paruus interdum, aquila sæpius exploranti videtur alumno. Est super arduam, quæ Montis labro imminet, rupem, specus exigua; vnde Leo commodè poterat cuncta videre. Hic ipse Franciscum sedet explorans libratumq; tuetur in aere, splendore mirifico circumseptũ, eiusq; super caput, luminis radium cœlo porrectum, & in radijs medio schędam aureis literis pellucentem hisce inquam *HIC EST GRATIA DEI.* Lectitat obstupetque Leo; humectans lacrymarum fluuio sinus, & genas, Seraphicum illo vultu Seraphico coruscantem, à solo sublimem, tensis in Cruce brachijs, ab imo suspirijs tractis pectore, sonoris cum tunsionibus, humo pronus ingeminat; *Deus propitius esto mihi miserrimo peccatori.*

Franciſcus languens in Crucifixo Ieſu. §. 8.

Super geſtis Crucis plorans.

TEnerrimus amator Ieſu, eiuſque affixi ligno tenaciſſimus amplexator Franciſcus, à lucis exordijs vitæque primordijs, per Crucis tramitem ſemper inceſſit, animamque papauere ſoporauit, affecit abſynthio Paſſionis ita vt aſſidua Crucis impreſſæ memoria, aceto & felle potatus, amaritudinis paſtus edulijs, palleret aſpectu, lacrymis ora iugibus humectaret, Erat quidem cor eius rupes illa Caluarij in eo ſiquidem per compaſſionem dulce lignum dulces clauos, dulceſque ſuſtinens pondus, arborem fixum erat. Rupes vtique Seraphica erat Caluarij roſei, cor Franciſci, ſciſſum nę Golgothæ more, qui (vt ſuo loco fit ſermo) exhalante Altiſſimo animam, dehiſcit ſciſſum inquam affectuoſiſſima compaſſione eiuſque pectus & viſcera, Paſſionis quædam Chriſti tragediæ mappa erant.

Dudum iam, plurimorum elogio, vulnerati Ieſu dolores intus in membris, Franciſcus ſenſerat; tum maximè, cum in Tranſimeni lacus inſula Peruſina, quadrageſimam illam ferè impaſtus abſoluit. Annis elapſis in conuentu ipſius inſulę fuimus, & ex Archiuio multa deſumpſimus, quę noſtro Theatro Seraphico opere pretium duximus inſeri. In hebdomada Paſſionis Dominicę, ęſtuante amoris incendijs eius anima, nudum ſeſe arbori, corona cum ſpinea in capite, tenſiſque in Crucis effigiem brachijs, aptans, noctes integras, perſeuerauit, clamando in cœlum eiulans, & ſingultans. Tunc vidit Franciſcus cœlos apertos; tunc ſenſibiles Paſſionis dolores perpeſſus eſt acres; tunc magis à Domi-

mino cumulatus est donis. Eodem anno (sequenti videlicet mense Septembris) Aluerniam venit, vbi totũ ad summã se Crucis fastigia prouehens maturiores ex ea fructus excerpsit. Erat, vt diximus, annosa proceraque Fagus, eo met loco, quo nunc Sacrorum Stigmatum extat altarium eoque ipso quo Pater à Domino Sauciatus est loco, sub cuius tegmine, Cruce omnibus cum Passionis Mysterijs ligneis, fixa, oratorium struxerat, vbi se totum lacrymis diu noctuq; soluebat. Quòd Fagus hic fuerit, eiusque sub tegmine oratorium Franciscus habuerit, ecce testes. *Construxerat sibi Beatissimus Pater Franciscus non longè ab hoc Sacello, dum adhuc intra cellulæ limites teneretur, sub procera Fago, oratorium, in quo integras in oratione noctes consumere aßueuerat; Ad hoc igitur in festo exaltationis S. Crucis paululum ante Auroram orationis ergò perrecturus maxima luce circumfusus, &c.* Rodulphus in histor. Seraphica, cap. 2. Hisce met verbis vtitur Episcopus Mantuanus in Chron. par. 2. Id ipsum Marcus Fabius, Augustinus à Millio, & Aurelius, in Montis Dialogis attestantur.

Hac sub arbore, *arbor*, illa; *decora & fulgida, ornata Regis purpura electa digna stipite, tam sancta membra tangere*, Crux dum esset, coram ipsa Franciscus orabat, adorabat, salutabat, osculabatur, amplexabatur. Ibi cum męsto, ac tristi Iesu, mærore conficitur, & tristatur, ibi Angelum Dei magnalia reserantem, & calicem Passionis Domini eius animę propinantem, excipit, contuetur affatur: ibi męrores terque quaterque felicis angustiæ sæpe degustat, Hortumque illum cruentis sudoribus emadentem locus hic præfert.

Hac sub arbore capitur ei Iesus, ligatur & truditur: hac sistitur Annæ Pontifici, recipit alapam, eaque suis ab omnibus manet Discipulis destitutus. Hac præsentatur Cayphæ, blasphematur, colaphizatur, velatur, sputis fędatur, stringitur manicis, vinculis alligatur. Hac

proh

(proh nefas) cum falsis testibus fit processus, hac audit Franciscus in raptu clamores, & voces, *Reus est mortis*, dicentium scelestorum: hac & strepitus, hac tumultus; Quin & hac, testificantes nequam; *hic dixit possum destruere templum Dei, & in tribus diebus reędificare illud*. Trahitur Iesus mittitur ad Pilatum, alba illuditur ab Herode, flagellatur, cruor stagnat, vepribus redimitur, & cum ludibrio Maiestatis Regiæ, indutus inquam purpura, Sceptri vice arundinem gestans manu, exponitur populo Ecce homo. Hac tandem sub arbore fertur sentētia, destinatur amaro letho, verusq; Isaac funesto onustus ligno myrrhæ superat labans Montem. Lamentantur, & plangunt pię Matronę, post eum lacrymans turba venit, Materq; obuia patitur in via deliquium; Heroina Seraphica arcis Magdali Domina, lugubris illius effecta, tragediæ choriphæa, pretiosas in itere lapsas, altùm perflens Cruoris Dominici sequitur stillas radens, stipiti demum affixus aceto, potatur & felle, exhalat animam, luget orbis. His igitur pius Franciscus, amator egregius Crucifixi, *super gestis Crucis plorans*, insomnes noctes, diesque ducit impastos, alienus à sensibus, totus languens Iesu, liquefactus totus, corpus Aluernę, spiritus Golgothæ.

Apparent Christus Francisco priuilegia impertitur. § 9.

Fructum implorans.

SEraphicæ flammę clibanus ardens intus, euaporariũ quærit extra, quò vis erumpat incendij. Franciscus inquam æstuans altùm, superno ambustis ignis pręcordijs, Leonis hortatu se foris alumnis exponit, communicat,

nicat, & solatur. Erat procera Fagus ibimet, vbi cella constructa fuit, quam hodie alij Cellam S. Francisci, alij S. Mariæ Magdalenæ, alijque Capellam Cardinalis nũcupant. In hac sępius fiebat ignis hyeme, hac in Cella solitum Diuum cum socijs vesci: vnde lapis ille, craticula ferrea communitus, Mensa Sancti Francisci hactenus appellatur. De Fago extat in marmore testimonium. *Anno Domini 1225. Beatus Franciscus sub hac arbore sæpe cum gratiarum actione, & lætitia spiritus comedit, & circa festum exaltationis Sanctæ Crucis Seraph ei in huius Montis latere (vbi nunc est Cella Crucifixi) apparuit, & tunc corpori eius stigmata Domini Iesu Christi mirabiliter impressa fuerunt.* Marmor istud antiquissimum est, videsque muro eiusdem Cellę constructum. De lapide autem illo, Mensa S. Frãcisci vocato extant eodem in lapide instar epulariæ tabulæ quadrilatero, hęc insculpta verba. *Mensa Beati Frãcisci, super quam habuit mirabiles apparitiones, Sanctificansque ipsam fudit oleum desuper dicens. Hęc est Ara Dei.* Habes Augustinum à Millio in suo Dialogo lib. 1. cap. 4. Sauellium cap. 6. Gonzagam in Chronica, ibi de prouinc. Thuscię; Antonium Dassa in tractatu Stigmatum Marcum Fabium in suo Dialogo, &c. omnes Mensam Sancti Francisci antiquissimę traditioni inhærentes, nuncupant ipsum lapidem. Querulo igitur almo seruo, suaque de Religione sollicito, (cum lacrymis, & suspirijs ita fanti. *Deus meus, Saluator meus Iesu, quid erit post obitum meum de Religione, quam tua benignitas mihi peccatori indigno commisit? Quis, dicito, quis eam reget, & proteget?*) Christus apparuit, & super lapidem sedit, & ait. O homũcule, o, paupercule, quid affligeris, quidue męres? *Fecisti ne tu Religionem, an ego? Feci ego; meumque est regere, ipsamque protegere.* Tunc largitor amplissimus gratiarũ, quatuor Seruo concessit insignia: de quibus Marcus, Chron. par. 1. Chron. Franciscus Mayronius Doctor illuminatus, serm. 5. Fran. Pelbartus à Temesuar, serm.

5. Gon-

5.Gõzaga,par.2. Speculum S.Fran. cap.82. Augustinus Millius in suo Dialogo lib. 1. cap. 5. Marcus Fabius in suo Fioretum, Conformitates, & plusquam 20. Auctores affirmant. Orantem igitur sub hac Fago suæ Religionis fructum à Domino implorantem, priuilegiorũ huiusmodi largitate donatum, Christus affatur. *Quicumque diliget ex corde Ordinem tuum, Francisce, diuina benedictione præuentus, vitam suam feliciter consumabit. Quicumque persequutus fuerit Ordinem istum, punietur à Deo. Quicumque male vixerit in Ordine isto; aut emendabit se citius, aut Ordinem exibit, perseuerare autem sic male viuendo nequibit in Ordine quin vomatur. Additur ijs quoque aliud, quod Religio tua ad iudicij vsque diem præstitura est*. Hæc vbi dicta dedit Christus euanuit ab oculis eius; mansitque humillimus Patriarcha lætabundus, & gaudens, in Spiritu Sancto iubilans, & exultans. Monitum amabò velimus candidum nostrũ Lectorem, traslationem huiusmodi rei huc gestam, cõtra in *Monte Seraphico* lib. 3. cap. 16. seriem concinnatam; adscriptum scilicet aduentui primo apparitionis huiusce mysterium deprehendet, hic en sexto: nobiscũ siquidem non pugnamus, quandoquidem ibi aliorum bonam, hic aliorum amplectimur meliorem consultiùs opinionem.

Ablui iubet Franciscus lapidem, aqua, vino, oleoque, balsamo. § 10.

DIsparente Domino, suum Franciscus Leonem compellat, aitque. *Pecorella Dei Frater mi Leo, laua citò lapidem istum aqua.* Rumpit morulas, abluit, tergit. *Laua*, inquit, *Lapidem ipsum mero.* Illicò diluit. *Laua oleo Frater Leo*. statim lauit. *Agedum dilue balsamo Pecorella*. *Unde nunc balsamum*, ait Leo, *mi Pater?* Interno tum spiritus incremento, cordis spiracula fumigabant, solutisque organi fibris animæ rũpit in lacrymas ita fando.

Bene-

Benedictus Deus, & Pater Domini Nostri Iesu Christi, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. En hodie nostrum Ordinem nobilitauit priuilegijs inclytis, quatuor inquã (retulit omnia extensiuè) *quibus erga nos Fratres Minores amorem, & beneuolentiam ostẽtauit. Ea sunt igitur ablutionum, quas tibi Frater pecorella, præcepi, motiua, ea sunt causa ipsa ratio.* Lauacrum huiusmodi à tribus socijs; à Marco, in Chron. 1. par. lib. 2. cap. 37. à Pisano in Conform. lib. 1. à Mariano, Gonzaga, Reuolledo, Cetica in suo Dialogo, alijsque pluribus æternatum, scriptisque inuenimus consignatum.

Tribus hic lapis decoratur nominibus. *Lapis Repromissionis*, à Theologo Conformitatum lib. 1. fruct. 8. in margine: nec non in indice litera L. & à Patre Antonio Dassa in tractatu stigm. cap. 3. fol. 56. *Mensa S. Francisci* (quia super ipsum lapidem comedit interdum) à tribus socijs, à Dassa, à Domino Gonzaga à Cetica, à Sauellio alijsque scriptoribus Montis rerum vocatur, & literis, quæ ipsa petra leguntur insculpta; *Mensa S. Francisci, super quam habuit mirabiles apparitiones, Sanctificansque ipsam, fudit oleum desuper, dicens. Hæc est Ara Dei.* Et hoc est tertium quo gaudet nomen.

Sedisse autem Christum in ipsa petra Cetica in Dialogo lib. 1. cap. 4. Marcus Fabius in suo Dialogo, Sauellius tandem in suo, testantur ijs verbis. *Quella pietra la quale si domanda la Mensa di San Francesco, sopra della quale più è più volte gli apparue Nostro Signore Giesù Christo è sedendo sopra detta pietra ragionaua familiarmente con lui, e li reuelò gran cose.*

An-

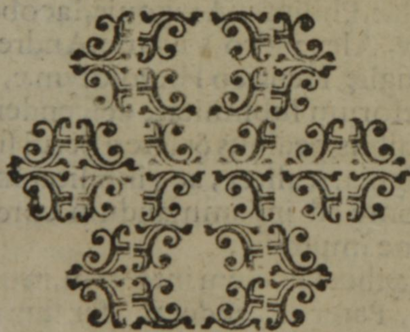
Angelus Franciscum, vt se ad patientiam præparet. admonet. §. II.

Mærore conficitur.

ALbuit alma dies vigiliæ Sanctę Crucis, 13. Septembris, quo Signifer Christi Iesu B. Franciscus extatico raptu cœli Regiæ penetralibus inuectus, arcana mirifica sentiens, Beatifici iubaris lumine collustratus, roreque Deifico madefactus, supernas delicias degustabat. Redit à Superis, adest Aliger, osque ijs roseum verbis soluit. *Aueto: Francisce præpara te, inquit Dominus, ad patientiam, quia in persona tua mirabile perpetrabit*. Respondit Franciscus. *Ecce Domini vile mancipium, fiat de me quicquid placuerit Maiestati suæ*. Assiluit Francisci præcordijs mæror, & angor, totumque animi spatium, densę tristitię turbine caligauit. Sistit anxius, hæret, cogitat, atque ruminat Sanctum fatum. Alternant intimis, felicitatis præludia quin & omina sortis inclytæ flammæ medullis, calent, scintillantque, ardēt. Iouis erat lux illa, exaltationis excubiaria Crucis almę, siquidem (vt diffusè actum est in Floreto nostro, & in Theatro stigmatum) bissextilis ergò, anno illo in Veneris diem, incidit festū Crucis; iure quidem optimè congruo, eodemmet die, quo Redemptor occubuit, emersit in prælia, cum armis cęlestibus Crucifixi, Signifer inclytus Redemptoris. Et hoc nœ mirificum, mysterijs effluit, scatetq; pietatis fidei Sacramentis. Accedit igitur Leo Frater, & Pater à secretis animę singularis, & fidus; mæstum inuenit, & lugubrem, affatur, & ait. *Habeas curam de me fili mi, Frater & Pater Leo, solicitam curam gere de me, quam citius enim faciet mihi magna qui potens est, & Sanctum nomen eius.*

Per-

Perflent ambo, melosque Caluarij Sacrosanctum ad inuicem, & vicissim pangunt lacrymis, instat fatum. Fatum inquam non Ethnico more fatum, sed ab initio iam decretum, atque sancitum apud Sanctissimæ Trinitatis comitia, Sacramentum. Magnale videlicet opus illud, vt rememoratiuo Passio Domini signo, Fidelium cordibus ingerat, ipsisque abintegrò referat Illustrissimum monimentum. Parat, & apparat se Franciscus, conscientiam puram elucidat, noua, quam lacrymabili confessione, recipit, gratia. Cedit Leo, sed non recedit, die tota, nocteque pariter excubat anser vigil, in specu enim illa Saxi, quod imminet, *La grotta di Fra Leone* vocatur arrectis auribus, intentusque habens ora, solertius adstat.

De Stigmatione B. Francisci. Lib. 5.

De Christi descensu. Cap. 1.

Ad quem venit Rex è Cœlo.

APparuit gratia Dei Saluatoris Nostri Iesu Christi, qui propter eximiam charitatem suam qua dilexit nos, factus obediens vsq; ad mortem, mortem autē Crucis, liberauit nos potestate à tenebrarū, volensq; vt ponamus eum vt signaculum super cor nostrum, beneficijque talis ac tanti vigescere nostris animis Sacramentum, Anno à saluberrimo Virginis partu 1224. sedente Honorio 3. Imperante Federico 2. Hispaniæ Ferdinando Galliæ, Philippo Aragoniȩ, Iacobo Lusitaniæ, Santio Scotiæ, Alexandro Vngariȩ, Andrea Bohemiæ, Primislao Angliȩ, Henrico Hierosolymæ, Brennæ Regibus; de Cœlorum sublimitate descendens, portento mirifico, manibus, pedibus & lateri Serui sui Francisci, Passionis insignia, realiter, ac visibiliter in hoc Sacro, & Sancto Monte ad inflammandum corda hominum sui amoris igne impressit,

Raptus in æthera noctem integram, totus igneus, totus feruidus, Pater expenderat, sensuumque recens munijs restitutus orauerat, quum diei crepusculum circiter, supra caput intuitus, cœlum dehiscere lucisq; roseæ turbinem videt ingruere. *Pauor tenuit me, & tremor* (Iob. 4.) *& omnia ossa mea perterrita sunt. Et cum Spiritus me præsente transiret, inhorruerunt pili carnis meæ. Stetit quidam cuius non agnoscebam vultum: imago coram oculis meis, & vocem quasi auræ lenis audiui.* Fari poterat Sanctus Heros, attonitus repentino spectaculo, dumque panditur do-

mus Omnipotentis Olympi. Non vtique agnoſcebat vultum eius: in peregrina ſiquidem forma, nempe Seraphim, Christus allapſus, magnale, mirificum, Serui oculis obiecit oſtentum.

Audiendus non eſt Angelum fuiſſe ſomnians, qui B. Franciſco contulit ſtigmata. Ieſus Chriſtus Filius Dei in propria perſona fuit: *Crucis apparet hoſtia, tenſis in Cruce brachijs, ſex alis tecta varijs, cum vultus elegantia, quæ Franciſci cor attrahit, augens ei chariſmata, ſuaque ſacra ſtigmata in eius carne protrahit.* Canitur in offic. S. Franciſci. Ecquis hoſtia Crucis fuit niſi Chriſtus? Gregorius IX. in ſuis Apoſtolicis literis (apud Monum. ord. tract. 1.) *Quid vltra? Nec in Chriſto, qui Sanctum eundem manibus, pedibus ac latere huiuſmodi ſtigmatum priuilegio decorauit.* Alex. IV. ibidem: *Dum adhuc vitali ſpiritu foueretur, manus cæleſtis operationis impreſſit &c.* Nicolaus IV. *Grande ac ſingulare miraculum, quo ipſo Sanctorum ſplendor, & gloria, Dominus Ieſus Chriſtus mirabiliter decorauit.* Idemque, cap. 6. de verb. ſignif. *Hæc eſt Regula, cui atteſtante Paolo, nullus de cætero debet eſſe moleſtus, quam Chriſtus ſuis ſtigmatibus confirmare volens, inſtitutorem ipſius Paſſionis ſuæ ſignis notabiliter inſigniuit.* Sixtus V. apud Henricum Sedulium in Commen. ad vitam S. Franc. Oratio, & Pręfatio Miſſæ ſacrorum ſtigmatum, adſtruit: quin & Miſſale Romanum antiquũ, Lugduni excuſſum, ijs verbis. *Tunc ab alto Vir Hierarcha venit ecce Rex Monarcha: pauet iſte Patriarcha, viſione territus.* Cardinalis Capuanus in hymno. *Regis ſignum ducem dignum, &c.* Cardinalis Raynerius in hymno. *Ad quem venit Rex è Cælo.* Neapoleo Cardin. Legatus, in literis apud Archiuium Montis Aluernæ. *Almus Confeſſor, &c. In Sacro Montis Aluernæ per apparitionem eiuſdem Domini Ieſu in ſpecie Seraph, meruit ſacris ſuę Paſſionis vulneribus, in manibus, pedibus, & latere conſignari.* Cardinalis Iordanus Protector Ordinis, in literis. *Cum ad conſeruandam Religionis integritatem, &c.* Extant in Archiuio Aluernæ

 Boni-

Bonifatius Papa IX. in Bulla, quæ incipit, *Splendor paternæ gloriæ*, ait: *In Monte Aluernæ Aretinæ Diœcesis, in quo Dominus noster Iesus Christus B. Franciscum suis Sacratissimis stigmatibus insigniuit*. Doctor Seraphicus Bonauentura, in legenda cap. 13. & 16. *Ipse Dominus, qui signacula illa impresserat*. In Opusculis, de sex alis Seraphim, cap. 2. tomo 7. *In tali similitudine, Sanctissimo nostro Francisco in illa gloriosa visione Dominus apparuit*. Franciscus de Mayrone, in serm. stigmatum. *Sextum mirabile est persona infinita, quia persona illius apparentis fuit ipsemet Christus*. B. Bernardinus Senensis de Euang. æterno tom. 2. serm. 60. art. 1. cap. 1. tom. 4. serm. 6. *Per se ipsum, & non per alium apparuit eis, & gloriosum Franciscum in suæ acceptatæ perfectionis signaculum figurauit, & consignauit. Profectò nec per alium hoc fecit, &c.* Probat diffusè S. Antoninus à Florentia 3. part. Histor. tit. 23. cap. 1. *Cum esset in Monte Aluernæ apparuit Dominus Iesus in modum Seraphim cum sex alis Crucifixus, & impressit in manibus, & pedibus, & latere signa suæ passionis, &c.* B. Angelus Carmelita, apud Baptistam Mantuanum de sacris diebus. Tres socij Fratres Leo, Angelus, & Ruffinus; duo socij illi, Hugelinus, & Fabianus in Speculo Iacobus à Voragine serm. 3. Episcopus Aquinatensis Rupertus à Licio, serm. S. Cather. Senensis, c. 3. & serm. S. Franc. Guillelmus Episcopus Aretinus in suis literis, vt in Archiuio ipso: Episcopus Opportuensis in Chron. par. 1. Episcopus Bitonto lib. 2. de diuino amore Aldobrandinus Aretinus in literis Gonzaga, Rodulphus, Didacus Arze, Lipomanus, Surius, Bartholomeus Pisanus, Alphonsus à Villegas Raphael Volterranus vltraque 60. grauissimi Viri (vt extant in Theatro stigmatum, Orchestra 2. spectaculo 12.) Christum ipsum fuisse constanter affirmant.

In

In specie Seraphim Christus apparet. §. 1.

Amictu Seraphico. Sex alarum.

APparuit gratia Dei Saluatoris nostri omnibus hominibus, erudiens nos; vt abnegantes impietatem, & sæcularia desideria, sobriè, & iustè, & piè viuamus in hoc sæculo, expectantes beatam spem, & aduentum gloriæ magni Dei, & Saluatoris Nostri Iesu Christi: qui dedit semetipsum pro nobis; Apparuit inquam seruator, & ecce conseruator apparet, vt abnegantes impietatem, & sæcularia desideria iustè, & piè viuamus in ea iustitia, & pietate qua nos instituit, & formauit. Cum enim fidelis famulus, & Minister ipsius, biennio antequam spiritum redderet cęlo, in loco excelso seorsum, Angeli Montis Aluernæ, quadragenarium (vt preijt sermo) ad honorem Archangeli Michaelis, Franciscus ieiunium inchoasset, supernæ contemplationis dulcedine abundantius solito superfusus, ad cœlestium desideriorum ardentiori flamma succensus, supernarum cœpit immissionis cumulatius dona sentire. Dumque Seraphicis desideriorum ardoribus sursum ageretur in Deum, & compassiua teneritudine, in eum transformaretur, cui ex charitate nimia crucifigi complacuit, sub diei festi exaltationis Sanctæ Crucis crepusculum, in latere Montis orans, versus Gallias, & Hispanias ora tenens, vidit quasi speciem vnius Seraphim sex alas tam fulgidas, quam ignitas habentem, de cęlorum sublimitate descendere, qui volatu celerrimo ad aeris locum Viro Dei propinquum perueniens, dilectum alloquitur.

Pax Francisce, pax; ne timeas; ego sum Dominus Deus tuus

Iesus, quem vnicè amas, cui te Crucifigere voluisti, cuius amore caducis te omnibus abdicasti.

Ecce venio nunc ad te, vt mihi aliquid boni offeras. Ad hæc Seruus. *Quid miser habeo, quod à tua largiflua non habeam manu? Quid habeo, quod tibi non dederim? Scis, o Amor meus, tuum esse me totum; corpus & anima, cor, & viscera tua sunt. Omnia dedi tibi, nihil mihi retinui.* Respondet Dominus. *Mitte manum tuam in sinum tuum* (consule super' ijs Dialogum Millianum.) *& quidquid inueneris offer mihi.* Paret Franciscus; aureumque trahens pomum (seu pilulam, iuxta Dialogum) offert Domino. Mittit iterum atque iterum manum, efferensq; alias duas pilas auri, offert. Tum ad eum sic Dominus. *Scis ne quid obtuleris? Tres Ordines quos instituisti.*

Huiusmodi se habens Dominus verbis, suæ Crucis, & mortis amasium Sacrosanctæ, blandiloquus totum in se transformat, & abstrahit. O ingens, o admirandum, o magnale, o inclytum inclytatis, o maiestatium maiestatis immensæ abstrusum, atque absconditum Sacramentum. Binarij trias alarum, supersubstantialem illam, antequam rerum vniuersitas contremiscit, insinuat: Siquidem Trinitatis indiuisa opera sunt ad extra; quare tota se Trias, concomitanter proferens, venit cęlitus. Pater inquam, Christi caput, iuxta Apostolum, alas habet, Deuteronom. 32. Psalm. 16. 33. 36. 60. Filius brachium Patris, Isa. 53. 27. Luc. 1. aliger est, Malach. 4. Matth. 23. Spiritus Sanctus, pedes, affectus, amorque videlicet vtriusque, columbę speciem præsefert, alas habet, Matth. 3. (accipias candidè omnia metaphoricè) Marc. 1. Luc. 2. Ioan. 1. Quid iam mirum? Pater apparet, Filius apparet, Spiritus apparet, alati; Peruolat enim circa stigmatum opificium inclytum Patris potētia velocissimus agitat in instanti fabricam illam. Peruolitat abstrusa mysteria reserans, sapientia Filij; pernicesque amoris aligeri pharetrati, inijciens intimis præ-

cordijs

cordijs flammam, alas explicat almum Pneuma. Alata igitur Genitoris potentia miraculorum confert Francisco stupores; Pennata Geniti Sapientia, vt quem non homo docuit, Doctorum sit stupor, efficit. Aliger tandem Spiritus amor, Seraphicas flammas incendit interius, ita vt pręter Apostolos, antonomasticè Seraphicus nuncupetur.

Ast quid agedùm, Sena pennacula monimēti; quidue mysterij signasse volutas? Totidem forsitan, quot habet Religio membra, obseruantiam, Hispaniæ atque Italię Reformatorum quin, & Galliæ Recollectorum, pusillum gregem, decorem & elegātiam Domus Dei? Numquid exin Conuentualium? Caputinorum? Monialium? Pęnitentium? Quidni? Seraphicum etenim corpus, membra vegetat, alit Seraphica. Obseruantiam namque Matrem, Sanctis affluere quis ignorat? quem sublitet eam esse, quæ Theologos, quę strenuissimos Dei tubicines; quæque Sanctos Confessores, & Martyres parit Astris? Reformatio Columbella, (illa pręsertim minoris Hesperię nudipes) quales amabò per hemisphęrium Indiarum agitat alas? Vides Petrum, vides plurimos cateruatim, Martyrij floridi stigmata pręferentes; vides Seraphicos, vidèsque inpręsentiarum extaticos homines, qui dum sub ęthera rapiuntur, suspendunt in aere corporis molem. Conuentuales? Ecclesię sunt columnę fulcra fidei; Sanctæ nonne inquisitionis munus exercent? In re literaria Decumani, in concionibus fulminantes; Magistri, Doctores, Patres grauissimi: ex ijs Ecclesię magni proceres, Cardinales, atque Pontifices eruperunt. Sanctæ quoque vitæ Illustrissimi homines decessere, vitalèsque in dies pascunt auras. Caputini? Nihil est melius quàm parum dicere. Ornamentum Ecclesiæ, Orthodoxæ Christi domus aulęa, Francisci Alaudę; Quos moribus? Quos exemplo? Quos in declamationibus, quàm sese gerunt

ignitos? Moniales? Dicat Assisium, Monsque Falco, dicat Vngaria, Olysippum, Cubas, Toletum, Venetiæ, Carrion, mundus totus. Pœnitentes? Hispanias peragra perge, vide; Pœnitentium agmina, cœtusque vniformiter sagulatos, miraberis, obstupesces. Quin & in communitate viuentes vbique gentium, & locorum habes, Hesperię Sanctę minoris, maiorisque vllorum: vtrique florentes omniumque virtutum genere coruscantes, pennaculum suum, quo Seraphicę Religionis vestigia subteruelant, ac veluti sericę crepidę muniunt ac tuentur, intexunt.

En iam, illud exactè in mysterio Sanctæ incarnationis impletum, etiam hodie mirabiliter actitatum. *orietur vobis timentibus nomen meum sol iustitię, & sanitas in pennis eius.* Malach. 4. Sol alatus, quando visus est? Sol quando cum pennis apparuit? Scio quid reddat scripturæ rimator, scio quid apparet ad responsum. Nos tamen inficias non euntes, in ijs, quę vti sensifluus continet almus codex, solem aligerum didicimus in Aluerna: sanitatemque in pennis eius; quia salus, quam in Golgotha contulit, istoc renouauit in monte, per stigmata scilicet Sacrosancta, Francisci Seraphici membri impressa.

Non solùm alatus, sed & Crucifixus apparet. §. 2.

Affixusque Crucis telò.

SEnarum candida rosa vernans, Bernardinus Seraphicus, Iesu nominis Antesignanus, tom. 4. serm. 6. circa prodigium sacrorum stigmatum valde se agitans gloriosum, *Conueniens*, inquit, *fuit, Christum ei in specie Seraphica apparere, tum vt apertè claresceret, quòd cor eius sine alio medio vnitum, & inflammatum erat cum ipso Iesu, tum vt*

ami

amicus Christi prænosceret, ipsum non per martyrium carnis, sed per incendium mentis in Christi similitudinem transformandum; quia plus amore, quàm notitia, in Deum anima transformatur: tum vt apertius appareret, eum perfectiones Seraphicas adeptum esse, ac in ordine Seraphico finaliter collocandum. Nec insuper tantùm in specie Seraphica illa apparere debuit, sed veluti Cruci affixus, vt apertè intueretur, quòd non cœlestis spiritus illa stigmata imprimebat, sed ille, qui pro nostra salute Crucifixus est, atque ex Seraphico ardore cordis eius in Christum in Crucifixi similitudinem transformabat. Apparuit ergo in specie Seraphica, & veluti Cruci affixus.

Theologus Conformitatum, recitans Patris verba, lib. 3. fruct. 3. *Et ecce ait, per aerem iuuenis quidam Crucifixus, prætendens speciem Seraph, sex alas habens, cum maximo impetu descendebat, ad cuius aspectum substiti* (loquitur Sanctus) *& mea genua hic in loco isto* (apparuit enim cuidam fratri oranti in loco illo iuxta altare, vbi stigmata sacra recepit) *fixi, & me orationi dedi: tantamque mihi aspectu eius compassionem dedit, quòd Passionem ipsam in corpore meo mihi videbatur experiri. Cum ergo descendisset, & staret ante me rogabat me, vt sibi aliquid darem: at ego; tu scis Domine quòd nihil habeo, &c.* vide ibi. Crux autem illa non lignea, sed inter mirificas fulgidas alas, ex colore Saphirino pulcherrima videbatur, sanguinis guttulis purpurata per loca clauorum, non autem ille verus, sed cruor apparens erat; quamuis enim verus esse posset; (viuo nam corpore sanguis inest, viuumque est Christi corpus impassibile gloriosum) extraque stillulis apparere realiter, nihilominus quemadmodum alæ illę nonnisi ex lucido aere sumptæ sunt, ita & Crux, sanguis, & claui per apparentiam tantum erant; id genus alia, quæ Angelus assumere solet corpora. *O Crux splendidior cunctis astris, mundo celebris, hominibus multum amabilis, sanctior vniuersis, quæ sola fuisti digna portare talentum mundi: dulce lignum dulces clauos, dulcia ferens pondera.*

Stetit Crucifixus in imo, circumdatus nube ſplendida ſaphirina, lamentabili forma, triſti ac mæſto vultu, liuores oſtentans, ac vulnera, liuores quidem ad aculũ non reales; Chriſtus enim cum ſolis quinque cicatricibus reſurrexit. Apparuit autem laniatus in Cruce doloroſa gerens effigiem, vt aſpiciens totum in Chriſtum paſſum Franciſcus ſe redderet transformatum. Dolores tum ſenſibiles habuiſſe Franciſcum, vehementiuſque Paſſionis anguſtias eius animam iuuadiſſe non dubito. Anſam præbet Doctor Seraphicus in legenda, cap. 13. dum inquit. *Hoc videns vehementer obſtupuit, mixtumque dolori gaudium mens eius incurrit.* Subdit clarius *Dira conſpectu Cruci affixio ipſius animam compaſſiui doloris gladio pertranſibat.* Rectè igitur Mantuanus Franciſcum prius intrinſecus habuiſſe canit ſignacula. *Et quas mente tulit &c.*

Franciſco reſerat Chriſtus arcana. §. 3.

Verborum audit tenorem.
Viro non effabilem.

INeffabilis tenor, quæ Dominus credidit Seruo, verborum pandi non poteſt, quò ipſe qui dixit, aperiat ſuo tempore. Certum eſt tamen de futuro ſtatu Eccleſię, nouiſſimiſque temporibus euentum, multa fuiſſe recluſa myſteria. Vnum hactenus reſeratum, apud noſtri Seraphici Doctores Ordinis, extat arcanum, ex pluribus, quæ Famulo Dominus intimauit. Priuilegium nempe magnificum, ſingulare, purgantium animarum ſuffragij, vt Natalitij die, ſacro Sanctiſſimorum virtute ſtigmatum, Franciſci anima glorioſa, Purgatorij ſinus quotannis adiret, multaſque, ex ſuorum, animas Aſtris inferret. Conſule Chronicon, par. 2. lib. 4. cap. 29. Confor-

formitates lib. 3. fruct. 31. *Fioretto*, Dialogos, ſpeculum, necnon & Antiquitates Franciſcanas, vberrimè tradũt, huiuſque perhibent rei ſummam. Accipe ſocios Beati Franciſci, apud ipſas Antiquitates, centur. 2. cap. 12. *Scias quid fecerim tibi? Ego dedi tibi ſtigmata mea, in ſignum quòd Vexillifer meus effectus ſis. Et ſicut ego in die tranſitus mei ad Limbum acceſſi, & meritis ac virtute iſtorum ſtigmatum omnes animas, quas ibi inueni extraxi, ſic etiam tu, vt ſis mihi conformis in morte, ſicut es in vita, vadas ad Purgatorium quolibet anno Natalitij tui animaſque trium ordinum tuorum, ſcilicet Minorum, ſororum Sanctæ Claræ & Continentium, quas ibi inuenies, in virtute & efficacia ſtigmatum iſtorum, eruas & ad gloriam Paradiſi perducas.* Piè credat lector; pium eſt vtique non de fide; neque id reuera Fidei, Patribuſue repugnat; neque ligatas omnipotens manus, quin poſſit, ſi velit, totum exuere in ictu oculi Purgatorium, Angelici, humaniue ſpiritus miniſterio. Recitabant olim, magnoque boatu Fraticelli hæretici conclamabant eſſe de fide atque infallibile dictum iſtud, contra quos Aymericus inquiſitor inuectus, inter hęreſes collocauit, & meritò: pium eſt etenim, taliſq; Fidelem propoſitio cogit neminem. Habet tamen pietas hæc veritatis non modicum fulcimentum, dum, ſicut extat in Chronici, ipſemet Sanctus apparens, alumno cuidam reuelauit in publico, Fratrũ conſpectu; adeas Chronicam adducto iam loco: dumq; Dei Serua Ioanna de Cruce (cuius canonizatio in præſentiarum Romę actitatur in Rota) in raptu extatico, horarum ſex ſpatium executo, Frãciſcum, Natalitij die ſinus Purgatorij penetrãtem, animarumque inde multitudinem extrahentem, tum ex trium ordinum ex alijs ſęcularium deuotorum, vidit obſequens, atque cernua. Reuelatum inſuper illi fuit eodem in raptu, gratiam, & priuilegium iſtud, vſque ad mundi exitum æternari. Ita enim Dominus ei conceſſerat, quum ipſum Paſſionis monilibus decorauit. Hæc in Actis, hęc habes mi candide,

dide, pie Lector in legenda Seruę Dei Ioannę, eoque præsertim, *el Conorte*, inscripto volumine.

Dæmon mendacij pater, & auctor est, nec ipsi vnquã nisi cautè, fides accommodanda est. (Fides inquam in ijs, quæ veritatis aliunde, videntur accipere fundamentum, non verò eius ex nuda & simplici narratione.) Nihilominus coactus à Deo veritatem promit interdum, vt apud Lucam 4. aliosque Euangelistas habes. Hinc est, quòd illud ipsis Hostis elogium, in Speculo centur. 3. cap. 43. relato à socijs B. Francisci, veritatis specimen habeat: accipe illud. *Minister adiurans per stigmata Crucifixi, vt aliquid diceret de B. Francisco. Cui diabolus coactus dixit: dicam de natiuitate, vel de morte? Cui Minister: volo quòd dicas de vtroque, & Diabolus dixit, &c.* Vsque ad mortem: deinde ait. *De morte verò eius hoc dico: quòd velut sagitta per Purgatorium transiens, omnes animas secum duxit, & tota Trinitas cum omnibus Angelis, & Sanctis, cum inerrabili gaudio & exultatione obuiam sibi venit, & animam illam ad Cœlum duxit.* Hęc ibi. Nec vllum se offert incongruum, vel absurdum, quòd Trinitas alma cum Sanctis, animę venerit obuiã, cum de alijs quoque legatur idipsum. Quin & multorum opinio est, morti iustorum Dominum interesse humillimus Crucis Heros quando apparuit, & reuelauit arcanum, quod sibi crediderat Crucifixus subdidit. *Hæc autem verba nemini dixi dum viuerem, ne iactantis præsumptionis, & inanis gloriæ viderctur.*

Arcanum aliud arbitrantur nonnulli, Beatum Franciscum ante resurrectionem generalem cum sacris stigmatibus ceu in pręlia vexillarium surrecturum: de huiusmodi pietate, in Apodixi recens à nobis edita sermo currit. Inconueniens enim non est, nec opponitur Fidei neque Patribus; cum Augustinus, referente Mayronio serm. de Resurrectione, fari non dubitet, quotannis aliquem die Resurrectionis resurgere, ad reuerentiam eiusce triumphi. Consule Speculum, seu antiquitates Fran-

Franciſcanas, centur. 3. cap. 35. quod incipit; *Ego Fratres Vbertinus.* Arcanum tandem aliud muſſitatur Crucis in iudicio fore geſtamẽ: Siquidem, vt in Floreto Aluernino tetigimus, B. Franciſcus, vt piè creditur à nonnullis, & legitur, erit Signifer. Sordeſcit hęc pietas Gabrieli Baraletę: ſed magis obolent pietati, atque modeſtię, verba quę truffant. Dei namque conſiliarius nemo, voluntatis eius habena nullus, compes haud vllus eſt pedum, manicę nullus vlnarum. Crucis autem ſignum, in magni iudicij die futurum Catholici non neſcimus, Magiſtra noſtra dicente. *Hoc ſignum Crucis erit in Cœlo, quum Dominus ad iudicandum venerit.*

De lumine quo Chriſtus apparuit. §. 4.

Vertex Montis inflammatur.
Vicinis cernentibus.

O Lux (ait Auguſtinus in ſoliloq.) quam videbat Thobias, quando oculis clauſis docebat filium ſuum viam vitę: lux quam videbat Iſaac interiùs, quãdo caligantibus oculis exterius, filio narrabat futura: lux inquam inuiſibilis cui omnis abyſſus humani cordis viſibilis eſt: lux quam Iacob videbat, quando ſicut tu intus docebas, filijs exterius prędicebat ventura: ſis benedicta lux vera quæ illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum: A luce creaturę primordia ſuſcepere; à ſcatebra lucis mundus erupit: Lux es, lucemque habitas inacceſſibilem, lux prima, æternaq; & originaria lucis omnigenę, lucem generas, lucis filios appetis, & requiris. Apparens Abrahę, lumen pręfers, fumante clibano, ignisque inter diuiſiones lampade tranſeunte. Moyſi? Flammigera faris in Rubo. Populum?

lum? Ignis columna ducit incolumen. Sinai culmen operis fulgure: totusque Mons Sinai fumabat, eo quod descendisses in igne: ideo quasi de fornace fumus à vertice videbatur ascendens. Ita per lumen incedis in lumine, lumen de lumine Fili Dei, splendor, & candor lucis æternę. Ita similiter propter nos homines, & propter nostram salutem descendis de cœlis, & incarnatus de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, factus es homo. Serenę siquidem fucis cum turbine descendisti; docet Ecclesia, dicens: *& expauescit Virgo de lumine.* Nasceris luminosus, & rutilus, clarescente nocte. lumine magno, quod à stabulo procedebat. Ait enim seruus eximius tuus Vincentius (serm. Natiuit.) *statim quando Christus fuit natus, corpus suum resplenduit sicut Sol quando oritur, & nox facta est vt meridies.* Appares Gentibus in lumine magno, eoa radios vibrante lampade Baptizaris in lumine, cœlis apertis: prędicas in lumine die semper ad turbas; in monte Sancto lucifluus totus appares, & candidus: Crucis arborem die scandis, si autem sol velatur, sydera reuelantur, ne desint lumina, ne tuo funeri desint faces. Enim verò cum Sol deliquium pateretur, stellę protinus affulsere. Audiamus Eusebium Cęsariensem, in Breuiario temporum, anno Domini 33. *Quarto autem anno 202. Olympiadis magna, & excellens inter omnes, quæ ante eam acciderant defectio solis est facta: dies hora sexta, ita in tenebrosam noctem versus, vt stellæ cœlo visæ sint.* Surgis aurifiua præditus luce, penetras æthera fulgidus; exin Stephano pandis Olympum; saulumq; affaris in fulgure. Nūc demum aurea luce, & decore roseo, lux lucis omne perfudisti sęculum, decorans seruum tuum Franciscum, sacrorum stigmatum venustate. *Felix Aluerna qui tantorum stigmatum, es purpuratus pretioso sanguine: non laude tua sed ipsorum meritis, excellis omnem mundi pulchritudinem.*

Iure quàm optimo pie Lector aptaris Aluernæ. *Venit lumen tuum, & gloria Domini super te orta est; & ambulabunt gentes*

gentes in lumine tuo. Patefacto siquidem cœlo septemplici, Monarcha sydereus Machinæ trinæ descendit: Iesus aliger Crucifixus allabitur; ò stuporem. *Per il suo gran splendore conuertì la notte in giorno* (ex Dialogo Montis lib. 1. cap. 8.) *illuminando come il Sole tutti li monti, colli, e valli: si come poi narrauano i pastori, che vigilauano con sua gregge per quei monti, e similmente i Rocchigiani, e prouisionati delle Fortezze, che allora erano in queste parti. i quali tutti veddano il Monte della Verna tutto infiammato d'vna luce solare, laquale gli fece molto temere affermando poi à Frati, che perseuerò così per spazio di più d'vn'hora. Di modo, che entrando detta luce per le finestre delle case, alcuni mulattieri, e vetturali, ch'andauano in Romagna si leuorno, e caricorno i muli; e caricato che hebbero entraron in viaggio, e caminando veddero la luce disparire, e dipoi leuarsi il Sole.* Theologus Conformitatum lib. 3. fruct. 3. inquit. *Vt dicit legenda antiqua Christus apparuit cum tanto splendore de nocte, quòd illuminauit montes, & colles circumquaque distantes, amplius quàm si solis claritas affuisset. De quo testes fuerunt pastores, qui per partes illas cum gregibus vigilabãt: sic etiam custodes arcium, & castrorum tunc vigilantes Rocchigiani*, vernacula Thusciȩ lingua cuiusdam sunt oppidi propè Aluernam incolæ, *la Rocca* vocati: vbi tum temporis rupeus agger erat, cuius adhuc rudera prospectantur, Clusinȩ arcis prȩsidium, atq; specula cuius excubiȩ adhibiti custodiȩ milites, tractum illum à cruentis insultibus tutum seruabant, hostilium latebrarũ. B. Bernardinus Senensis de Euang. ȩterno, serm. 16. ait: cum luce, quȩ Domini fulsit aduentu super Montem, viatores, velut exorto iubare, iter aggressos. En hic aliud, *ambulabunt gentes in lumine tuo.*

Lugu

Lugubris fabricatio festiua autem fuit renouatio Christi vulnerum. §. 5.

TAbernaculorum celebritas olim cum magna lętitia, Septembris mense fiebat. Tabernacula mystica, nempe vulnera Iesu Christi, eodem hoc mense festiua solemnitate, & gaudio celebrantur; dum in carne Beatissimi serui Dei Francisci, vulnera ipsa portento mirifico renouantur. Tabernacula illa laboriosa fuerunt, cum multa inedia, siti, frigore, & ęstu fixa tot annis in solitudine: ibi lacrymę, gemitus, lamenta, flętus, & męror: ibi mordaces angues, aquę amaritudo, telluris abrutus, ibiq; Mosen execrantium deglutio impiorum. Istæc autem Tabernacula, Christi vulnera Crucifixi, suspirantis animæ refugium Erinaciæ, Petræ foramina, cauernę macerię Columbarum, quali agedum quanta, quæso, lacrymarum alluuie, doloris turbine, luctus imbre augustiæ nimbo sunt facta? Hìc acetum, hìc fel, hìc planctus, sicut planctus Adadremon in campo Mageddon, hìc serpentium morsus amari, contumelijs nimirum linguarum, Bonitatem, & Sapientiam summam impetentium Cruce pendentem. Hìc tremor, & abruptio terræ, hìc reprobi animæ blasphemantis inglutio. Quid plura? Tristitia maxima, solis angustia, mysteriosa, & singularis eclipsis, quinq; miraculis cumulata. Horum quatuor, sup. cap. 27. Matth. Lyranus assignat. *Sed in hoc,* inquit, *magis credendum est Dionysio, qui dicit in epistola ad Polycarpum, hoc fuisse per interpositionem Lunæ inter terram, & Solem, sicut fit in eclipsi Solis. Et ibidem dicit, quòd ipse hoc vidit, existens tunc in Aegypto, vbi est aeris puritas; quia rarissimè fiunt ibi nubes, & pluuiæ. Propter quod talia potuit tunc magis perpendere. Vidit ergo, vt dicit, Lunam ab oriente ascendentem versùs meridiem, & supponentem se Soli. Ex dictis patet, quòd illa eclipsis non potuit esse naturalis, sed miraculosa, & hoc multipliciter. Primò, quia Luna*

erat

erat quintadecima, & tunc distat à Sole per diametrum cęli; eclypsis autem Solis non potest fieri naturaliter, nisi tempore coniunctionis Solis & Lunæ: propter quod dicit Dionysius quòd mirabatur, quia non erat tempus conueniens ad talem coniunctionem. Secundum miraculum fuit ibi, quia transacta eclipsi, Luna rediit ad orientem; ita quòd in vespere fuit in oriente, Sole existente in occidente, & sic orbes eorum sunt ad pristinum statum restituti. Tertium miraculum fuit ibi, quia pars orientalis Solis primò fuit obscurata, & iterum vltimò illuminata; contrario autem modo fit in eclipsi naturali.

Subditq; inferiùs. *Vsq; ad horam nonam: ex quo patet quòd Luna fuit immobilis sub Sole per tres horas; & in hoc fuit quartum miraculum illius eclipsis: quia in naturali eclipsi, Luna continuè mouetur sub Sole. Quintum verò miraculum fuit ibi, quia naturaliter eclipsis esse nullatenus potest vniuersalis in toto orbe, vt hæc fuit.* Lyra dissonat, ita fando. *Super vniuersam terram; hic accipitur pars pro toto. Eclipsis enim Solis non potest eße vniuersalis: & propter hoc quando dicit, super vniuersam terram, intelligendum est de terra Iudeę.* Contrarium tenent, & melius, Hugo Card. in Matth. 27. Ioannes Gagneius Doctor Theologus Parisiensis in Luc. 23. communem asserit esse totius Ecclesiæ sensum. *Communis Ecclesia sic tenet, & sic præstat intelligendum.* Adstipulatur Orosius, Romæq; idipsum Solis fuisse deliquium adstruit.

Festiua tamen & lętabunda fuit renouatio quinq; plagarum in carne Seraphici Patriarchæ: sex enim alarum amictu radiosus apparens Dominus noster Iesus, totidem veluti soles terris aduexit, quorum omne luminaribus hemisphęrium illustrauit; à summoq; cęlo, Galaxiæ instar, luminis elices, ad Montem vsq; sanctum, puellulis aureis effluentes, protraxit egressus. Quid igitur mirum, si *vertex montis inflammatur?*

Franci-

Franciscus transformatur in Deum. §. 6.

Cor Francisci transformatur,
Amoris ardoribus.

METamorphoseos inclytę sacrosanctissimę dignitatem, qua omnium Auctor munificentissimus gratiarum, Francis. um Seraphicum sublimauit, pręconijs efferre quis audet? Tenuis equidem, exilis, exigua decurtata Mortalium parta facultas; acies humana retunditur; allucinatur obtuitu; corruit ausa. Ast quid oppidò garrulus arrogat sophus, Francisci mirifica scriptis exhausta? Signauit Dominus seruum suum Franciscum; signatus liber est, eumq; penitus nondum explicuit Optimus Maximus. Scatet stigmatum mirificentia mysterijs inclytis, quæ nō nisi maioris Ecclesiæ tempore necessitatis, vt Beatus Iacobus de Marchia prophetauit, mundus agnoscet. Hęc totq; alię, quot legimus, transformationes B. Francisci mirabiles, mysteria præferunt futurorum. Recolamus has mente, referamus & animo, corporales. *Contuebatur Crucem auream ex ore procedentem Francisci, cuius summitas cęlos tangebat, cuius brachia protensa in latum, vsq; ad mundi fines videbatur extendi.* Hanc, referente Bonauentura, cap. 3. legendæ, Syluester Assisias presbyter, qui postmodùm factus est Minor. Currus flammeus, ab igneis tractus equis, fuit alia metamorphosis admiranda. *Currus igneus* (idem ibi) *mirandi splendoris per hostium domus intrans super quem globus lucidus residebat, &c.* En bina transformatio, vna quadriga, altera globo titanio: *Solis*, inquit, *habens aspectum.* Mirabilis quoq; fuit illa, quam vidit Pacificus. *Vidit eundem* (Bonauen. cap.4.) *Crucis Christi prædicatorem Franciscum duobus transuersis ensibus valde fulgentibus, in modum*

Crucis

Crucis signatum; quorum vnus à capite ad pedes, alius à manu in manum per pectus transuersaliter tendebatur. Illa, quam ipse Pacificus Rex Musarum vidit in sæculo; *meruit iterato* (Bonau ibidem) *magnum Thau in fronte Francisci videre, varietate distinctum, faciem ipsius miro uenustabat ornatu.* Mittimus alias breuitate.

Verum Heroica transformatio illa in Crucifixum Iesum, silentio magis est contemplanda, quam infimo commendanda prçconio. Spiritualem autem, qua Deo anima tenacissimo conglutinatur amoris glutino, trāsformationem Beatissimi Patris, in Deum attendimus, obstupentes: dum illum, in quem desiderant Angeli prospicere, contuetur excitur, & rapitur. Ignescit ardescit obtuitu cor Seraphicum, liquescunt intima mens intendit, auelluntur à sede præcordia Iesum versus. *Amor vis est* (Augustinus 8. de Trin. cap. vlt.) *duo copulans, uel copulare appetens.* Appetijt quantum hucusq; Franciscus? Gradatim, Vnitiuæ Deificæ pertigit culmen, fastigium tenuit: non plus vltra, non hac in vita plus vltra. Quandoquidem totum possidens, alter efficitur Iesus. Alter gratia non natura: Apostolo namq; teste, *qui Deo adhæret, unus spiritus est cum eo* Stagyritaq; Principe in Ethica, *Amicorum est idem uelle, & nolle: amicus est alter ego.* Augustino si *Deum amas Deus es, si terram terra es.* Bernardo. *Anima est plus ubi amat, quàm ubi animat.* Hugone 2. de arra Sponsæ. *Scio anima mea, quod dum alium diligis, in eius similitudinem transformaris* Quale iobilum, quale gaudium se in Amoris, Amabilis, Amatiq; complexibus inuenire? Inuenit hodie se Franciscus Christi deificis vlnis acquirens in eis, & obtinens, non quidem materialia, vel phantastica, sed spiritualia, Deiformia, claritatis diuinæ illustrata radijs accidentia noua; in eadem sua remanēs anima, transformata substantia, superni Dei Patris, & Filij, & Spiritus Sancti; amoris coniuncta vinculis, & vnita.

Tam ſingularis extitit transformatio Patriarchæ Seraphici, hora iſta in Deum, vt piè crediderint, Magiſter Theologus Conformitatum lib. 3. fruct. 3. Petrus Rodulphus lib. 2. hiſt. Seraph. Doctor illuminatus, ſerm. 1. S. Franciſci; Magiſter Ludouicus de Pruſſia in Trilogio animæ, par. 2. cap. 16. Baptiſta Moles lib. de prophet. B. Franc. cap. 4. Antonius Daſſa Chroniſta piiſſimus Ordinis noſtri, in ſuo tract. de Sacris Stigm. pluresq; alij, vidiſſe horariè tranſeunter, & obiter diuinam eſſentiam. Accipito verba Conform. *In Monte Abarim Moyſes terrã cernit Iſrael proximam nec ingreditur, Deuter. 32. in Monte Aluerna uitam æternam cernit Franciſcus ſibi promißam, & de ipſa ſubarratur.* Accipe verba Rodulphi. *in monte Abiri, Moyſes ſpeculatur terram Iſrael: in Monte Aluerna uitam æternam cernit Franciſcus ſibi promiſſam.* Doctoris illuminati hęc: *Quartum mirabile fuit allocutio arcana, qua qui ſibi apparuit aliqua uerba ei dixit, quæ alicui uiuenti noluit reuelare. Vnde dicit Bonauentura: credendum eſt ſanè, tam arcana fuiſſe illa Seraphica eloquia, quód non liceret hominibus loqui ea. Sicut Apoſtolus fuit raptus uſq; ad tertium Cœlum, & ibi audiuit arcana Dei, quæ non licet homini loqui* Eadem verba Bonauentura Doctor Seraphicus, ſerm. S. Franc. refert, vt vidimus ipſo fonte. Ecquis verò Paulum vidiſſe per eſſentiam Deum, piè teneri à multis ignorat? imò & ferè communis Doctorum opinio peruagatur. Accipe tãdem Magiſtrum de Pruſſia. *Sanctus etiam Franciſcus, prout legitur lib. 2. Conform. fruct. 3. Franciſcus ſubleuatur, uiginti uicibus raptum, & exceßum mentis, mortalem adhuc uitam agens patiebatur, de quo piè credendum eſt, quòd per raptum ad Dei beatificam uiſionem peruenit; præſertim dum Seraphicis deſiderijs ſurſum actus, in ſacro monte Aluernæ ſtigmata Dominicæ Paſſionis per Chriſtum Seraphica ſpecie apparentem impreßa ſuſcepit.* En quam pulchrè Franciſci cor amoris ardoribus transformatum. Quandoquidem hora felici illa, tanto munere digna fuit eius anima condonatu. Accedit inſuper B. Bernar-

dini

dini Senensis in serm. S. Francisci, elogium, purgatum ab omni fuisse peccati Scoria, tum quo fecit ei magna qui potens est, & Sanctum nomen eius, instantis, quod quidem in *Apodixi* quam nuper edidimus, germano sẽsu præditum enodamus. Extat de Sacrosanctissimæ huiusmodi transformationis in Crurifixum Iesum hic versus, antiquus.

Sic transformatur cor amantis in id quod amatur.
Vt per signa foris uirtus prorumpant amoris.

Signat Dominus seruum suum Franciscum, signis Redemptionis nostræ. § 7.

Corpus verò mox ornatur mirandis stigmatibus.

DOmine Iesu Christe, qui frigescente mundo, ad inflammandũ corda nostra tui amoris igne in carne Beatissimi Patris nostri Francisci Passionis tuæ sacra stigmata renouasti; concede propitius ut eius meritis, & precibus Crucem iugiter feramus, & dignos fructus pænitentiæ faciamus.* Hicce scopus, & opus, à nostris cordibus ingratitudinis extrudere pestem: hoc intentum recordatio beneficij tanti: hæ deliciæ tuæ ea sola voluptas sponsam videlicet suum sanguinis sponsum iugiter contemplari, sanguinolentum, inquam *non habentem speciem neq; decorem*. Hinc funereis acta spectaculis sponsa purpurea, sudores cruentos in horto stillãtes, hinc lacrymis pasta feruidis, vincula, colaphos, pugna, calces, ictus, vittas in oculis, Albã, verbera, purpuram, spinas, arundinem, compedes, manicas, Crucẽ, myrrham, spõgiam, fel, acetum, clauos, & lanceam reuolutans deliquijs agitur sustinetque in vidua (Ouid. Trist.) tristia signa domo, volutans, videns, & contemplans. Ne respuas, oro, mi candide pie lector, Ethnicum istud aureum. *Audiui ego Quintum Maximum Publium Scipionem, præterea Ciuitatis nostræ præclaros viros, solitos dicere, cum Maiorum imagines intuerentur, vehementissimè animum sibi ad virtutem accendi, ac memoriam rerum gestarum eam famam egregijs viris in pectore concrescere*. Ita Salustius de Iugurtha. Quin & hocce. *Prudentissimo viro succurrebat effigies Maiorum cum titulis suis, in prima ędis parte poni solere; vt rerum virtutes posteri, non solum legerent, sed etiam imitarentur.* Ita Valer. Max. lib. 5. cap. 8.

En hic summæ pietatis iconam opificio inclyto fabrefactam mirandis stigmatibus Regis gloriæ decoratam, litulis aureis insignitam, expositam oculis, applicitam cordibus, mẽtibus nostris affixam. Fidelis namq; famulus, & Minister Christi Franciscus Seraphicis ardoribus æstuans, in manibus pedibus, & latere, successiuè, alternatisque vicibus, traiectus inspicitur cuius rei substantiam quinque socij, (fratres in quam Leo, Ruffinus, & Angelus, vt patet ex Chron. Conform. alijsq; historijs; fratres itidem Fabianus, & Hugelinus, *Speculi*. Auctores; Bosquierio Cæsarimontano in *Antiquit. Frãciscanis*, teste) hanc in seriem congessere: estq; hæc pura veritas, historiæq; proprietas cum suis circumstantijs, sociorum ipsorum B. Francisci ore deprompta manibus consignata, his verbis. *Cum B. Franciscus in latere Montis Aluernæ, Quadragesimam B. Michaelis Archangeli ieiunaret, quodam mane dum ibi oraret, miram dulcedinem diuinam abundantiùs solito cæpit sentire, et vidit de Cælorum sublimitate descẽdere ad se Seraph, ignitas & splendidas alas habentem, & mons cernitur inflammari. Appropinquante illo, vidit inter alas Christum Iesum Crucifixum, & vehementer obstupuit, & mærorem compassionis super Christo passo, & gaudium super eius gratioso aspectu mens eius incurrit, & cum arcana verba sibi reuelaßet, tandem dixit. Para te Francisce, faciam enim in te mirabilia hodie. Et ille: tu scis Domine, quia paratus sum ad omnia tua mandata. Tunc Christus extendit manum suam dexteram super Beati Francisci manum dexteram ponendo: ad cuius contactum Franciscus vulneratus in manu, dolorosa voce exclamauit: o Domine Iesu, & cecidit in terram, & sic attonitus respiciebat Christum. Cui stupenti ait: surge Francisce, extende aliam manum: & fecit consimili modo, in sinistra manu eius, & iterato ille cecidit. Ad quem Dominus iterum ait. Surge Francisce, surge, & para te. At ille: Domine mi paratus sum. Et Dominus posuit pedes suos super pedes Francisci, & ille plagatus repentè clamauit, & cecidit in terram. Tandem dixit ei iterum Dominus. Francisce surge, surge, vt*

perfi

perficiam in te quæ disposui mirabilia. Franciscus ait. Domine. quis poterit sustinere tales dolores? Cui Dominus: quid tu fecisses, si uerbera aculeos, spinas, punctiones, alapas, sputa, aliasq; pœnas, quas ego pro hominibus suscepi sustinuisses? Surgens tunc Franciscus ait: quid iubes mi Domine? Paratus sum. Tunc Christus amplexans eum, latus suum iunxit lateri Beati Francisci, & statim impressit plagam lateralem. Tunc Franciscus exclamauit. O pie Iesu, ceciditque in terram quasi mortuus, & Christus in Cœlum disparuit. Beatus autem Franciscus iacuit in terra usque ad horam nonam Tunc Frater Leo superueniens, & uidens eum prostratum leuauit eum. Hæc socij Beati Francisci in legenda, quæ dicitur trium sociorum. Hæc fratres Hugelinus, & Fabianus, socij quoque eius, vt videri licet in Speculo vitę S. Francisci. Hęc itidem doctissimus pater Pelbartus à Temesuar in concione, stigm. Hæc Marcus Fabius in Dialogo antiquo Mõtis Aluernæ; hæc Augustinus de Millio in suo doctissimo, & piissimo, nec non veridico dialogo, lib. I. cap. 8. Hæc pater Antonius Dassa in tractatu de sacris stigm. Hæc liber *Fioretti*, inscriptus: hęc tandem alij grauissimi testantur Auctores. Stabat Frater Leo super rupem, quæ imminet labro Montis, & loco in quo tragedia hæc fiebat, totumque rei euentum suis oculis vidit. Nam in illa rupe ipse Leo solebat habitare, & vsque in pręsentem diem permanet, instar forniculę; vnde videtur bene locus sacrorum stigmatum: & qui vidit testimonium perhibuit, & verum est testimonium eius.

Per contactum, Francisco stigmata Christus impressit. § 8.

NOn obstante pictura, quę per iaculationem videtur innuere Francisco vulnera Dominum impressisse, veritas est, per contactum fuisse impressa. Hic modus impingendi ansam dedit B. Vincentio opinandi, per iaculationem fuisse impressa. Ait enim in cõcio-

ne B. Francisci. *Et quia ita erat ardens in charitate apparuit quasi Seraph: Et subito, ac si ballista emitterettur, clauus quidam de neruo percussit manum dextram, deinde sinistram &c.* Res tamen est ad oppositum; per contactum enim in quatuor vicibus, eum plagauit ipsemet Dominus Iesus Christus, Redemptor, & Saluator noster; Manus manibus, pedes pedibus; latusq; suum lateri B. Francisci applicans. Ipsemet Sanctus Franciscus apparens fratri Matthæo de Castellone in eodem Sacrorum stigmatũ Sacello, vt legitur in Conformitatibus, cap. *Fran. consignatur,* reuelauit dicens. *Post hæc Dominus Iesus Crucifixus manus suas corpori meo applicuit, & primò manibus, secundò pedibus, tertiò stigma lateris cum vehementissimo dolore sensi, & cum magna qualibet vice, voce mei clamoris impressit.* Veritatis Parens, Optima Maxima Genitrix Virgo (Veritatis inquam Iesu, qui via veritas, & vita est,) apparens Seruo Dei Matthæo de Castellone prædicto, confirmauit huiusmodi veritatem, habuisse stigmata per cõtactum diuinę personę humanatæ Beatum Franciscum. Consulite agedum Conformitates, lib. 3. fruct. 3. cap. *Fran. consignatur.* Ibi extat apparitio hæc & reuelatio. Quin & Angeli testimonio impressionis eiusce modus, & forma, legitur apud easdem Conformitates loco citato in stabili posita fundamento: dum Angelus eidem Seruo Dei apparens, de ipsa reddidit certiorem. Consule ipsas Conformitates, & Chronicas ordinis par. 2. lib. 4. cap. 26. consule plures historicos Ordinis, Theologum Magistrum Bartholomęum loco citato, *Dominus,* inquit, *Iesus, volens ei stigmata imprimere, manus suas benedictas, primò manibus, secundò pedibus applicauit, tertiò lateri stigmata impressit, cum dolore Beati Francisci, & semper in qualibet vice cũ vehementi clamore.* Eodemq; libro, & capite inquit. *Per contactum Christi, corpus eius apertum est in quinq; locis cum maximo dolore Beati Francisci, quod expressit eius magna in qualibet prædictarum partium exclamatio.* Tandem Serua Dei

Ioanna

Ioanna de Cruce reuelationem habuit hac de re, vt patet in libro del Conorte, refertq; Antonius Daſſa Seruus Dei, in tractatu Sacrorum ſtigmatum S. Franciſci. Ait illa ſic: *Le imprimio las llagas dela miſma manera que las recibio ſu Mageſtad Diuina en la Cruz traſpaſſando le no ſolamente los pies y manos, mas ahun le abriò el coſtado, haziendo de el ſalir ſangre, y dar grandiſſimos gritos, diziendo: ay que me matas mi Dios y Señor. De ſuerte que no podia ſuffrir tan grandes dolores, que en aquella hora ſintiò nueſtro Seraſico Padre S. Franciſco. El qual deſpues de haber recibido las llagas cayo como muerto y realmente muriera alli de dolor ſi no fuera que el Señor le queria aſſi guardar llagado y biuo, para conſuelo y edificacion de ſu yglesia.* Hactenus illa cuius Sanctitas nota ſic mundo, eiuſq; mirifica tam comperta Romanę ſunt Curiæ, vt cœleſtes ipſi honores apud eam Fidelium anheli proceres moliantur.

Quam amabo, pretioſa Franciſci, quàm venerabilis eius induſij ſpecies, incarnati Dei contactù ſanctificata, decorata, & ſuper omnes Regum purpuras atque murices exaltata. Vidimus hiſce oculis habitum ipſum, quo ſacra ſtigmata Pater accepit, vidimus, quotanniſq; videmus, & veneramur, ſed obeliſcum, eductamq; in eo pyramidem illam nequicquam cernimus. Vnde ſic ille? Quas ego: ſed motas præſtat concludere cauſas.

De

De scripturæ mysterio stigmatum figuris aptatis, de ipsorumque ad Christi Iesu vulnera conformitate. Lib. 6.

De figuris. Cap. 1.

Collaudetur Crucifixus.

DIuinale decretum, ab ęterno in Sanctissimę Trinitatis consistorio pręstitutum, vt Crucis imperio genu machina trina curuaret, à mundi cunabulis ænigmatum per latibula cœpit functionis mysteria peragrare. Protoparens enim, fictilis Ico sistens, quum Optimus Maximus *spirauit in faciem eius spiraculum vitæ, & factus est homo in animam viuentem* passis vlnis tensisque brachijs Crucis prętulisse figuram à multis asseritur; qui Sanctę linguę meropes, *Belsamenù* Hebr. ad imaginem latiè, perhibēt. Hinc vastum Crucis Argo, quamdiu ad Caluarij littus appulit Rubri, sulcauit Oceanum figurarum. Collaudetur Crucifixus Iesus, quorum Crucis gloriæ fęta mysterijs est scriptura: quin etiam concrucifixi famuli sibi fidelis, Sacrosancta vulnera impressa diuinitus ibi, vtí crepusculo lucent. Scatet nę sensibus codex Sāctus, ecquis nescit? Aptabilia igitur plura subdimus loca scripturę.

Ge-

Genesis.

§. 1.

ECce *Adam, quasi vnus ex nobis factus est*, gen. 3. non ironicè, sed iam verè, in Francisco Seraphico vulnerato; Eccere iam, iam quasi vnus ex tribus, nempe Filius humanatus, & Crucifixus factus est, ratione stigmatum impressorum. Ast non mirum illud cap. 5. *Vixit autem Adam centum triginta annis, & genuit filium ad imaginem, & similitudinem suam.* Primus Adam secũdi, nimirum Christi in pluribus atq; in spiritualium filiorum generatione, figura fuit. Vnde si, vt notãt grauissimi scripturales, alios habuit Adam (vide Pererium) filios sibi, tum in moralibus, cum etiam in sensibilibus valde similes, cur quęso Seth solum genitum *ad imaginem, & similitudinem suam* scriptura specificat? Nam & Abel, saltem similis erat patri; nihilominus non distinxit; Mysterium proculdubio latitauit ibidem idq; suo quisque intelligat modò: uos interea de similitudine B. Francisci ad Crucifixum Iesum, pietate Catholica intelligere non differentes, asserimus, (literali, mysticisque aliis quibuscumque illęsis) omnino sensibus) Franciscum Seraphicum esse, quem secundus hic Adam fecit, ad imaginem, & similitudinem suam, ratione stigmatum; similes ei electos esse; spiritualiter, non nescimus, quiue magis, quiue minus; eò quod verum. *Quos prescivit, & prædestinauit confoames fieri imagini filij sui.* Non tamen vllus ita similis vt Franciscus, Vulnerum gratia: quorum merito, non est inuentus similis illi. En igitur quasi vnus ex vobis, ò alma Trias, factus Franciscus; En tui Seth plastis Adæ, ad tuam imaginem, & similitudinem factus, ò Iesu in

Ctuce

Cruce pro nobis vulnerate. En hic Benoni filius doloris tui, gen. 35. en idcircò quinque partes ei appositę sũt in mensa splendida gratię tuę (gratis inquam datæ) gen. 43.

Exod.

§. 2.

AReè illud Exod. 28. *facies, & laminam de auro purissimo, in qua sculpes opere celatorio Sanctum Domino* congruit huic mysterio adsunt enim Sanctum, lamina cælatura. Caro nitida virginalis B. Francisci, est lamina Sãctum, quinarium stigmatum Sacrosanctum, cęlatura est, eorum insculptio; fuerunt enim cęlatæ, & sculptę diuino miraculo cicatrices Christi: atq; adeo stigmata proprijssimè nuncupantur, idest signa impressionis; stigma enim est ictus est vestigium, *Señal que dexa la berida*, quod quidem *Sfragida* Græcè.

Iudic.

§. 3

EN illud Gedeonis, Iudic. 6. *extendit Angelus Domini summitatem virgę, quam tenebat in manu, & tetigit carnes: ascenditque ignis de petra, tulitque omnia sub quercu.* Magni consilij Angelus, nonne Angelus Testamẽti Christus? Malach. 3. Nonne virga Crux? *Adsunt prodigia*

diuina,

diuina, canit Ecclesia, *in virga Moysi primitus figurata.* Carnes coctæ ne Francisci? Quidni carnes inediæ flãmis, æstuq; sitis arefactæ, Seraphicis ardoribus diu flagrantes, sanctiq; Spiritus igne torridæ? Tetigit Angelus virga carnes, & ignis ascendit de Petra, quia totus hic locus ardebat; Gedeon interpretatur, *conterens*, Franciscus est conterens Zabulum, *collisor hostis callidi*, canitur. Gedeon dux constitutus est ibi: hic Franciscus *dux nostrę militiæ, currus &c. Regis signum Ducem dignum.* Ducatum hunc exprimit Doctor de Bustis in Rosar. par. 2. serm. 27. *dedit*, inquiens, *Christus sua stigmata B. Francisco, tanquã vexillum suum strenuo Capitaneo.* Petra autem dicitur totus Mons Aluerna. *Inde est, quòd cum Fratres Minores in Saxo de Aluerna morantes spretis huius mundi delectationibus nudi Christum sequantur.* Hæc Dominus M. Marcellinus in suis literis, datis Aretij Kalen. 15. Iulij, indict. 12. Ignis non ascendit de petra, dum *vertex montis inflammatur vicinis cernentibus?*

Sub Quercu Dux Gedeon factus; sub Fago, Quercus specie, iuxta Dioscoridem, Plinium, & alios, B. Franciscus armis cœlestibus est accinctus, Crucisque signifer magni Regis effectus. En Gedeon, en Saxum, carnes, Virga, Quercus.

Regum I.

§. 4.

HAbes hic illud, Reg. 1. cap. 7. *Accinctus ergo Dauid gladio eius super vestem suam, cępit tentare. Deposuit ea, & tulit baculum suum, quem semper habebat in manibus, & elegit sibi quinque limpidissimos lapides de* tor-

torrente, & fundam manu tulit, & processit aduersus Philisteũ. Deposuit Franciscus coram Episcopo Assisiano, qui *Illuminatus* dicebatur, omnia sæculi, abdicatisque fugacibus mundi rebus, baculum Crucis arripuit, eius tramitem prosequendo; quò sibi quinque limpidissimos lapides de Torrente voluptatis Christo promeritus optimè, capessiuit: eisque aduersus Goliath illum cruentum nostrę propaginis hostem, cum Euangelicę Regulę, varijs contexta præceptis, funda processit.

En hic tandem, illud, cap. 20. *Dedit Ionathas arma sua puero, & dixit ei: vade, & defer in Ciuitatem.* Ionathas idem est ac *donum Dei;* Christus idipsum, apud Ioannem dicitur: *si scires donum Dei.* Arma hic Ionathas contulit puero suo Francisco, eaque deferet gloriosus in Ciuitatem illam, quæ non eget sole Dominus enim illuminat eã. Quippe hisce characteribus insignitus emerget, quando, & Martyres cum cicatricibus resurgent.

Regum 2.

§. 5.

QVin, & illud cap. 9. *Miphibo seth habitabat in Ierusalem, quia de mensa Regis iugiter vescebatur. Claudus vtroque pede.* Oculi omnium in te sperant Domine, tuque das illis escam in tempore opportuno; verum claudi tui ò bone mi Iesu, Frãcisci famelicam pascis turbam, absque redditibus, absque prædijs, absque peculio diuturni perennitate miraculi; idque pręcipuè tuorum virtuti adscribitur vulnerum.

Para-

Paralipomenon 2.

§ 6.

ADhuc illud Paral. 2. cap. 3. *Domum quoque maiorem texit tabulis Abiegnis, & laminas auri obrizi affixit per totum, sculpsitque in ea palmas.* Ecce synagoga maior annosaque Domini domus: hanc ornauit laminis Patriarcharum, & Prophetarum, tabulisque iudicum, atque Ducum, quien & mulierum strenuarum eminentium vtique fortiter gestis; quę Sancto connubio velut tabulę iunctæ, Domus huiusce laquearia coagmentarunt. Palmas quoque Martyrum sculpsit in ea, Machabęorum scilicet, & aliorum Mortalibus occultorum. Sequitur textus. *Fecit quoque Domum Sancti Sanctorum, laminis aureis texit eam, sed & clauos fecit aureos.* Sanctus Sanctorũ, apud Dan. 9. vocatur Christus, *& vngatur Sanctus Sanctorum.* Domus eius est Ecclesia, Diuinitus condita, Apostolorũ sanguine plantata, & stabilita, *plantauerunt Ecclesiam sanguine suo.* Laminis aureis textam cernimus domum istam, nimirum Sanctis vtriusque sexus identidẽ laminis aureis, hæ sunt volæ, latus, & palmæ Seraphici Patriarchę, aurẹis portentose clauis offixæ. Magnum sanè: quòd in domo maiori clauos scriptura non memorat, sed in domo Sancti Sanctorum. Almus autem lector candide (noris optimè) mysterijs affluit, scatet mirificis, nec iota redundat.

Esther

Esther.

§. 7.

REgius annulus Mardochæo traditur, Est. 8. *Tulitq;* inquit, *Rex annulum, & tradidit Mardochæo:* Annulum Piscatoris, Pontifex optimus Maximus Iesus fidelissimo credit, vtì Cancellario, vtì legato à latere, suo Francisco. *Verùm de Christi latere, nouus Legatus mittitur, Franciscus Princeps inclytus, signum Regale baiulat.* Cecinit Gregorius IX. Pont. Max. apud Conformitates lib. 1. *Beatus Franciscus fidelis Legatus*: Gilbertus in Apocal. cap. 7. Seraphicus Doctor in Apolog. Pauperum stigmata vocat *Sigillum approbatiuum*. Iacobus à Voragine; *arma sua* Cardinalis Capuanus: *Signum Regis.* Rodulphus, *Signacula sua.* Doctor de Bustis *Vexillum suum*. Osorius, *Sigillum, & insignia Christi Francisco data sunt.* Dantes Theologus carmicen. *Nel crudo Sasso, intra Teuere, & Arno, da Cristo prese l'vltimo sigillo.* En Mardocheus diuinitus annulatus.

ET TV VVLNERATVS ES SICVT ET NOS
NOSTRI SIMILIS EFFECTVS ES.
isa. 14.

Iob.

§. 8.

Congruit illud cap. 16. *Circumdedit me lanceis suis, conuulnerauit lumbos meos: conscidit me vulnere super vulnus, irruit in me quasi Gigas.* Etsi vna sit lancea, qua sacrum Domini latus apertum, plurium nomine vocat ipsemet, ore Psaltis: lanceis suis vulnerauerunt me, & concussa sunt omnia ossa mea. Lanceas quoque clauos intellige quibus circumdedit eum.

Concinnè illud, cap. 16. *Circumdedit me lanceis suis, conuulnerauit lumbos meos: conscidit me vulnere super vulnus irruit in me quasi Gigas.* Franciscus fari poterat, ingruente cęlitus alato Gigante, qui olim, *exultauit vt Gigas ad currendam viam à summo cælo:* Poterat congruè Saucius Heros Aluernæ, quum sese lanceis illis opificio inclyto fabrefactis, inuenit ambitum, Saucium palmis, traiectum latere fossum plantis. Celebrant illud Marchionis Pescaræ strenuissimè gestum; procumbente vexillo æquatumque iam, iam solo nisi boni ducis vox illico tonuisset, *inuolue te ipso.* Dicto audiēs eo se antesignanus inuoluit. En Franciscus Christi signifer Crucifixi, corruente iam signo, id enim illud, *Deus qui frigescente mundo, ad inflammanda corda tui amoris igne &c.* Franciscus inuoluitur Crucis vexillo, induitur ipsa Cruce, circumdatur clauis, & plagis, ita vt meritò fari possit. *Circumdedit me lanceis suis &c.* Vnde, & illud quoque quod sequitur pulchrè *posuit me sibi quasi in signum*, quasi vexillum egit me totum: *irruit in me quasi Gigas.* Pernix ales ab alto, fulgoribus ingruit, velocior aquila venit ad eum; Audias Bonauenturam cap. 13. *Volatu celerrimo ad*

aeris

aeris locum Viro Dei propinquum perueniens, non solùm alatus, sed & Crucifixus apparuit. Tandem illud, *& in carne mea videbo Deum Saluatorem meum.* De resurrectione dictum minimè diffitemur. Ast non auiè Saucius Pater effatur. *Ego stigmata Domini Iesu in corpore meo porto: iam posthac in carne mea videbo Deum Saluatorem meum insculptum, & figuratum, eiusce nimirum, quæ præfero stigmatum gratia.*

Psal.

HAud nec illud optimè: *sagittę tuę infixæ sunt mihi, & confirmasti super me manum tuam.* Psal. 37. Patulæ sunt sagittæ, confirmatio claret Bernardini Senensis elogio: asserit enim ab omni peccati Scoria fuisse purgatum. Virum Seraphicum: cuius sententię pietatem amplectitur Vbertinus in *Arbore vitę* lib. 5. cap. 4. *Satis*, inquiens, *est probabile, & multum deuotum, credere, quòd Seraphica manus Iesu, tunc illam carnem purgauit ab omni rebellione.* Nos verò aliter huiusmodi confirmationem, in Floreto Aluernino, & in Apodixi, à nobis recèns edita, intelligimus.

Cantic.

§. 9.

PVlchrum illud Cant. 2. *sub vmbra illius quem desideraui, sedi.* Vmbra, hoc est figura, Crucifixi Vmber Franciscus, vt à Monte descendit, Ecclesia sub ea sedit,

ad sui Sponsi deplorandam Passionem, & mortem. Fas sit aptes Protesilai vmbram, quę Statio in Sil. vers. 274. Propertio lib. 1. Ouid. epist. 10. Loadamię fabulantibus, coniungi apparuit, quam cum tenax amplexata esset, animam exhalauit; Obierat suum diem Protesilaus vxoris anima, cor, &: viscera non tulit illa talis, ac tanti consortis absentiam; quin, turturis instar arido arboris ramo, tristis, & mæstę insidentis, condita latebris totam se solueratlacrymis, & lamentis quò miserante cœlo, exoptati coniugis vmbra sese conspectui eiulantis imperijt. *Mittit, & optat amans, quo mittitur ire salutem, Aemonis Aemonio Laodamia viro.* Nason canit. Desiderabat Ecclesia Sponsi præsentiā Crucifixi, & mortui, delegauit vmbram, imaginem scilicet, suam, qua visa solatium capessiuit, & vires, plorandi ab integrò mortem eius.

Arrident illa, Cant. 5. *Manus illius plenæ hyacintis*. Claui illi, quibus erant Francisci traiectę manus ferruginei describuntur. *Erat autem*, ait Doctor Seraphicus in legenda, cap. 15. *Similitudo clauorum nigra quasi ferrum.* Haud secus hyacinthi; *& pinguem tiliam è ferrugineis Hyacinthis*. Vergil. Bucolic.

Isai.

§. 10.

NEcnon verba Euangelici Vatis illa, cap. 5. *Eleuabit signum in nationibus procul* Signum mirabile nostrę salutis, eleuatum est solyma, satis procul. Hocce stigmatum sacrosānctum, vexillum Christi Regis victorię. Signum insuper est Frācīscus, erectus, & eleuatus omni

ni procul humana existimatione, mendicus, paruus, humilis, & exilis. *Gloriosus Franciscus*, inquit Laurentius Zamora Cistertiensis, *fuit signum, seu sigillum mirabilium Dei*. Quidni & illa, cap 49. sic inuertas: *Ecce in manibus meis descripsi te*. Ecce in manibus tuis descripsi me? Abscinde sic demum illud, cap. 14. *Et tu vulneratus es sicut & nos: nostri similis effectus es*.

BRACHIVM SICVT
iob. 40
ES
HAB
DEVS

CONcinnè ponas hìc illud, cap. 33. *Respice Sion Ciuitatem solemnitatis nostræ: oculi tui videbunt Ierusalem habitationem opulentam; tabernaculum quod nequaquam transferri poterit. Nec auferentur claui eius in sempiternum, & omnes funiculi eius non rumpentur*. De felicitate Ecclesię sermo hic est; Videbis, o Sion, Ecclesia Dei, diuitias, quibus locupletanda es: videbis tabernaculum &c. Ecce Sanctissimum Francisci corpus ornatum stigmatibus Crucifixi: Humanum siquidem corpus, a Paulo multisque alijs Tabernaculum nuncupatur. Transferri nõ potuit vnquam à loco suo, crypta illa in qua rectum stat pedibus. Sed nec auferri potuere claui, summo adhibito nisu Claræ, teste Theologo Conformitatum, lib. 3. fruct. 6. *& tunc*, ait, *B. Clara conata est clauum à manu remouere sed non potuit*. Conati sunt alij funeris die, Ecclesię Proceres, Magnatique Assisiates, at frustra. Funiculi eius ruptibiles? Consule Chron. Conformitates, atque Ordinis Monimenta, videbis quàm irruptibiles ij funiculi. Quot periere, quotque pœnas cum morte dedere, persecutores Ordinis, quàm infeliciter fati miserrimi munus implerunt. Non igitur Franciscanus funiculus facilis ruptu: quia, *funiculus triplex difficile rumpitur*. Nec denique claui auferri poterunt; quia, teste Augustino de Ciuit. Dei, cum cicatricibus Martyres iudicij die resurgent. Hinc & Sanctum funus Patriarchæ Sanctissimi, perennitate pollens miraculi rediuiuum, insignia Christi, clauos & vulnera pręferens, inferet astris; *nec auferentur claui eius in sempiternum*.

Ezechiel.

EXcisa illa, *tu signaculum similitudinis*, cap. 28. optimè congruunt. Nec non illa, *& foramina tua in die qua conditus es præparata sunt*. Ad Regem Tyri iaculata sunt istæc, attamen prçciduntur. Sexto die creatus est homo sexto redemptus, sexto per mirificentissimum stigmatum renouamen, Passionis viuacia reformatus. Foramina igitur tua, ò Franciſce, die qua conditus es prçparata sunt: quandoquidem Sanctç Crucis exaltatio, vt sçpe enodauimus, & sæpius, die veneris incidit. Multa præterea codicis sacri aptabilia comperimus, quæ pijs Francisci cultoribus ablegamus; cuiusmodi sunt, *Signa Thau* Ezech. 9. *Ponam te quasi signaculum*, Agæi 20. *Auis tincta per totum*, Ierem. 12.

De Conformitate B. Francisci stigmatum ad Christi vulnera, loco, & tempore. Cap. 1.

QVia, vt ait Bernardus de anima cap. 1. oportet id quod, est ad imaginem, cum imagine cõuenire, & non in vacuum, nomen imaginis participare: quia imago non variat, ab imprimente signaculo iuxta Athanasij dictum; testeque Philosopho, natura est vis insita rebus, similia ex similibus producens: ectypa stigmata Frãciscana suo Prototypo, nẽpè Iesu vulneribus, terebrisque dissimilia non arbitramur; dum finis & scopus eiusce mysterij fuit, reprçsentare ad viuum frigescenti Ecclesiæ Crucifixum, eiusque vulnera, clauos, & formã, qua manus impiæ, in illo Sanctissimo corpore fabricarunt. Hinc nil mirum, vt impressũ imprimẽti signaculo cõformemus. Fuerunt igitur valde

de ſimilia, loci, temporiſque gratia. Locus enim ſimilis eſt Caluariæ, vbi Dominus paſſus eſt. Mons ille Saxoſus ab Adricomio num. 235. altitudine mediocri perhibitus; Aluerna Saxeus extat, mediocriter altus in Chron. par. 1. deſcriptus. Caluariȩ locus inter occiduã & Septemptrionalem iacet plagas; Aluerna inter vtrãque ſitus. Caluarius locus ſupplicij, Aluerna is ipſe. Caluarius cranijs, oſſibuſque cadauerum ſparſus; Aluerna itidem, trucidatorum à craſſatoribus hominum caluis, & oſſibus, in Penna præſertim iugi cacumine, Lupi latronis ſede, perfuſus. Caluarius locus in medio terrȩ; iuxta pſalmum 73. Hieronymum in c. 5. Ezech. Ioſephum de Bello lib. 3. cap. 2. Victorinum Pictauienſem, apud Bedam de locis Sanctis, cap. 3. alioſque ſcriptores; Aluerna in medio Italiȩ poſitus eſt, vt ex Varrone, Plinio, alijſque nonnullis elicitur; Vmbria enim, vmbilicum Italiæ eſt; Aluerna autem licet in Thuſciæ ſit ditione, Vmbriæ particeps eſt, vt Cæſar Ripa in Iconologia perhibet. Caluarius cinctus eſt vallibus, ad ortum habens Ioſaphat; ad occaſum vallem Siloe, ad Septemptrionem Vallem Raphaim, ſeu Gigantum, quȩ per ortum ad Auſtrum vſque protenditur; Vallis Gion Sanctam ciuitatem circuit per occiduum Ramæ portam verſus. Aluernia vallibus quoque vallatur; Valle Caluana ad ortum; Valle Sãcta ad Boream, Valle Caſentina ad Occidentem Valle Cluſina, ad meridiem. Golgotha, quando *petræ ſciſſæ ſunt, & monimenta aperta ſunt*, fiſſus eſt, teſte oculo; cernitur enim vſque in hodiernum diem ſciſſura horribiliſque profunditas. *Hactenus Golgotha*, inquit Cirillus Epiſc. Ieroſol. Cathe. 13. *monſtrat, vbi propter Chriſtum petræ ſciſſæ ſunt*. Teſtantur vltra 300. Auctores. Aluerna ſciſſus eſt in morte Chriſti, à ſummo vſque deorſum, vt retro fati ſumus; & hic reſumimus. Aſſerunt enim D. Bonauentura, in illo libro Mediolani impreſſo, anno 1477. apud Magi-

ſtrum Antonium Zarotum, de Parma; cap. 47. Sanctus Bern. Senenſis, in Seraphim, tom. 4. ſerm. 16. Cęſar Baronius in Annal. an. 34. fol. 181. Theologus Conformitatum, lib. 3. cap. *Fran. conſignatur*. Franciſcus Cimenes Epiſcopus Helnæ, & Patriarcha Ieruſalem, lib. de natura Angelica, tract. 5. cap. 13. Epiſcopus Mantuanus Gonzaga in Chron. par. 2. Rupertus à Licio Serm. 44. c. 3. Doctor illuminatus Mayronius, ſerm. ſtigm. Petrus Rodulfus Toſſiniatenſis in Hiſtor. Seraphica, Petrus Valderrama in Theatro; Hieronymus Fonſeca, 4. par. Vita Chriſti: Marcus Fabius in Dialog. Franciſcus de Salazar, in epiſt. ad Dialogum Montis Aluernæ Auguſtini de Millio: idem Auguſtinus in Dialogo: Auguſtinus Gallucius à Mondolfo in Ieruſalem cęleſte, Can. 17. Franciſcus Maurus Iſpellenſis in lib. Franciſciados, 12. Angelus Bardi in Arbore S. Franciſci. Aurelius Sauelli in dialogo: Antonius Daſſa in tract. ſtigm. Ludouicus Reuolledo in Chron. Lucas Vaddingus in Annal. Minorum, tom. 1. alijque plures auctoritatis eximiæ viri. Crucifixus eſt tãdem Ieſus in Ieruſalem; ſtigmatizatus Franciſcus in Aluerna, qui velut altera Ieruſalem dictus eſt. *Mons ille eſt veluti altera Ieruſalem*, inquit Rodulfus lib. 2. Hiſtor. Seraph. Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus Cardinalis Montaltus, *vn'altra Geruſalemme*, ait quum viſit hunc Montem.

Cęterum locus Domini Paſſionis, Crucis arbor fuit ipſam verò ex Quercu fuiſſe non dubitant Iuſtus Lipſius lib. 3. de Cruce: cap. 13. Boſius in Triumpho Crucis, lib. 1. cap. 6. Alphõſus Ciaconius, *de ſignis Sanctiſsimæ Crucis*. Franciſcus Carrillius, in tract. 3. ordin. S. Franc. Daniel Mallonius cap. de Cruce, quęſt. *ex quo ligno* non abnuit. Sillius Creta lib. 1. Sedulius, 3. lib. Paſch. ex Robore fuiſſe arbitrantur. Quercus tamen erat, vt videtur Sacratiſſimum Romę lignum Crucis innuere; quin, & Crux Carauaccę in Murgico Regno (quam

hiſce

hiſce indignis manibus geſtans, cōtēplatus ſum ſæpius, dum ibi in Sanctæ illo Recollectionis Monachio degerem) teſtatur colore; quin etiam lignum Crucis Mantuę in Sacello S. Barbaræ veneratum idem natiuo Quercus colore oſtendit. Euangelicus Iſais, cap. 6. *Et erit*, inquit, *in oſtenſionem ſicut Terebinthus, & ſicut Quercus quæ expandit ramos ſuos, ſemen. Sanctum erit, quod ſteterit in ea.* Quid clarius? Nulla expoſitio hactenus aſſurrexit aduerſa Chriſtus eſt Sanctum illud promiſſum Patribus Abrahæ, ſemen, *& benedicentur in ſemine tuo omnes gentes.* Stetit in Quercu pendens Sanctum hoc ſemen. *Ecce lignum Crucis, in quo ſalus mundi pependit.* Eccleſia. *Stabat mater doloroſa, iuxta Crucem lachrimoſa, dum pendebat Filius. Quercus erat Crux? In Quercu Dominus Crucifixus?* Pietas eſt; piè credendum. Ecce conformitas: ſub Quercu nāque vulneratur Franciſcus; Fagus enim Quercus eſt ſpecies. *Fagus, & Ilex inter Quercus ſpecies numerantur, conſimiliſque virtutis ſunt;* ait Petrus Andreas Mathiolus, in ſuis diſcurſibus, cap. 122. Et in ſcholio. *Vocabulum Quercus vniuerſaliter deſeruit, & Quercui, & cuiuis glandiferarum arborum ſpeciei. Dioſcorides enim ſub iſto vocabulo Quercus, comprehendit omnes ſpecies arborum glandiferarum.* Hęc Mathiolus. Quemadmodum animal eſt genus ad animantes hominem, leonem, volucrem, &c. Ita Quercus ad ligna glandifera. Cum igitur ſub Fago Quercus ſpecie ſacra Franciſcus receperit ſtigmata, liquet planè ſub Quercu. Fagum autem fuiſſe ibi, ſupra tetigimus, ſub qua Oratorium ſibi conſtruxerat, cum Cruce lignea, Paſſioniſque inſignijs, ipſa ſub arbore. Audias iterum. *Conſtruxerat ſibi Beatiſſimus Pater Franciſcus non longè ab hoc Sacello, dum adhuc intra cellulæ limites teneretur ſub procera Fago, Oratorium, in quo integras in oratione noctes conſumere aſſueuerat; hìc ſtigmatizatus eſt; Hæc* Rodulphus. Hiſt. Seraph. c. 2. *Conſtruxerat ſibi Beatiſſimus Pater Franciſcus, non longè ab hoc Sacello*(hoc eſt tuguriolum ramis extructum

capel-

capella Crucis hodie nuncupatum) dum adhuc intra cellulæ *limites teneretur, ſub procera Fago, Oratorium, in quo integras noctes in oratione conſumere aſſueuerat. Ad hoc igitur in feſto Exaltationis S. Crucis paululum ante Auroram, orationis ergò perrecturus maxima luce circumfuſus, &c.* Idem Sacri Montis Dialogi, idipſum aliæ quoque hiſtoriç perhibent. Vides lector, quàm ſimilis locus?

Tempus autem ſimilitudinem præfert; dum ſexta quidem Feria tale tantumque prodigium ſub ſole nouum, contigit. Eodem inquam die, quo Dominus noſter Ieſus Chriſtus, *paſſus ſub Pontio Pilato, Crucifixus, mortuus, & ſepultus eſt.* Biſſextilis erat annus 1224. cuius gratia, feſtum Exaltationis Sanctę Crucis, quod Iouis debebat incidere die, incidit Veneris; vt in Floreto Aluernino ampliori ſermone diſſerimus Tempus erat quo Dominus in ædibus Caiphę ſaturatus opprobrijs, velatus conſputus, & colaphizatus eſt: quaque irriſoriè ſalutatus, blaſphemijſque illis impetitus *prophetiza nobis Chriſte, quis eſt, qui te percuſſit.* Hora vtique qua Dominus ab inferis reſurrexit, roſeaſque retinens cicatrices, inflicta ſibi vulnerą percurauit; ea ipſa cœlitus ingruit, ſtigmata renouat, clauos conflat; & quia iam mori non poteſt, & quia non pati, non crucifixi; mori ſe innuit in Franciſco, pati, & Crucifigi, dum Alterum, ſe videtur efficere ſeruum ſignans ſuum, *ſignis Redemptionis noſtræ.*

Stigmatizatio Crucifixioni ſimilis quo ad modum. §. 1.

NOn humi, ſed altò affixus eſt Dominus, fixo ſtipite per ligneos gradus aſcendens, dorſum applicuit, extendit brachia, manus expoſuit, pedes & tibias dedit pares. Beatus Laurentius Iuſtinianus, ſerm. de Paſs. Dom. Ioannes Lanſpergius, hom. 49. & 43. de Paſſ. Ioannes Antonius Pāthera, de Monarchia Chriſti,

ſti,lib. 8. cap. 23. Ioannes Echius de Paſs. Dom. art. 5. conſid. 3. Didacus Stella in Luc. cap. 22. Philippus Diez ſerm. 4. de Paſs. Domini, Ioannes Aquilanus, ſerm. de amara Chriſti Paſs. ęquatam ſolo Crucem, extenſumque perinde manſuetum Dei Agnum confixum autumnant. Melius tamen Rutilius Bezonius in Speculo Epiſcoporum, ſeu in lib. de fuga, diſp. 2. quæſt. 3. §. *nec eſt ſimile*. Iuſtus Lipſius lib. 2. de Cruce, cap. 7. Doctor Seraphicus Bona. In meditationibus, cap. 78. (videas Thuſco eloquio peruagantes) Lodulfus de vita Chriſti; D. Gregorius Nazianz. de Chriſto patiente litera B. fol. 1149. Cardinalis Toletus in Ioan. cap. 19. annot. 14. Nicephorus, lib. 1. cap. 30. Polibius in deſcriptione Annibalis. Daniel Mallonius *de Cruce, & titulo*, cap. 6. alludit Chryſoſtomus, hom. de Cruce, & latrone. Regina Suetię Brigitha lib. 7. cap. 15. D. Petrus Chryſologus, ſerm. 96. ſentiunt, erecta prius Cruce, humiq; firmata fuiſſe Dominum Crucifixum. Accipe Nonnum. *In lignum quadratum, & altum, & à terra eleuatum, rectum extenderunt*. Nazianzenum audi. *Poſtquam vrbe Solymorum relicta, in editum venere plurimis ſtratum locum: Reges trahentes impiæ turbæ meum; ſtatim cateruæ molis ingentis Crucem, Cęlo minantem egere ſurſum perditè: egere ſurſum, & ſuſtulere ad vltimum. At ille clarum rectus os in æthera, eſt actus: vno itē altero ramo arboris; dextram, & ſiniſtram extenſus & fixus manus, clauis acutis, parteq; infima pedes*. Doctori mellifluo de Paſs. Dom. cap. 5. auſculta. *Exaltato in Crucem perforantur manus, & pedes Viri optimi, benigni Ieſu*. Nicephorum Calixtum. *Poſtquam ad Caluariæ montem vètum eſt, ibi Crux compingitur: Saluator in eam ſuſtollitur, clauis affigitur*. Danielem Mallonium. *Fauent Euangeliſtæ, dicentes, Chriſtum è Cruce depoſitum; ſtante enim Cruce, ſolum cadauer deponebatur; argumentum quòd primo Crux figebatur terræ Facit hic modus ad terrorem magis aliorum, fere enim ſpectacula hæc populo aſpiciente fiunt. Item phraſes in Crucem tollere, in Crucem agere &c.*

Lege

Lege Lipsium. Adde etiam, quòd iam Crucifixo Christo titulus affigitur, vtique scala mediante. Audito Brigitham. Ad montē Caluariæ dum eßem mæstissima plorans, vidi Dominum meum nudum, & flagellatum, ductum per Iudæos ad Crucifigendum qui diligenter ab eis custodiebatur: vidique tunc foramen quoddam excisum in monte, & Crucifixores in circuitu paratos ad operandum crudelitatem. Dominus autem conuersus ad me dixit mihi. Attende tu, quia in isto foramine petræ infixus fuit pes Crucis meę Passionis, & statim vidi, qualiter ibi Crux eius à Iudæis figebatur, & firmabatur fortiter in foramine petræ montis cum lignis confixis cum malleo validissimè circumquaque, vt Crux solidius staret, ne caderet. Cum igitur Crux ita solidè firmata esset, ibidem statim adaptabantur tabulæ ligneæ in circuitu stipitis Crucis per modum graduum, vsque ad locum vbi pedes eius Crucifigi debebant, vt poßent per illos gradus tabularum tam ipse, quàm Crucifixores ascendere, & super tabulas illas aptiori modo stare, ad Crucifigendum eum. Post hoc autem ascenderunt ipsi per illos gradus ducentes eum cum irrisione, & vituperio maximo. Qui gratanter ascendens velut Agnus mansuetus ductus ad immolandum. Cum eßet iam super tabulas illas, non coactus, sed statim voluntariè extendit brachium suum, & aperta sua dextera manu posuit eam in Cruce; quam illi sæui tortores immaniter Crucifixerunt. Perforabant eam clauo per illam partem, qua os solidius erat. Tunc etiam trahentes cum fune vehementer manū eius sinistram, Cruci affixerunt eam simili modo. Deinde extenso corpore vltra modum in Cruce, posita fuit vna tibia eius super aliam, & sic iunctos pedes affixerunt in Cruce duobus clauis. Et in tantum extenderunt illa gloriosa membra in Cruce vehementer, quòd quasi omnes venæ, & nerui eius rumpebantur. Quo facto coronam de Spinis, quam deposuerant de capite eius cum Crucifigeretur, iterum imposuerunt, & aptauerunt capiti suo Sacratissimo, quæ tam fortiter pupugit reuerēdum caput eius, quòd oculi sui repleti fuerunt illico fluenti sanguine; aures quoque obstruebantur, & facies, & barba quasi tegebantur, & inunctę erant illo roseo sanguine. Et statim illi Crucifixores, & milites, amouerunt

veloci-

velociter omnes tabulas illas, quæ adhærebant Cruci, & tunc remansit Crux sola, & alta, & Dominus meus Crucifixus in illa. Hęc illa Accipe verba Chrysostomi. *Quam ob causam in excelso ligno, & non sub tecto immolatur.* Fauet Ecclesia in oratione Missæ Passionis Domini, dicens. *Domine Iesu Christe fili Dei viui, qui hora sexta pro redemptione mundi, Crucis patibulum ascendisti.* Audito Chrysologum. *Crucem ascendit, Sepulchrum patitur.*

Quid hinc? Conformitas vtique mirificę stigmatizationis ad Crucifixionis modum elicitur; stans enim Dominus; stans quoque Seruus affixus; vt supra ostendimus.

Conformis, & similis quoad situm, corporisque positionem. § 2.

OCcidentem respiciebat Christus in Cruce. Ita perhibet, D. Ioan. Damascenus de fide Orthod. c. 13. *Verùm, & Christus Crucifixus, Occidentem respiciebat.* Iodocus Clithouæus in Comment. *Christus Crucifixus ad occidentem respiciebat.* Idem Hieronymus asserit in Marc. cap. 15. (si commentator est ipse) idipsum Beda in Lucam cap. 23. Diuus Germanus in Theorica rerum Ecclesiasticarum. Seduli us, lib. 4. *Occiduo sacræ labuntur sydere plantę, Arcton dextra tenet, medium lęua erigit axem.* Adricomius tandem cum alijs multis Auctoribus id affirmant. Cur occiduum potius quàm aliam versus plagam, Dominus Crucifixus? Vt responderet ægritudini medicina. Adam quando peccauit Occidentem respiciebat. Probat Mallonius in tractatu de Sacra Sindone, cap. 6. fol. 85. *Attende,* inquit, *cum Adam in Paradiso peccasset, nuditatisque erubescentiam perhorresceret, Occidentem respiciebat; cum etiam Deus, Adę, Euæ, Serpentique maledixisset, ab Occidente respiciebat. Vnde hoc colligimus? Vtique ex Scripturarum auctoritate. Nam cum peccasset Adam, audiuit vocē Domini deambulantis ad auram post Meridiem, ideo abscondit se*

Adam;

Adam; interrogatus tamen à Deo, respondit illi; Deus autem ab Occidente veniebat, igitur Adam Occidentem respiciebat. Quòd verè Deus ab Occidente venerit, colligit Scholiastes Pentateuchi Hebraici ex illis uerbis; ambulabat Deus ad auram diei. Dies iā declinauerat, quia erat post meridiem, & aura diei erat quę spirabat versús eam partem, qua Sol uergebat cum iam eßet post meridiem. Deus uerò contra auram ueniebat, ergo ab Occidente. Confirmat hanc explicationem ex Iarrio, & Onchelo testaturque Alphonsus Tostatus, & Lyranus in Genes. cap. 3. Christus igitur ut Patrem placaret, qui ab Occidente maledixerat Adam nudū, in Cruce nudus Occidentem respiciebat, dicens: astabo tibi, & videbo, quoniam non Deus uolens iniquitatem tu es. Hactenus ille.

Analogicè, B. Franciscus, ad Occidentem respiciebat quando stigmatizatus est, vt patet, locique situs testis est: ad Occasum enim respicit; legiturq; Seraphim terga, Franciscum autem ora ad Occidentem habere, quum terque quaterque beatam luctam illam exercuere. Consule, quas edidimus rerum harum historias *Floretum Aluerninum; Theatrum Seraphicum Montem Seraphicum &c.*

De Conformitate vulneris manus dexterę. §. 3.

REpetimus Athanasium; *non uariat* (aientem) *impressa imago ab imprimente signaculo: sed incommutabilis perseuerat, iuxta sculpturam annuli.* Exemplum quando exemplari difforme? similes, & conformes erant plagæ Serui, Dominicis. Nec obstat inter Doctores diuersa loquutio, varium de Stigmatibus hisce vocabulum; alij siquidem stigmata, alij verò, vulnera; tandem signacula, cicatrices, insignia nuncupant. Omnes tamen adstipulantur, & sentiunt, suasmet plagas Dominum contulisse Francisco. Ita D. Antoninus à Florentia 3. par. Historialis tit. 24. cap. 1. §. 3. *Quia enim uidebatur extincta*

memo-

memoria Paſſionis Chriſti, in mentibus hominum præ tepiditate eorum, voluit Dominus excitare, & incaleſcere hanc recordationem per impreſsionem cicatricum manifeſtam in corpore Beati Franciſci. Cicatrices vocant Patres impaſſibilis Chriſti vulnera glorioſa, quæ ſibi retinuit rediuiuus: & tamen ſcimus patula eſſe foramina penetrantia carnem. Vide Gregorium Ambroſium, &c. Ita ſimiliter Franciſci plagas, nonnulli, cicatrices, clauigera tametſi vulnera, nuncupant. Eaſdem fuiſſe plagas affirmant Pontifices, Cardinales, & Eccleſiæ Proceres cum pluſquã 160. Auctoribus Dei Famulę Ioannæ de Cruce reuelatum eſt in raptu extatico, vt videri licet in eius vitę hiſtoria, *Conorte* c. 58. vbi ait. *Fue tan vnido con el Señor en aquella hora; que le imprimiò ſus Santiſſimas llagas de la miſma manera que ſu Diuina Mageſtad las recibiò en la Cruz.*

Dextræ manui vulnus inflictum eſt prius, non quipem vt Ioannes Cretſerus lib. 1. de Cruce cap. 21. opinatur; vtriuſq; nimirum ſimultanea palmæ fuiſſe. Adeas Brigithę, talis ac tantæ pietatis oraculum; lib. 1. c. 66. *ſtatim non coactus ſed voluntariè extendit brachium ſuum, & aperta dextra manu, poſuit eam in Cruce, quam illi ſæui tortores immaniter Crucifixerunt.* Et lib. 1. c. 10. Virgo Deipara Brigitham affata inquit. *Primò dexteram eius manum affigentes ſtipiti* Et lib. 4. c. 70. *Ad Crucem igitur iuſſus, dorſum vertit Filius meus, & manum poſtulatus, primò dexteram extendit.* Quare prius dextra manus affixas? Vt alluderet malo remedium. Primò namq; dextram Protoplaſtus extendit ad pomum: ita Gregorius Nazianz. de Paſs. *Chriſti manum* inquit, *aduersùs manum poſitam*. Athanaſ. de Paſs. & Cruce. *Vt lignum poneret aduerſus lignum, manum aduersùs manum*. Daniel Mallonius c. 6. de Cruce, & titulo. *Manus autem Adæ primò incontinenter extenſa fuit manus dextera: quia Ariſtoteles, & cum eo communiter Philoſophi docét, dexteram eſſe à qua incipit motus. Quoniã ergo Adam dexteram primò incontinenter extendit, ideo & Chriſtus*

manum suam dextram prius voluit Crucis clauis affigi. Paleotus de Sindone c.6.ait. *Is autem Crucifigendi modus erat; nã manum alteram hinc, alteram verò inde suffigebant, hoc est primùm dexteram mox sinistram*. Et ecce primatus in manu Francisci dextera. Traiecta est namq; primò. *Tunc Christus extendit manum suam dexteram super Beati Francisci manum dexteram ponendo &c.* Hæc tres Socij, vide superiùs, vbi de stigmatizatione fit sermo; inuenies vulnerum primatum in dextera.

Conformis, & similis, extitit stigmatizatio dexteræ Domini confixioni, quoad circumstantiam actus. §. 4.

EXtendit vltro manum Iesus lignoq; libenter apertam coaptauit. Ita Virgo Deipara Sanctæ Brigithę palam fecit. *Manum inquit, postulatus primò dexteram extendit*. Et lib. 1. cap. 66. *Statim non coactus sed voluntariè extendit brachium suum, & aperta sua dextra manu &c.* Extendit quoqne Frãciscus dexteram Sauciandam, & Ligno Vitæ, Christi nimirum manui Sauciandam libentissimè coaptauit. Vide superiùs narratiuam Sociorum historiam; ibi, *Surge Francisce extende aliam manum* habes; ibi que Dominum rememorantem extensionem factam ad lignum. *Tunc Christus extendit manum suam dexteram ponendo*. Extendit vterq;, ambo Crucem agunt, ambo fixionis circumstantias prætendunt.

Conformis, & similis B. Francisci Domini volæ vulneri, quantitate, & qualitate. §. 5.

VVlnera manuum Domini Iesu ita erant magna, & ampla, vt digitus posset inferri. Patet hoc Ioannis elogio c. 20. *Nisi videro in manibus eius fixuram clauorũ, & mittam digitum meum in locum clauorum* Subinde Dominus. *Infer digitum tuum, &c.* Ampla quoque erant, & magna

gna

gna B. Francisci vulnera: vide Chronicam; Conformit. vide Bonauenturam in descriptione stigmatum. Verba Chronicæ Thusco idiomate sunt hæc. *Di tal maniera, che dalla ferita principale, per la quale le mani eron forate da banda à banda co'detti chiodi, à quella delle punte ritorte, e confitte nelle parti di sopra di dette mani, vi era tanto spazio, che vi si metteua vn dito.* Eisdem verbis Cõformitates amplitunem vulnerum describunt.

Rotunda erant Iesu vulnera, ita Paleotus in tractatu de Sacra Sindone, c. 17. *In eadem autem manu circulare vulnus, & grande satis est*. Et ego qui hæc scribo, vidi oculis istis indignis, in illo germano, quod habet Serenissimus Dux Magnus Ætruriæ, alterum velut exemplar, exemplo. Daniel Mallonius in elucidatione cap. 16. *Quæ clauorum forma figuraue fuerit an figuræ sphericæ, an trigonæ, an pentagonæ, an hexagonæ &c. etiam si clauos non videamus, tamen ex Sacræ Sindonis inspectione cognoscere possumus, sicut ex vestigio pedem. Plaga rotunda, rotundum clauum ostendit: tales autem debuisse adhiberi clauos ratio suadet* Beati Frãcisci circularia fuisse ex Dialogo Fabij scimus; innuunt Chronicę, & Conformitates: testatur Gregorius Nonus in legenda B. Francisci quam refert Auctor Dialogi Sacri Montis; *orbiculares plagas Franciscus prętulit.*

Conformis est similis fuit situ. §. 6.

CHristus Dominus non in vlnis, vt aliqui affirmarunt, clauos habuit sed in medio manuum. Quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum? Zacharias Propheta. Nec Thomas ait, *nisi videro in brachijs eius fixuram clauorum*, sed *in manibus*. Nec Psaltes Regius brachia, sed *foderunt*, inquit, *manus meas*. B. Franciscus in medio manuum habuit vulnera. *Statim namq, in manibus eius, & pedibus apparere cœperunt signa clauorum Manus enim & pedes in ipso medio, clauis confixæ videbantur, clauorum capi*

tibus in interiori parte pedum apparentibus. Hæc Doctor Seraphicus Bonauentura in legenda maiori, c. 13.

De Conformitate vulneris manus sinistræ.

§. 7.

LVcianus in Crucifixione Promethei; *Mercurius ait: sed iam porrige dexteram: Vulcane tu reclude, & affige malleo, potenter immisso. Præbe læuam.* Successiuè igitur affigebantur manus. Hinc magis clarescit, non simul Soteris nostri palmas funesto adhibitas ligno; prius dextram, læuam exin. Narrant Socij B. Francisci, præsertim Leo (qui super arduam illam, quæ Sacræ Stigmatum tragediæ loco imminet, rupem, obseruans, omnia vidit, & testimonium perhibuit) quòd postquam fuit in dextera Sauciatus, attonitus respiciebat Seraphim. *Cui stupēti ait Dominus. Surge Francisce extende aliam manum. Et fecit consimili modo in sinistra manu eius, & iterato cecidit in terrā.* Hæc Socij B. Francisci. Extensa fuit Christi læua crudeliter, vt ligni foramen attingeret. *Tunc etiam trahentes cū fune vehementer manum eius sinistram Cruci affixerunt eam simili modo.* Brigith. lib. 7. cap. 17. Reuel. Fuit iste ex maioribus Christi doloribus vnus. Extensa fuit tametsi aliter, Francisci læua, maximoq; doloris acore, cum clamore valido cecidit.

Dicet quis forsitan, plagam sinistræ Domini Saluatoris fuisse, Sancta Sindone teste, non in media manu sed prope carpum; igitur dissimilis plagæ B. Francisci sinistræ? Nulla hinc antitheton oritur; chordę namq; qua tractum est brachium, vis, effecit vt iuxta carpum foramen extiterit. Contraxit enim se pellis digitos versus, & sic affixa est manus cute abducta. Verùm clauo extracto, pellis rediit suum locum; quamobrem ferri vestigium carpo finitimum sic remansit. Non autem penetrans vulnus ita se habuit; mediam namque

que manum telum acerbissimè terebrauit. Vide Mallonium de Sacra Sindone quàm diffusè, quàm piè, quàm doctè. Vulnus itaque manus lęuę, similis & conformis extitit Iesu Christi, quantitate, qualitateque analogica, situ, &c.

COSI HAVEVA XPÕ LE MANI
NEL SANTO SEPOLCRO

De conformitate pedum vulnerum. §. 8.

QVia mortis ęternę mancipium, Protoplastus homo, vtroque ad noxiale pomum constitit pede: Redemptor idcircò, ambobus institit ligno: amboq; adeo concitus agitauit, super aquas Redemptionis Iudæ vestigia. Simul fixi sunt pedes duobus clauis, alternantibus ictus malleis totidem. *Et sic iunctos pedes affixerunt in Cruce duobus clauis.* Brigith. lib. 7. c. 15. Claui duo; vterq; suum perpessus actorem. Ioannes Lanspergius hom. 41. de Pass. Dom. 36. ictibus mallei, affixos recitat fuisse stipiti pedes eius. *Tradunt deuoti quidam, quòd triginta, & sex mallei ictibus pedes Cruci affixerint.* Manus autem, 26. ictibus. In lib. Reuelat. extrauag. S. Brigithæ, alijsq; locis inuenies pedes Domini Iesu simul adactos. *Pedes deorsũ tracti, et duobus Clauis perfossi, &c.* Ritus hic erat crucifigendi, vt plurium testimonio cõprobatur. *Vnusquisque vestrum clauos ipse adigit*, & quę lib. de beata vita subdit Seneca. Francisci, ad instar Christi, pedes non successiuè, sed simultaneè confixi sunt; vt patet ex Conformitatibus, alijsq; ordinis antiquissimis monimentis. Et historia Sociorum quid dicit? *Dominus posuit super pedes Francisci pedes suos, & ille plagatus, repentè clamauit, & cecidit in terram.*

Conformes & similes plagæ, dolore. §. 9.

DOlores Christi contemplatus Angelicus Thomas 3. par. q. 46. art. 6. ait. *Quia mors confixorum in Cruce est acerbissima: quia configuntur in locis neruosis, & maximè sensitiuis, scilicet in manibus, & pedibus* Acerbissimi cruciatus, angustię Crucis amaræ: dolores arguti, asperrimi, animamq; excutiẽtes, erant illi quos Dominus passus est. Audiamus cum Brigitha eius lamenta. *Pedes deorsum tracti, & duobus clauis perfossi: nec aliud sustentaculum habebã*

nisi clauos. Cor meum plenum erat dolore; & quia recentissimæ erat naturę, & optimæ, ideo dolor quandoq; exibat ad cor; & iterum à corde ad neruos, & sic augmentabatur dolor, & prolongabatur mors. Extensum erat corpus Sanctissimum sicut fides Citharæ; & iste fuit sæuissimus dolor, qui eius cor incessanter iaculis arduis inuadebat. Accipe Matris eloquium, ad lugubrem Brigitham lib. 1. cap. 10. *Quia Filius meus naturæ optimæ erat, ideo vita cum morte in eius corpore perforato certabat. Nam quandoq; dolor de membris, & neruis perforatis ad cor ascendebat; & incredibili dolore, & passione vexabat ipsum, & quandoque dolor à corde ad neruos, & membra perforata descendebat, & sic mortem prolongabat cum amaritudine,* & c. 27. *Dolor neruorum perforatorum accessit inconsolabiliter ad cor eius.* Etsi noster eodem gradu Christi dolore Franciscus non tulerit; ad proportionem tamē eosdem perpessus est, pręsertim in pedum confossione, laterisq; apertione. Vnde quum ei vulnera Christus inflixit, altum ad nubes edidit ipse clamorem, *Domine*, inquiens, *quis poterit sustinere tales dolores?* Ioanna de Cruce, tragediam istam intuita raptu extatico, mortuum fermè vidit, ni diuinitus Ecclesię frugi seruare sanxisset *Haziendo salir sangre y dar grandissimos gritos diziendo que no podia sufrir tan grandes dolores. Cayo en tierra come muerto, y moria ciertamente alli de dolor, si Dios no lo huuiesse guardado por espexo del mundo, llagado con tanta marauilla.* Ribadeneyra 2. par. Flos Sanct. de B. Fran. *Porque padeciesse mas, y con los grandes dolores quæ sentia, fuesse vn retrato de los dolores, y tormentos del mismo Christo.* Christophorus Fonseca 4. p. lib. 1. vit. Chris. *communicauit ei tormentum suum.* Vbertinus, lib. 5. c. 3. Arbor. Vit. Cruc. Iesu ait: *ipsum mentaliter, & corporaliter martirizans, & vulnerans doloribus, & vulneribus suæ Sanctissimæ Passionis.* Magister Theologus Conformitatum, c. Fran. consignatur: *Christus enim B. Francisco dedit stigmata sua, & suorum stigmatum dolorem, quem in talium à Iudæis impressione fuerat ipsę expertus.* Idipsum Doctor Sera-

ra-

raphicus in concionibus, & legenda; idipsum adstruũt plusquam centum: dedisse dolores suos Iesum Beato Francisco sensibiles. Diximus ad proportionem; sed in conueniens nullum est dicere, eiusdem doloris gradus intẽsionem suo Iesum Seruo dilecto fuisse Dominum impertitũ: quandoquidem huius faciundi facultas non desit, Omnipotens est, operans quidem secundum cõsilium voluntatis suæ. Magister Theologus Conformitatum apparitionem, & reuelationem factam à B. Virgine Dei Matre, Fratri Petro de Monticulo refert huiusmodi. *Frater Petrus de Monticulo Sanctitate insignis, dum in die Veneris Sancta Domini Passionem meditaretur; immissum est menti suæ, velle scire, quis magis doluit de Dominica Passione; an B. Maria, seu Ioannes Euangelista, an B. Franciscus stigmatizatus à Christo? Et cum sic in oratione esset, & dicta cogitaret, subito eidem Virgo Beata cum Ioanne Euangelista, & B. Francisco apparuit. Quos cum dictus Frater Petrus videret, & stupefactus esset; Beatus Ioannes cœpit eum alloqui dicens. Scias Petre, quòd post nos duos Franciscus plus doluit de passione Christi præ omnibus alijs Sanctis.* Adijcimus hic, reuerentiæ gratia, qui primitias spiritus habuere, Sacri Collegij Proceres (Apostolos inquam) Frãcisco præferimus, magisq; quàm ipse mortem Domini deplorasse, ac doluisse nequicquam inficiamur.

Conformes, & similes pedum Francisci plagæ, Christi pedum vulneribus figura, & situ. §. 2.

VVlnera Domini Iesu pedum mysterijs affluunt, dum in obliquum tendunt; inflicta difformiter; obliquitas hęc figurata fuit 3. Reg. 6. vbi de Templi fenestris legitur. *Fecit in Templo fenestras obliquas.* Infusa vtique mente tales fecit, vt illius Templi, horarum trium spatio dissoluti, reędificatiq; triduò, fores adumbraret. *In Templi vestibulo, & in eodem met Templo fenestras obliquas.*

Ezech.

Ezech.c.40.& 41.Templum Sacrosanctissimum Diuinitatis Christi humanitas comperitur: de qua ipse in Euang. *Soluite Templum hoc, & in tribus diebus reędificabo illud* explanat Ioannes dicens: *hoc autem dicebat de templo corporis sui.* In huius templi vestibulo, vestigijs scilicet, obliquæ plagæ sunt. Pedes vestibulum nobis humile præbēt quemadmodum, & Heroinæ Seraphicæ Magdalenæ salutis initium prestitere. Hinc Euangelicus Vates Isaias, c.1.à pedibus initium sumit, dicens: *à planta pedis vsq; ad verticem non est in eo sanitas.* Nec modò in vestibulo Templi ait Ezechiel, sed in eodem Templo intus obliquę valuę: optimè: vulnus enim lateris Sacrosanctum, in obliquum abijt, dum lancea ad costas vsq; perueniens, cor transfixit; non enim vbi solet pingi, ipsum extitit vulnus inflictum. Audias B. Vincentium de Pass. Dom. *Hoc vulnus secundùm Alexandrum de Ales non fuit Christo infixum in ea parte, qua pingi solet, per oßa scilicet pectoralia, sed fuit inferiùs inter molliciem carneam, & inter oßa pectoralia, & femoralia, & sic sursum ascendit ad cor.* Spinarum aculei multas quoq; obliquarunt fixuras in venerando Iesu capite. Sinistrę verò manus obliqua describitur à Mallonio, & Paleoto, ostenditq; Sindon Taurina, prout supra videtur ipsius manus in anteriori parte propè carpum vulneratę. Clauus enim aggressus est mediam; dehinc manum, carpum versùs adegit. Diuersitas insuper ingressus, & exitus clarum, plures fuisse indicat. Eiusmodi verò non ambigimus Francisci plagas infixas, ne variaret ab imprimente ico signaculo. In pedum medio traiectus, Crucifixeis habuit vulnera configurata; talia, tantaq; qualia quantaq; Dominus ipse suscepit. Cęterum figura illa manuum ab originali Prototypo Taurino desumpta est, sicut & pedum, quę sequitur.

De

De vulnere dextri pedis. §. 11.

CONtemplare queſo Lector mi candide introitum, exitumq; claui in dextro Saluatoris pede. Fidele translatum credito, vidimuſque oculis hiſce, verum exemplaris eſſe exemplum, quod hic ponitur. Daniel Mallonius in elucidationibus de Sacra Sindone c. 19. *vulnus,* inquit, *dextri pedis, magis à tibia, versùs digitos pedis protenditur, quàm vulnus ſiniſtri pedis ab extremis digitis, versùs tibiam diſtat, tribus vncijs cum dimidia.* Proſequitur dicens. *Vulnus enim dextri pedis, qui ſuper pectuſculum ab extremis digitis, vncijs tribus cum dimidia diſtat. In planta tamen ab ijſdem extremis digitis, duabus tamen vncijs cum dimidia diſtat.* Habes hic obliquas in veſtibulo templi feneſtras. Perpende ſchema; ſiſte acies, contemplare hunc, alterum inde pedem, clauos duos.

Piede di Cristo destro.
L1

Piede di Cristo destro

De vulnere pedis ſiniſtri. §. 12.

LÆui pedis vulnus nimiùm differt à vulnere dextri; latius namq; patentiuſque videtur ipſius ſiniſtri, quàm dextri foramen: diſſimile quoq; ſitu, ingreſſuq; & claui egreſſu. Ita Mallonius acie lyncea venerandę Sindonis contemplator, cap. 10. fol. 243. *igitur,* inquiēs, *plaga, quæ in pectuſculo ſiniſtri pedis conſpicitur, latior, ac patentior eſt, quàm quæ in dextro pede conſpicitur.* Eodem capite, fol. 247. Deſcribens læui eiuſce pedis vulnus, fatur hoc modo. *Vulnus autem ſiniſtri pedis, qui ſupra collum, ab extremitate digitorum eiuſdem pedis, vncijs quinque diſtat, in planta tamen quatuor non integris vncijs diſtat.* Aſpice deniq; Sanctum Schema, tuis hic appoſitum oculis. Circulares tandem agnoſce plagas. Mallonius de orbicularitate, loco citato ait: *Vtraq; tamen plaga, tam dextri, quàm ſiniſtri pedis, circularis, vt clauos non quadratè, ſed rotundè pyramidatos agnoſcamus.* Rotundæ quoque erant plagæ B. Franciſci, Hiſtorias conſule: interea ſiniſtri Sacroſanctum, adorandum, colendumque pedis vulnus aſpecta.

Con-

Piede di Cristo Sinistro
3

Piede di Cristo
4

Conformes Francisci claui numero, figura, colore, longitudine, & magnitudine Christi clauis. §.

Numero.

DVello Seraphico Christi clauorum numerum, pugnāt Sancti D. Anselmus, in Dialogo Passionis D. Gregorius Nazianzenus de Christi patiente D. Bonauentura, in Meditat. c.78. Lodulphus de vita Christi Philippus Diez serm. 3. de Passione, Dom. Ioannes Aquilanus serm. de Passione pro tribus dimicant Alphōsus Tostatus; Iustus Lypsius, lib. 2. de Cruce, c. 9. Guillelmus Durantes in Rationale diuin. offic. c. de Parasceuę; Soarez tom. 2. D. Thomas 3. p. Baron. An. Chris. 34. & anno 326. Alphonsus Paleotus de Sindone, alijq; nonnulli, sub ancipiti rem nobis crepusculo reliquere.

Verùm D. Gregorius Turonensis, de gloria Martyrum, cap. 6. pro quatuor strenuissimè conflictatur. *Clarum*, inquit, *ergo Dominicorum gratia, quòd quatuor fuerint, hæc est ratio, duo sunt affixi in palmis, & duo in plantis.* Magnus Pater Augustinus in Meditat. c. 6. *immaculata Christi vestigia, diris confixa clauis* Ibidemq; ipse, c. 31. *Violari clauis pedes, & manus Plasmatoris &c.* D. Cyprianus, serm. de Pass. Dom. *clauis sacros pedes terebrantibus*, Bartholomęus Medina, in 3. p. S. Thom. q. 46. art. 11. Franciscus Samarinus 4. par. Sacerdotalis: Cardinalis Toletus in c. 19. Ioannis ad verba illa; *fecerunt quatuor partes, vnicuiq; Militi partem.* Fautores pietatis huiusce se prębent Ioannes Lauspergius hom. 41. de Pass. Innocentius 3. serm. de vno Martyre; Ioannes Cretserus lib. 1. de Cruce Christi cap. 21. Daniel Mallonius in descriptione Sacrę Sindonis, c. 19.

Accedit antiquissimus Crucifigendi ritus quatuor nempé clauis. Seneca lib. de beata vita; *vnusquisque vestrum clauos suos ipse adigit.* Plautus in Mustell. *Ego dabo ei talentum, primus qui in Crucem excurrerit, sed ea lege, vt affigantur bis pedes, bis brachia.* Baronius An. 34. *id quidem secun-*

dum antiquum crucifigendi ritum. De Christo Domino antiquiores imagines, quatuor ipsum affixum clauis repræsentant; nempe seorsum singulis pedibus, singulis confixis clauis. Testãtur imagines peruetustæ non paucæ. In Cathedrali Ecclesia ciuitatis Calaris in Sardinia, cum quatuor clauis longæua Sanctissimi Crucifixi Icona vidi. In Ecclesia Sãctæ Mariæ Maioris, Romæ, vidi sculptile Sacrosanctũ Crucifixi Iesu, cum quatuor clauis. In Vrbe Lucensio imago illa tam insignis, & venerabilis, cum quatuor clauis Syrol cum quatuor clauis habet Crucifixum. In vrbe Assisio, in monasterio Sanctæ Claræ Crucifixum ipsum, qui B. Franciscum affatus est, dicens, *Francisce vade repara domum meam, quæ labitur*, vidi cum quatuor clauis, estq; pictilis, non autem sculptilis. Extant plures imagines; Gallonius de Martyrum cruciatibus, hunc fuisse vniuersalem, & communem Crucifigendi modum, amplissimè disserit. Accedit Brigithæ testimoniũ, lib. 7. c. 13. pluriesq; geminis affixos clauis Domini pedes commendat. *Deinde,* inquit, *extenso corpore vltra modum in Cruce posita fuit vna tibia eius super aliam, & sic iunctos pedes affixerunt in Cruce duobus clauis.* Et lib. extrauag. Reuel. c. 51. Ipse Dominus reuelans ad seruam suam ait. *Pedes deorsum tracti, & duobus clauis perfossi; nec aliud sustentaculum habebam nisi clauos.*

Quatuor clauis singularis amasius Crucifixi Iesu manus pedesq; gerebat infixos. *Manus enim, & pedes in ipso medio clauis confixæ videbantur. Clauorum capitibus in interiori parte manuum, & superiori pedum apparentibus, & eorum acuminibus existentibus ex aduerso: erantq; clauorum capita in manibus, & pedibus rotunda, & nigra, ipsa verò acumina oblonga, retorta, & quasi repercussa.* Bonau. cap. 13. Legendæ B. Franc. Alexander 4. Pont Max. oculatus testis (quippè qui vidit, & contrectauit clauos, & vulnera, inter Mortales agente Diuo) *Viderunt namq; oculi fideliter intuentes, & certissimè contrectantium digiti palpauerunt,*

quod

quod in manibus, & pedibus expressa vndiq; similitudo clauorũ de subiecto propriæ carnis excreuit, vel de materia nouę creationis accreuit. Habes in Speculo Minorum, tract 1 & in Decretali, *Benigna opera Diuinæ voluntatis*. Theologus Conformitatum lib. 3. fruct. 31. *In manibus, & pedibus claui apparuerunt, qui de subiecto propriæ carnis facti, vel de materia nouæ creationis, vt dicit Papa Alex.* 4. Chron. Ordinis p. 1. lib. 2. c. 55. Rodulphus, Doctor Mayronius, B Bernardinus Senensis, Vbertinus à Casale, & plusquam 150. tum nostri, cum aliorum quoq; Ordinum Auctores. clauos quatuor mirificè fabrefactos concorditer asserunt. Ioannes de Angelis, in Dialog. 6. *In manibus, & pedibus suis formatos clauos*. Bosius de signis Ecclesiæ tom 2. lib. 15. c. 3. *Vulgatissimum est, corpori Sancti Francisci, Diuitus fuisse impressa quinq; Christi vulnera, & è carne ipsius mirabiliter clauos ad manus ac pedes conformatos*. Doctor Basilius Sanctorũ, in vita B. Fran. *In manibus ac pedibus claui*. Auctor historię Seraphicæ in antiloquio ad Lectorem. *Quem Sacris clauis, arte diuina fabrefactis, in medijs vulnerum pedum, manuumq; fixis*. Socij Beati Francisci, vt patet in *Speculo*, singularem in seriem agitant clauigium isthoc; hæc interea. *Christus in specie Seraph, alatus, veluti Crucifixus, imprimens Sancto Francisco tam clauos, quàm stigmata in manibus, & pedibus, & latere*. En claui B. Francisci, clauis Christi similes numero.

Figura.

CLauos Iesu Domini Crucifixi, teretes non à nemine describuntur: Daniel Mallonius de Sindone cap. 19. *vtraq; plaga tam dextri, quàm sinistri pedis circularis est: vt clauos, non quadratè, sed rotundè pyramidatos agnoscamus*. Vidimus hisce oculis vulnerum signa in ipsa Sindone sed & manuum circularia sunt: atque ex ipsis, vt pes è vestigio, clauorum rotunditas agnoscitur Frãcisci membris innati orbiculares etiam claui, Doctore Seraphico teste, qui in legenda maiori, c 13. *Capita* in-

quit, *in manibus, & pedibus rotunda*. Rotundatur pariter claui, Romæ asseruati, caput. At nec stipes aliter sese clauorum habebant, vt Auctores Dialogorum Mōtis Aluernę scripto nobis prodidere. Marcus Fabius, & Augustinus à Millio lib 1.c.8. referens quidem Gregorium IX. *Sic erant*, aientem, *signa clauorum in manibus teretum, & sic in pedibus, ostendentium rotunditatem*.

Colore.

DVplex color erat Christi clauis, genuinus, hic ferri; accessorius, hic carnis. Illa enim quæ intus in carne pars erat, hærentis carnis, & sanguinis tegumento, non quidem nigra, sed flaua penitus ratione indice, videbatur; vertices autem ferruginei. Hæc eadem in Franciscanis clauis deprehenditur colorum duplicitas. nigri videlicet, atq; flaui. *Erantq; clauorum capita in manibns, & pedibus rotunda, & nigra.* Bonauentura, in legenda c.13. *erat autem similitudo clauorum nigra quasi ferrum*. Officium Translationis, S. Franc, Maij die 15. idipsum Cōform. & Chron. En color niger. Missale Romanum antiquum Lugduni anno Dom. 1526. excussum in sequentia Missę B. Fran. habet hęc.

TVnc ex alto vir Ierarcha
Venit, ecce Rex Monarcha,
Pauet iste Patriarcha
Visione territus.
Defert ille signa Christi:
Cicatricem confert isti,
Dum miratur corde tristi
Passionem tacitus.
Sacrum corpus consignatur,
Dextrum latus perforatur,
Cor amore inflammatur,
Cruentatum sanguine.

Verba

Verba miſcent arcanorum,
Multa clarent futurorum,
Videt Sanctus vim dictorum
Myſtico ſpiramine.
Patent ſtatim miri claui,
Nigri foris intus flaui,
Pungit dolor pœna graui
Cruciant aculei.
Ceßat artis armatura
In membrorum apertura,
Non impreſſit hos natura
Nou tortura mallei.
Signa Crucis quæ portaſti
Vnde mundo triumphaſti,
Carnem hoſtem ſuperaſti
Inclyta victoria.

EN quidem flauus color, nimirum ibi, *nigri foris, intus flaui*: En bina colorum dualitate conformitas.

Longitudine, & magnitudine.

CHriſti Ieſu magnis ac longis traiectę manus, transfixiq; pedes clauis erant. *Claui autem longè vltra ſtipitem protendebantur.* Brigitha, lib 2 c. 21. Ad quę Mallonius de Sindone. *Ex tanta clauorum longitudine qui non ſolùm pedes, & non ſolùm durum Crucis ſtipitem, ſed longè vltra ſtipitem protendebantur, agnoſcere quis poterit, quanta eorumdem debuerit eſſe groſſities, quanta magnitudo* ſubdit poſtea. *Tum illa quæ ſupra de clauorum longitudine*. Idipſum Paleotus de Sindone Domini, c. 16. *Cum clauis admodum magnis vt Toſtatus animaduertit*. Commentator Mallonius ibidem fol. 192. *Clauos quibus Chriſti corpus Cruci affi xum eſt, magnos, & longos fuiße, & Doctores, & Patres paſſim docent.*

Analogicè ad proportionemque Franciſcani claui,

longitudine necnon, & magnitudine pollebant. *Ipsa verò acumina oblonga, & quasi repercussa, quæ de ipsa carne surgentia, carnem reliquam excedebant.* Bonauentura in legenda maiori, c. 13. *Erant dicti claui non breues, sed longi; vt potè transeuntes de vna superficie manuum, & pedum, ad aliam, & adeò longi vt non in longo manerent, sed recuruarentur ab alia parte egredientes, & adeo erat eminens, quòd intra recuruationem circularem ipsorum, digitus manus immitti valeret; & prominentes adeò erant ipsæ recuruationes in pedum parte inferiori, vt minimè applicari pedes terræ permitteretur. Vnde oportebat Beatum Franciscum, vel in vltima parte pedum, scilicet calcaneis semper incederet; vel asello, seu à Fratribus deportari* Bartholomeus Pisanus in Conform. cap. *Franc. consignatur.* Doctissimus Pater Pelbartus à Themesuar, serm. B. Fran. *Capita clauorum in interiori parte manuum, & Superiori pedum erant rotunda, et ex aduerso erant acumina eorum oblonga, retorta, et quasi repercussa virtute Diuina; cum nec incus, nec malleus ibi fuerint. Et erant recuruata clauorum acumina, adeò prominenter, quòd intra recuruationem arcualem ipsorum, digitus immitti valeret. Vnde nec plantas pedum solo applicari liberè sinebat, sed oportebat in calcaneis incedere.* Hoc Franciscani cothurno se gerunt socij: isthac omnes propè stigmatum præconia exercentes, eloquij serie gradiuntur. Nosce beneuole, cerne mi candide, pie Lector, quàm bellè Serui respondeant claui Dominicis.

Conforme Christi laterali vulneri, Franciscanum. §.

PRetioso lateris Christi vulneri; ostio lateris; portæ orientali, trihorio diruti, triduoq; reparati Templi: sacro ad inde thesauros exhauriendos gazophylacio patefacto; Petrę foramini; cauernę macerię; refugio Erinaceis; fonti Iacob; puteo aquarum Viuentiū; Charitatis ęrario; mari ęneo; Vrim, & Thumim (manifestationibus inquam, & illuminationibus) arcanorū Dei con-

consiliorum; eius necnon misericordiæ diuitiarum; Eoæ fenestrę, per quam Crucis ex arcu, salutis emissa sagitta; lapidicinę vnde Fideles excisi, totumq; natum Ecclesię opificium; petrę percussę, ex qua manarunt scripturarum fluenta, & doctrinę cœlestis aperta spiracula; libri Vitę maiusculo caracteri, Francisci lateris apertura conformis, eius vulnus assimile; situ videlicet, figura scilicet, largitate nimirum.

Situ.

LAncea, quam declinauit Dauid, (mysticè fando) in Domini latus impegit, & continuò exiuit sanguis, & aqua. Quod nam latus? Dextrum quidem, non læuum næ, vt auiè quidam autumnarunt. Valeant Patrũ elogia, Athanasij de Passione imaginis Christi; Augustini lib. 15. de Ciuit. Dei c. 26. contra Faustum, lib. 12. 16. & 39. Ruperti Abbatis in lib. 3. Reg. c. 10. Ambrosij lib. 1. offic. c. 17. innocẽtij 3. lib. 2. de Sacro Altaris Mysterio, cap. 54. Iuo tract. seu epistola 235. de ceremonijs Missæ. Valeat antiqua picturarum auctoritas, & Ecclesię vniuersalis acceptio, vt non sinistro sed dextro lateri vulnus credatur inflictum. Hinc à dextro latere redundãt aquæ, Ezech. 47. lex ignea Messię dextera; in Deuteron. Hinc armũ dextrũ in portione sua de pacificorum hostijs Sacerdos habuit; Leuit. 7. hinc ostium lateris medij in pariete erat domus dextrę, 3. Reg. c. 7. hinc in dextro positum latere mare, 2. Paral. 4. Hinc demum septẽ stellę in dextera Christi, Apocal. 1. hæc verò 7. Sacramenta sunt: hæc autem à Christi latere profluxere. Claudat Brigitha verum hocce, lib. 7. Reuel. c. 15. *venit* inquiens, *vnus accurrens cum furia maxima, & infixit lanceã in eius latere dextro.*

Præfert Seraphicus Crucifixi amasius, gerit in dextro Franciscus latere vulnus assimile Saluatori. *Dex-*

trum quoq; latus quasi lancea transfixum; Bona. in legen. c. 13. *sacrum corpus consignatur, dextrum perforatur*. Missale Romanum antiquum typis Lugduni. Attestantur Heroes amplissimi literatura; Theolog. Conformitatum pluries: Chronicalia ordinis monimenta; Pontifices, Cardinales, & Prçsules venerandi. Nostræ pacis Assertor, & vitę Iesus, nō ea qua pingitur parte, traiectus est, sed inferius subter mammam, teste Sindone Taurinēsi. Scimus Antonium Glissando, quęst. 75. de Parasceue, Alexandri Alensis elogium referentem: Pipinū, serm. de Christo patiente: D. Vincentium, & alios inter pectoralia, & femoralia ossa iuxta ilia Sauciatum Iesum fuisse tradentes: potiorem tamen fidem Sacræ Sindoni accommodare tenemur. Eodem loco Franciscus habuit carnis hiatum; innuit Doctor Seraphicus, c. 13. legendę, dum ait: *proinde portabat ex tunc femoralia ita facta, vt vsq; ad ascellas pertingerent, ad vulnus lateris contegendum*. Idipsum Conformitates, Chronicę, Dialogi, & historiæ plures affirmant. Hinc est nucleus: quippe si vulnus inferius ipsum foret, nequicquam ad ascellas vsq; femoralia detulisset. Similis igitur, & conformis extitit apertura lateris Franciscani, Soteris vulneri laterali. *Inuenta quoq; fuit patentiùs in ipsius corpore, non inflicta humanitus, neq; facta Plaga vulneris lateralis, instar vulnerati lateris Saluatoris*. Bona c. 15. *Duodecimum miraculum erat de vulnere laterali ad instar vulneris lateris Christi*. Conformitatum Auctor, cum Alexandro 4. Pont. Max. alijsq; ingentis fidei Viris.

Figura.

ORbicularis Plaga Sanctissima Christi lateris in Sindone Taurina deprehenditur, lanceę ferro proditur, vt graphico patet, quod sequitur, schemate. Nō huic absimilis Franciscani vulneris forma. *Vulnus autem*

tem lateris rubeum, & ad orbicularitatem quandam carnis contractione deductum Bona. in legend c. 15. Hiscemet verbis officium Minorum, Translationis festo. *Plaga lateris potiùs in forma rotunda quàm aliter.* Chron. ord par. 1. lib. 2 c. 72. Sufficit tandem fuisse similem Saluatoriæ. *Ad instar lateris Salubtoris.* Conformitates, & Chronica. *Plaga vulneris lateralis instar vulnerati lateris Saluatoris.* Bonau. in legen. Auctores antiqui, & moderni Aluernę Dialogorum multis in locis: alijq; per plures. Accipe schema Lanceæ, vt extat in Vaticano.

VIdes mutilam cuſpide lanceam, vt Vaticanum tẽplum ſeruat: quam Rutilius Benzonius, lib. 1. de fuga, diſp. 2. quęſt. 3. mucronis expertem elogizat. *In Baſilica*, inquiens, *Sancti Petri aßeruatur; quam ego ſæpe ſæpius, cum eßem eiuſdem Canonicus, maxima cordis deuotione, & ſpirituali guſtu contrectaui, & populis reuerenter oſtendi; licèt ei ſummitas deſit*. Per annos mille delituit pignus iſtud apud Antiochiam, in Eccleſia D. Andreæ, quouſq; ipſe cuidam Viro Dei, Sanctus apparuit, eamq; detexit abſconditam. Inuenta autem multis miraculis coruſcauit, vt tradunt Guillelmus Tyrius lib. 6. de bello Sacro: Paulus Emilius lib. 4. de geſtis Francorum: Bergomenſis in ſupplemento, anno 1099.

Magnitudine, & largitate.

CHriſti vulnera magna, & ampla erant. Magna: *affer manum tuam, & mitte in latus meum infer digitum tuum huc* Ioa. 20. Benzonius loco citato, de lancea loquens, ait: *quòd magnitudo vulneris in ea quantitate fuerit, ac eſt latitudo manus, manifeſtum ſit ex magnitudine lanceę, quæ in Baſilica S. Petri aſſeruatur, quam ego ſæpe &c.* Ioannes Lanſpergius, de Paſs. Dom. Hom. 44. Brigitha lib. 1. c. 10. lib. 4. c. 70. lib. 7. c. 15. lib. 2. c. 21. Alphonſus Paleotus de Sindone c. 20. Mallonius in elucidationibus c. 20. fol. 262. alijq; Doctores huiuſmodi vulnerum immodicitatem commendant. Idemq; Alphonſus c. 16. *Hæc autem manuum vulnera Seruatori vehementiſſimum dolorem attulerunt, cum clauis admodùm magnis perfoſſæ fuiſſent, vt Toſtatus animaduertit*. Franciſci vulnera quoq; magna, ad inſtar vulnerum Saluatoris, vt plenè diſſeruit Henricus Sedulius in Commentarijs, aliq; per plures auctorato perhibent teſtimonio. Accipe Theologi Conformitatum de lateris aliarumq; plagarum elogium. *Similiter quidam frater alius modo uidit conſimili, ac tres digitos immittens &c.*

Sub-

Subditq; de ipsis. *Inter quos Dominus Hieronymus miles, cũ eßet de præfatis incredulus, audacter se ingerens, clauos manuũ, & pedum coram omnibus tetigit, & demum digitos, ut alter Thomas Apostolus in uulnus immisit.* Digitos, non digitum ait. Idipsum testantur historiæ Chronicales.

Lata quoq; & ampla erant vulnera Saluatoris, non modò propter clauorum corpulentiam, & grossitiem, verùm, & propter discerptionem carnis, ex motu, corporisq; confixi agitatione. *In parte, vi pręcęteris sentiendi prædita, & cum totius corporis pondus sustinerent, ut ampliora fierent* Illustriss. Alphonsus, de Sindone, c. 16. idem cõmentaror Mallonius c. 16. fol. 197. *Illud etiam fatendum necessariò est, clauos quibus manus transuerberatæ Cruci affigebantur, potissimum pondus, saltem uiuente Christo, in Cruce sustinuisse: licèt post mortem, maius pondus corporis, pedum claui sustentarint.* Alludit Brigithæ dictis, ascensiones Christum ingeminantem Crucis infixum stipiti, referentis. Ait insuper Mallonius. *Tunc igitur uulnera manibus inflicta clauis, laxabantur, ac dilatabantur. Hoc enim experientia adeò clare ostendit. ut persæpe si manus hominum, aut cadauerum in Crucem actorum, tenuioribus clauis perforentur discerptis manibus.* Subditq; *laxationem hanc uulnerum &c.* Cancellarius Parisiensis, in meditat. *de Crucifixione acerba*; hunc in modũ lacerationem hanc vulnerum euoluit, dicens: *ex corporis namque ponderositate pedum ac manuum uulnera lacerata sunt ac dilatata.* Landolphus de Vita Christi, c. 53. *Tunc lacerabantur vulnera manuum; & pedum ex ponderositate corporis.* Deipara Virgo, Brigithę inquit. *Appropinquante morte, manus eius retraxerunt se modicùm de loco perforationis, & pondus corporis pedes ampliùs sustentabant.* Francisci vulnera quàm fuerint ampla, & lata, Cõformitates, & Chronicæ monstrant; quippe qui panni cum filis frustula vulneribus inferebat, eaq; opplebat, spatiosa foramina præferebat. En ostia Vitæ, Salutis ianuę; en Saluatoris aperti fontes: pulcherrima Christi lapidis cælatura; opusq;

opuſque Phrygionicum,acu pictum,& ocellatum: En oculi ſuper Lapidem viſi; oculi carnei, columbini, amatorij, lactei: Ecce nimirum purpurarij canales, ad quos in regiam Chriſti purpuram tingitur anima: Eccere Pontificiæ veſtis tintinnabula, en mala Punica: en quidem nobiſcum initi fœderis, & amicitiæ teſtes; Libri Vitę maiuſculi caracteres;opus pretioſum, cęlatura gemmarij ſculptum in carne B.Franciſci. Sed nūc eccere quoq; ſacerrimum eius corpus,thuribulum aureum forma ſuapte, vnde amor ille Seraphicus inſtar thymiamatis exhalatus; Adeſt hic clypeus, adeſt pelta myſterio triangulari mirabiliter inſignita: Imperatoris Chriſti Labarum,Lagena illa fracta ex qua talis ac tantus emicat ſplendor; ſtola candida, in vuæ Chriſti ſanguine tincta:ſuperhumerale cum ſuis onychinis,opera ſculptoris,& cęlatura gemmarij ſculptis:paſſer ex duobus immolatus,auis tincta per totum: adeſt hic Regius equus rufus, paratus ad diem belli. *Collaudetur Crucifixus tollens mundi ſcelera.*

Quem

Quem laudat Concrucifixus.

Propalantur Stigmata, signa crebrescunt. Lib. 6.

Discedit Seraphim; iacet Franc. Leo erigit. Cap. I.

ACcinctus roseæ Crucis omnipotentibus armis, Seraphicus Princeps noster magnusque Monarcha, Relligionis; humi iacet; ad quem cœlicus ales. *Scis quid fecerim tibi? Ego dedi tibi Stigmata mea, insignum quòd vexillifer meus effectus sis*; hæc & alia fatus est Christus, vt in Antiquitatibus Franciscanis, & Speculo, Centuria 2.c.13. Dixit & in cęlum fulgens se proripit alis: in cœlum cantante choro Angelorum, *Te Deum Laudamus.* Manet Franciscus extensus hanc super aspersam sanguine rupem, adq; horam vsque Nonam, velut exanimis; quò Leo socius, & Confessor, accessit, erexit, & modo quo potuit in cella reposuit. *Beatus Franciscus iacuit in terra vsque ad horam Nonam. Tunc frater Leo superueniens, & videns prostratum leuauit eum.* Hęc Speculum S. Fran. En hic (mysticè loquendo) *Fecit Dominus exercitũ in Monte hoc conuiuium pinguium, conuiuium vindemiæ. Exultabimus, & lętabimur in salutari eius; quia requieuit manus Domini in Monte isto, & triturabitur Moab sub eo, sicut teruntur palec in plaustro, & extendet manus suas sub eo, sicut extendit natans ad natandum.* Iuxta Isaiam c. 25. Crucifixus inquã Lauernus extat sub hoc Monte, Typhæiq; instar vrgetur, mole isthac mysterij vulnerum Sacrosancti. Meritoq; *extendet manus suas, sicut extendit natans ad natandum*; Ipse quippe Crucis exprimit formam natans. En Franciscus mendicus, & pauper, *humiliauit gloriam eius*, (Sathan Lauerni) *cum allisione manuum eius*: Dehiscito; mergitor;

gitot; ſiquidem, *munimenta ſublimium murorum tuorum concident, & humiliabuntur, & detrahentur*, o Moab, *in terram vſque ad puluerem*. Conuiuium vindemiæ, muſti videlicet, hoc eſt ſanguinis, fecit Dominus hodie in Monte Aluernæ, pinguium vulnerum medullatorum; Medullę? Claui.

De Rupe, ſupra quam B. Franciſcus ſtigmata Sacra recepit. §. 1.

CRucem Domini pedum 15. longitudine, 8. latitudine conſtitiſſe, notæ non imę Auctores tradunt. De longitudine; *Longitudo Crucis, vt dicit Magiſter in hiſtoria ſcholaſtica in tractatu de Paſſione quoad lignum erectum fuit quindecim pedum.* Ita Magiſter Theologus Conformitatum lib. 3. fruct. 31. *Ideo dicitur ſub Cruce cecidiſſe: nec mirum, ex remiſſione ſanguinis omnium venarum, & magnitudinis Crucis, quę habebat in longitudine pedes* 15 S. Vincen. ſerm. de Paſs. Dom. *Vt enim dicitur in hiſtorijs, opinio eſt Crucem 15. pedes habuiſſe in longitudine.* Landulphus de Paſs. Domini. De latitudine autem Baſilius Lopes Ciſtercienſis in ſuo tract. de Via Crucis, c. 2. Hiſpano ait. *Tambien es juſto que aduiertas el graue peſo de la Cruz, que ſegun afirman algunos, tenia quinze pies de largo, y ocho los braços.* Petra, ſcilicet pauimentum, ſuper quam ſtigmatizatus eſt B. Frāciſcus, 15. pedes ab Altaris angulo, ad murum Oſtij Capellę Sacrorum ſtigmatum habet integros adęquatoſq; hiſce pedibus egomet ipſe dimenſus ſum. Illa ſiquidem ipſa eſt quadra petra, circum, & quam circa, noſter Seraphicus Iacob non cum Angelo, ſed Angelorum ipſo cum Rege luctam exercuit; Vnde non vno ſed vtroque pede, imò & manu, quin & latere tactus emarcuit. Ipſa eſt palęſtræ locus eiuſce: ipſa tandem Phanuel ſacrum, vbi Deum incarnatum impaſſibilem, & immortalem Franciſcus facie ad faciem vidit, & ſalua

facta

facta est anima eius. Ortusq; est ei statim sol, postquam transgressus est Phanuel, ipse verò claudicabat vtroq; pede. Meritò igitur carnes non comedunt eius filij die Veneris, non solùm ratione voti, verùm quia, & die ipso (vt supra ostendimus) in saucia Patris carne emarcuisse videntur, vsq; in pręsentem diem, eò quod tetigerit Seraphim carnes eius, & obstupuerit, atq; extactu macer euaserit. Latitudo autem 8. pedum ipsi inest lapidi à sedilibus ad sedilia vtrinq; dimensa, vt eos meopte pede signaui.

Mirabilis alia stigmatizationis B. Francisci ad Crucifixionis Christi locum conformitas eliquet. Sepulchrū enim à loco Crucifixionis distat 108. pedes hoc est 27. passus consule Adricomium, in descriptione Ierusalē, nu. 118. & num. 239 Floruit autem ipse 200. annis circiter ante B. Franciscum. Mirum à loco stigmatizationis, ad eum in quo à Fratre Leone repositus est, (nēpe cella B. Francisci, quę hodie dicitur, *Capella Crucis*) extant 27. passus; si metiaris à pariete, cui hæret altare stigmatum, ad vltimum vsq; murum ipsius Capellæ Crucis, tunc (vt dictum) tugurioli, seu cellulæ S. Patris. Ecce mirabilis synpathia, analogia, conformitas, & similitudo loci stigmatizationis mirificæ B. Francisci, ad locum Sanctissimę Crucifixionis Christi Domini Saluatoris.

De sanguine quem B. Franciscus effudit. §. 2.

HVmani pretium generis Christi sanguis, estò pretiosus, & inestimabilis, sicut aqua effusus, à terra ebibitus, Doctorum Sententia, necubi fuit; pręduxitq; patientię speculum, Iob, ibi. *Terra ne operias sanguinem meum.* cap. 16. Gloss. interlin. *hæc omnia Iob dicit, in persona Christi cuius figura est.* Supra petram cecidit sanguis ille, qui à sacris vulneribus effluebat. Vnde Gregorij Magni

gni lib. 13. Moral. c. 8. aureum est elogium, scilicet non super terram sed super petram, Sanctissimum sanguinem destillasse. Alludit Ezechielis vaticinio, c. 24. vbi ait. *Sanguis enim eius in medio eius est; super limpidissimam petram effudit illum, non effudit illum super terram, vt possit operiri puluere.* Gloss. ordin. *ne terra*, inquit, *operiretur aut puluere; naturale est vt si sanguis fusus, sit in terram, ebibat humus humorem sanguinis, aut paulatim terra operiatur, aut puluere. Si autem super planam petram effusus labitur, & latam obtinet sedem.* Habetur in terris ex ipsomet vero, vitaliq; sanguine Saluatoris. Extat apud Sanctum Maximinum, sanguis verus eiusdem Domini nostri Iesu venerabiliter asseruatus, quem hisce indignissimis oculis intuitus adoraui; hunc Heroina Seraphica Crucis amasia Magdalena collegit in vasculo ad pedem Crucis, dum ipsa indiuidua comite, *stabat Mater dolorosa iuxta Crucem lacrymosa dum pendebat Filius*. Extat Mantuę veri sanguinis eiusce nomini Saluatoris, quem prixide Longinus exceptum, ibi condidit, donec vir quidam probitate conspicuus Diuinitus reuelatum obliuiorum iniurijs vindicauit. Accipe Danielem Malloniũ de Sindone, c. 21. fol. 287. & c. 1. fol. 11. *In historia clarissimę vrbis Mantuæ legimus, quòd cum temporibus Henrici 2. Imper. terra maximis concussionibus quateretur; anno eiusdem Imperij 3. Sanctus Andreas, Adelberto, Bonifacij Comitis Mantuæ ab eleemosynis pio, probatoq; viro apparens, locum indicauit, vbi pretiosus Christi sanguis, qui è Christi latere effluxerat à B. Longino pixide exceptus conditus fuerat; dicens terram tot motionibus concuti, quia Dominici sanguinis, quo mundus redemptus est, thesaurum diutius occlusum, & ignotum continere non patitur.* Extat nec non in Sindone Taurinensi ex eodem vero sanguine; vero inquam non infimæ notę Scriptorum, imo eximia Pontificis Maximi Xisti, à Iulio 2. relati, auctoritate, & testimonio Sacrosancto. En Iulij verba, in Bulla de Sacra Sindone. *In qua*, inquit, *Sindone, prout idem Xistus*

Prædecessor noster in quodam tractatu, quem composuit de ipso sanguine, affirmat quòd ipsius Iesu Christi verus sanguis & imago conspiciuntur. Subditq; *in qua reliquiæ humanitatis Christi quam Diuinitas sibi copulauerat, videlicet ipsius veri sanguinis manifeste conspiciuntur.*

Sanguis effusus à B. Francisco, non quidem bibulam super terram, sed super petram cecidit, vt ex historijs patet atq; ex inspectione loci eiusdem, quo stigmatizatio talis effecta est. Respicitur enim locus in longum, inspiciturq; vtrinque genuinum saxum: presertim plateæ pauimentum (in qua talis ac tanta exercita est palestra) solida petra, innatumq; solum rupeum. Ast vt melius huiusmodi rei certitudinem possis habere, descende Sacellum, quod S. Bonauenturæ nuncupant, nuncupant, ibique videris ingens, latumq; ac longum Saxum, deseruiens quidem capellæ stigmatum pauimentum; capellę verò eidem S. Bonauenturę, tectum: super ipsum verò Saxum quadrum, & quasi dolatum, & leuigatum, vulneratus fuit fortunatissimus vir Frāciscus, & super ipsum sanguis à vulneribus effluens cecidit. Excepere spongia socij cruorem illum, excepereq; alium biennio profluentem personæ deuotæ, eūque vasculis asseruarunt. Ex ipsomet sanguine ille est qui in Castro veteri Regni Neapolis, Romæ, alijsque locis diligentissimè custoditur, & veneratione pręcipua, quotannis in festo Sacrorum stigmatum magno populorum concursu, processionaliter circumfertur. Interfui sępius quę ipso cum sanguine in alma Vrbe solet fieri, processioni: in qua Pater Guardianus Aracę litani conuentus pixidem solemniter gestat: & est sanguis verus S. Francisci: qui à terra minimè bibitus, vti super lapsus petram, assimilis extitit, hacce re, Sacratissimo sanguini Iesu Christi, de quo tellus ipsa præceptū acceperat apud Iob, *terra ne operias sanguinem meum.* Non operuit Christi, nec operuit Francisci sanguinem; custodi-

ftoditus ille; asseruatus & iste: veneratus ille (latrię quidem cultu) processionaliter circumfertur veneratus (Dulcię) hic, processionaliter circumfertur. En cõformitas, analogia, & similitudo, creaturę opifici, Serui Domino, &c.

De ipso B. Francisci Sanguine, festiuitatis die liquefieri suescente. §. 3.

SAnguis Testamenti figuratus, pro nobis effusus in ara Crucis, effusum in nos Dei amorem testans, efficacissimus ad perrumpendum cœlum, atq; aditum in Sancta cœlestia aperiendum; signatus inquam in agni typici sanguine, ad vtrumq; postem, & super liminare domorum asperso; adumbratus quidem in funiculo coccineo ad Raab fenestram ligato; mũdum omnem fusus expurgans, & cœlum initians; seminarium sacrũ, ex quo Fideles tot pullulant; eorum coagulũ, & Ecclesię glutem membrorum; totam eiusce stolam tingens, & purpurans; Martyres, vt Mori liquor elephantes, ad pręlium acuens; eximia purpura, dibapha pretiosa, iterum ac sæpius tincta; melius tandem clamans quàm Abel, per tot scilicet, aperta ora, quot vulnera, cuius tot sunt voces, quot guttę, relictus in terris ęstuat amoris incendio, feruet ebullit. Miraculum continuatum in oppido Montone, Diœcesis Typhernatis, in Italia, de Christi sanguine venerabilis habetur historia; quotannisq; die Parasceuę liquefieri, & ebullire firma fide testatur. Qui vidit testimonium perhibet, Reuerẽdissimus Pater Ludouicus à Montone; eiusdem oppidi, Inquisitor Generalis Florentię nunc verò Consultor in Sancta suprema Romę inquisitione, iterum ac sępius mihi in verbo Sacerdotis asseruit, se tanto sępius exploratorem, & cognitor affuisse miraculo. Extat hic sanguis, in cõuentu nostrorum fratrum Minorum

Conuentualium non obstante Mallonij dicto, extare nimirum in Ecclesia Cathedrali, cum re satis vera in eodem Conuentu existat. Accipe verba Mallonij, de Sindone, c. 11. fol. 128 *Certe nouimus in agro Typhernate* (vulgò Città di Castello, prope Biturgiam, vulgò Borgo San Sepolcro) *In Ecclesia Cathedrali asseruari vnam, è spinis Coronæ Christi Domini, in cuius cuspide subtilis quidam capillus eiusdem sanguine spinæ agglutinatus adhæret; qui quidem sanguis quolibet anno, in die Parasceues, qua hora Christi capiti Corona fuit imposita rursus colliquefieri, rubescere, & quodammodo ebullire, purpureũq; colorẽ recipere cernitur* apud S. Maximinum in Gallia Narbonensi exiguã pretioso Christi sanguine plenam, Catholica pietas veneratur ampullam, quem ex antiqua traditione, illuc Magdalenę manibus, ad Crucis pedem exceptum, attulisse Patres illius conuentus affirmant. Meminit Syluester Piorius, Ludouicus Granatensis, pluresq; fidei prędit dignitate. Veneratus & ego sum quoq; iterum atque sæpius, Regium pignus flexisque cernuus poplitibus adoraui, Liquescit, & ipso lacrymosæ, ac lamentabilis tragediæ Parasceue, ipsorum Patrum testimonio, qui me, ibi cum essem, certiorem penitus reddidere.

Francisci vulnerum sanguis, necuqi non reperitur, magna cum deuotione seruatus. Barchinone in Conuentu S. Frãc. portio sanguinis asseruatur Regno Neapolis, apud Castrumuetus, vulgò *Castel vecchio*; eiusdem sanguinis inest vasculum, qui anno quolibet, in festo B. Francisci liquefieri solet. Romæ, in sodalitio stigmatum, ex B. Francisci sanguine portio, cum ingentis põpæ solennitate, Romaniq; populi concursu processionaliter circumfertur. Interfui sæpius celebritati, quæ per 8. dies continuos cum Procerum ingenuitate, Prędatorum atq; Religiosorum frequentia, matutinis, interq; diurnis, ac vespertinis concionibus locupletata, nec non spiritualium donorum amplitudine cumula-

ta,perseuerat. Consului Venerabilem. P. Bonauenturam Vipereschi Araçelitani Conuentus Guardianus, qui pixidem sanguinis (vti Guardianus præfatus, ad quem spectat Reliquiam ipsam preferre in processione) sæpe gestauit,consului Rectorem ipsius Confraternitatis,fidemque præbuere se vidisse in festo sacrorum stigmatum liquefieri sanguinem ipsum. Pater autē ipse Vipereschius probatę vitæ,& fidei vir est.

Ostendit Franciscus alumnis vulnera. §. 4.

PEracta ieiunij solemnitate, festiq; Archangeli solennitate, Imperatoris Empyrei Labarus factus, Franciscus Seraphicus profecturus, Diuinum illud cęlestium Piroporum reserare gemmarium cogitur. Trepidat tamen arcanum Domini violare,quia, *sacramentum Regis abscondere bonum est*, Tob. 12. & *qui denudat arcana amici,fidem perdit*, Eccles. 27. Exuit nihilominus præcordia metu, & sacrosanctum, illuminati fratris hortatu,mysterium aperit,suis in vnum collectis alumnis, manus illas, pedesq; illos Redemptionis nostrę monilibus decoratos, non absq; lacrymarum effusione retexit. *Postquam igitur verus Christi amor* (ait Bona.c.13.) *in eandem imaginem transformauit amantem, quadraginta dierum numero, iuxta quod decreuerat in solitudine consummato; superueniente quoq; solemnitate Archangeli Michaelis, descendit Angelicus vir Franciscus de monte monte secum ferens Crucifixi effigiem, non in tabulis lapideis, vel ligneis manu figuratam artificis, sed in carneis membris descriptam digito Dei viui*. Notandum, quòd B. Franciscus ostendit, reserauitq; stigmatū suis arcanum, non profectus, sed à Monte discedens; ita apud D.Bonau.cap.13.contra Marcum Lysbonem in Chron.1.p. lib. 2. c. 56. vbi ostendisse asserit postquam discessit à Monte. Tunc Alumni, fratres, Leo, Masseus, Angelus, Syluester, & Illuminatus locum stigmatiza-

tionis, (nimirum illum, quo crates fixa est ipso in Ecclesiæ pauimento.) notarunt, erectaq; ibi Cruce signarunt: tradunt Auctores Dialogorum. Discedens igitur, fratres Massæum, & Angelum in Monte relinquit, vt ibi ad diuinas laudes persoluendas insistant.

Crebrescunt miracula Sacr. Stigmatum. §. 5.

BIssenis hęc stigmatum mirificentijs fabrefactio scatet, duodecim nitet referta prodigijs. Primum est manuum, lateris, pedumq; perforatio patula, cum neruets clauis ab eorundem concauis ad conuexa resultans. Secundum ferrugineus color, quo præditi claui, naturaliter enim, vtì eadem ex carne, conflati, eidem carni concolores esse debebant. Tertium clauorum orbilaritas, & in summitate volarũ, pedumq; sub imo, quasi ex repercussione contracta retortio. Quartum vulneratio facta in locis ossosis, neruosis, arduis, & spasmosis absq; læsione, & attractione partium. Quintum durities ferriq; ad instar soliditas ipsa clauorum. Sextũ longitudo ipsorumq; protensio, totam penetrantium molem, vtrinq; se se obiectantium oculis admirandũ. Septimum. Difficultas auulsus: licèt enim tractabiles, quoq; flectebantur propensi nulla tamen vi potes auelli; cum iterum quin, & sępius post eius interitum, Catholica Procerum fidelium pietas id aggressa, nequerit. Octauum Recuruatio, atq; retortio. Nonum Illęsio integritatis, & conformitatis membrorum. Decimum separatio circumquaq; à carne clauorum, ita vt petiæ inter ipsos, & carnem ponerentur. Vndecimũ Biennij, cum 20. diebus curriculum absq; sanie. Decimosecundum absq; fętore, imò cum suaui odore permanentia vulnerum. Accedit decimotertium, quòd plagæ cum essent, puro sanguine, non tabe, fluebant. Decimoquartum, quòd nunquam tumefactæ. Decimo-

moquintum, quod lateralis hiatus simillimus erat lateris vulneri Saluatoris Decimosextum, quòd biennio rosea, odorifera, patula, intabida, pulchra. Decimoseptimum, quòd biennio vixerit Saucius; quandoquidē quęlibet earum naturaliter erat plaga lethifera.

Hasce Theologus Conformitatum c. *Franciscus consignatur*. mirificentias tangens ait. *Latus B. Francisci tactu Christi fuit vulneris lateralis prętendit, in manibus, & pedibus claui apparuerunt. Sed isti claui in interiori parte manuum incipiebant in superiori parte, & ad partem inferiorem descendentes, & resultantes recuruabantur. Capita Clauorum in manibus, & pedibus erant nigra, ecce miraculum, quia cum essent ex neruis, vel ex carne, præfatis similia, & non dissimilia esse debebāt. Erant autem longa, rotunda, & repercussa ecce aliud miraculū.*

Miracula stigmatum, Doctor Seraphicus Bonau. in legenda maiori, c. 13. Magister Pisanus in Conform. li. 3. Chronica Ord. o. 1. l. b. 2. c. 58. referunt; quorum, alijs consultò remissis ad codices, isthęc satis.

Aluernæ finitima tempestatibus conuoluta, quotannis fructuum notabilem, regio incurrit iacturam, quò mirificum hocce prodigium in eo patrauit Altissimus. Tunc enim tempestas, & nebula surgere solitæ vanescentes, necubi offecere. Quādo cum stigmatibus discessit à monte, asello vectus, conuerso ad Montem vultu iugiter incedeba cumq; peruenisset ad summitatem illius, qui ex aduerso est, Montis, vulgò, *la Foresta*, meridiem versus, quadrupedis armis exiliens, flumine vultus humectans, supremum vale dixit Sacro Monti. In cuius rei memoriam Sacellum postea conditum est quod hactenus, non absq; pręcipua confinium populorum deuotione, Diuinarumque ibi acceptarum frequentia gratiarum, perseuerat. Facto Vale, iumēti dorso à socijs restitutus, Aluernę prospectū prorsus amittens, descendit planitiem Capresanam, Castrumq; Mōtisacuti accessit, ibiq; apud illustrem, & nobilem Dominum

minum Comitem Albertum Barbolani, singulari sibi familiaritate deuotũ, exiles protraxit inducias, ipsumq; quo tunc indutus erat quoq; nuperrimè Altissimi Filij Dei signacula capessiuit, xenium inquam auro nullo pendēdum, impertijt, & donauit. Extat donatio hæc apud Marcum Episcopum, in Chron. par. 2. lib. 1. c. 52. Dialogi vetus, & noui, pluresq; testantur historiæ. Inestimabilem hunc thesaurum possederunt omnes Comites Barbolani Montagutenses, vsq; ad annum 1504. quo Florentiam translatus, prius in nostro Monasterio S. Saluatoris ad montem S. Miniati; dehinc ad nostrum quoq; aliud sub eadem S. Saluatoris inuocatione Monachium, vulgò *Ogni Santi*, traductus, hic permanet. Discessit B. Pater à Monte, vt ex Dialogistis elicitur, Septembris die 30. Ast non illud nobilissimum quidem nec tempus eiusue iniuriæ potes fuere, Barbolanæ familię donum arripere. En ipsum. Audiens Dominus Albertus, ab ore Seraphici Patris Francisci, quòd amplius Montagutum non esset visurus, edoluit; atque dixit. *Pater aliquod apud nos maneat in signum memoriæ tui.* Orauit nocte illa Seraphicus, manèq; ait. *Hæc est gratia tibi, tuæq; concessa familiæ, vt priusquam, vir aut fæmina fuerit, quis occumbat, flamma ignis super arcem tuam appareat, imminentis interitus nuntia.* Mirumq; est, quòd gratia ista tot seculis perseueret, totiesq; appareat flamma, quoties aliquis de ipsa familia morti vicinus existat, vir scilicet, aut mulier sit, præmonet flamma super tectum apparens, vt fax; Miraculum isthoc tali ac tanto stupore cõtinuum, perseuerat; & ego qui scribo, indubitabilem mihi fidem asciui, quatenus dum in illo sacro loco demorans, de rebus Aluerniæ texerem Chronicon, de hoc portento certior factus, immortalitati consecraui, scriptis consignans. Grauissimi quoq; Viri constantissimo testimonio muniere, Dionysius inquam Pulinari in sua Chronica; Bartholom. Cimarello in Chron.

4.p.lib.8.c.25. August. de Millio in suo Dialogo lib. 1. c.19. Aurelius Sauelli, in suo Dialogo.

Habitum igitur Beatissimus Pater Montagutensi Heroi largitus; alio, quem ipse Comes in vrbe S. Sepulchri consui fecit, amictus abscessit, & per ipsam Biturgiensem vrbem in suam dilectam Portiunculę columbariam se recepit: columba vtiq; in purpurea roseaq; cauerna maceriæ nidulata. Laborabat extremū tūc dierum puerpera Ciuitatis Aretij; mortis faucibus inclusa, humano penitus destituta pręsidio stigmatum Christi, in B. Francisco diuinis radijs effulgentium, gratia, ad auras fętum emisit incolumis. Quippe cum aselli, cui Diuus insederat, capistrum obtingeret, illico peperit, moribūda iam, iam. Cuiusmodi facinus rei, quandam ad Crucifixi Domini clauos analogiam prętendere pulchrè videtur. Testantibus enim Ambrosio in orat. funerali Theodosij; Nicephoro, lib.8. c. 29. Theodoreto, lib.1.c.18. Sozomeno, lib.2.c.1. Gregorio Turonēsi de gloria Martyrum, Paulo Diacono lib. 11. hist. Constantinus Imperator equi frænum Sacratissimo clauorum ferro communijt, accipe Gregorij Turo. verba *Speciosi autem, omniq; metallo nobiliores Dominicæ Crucis claui, qui beata membra tenuerunt, ab Helena Regina, post ipsius sacræ Crucis inuentionem reperti sunt, & de duobus quidem frenum Imperatoris muniuit; quo facilius si aduersæ gētes restitissent Principi, hac virtute fugarentur.* Fugabantur planè; virtutemq; Clauorum ipsorum infestæ phalanges ab eius facie vanescebant. Quin etiam Dęmones virtutem, & efficaciam fræni huius sentientes ferre nō poterant eius tactum. *Magnam ferunt* (ait ipse Gregorius) *virtutem esse huius fræni, quod ambigi nequaquam potest; quod Iustinus Imperator publicè expertus est, ac suisq; omnibus patefecit. Illusus enim à quodam Mago propter pecuniam, emissas sibi à Dæmonis vmbra intolerabiles per dunm curricula noctium sustulit insidias: sed cum in tertia nocte frænum capiti collocaßet,*

castet, locum insidiandi inimicus vltrà non habuit: repertumque auctorem insidiarum gladio perculit. Frenum equi Cæsarei demona infestantem propellit; frænum Franciscani iumenti, eundem partus explodit repagulum. Illud ex Christi, hocce ex B. Francisci clauis virtutem nactum est frænum. De illo constitit, & de hoc patet. *Homines verò loci, viso equo (*accommodato quidem à Domino Orlando de Clusio*) cui Vir Sanctus insederat, extraxerunt frænum & vt superponerent mulieri: ad cuius contactum mirificum, omni remoto periculo, mulier illic peperit cum salute.* Seraphicus Bona. in legenda, c. 12.

Alio miraculo similes legimus Christi, Franciscanis clauis. Scribit Greg. Turonensis de Mart. c. 6. hac serie. *Eo tempore Adriaticum mare magnis fluctibus mouebatur, in quo cum frequentia essent naufragia, & demersio hominum, vt vorago nauigantium diceretur; prouida Regina condolens excidia miserorum, vnum ex quatuor Clauis deponi iubet in pelagus, confisa de Domini misericordia, quòd sæuas fluctuum commotiones facilè posset opprimere. Quo facto redditur mare quietum, tranquillaq; deinceps nauigantibus flabra præstantur. Vsq; hodie nautæ Sanctificatum mare venerantur, & cum ingressi fuerint, ieiunijs, orationibus, & psalterio vacant* ingens miraculum Dominici claui in aquis factitant, ingenita Frãciscani in aquis etiam prodigia facesserunt. Auditote Bonauenturam Seraphicum, in legenda cap. 13. *Sicque factum est, vt per virtutem mirandam aquæ illius, quæ sacras plagas contigerat, omnis prorsus plaga cessaret, pestilensq; morbus à gregibus fugaretur.* Aqua scilicet, quam sacris stigmatibus cõtingebat, salutifera erat, morbosque pellebat, & Dæmones. Quis, nisi demon Adriatico pelago nautas extinguebat? Remittamus historijs omnia stigmatum acta magnalia, plurima siquidem sunt, & singularem in modum mira; idq; dumtaxat de ipsis obiter afferamus, quod in *Speculo* Centuria 2. c. 8. describitur. Iure optimo canit Ecclesia. *Dulce lignum, dulces clauos,*

uos dulce pondus; mare ſiquidem aduerſitatis omnigenę, ligni eiuſce, clauorumq; dulcedine mellita fiunt. Analogicam ſuauitatem Franciſcana vulnera cordibus inſtillaſſe quis dubitat? Accipe Lector Speculi. *Aliquando manus illas tam venerandas Stigmatibus, ante cor fratris Leonis, Sanctus ſtudioſius opponebat: ex qua appoſitione tantam deuotionem Frater Leo ſentiebat in corde, quòd quaſi expirabat frequentibus ſingultibus, in ſtuporem ſalubrem immutatus: ad laudem Domini Noſtri.* Miraculum inclytum eſt tot Minorum millia ſine redditibus, abſq; prædijs, abſque proprio ſuſtentatio. Idq; re ſatis vera Franciſci ſtigmata continuè factitant: nec iam ſolum Deum eſſe miraculorum Auctorem neſcimus, eumque mirabilem in Sanctis ſuis inficiari penitus execramur; hinc & verum Sanctorum meritis Dei magnalia perpetrari. Perpetrãt ſtigmata, prolongata, & continuata miracula; 2000. nimirum Religioſos diuturnis alimonijs abundare.

Oppetente Francisco, stigmata magis clarescunt, Pontificijs testimonijs roborantur, diplomatibus locupletantur. Liber 6.

Crucis ferens vulnera.

Franciscus biennio Sacris stigmatibus viuit, patentq; multis. Cap. 1.

FIdelis Seruus Dei Franciscus cum vniuersali stupore Fidelium, Angelorum exultatione; prauorumq; mæstitia Geniorum portentum illud luminareq; inclytum, quo totam Ecclesiam illustrabat, Triũphatoris Mortis pompale trophęum, latere, manibus, pedibusq; gerebat, erumpentibus à quinq; lucis illis scatebris magnalium radijs, ad illuminationem Ecclesiæ, fidei munimentum, Hæreticorumq; & Paganorũ confusionem. His radiatus fulgoribus, ijsq; ornatus monilibus, biennium diesq; bisdenos, expleuit. Quorũ excursu mirabilium opifex Deus multis cõperta Mortalibus esse disposuit: illis, inquam pręordinatis ab ipso. Neq; enim Filij sui lucifluas cicatrices, indifferenter videri permisit, nisi solis illis, quos ad mysteria gerenda selegit. Peruenit Franciscus Portiuuculę domum, ibique spiracula Sacrosancta aromaticos fumos, flammasq; Seraphicas exhalare cœperunt. Hunc insculpsit cordi locum, hunc dilexit; hunc & suę in Seraphinismũ Religionis asciuit: quem iure merito cunctis alijs Ordinis pręhabuit locis. Accipe carmina, quę ipsemet Pater in laudem Portiunculæ condidit: prout extant in Antiquitatibus Franciscanus, Cent. 1. cap. 93. vbi sequentium ipse Auctor, versuum assignatur.

Car-

Carmina à B. Francisco edita, in laudem Portiunculæ.

SAnctus Sanctorum verè locus iste Sacrorum, dignè Magnorum noscetur dignus honorum, felix agnomen, felicius est sibi nomen, & modo cognomen sortitur Numinis omen, Angelicum Numen, hic tunc infundere lumen, hic pernoctare solet hymnos voce sonare, postquam tota ruit Franciscus eam reparauit, ex tribus vna fuit, quas ipse Pater reuelauit, hanc Pater elegit cum sacco membra subegit hoc intra templum genitus fuit ordo Minorum dum Patris exemplum sectatur turba Virorum, Clara Dei Sponsa fuit hic tonsa pompis exuta mundi Christumq; sequuta, sic partum clarum Fratrum simul, & Dominarum, sacra Parens fudit, Christum quibus orbe refudit, Hic fuit arctata veteris mundi via lata, & dilatata virtus in gente vocata, Regula conflata, paupertas Sancta renata, gloria prostrata, Crux in mũdo releuata, sic vbi Franciscus turbatur, & accidiatur, huc tranquillatur, illic sua mens renouatur hic demonstratur verum, de quo dubitatur, imò donatur quidquid Pater ipse precatur.

Nil obest vocare se Patrem, personæ tertię functus eloquio. Hanc igitur Beatissimam Virginis inclytę colens Regiam, Franciscus, in Ecclesiæ pelago triton Luciferi, cęlestis fati munus implebat, iniunctiq; diuinitus ministerij fastigia pertingebat; cum ab Illustrissimo Ordinis Protectore Domino Vgolino Cardinali Ostiensi literæ peruenerunt, vt Romam quàm citius se conferret: (extat in Archiuio Senarum, epistola, qua B. Franciscus respondit Vgolino de qua sermo in nostro Theatro Seraphico, Orchestra 3. specta. 4. fol. 216) Redolente vere, Christi Signifer obedientiæ Seruantissimus Vexillum, quod suis vulnigeris manibus præferebat, Romanis arcibus intulit: anno inquam felicitatis, humanę, 1225. Tunc & ipse Cardinalis Vgolinus, Protector qui fuit Summus Pontifex, Gregorius IX. nuncupatus; tumq; Pontifex Honorius, cum alijs Cardinalibus, inter quos Raynaldus, qui postea fui Alexãder

der IV. Francisci vulnera comprobarũt. Vnde in Bulla quę incipit *Benigna opera*, Alexander ipse Quartus testãs se vidisse ait: *Sané de prafato Sancto hac certiùs asserentes, indoctas fabulas, seu vanæ inuentionis deliramenta non sequimur: cum ea nobis dudum nota fecerit plenior fides rerum, quando videlicet in minoribus constituti: Confessoris eiusdem familiarem ex munere diuino meruimus habere notitiam* Doctor Seraphicus in legenda maiori, c. 13. Alexandri testimonium referens *Summus etiam*, inquit, *Pontifex Alexander, cum populo prędicaret, coram multis Fratribus, & me ipso, affirmauit, se dum Sanctus viueret, stigmata illa Sacra suis oculis conspexisse* Videre insuper multoties Frater Leo, attestante Pisano in Conformitatibus lib. 3. fruct. 31. Henrico Sedulio, in Comment. Fabiano, & Hugelino socijs B. Francisci, in Speculo sępius; & in Chron. par. 1. Frater Rufinus non modò vidit verùm, & tetigit, ex Conform. li. 3. Chron. par. 1. Speculo cent. 2. c. 31. Frater Elias, tunc Vicarius Generalis, teste Bonau. c. 13. aliusq; ex B. Francisci socijs: eodem Bonau. teste; Vidit B. Clara cum suis sororibus ex ipso Doctore c. 13. *Virgoq; Deo deuotissima Clara, cum cæteris sororibus suis, & sæculares innumeri, ex quibus quã plurimi, & osculati sunt* (in obitu scilicet) *ex deuotionis affectu, & contrectauerunt manibus, ad testimonij firmitatem.* Idipsum Chron. & Conformitates affirmant.

Clauigera patula, carnemq; penetrantia, sanguinolentaque ferens vulnera. §. 1.

Clauigera.

CLauis, Diuinitus fabrefactis, infixas, manus pedesq; vnà cum Apostolica sede, Doctores amplissimi, scriptoresq; grauissimi plusquam 300. consentiũt. Doctor Seraphicus, rerum omnium, in Franciscanæ personę, vitęq; mysterijs enodandis, egregius antesignanus vindex maximus, c. 13. *Manum enim & pedes in ipso medio clauis confixæ videbantur; clauorum capitibus in interiori*

parte

parte manuum, & superiori pedum apparentibus, & eorum acuminibus existentibus ex aduerso. Fratres Fabianus, & Hugelinus Beato Francisco coęui, vt extat in *Speculo*, cent. 2. c. 9. *In illa* inquiunt, *quadragesima supradicta, apparuit ei in Monte Aluernæ Christus in specie Seraph alatus, veluti Cruci fixus Sancto Francisco tam clauos, quàm stigmata in manibus pedibus, & latere.* B. Vincentius serm. B. Fran. B. Antoninus, Iacobus Voragineus, B. Bernardinus Senensis, Fioretti Auctor c. 138. & 142. Vbertinus, in arbore, lib. 5. c. 3. Tres socij B. Fran. Chron. Ordinis; historia Seraphica. Missale Romanum antiquum in sequentia: Breuiarium in officio Minorum. Bosius de signis Ecclesię, tom. 2. lib. 15. c. 3. Iacobus Garibbi, Basilius Sanctoro in vita B. Franc. Henricus Sedulius in Comment. Alexāder 4. in Bulla, *quia longum esset nedum exarare per singula.* Iterum tandem Seraphicus Doctor Bonau. c. 13. *manus enim*, aiens, *& pedes in ipso medio clauis confixæ, &c. Erantq; clauorum capita in manibus, & pedibus rotunda, & nigra: ipsa verò acumina oblonga, retorta, & quasi repercussa, quę de ipsa carne surgentia carnem reliquam excedebant.* Et c. 15. *cum igitur in candidissima carne claui nigrescerent.* Inferiusq; subdit *cernebantur quidem in membris illis felicibus claui ex eius carne, virtute diuina mirificè fabrefacti: sicque carni eidem innati, quod dum à parte qualibet premerentur, protinus quasi nerui cōtinui, & duri ad partem oppositam resultabant.* Idipsum Conformit lib. 3. fruct. 3. Alexander demum in præcitata decretali Dat. Ananię, Pont. an. 5. *in manibus eius, & pedibus expressa vndiq; similitudo clauorum de subiecto propriæ carnis excreuit, vel de materia nouæ creationis accreuit.* En Francisci vulnera infixis hiantia clauis.

Patula.

QVamquam vsitato loquendi more, quæ Dominus Iesus Francisci membris impressit, stigmata nun-

nuncupentur; plusquam tamen stigmata sunt, nempè vulnera, realia, vera, penetrantiaq; carnem; stigma enim ictus vestigium, percussionisque signum est, non quidem, propriè fando, vulnus. Enim verò Patriarcha Seraphicus, non signa sed ictus habuit: signa planè Christi vulnerum referentia, vulnera autem vera, & carnis foramina, Sedis Apostolicæ 30. Bullis asserta, testimonijsq; solemnibus celebrata. Doctor Seraphicus in legenda, in officio stigmatum, & in sermone de B. Frãcisco, reales, veras & patulas plagas constantissimè profitetur: quin, & c. 15. ter asserit, quin & c. 16. sexies; tandemq; in opúsculo *de sex alis Seraphim*, & in *Apologia pauperum*. B. Vincentius in serm. B. Antoninus in histor. Ludouicus Granatensis, tom. 5. de Sanctis: Fõseca in 4. p. Vita Christi, lib 1. Ossuna in Sanctuario sem. 42. Zamora in Monarchia, p. 7. tom. 2. lib 6. Iacobus Voragineus in serm. Osorius tom. 3. Villegas in Flos Sanct. Ribadeneyra in vita B. Franc. B. Bernardinus Senensis de Euang. æterno, tom. 2 & tom 4. Papa Nicolaus 3. in Bulla *grande, ac singulare miraculum*, & in illa decretalibus inserta 6. c. *de verborum significatione*. Sixtus IV. Sixtus V. Gregorius IX. Cardinalis Raynerius Viterbiensis in hymno. *Crucis Christi mons Aluernæ.* Neapoleo Cardinalis in illis literis, *almus Christi Confessor*: Ioannes Cardinalis in exordio ad Bullam Martinianam: Stephanus Cardinalis: Præfatio Missæ B. Francisci: Philippus Protector; Aldobrandinus Episcopus Aretinus: Guillelmus Episcopus Aretinus: Raphael Volterannus: Ioannes de Muro Episcopus Portuensis; Historia Pontificalis, Conformitates, Fioretti, Chronicę, ac monumenta ordinis, alijq; 228. grauissimi Auctores, veras, reales exteriores, & visibiles plagas affirmant adstipulatur. Ecclesia in officio stigmatum, pro toto orbe concesso, clarissimè, & expresissimè adstruens patentia vulnera.

Car-

Carnem penetrantia.

PErfossa vtrinq; foramina, transfigentia carnemque penetrantia vulnera Crucifixus insculpsit seruo suo Francisco. *Sicut vulnera Christi ita corporaliter habuit B. Franciscus.* Doctor Seraphicus serm. de translatione ipsius. Auctor Floreti, c. 138. Magister Cõformitatum, sæpe, sæpius, atq; sępissimè, præsertim lib. 3. *Insuper claui erant à carne diuisi, inter ipsos enim, & carnem erat apertura.* B. Vincentius in serm. B. Fran. Alexander 4. in Decretali. *Quia longum.* Præfatus Bonau. c. 13. Missale Romanum antiquum Lugduni impressum, in sequẽtia Missę B. Franc. *Patent statim miri claui; nigri foris intus flaui: pungit dolor pæna graui, cruciant aculei: cessat artis armatura, in membrorum apertura, non impressit hos natura; non tortura mallei.* Bosius de signis Ecclesiæ, tom. 2. lib. 15. c. 3. Speculum S. Francisci, centuria 2. c. 31. Henricus Sedulius in Comment. *Non signa, nec cicatrices sed patula vulnera, & perfossa.* Historia Seraphica in antiloquio. *Quem sacris clauis, arte diuina fabrefactis, in medijs vulneribus pedum manuumq; fixis.* Ecclesia Sancta in officio stigm. & Translat. B. Francisci. Chronica Ordinis par. 1. Pontificia plura diplomata, Ecclesiæ Proceres, & plusquam 180. auctoritatis eximię viri testantur. Vide nostrum Theatrum Seraphicum, fol. 180. 181. 182. 183. 184. Ibi Doctorum reperies agmina.

Sanguinolenta.

COmmunis est omnium Doctorum consensus cruenta fuisse Francisci vulnera, & biennio sanguine profluxisse. Seraphicus Doctor, semel, iterum, atq; sępius huiusce veritatis asserto, mellifluo comendat elogio. Missale Romanum toties adductum, *Sacrum corpus consignatur, cruentatum sanguine.* Breuiarium Roma

num in officio Minorum, Magister Theologus Conformitatum, lib. 3 fruct. 3. *Vt petiæ inter ipsos, & carnem ad reprimendam continuam sanguinis effusionem ponerentur, &c.* Rupertus de Lecio, serm. de stigm. c. 2. *Ex quibus continuò fluebati sanguis, cum dolore vehementi, non solùm corporis, sed & cordis, &c.* Papa Alexander 4. in Decretali quia longum esset, &c. loquens de vulneribus, & præsertim de laterali, ait: *latere non potuit per defluxum humoris.* D. Bernardinus Senensis, serm. 6. att. 2. c. 3. tom. 2. *Sepe sanguinem sacrum effundens tunicam, & femoralia in tanta copia respergebat. Henricus Sedulius in comment. perpetuò manantia sanguine, corporis patentes aperturas.* Manet hæc veritas, Chronicorum testimonio communita; Trium sociorum B. Franc. & plurimorum veterum, & recẽtiorum vltra 300. Virorum dignitatis amplissimæ, vt videre licet in Theatro, à folio 156. ad 185.

Clarificantur vulnera B. Francisci occubitu. §. 2.

B*Eato Francisco migrante* (ex officio Translationis, mẽses Maij 15.) *à sæculo, spiritus ille Sacer Domum æternitatis ingrediens, fontisq; vitæ haustu plenario gloriosus effectus, expressa quædam in corpore futuræ gloriæ signa reliquit: vt caro illa Sanctissima quæ crucifixa cum vitijs, in nouam iamcreaturam transierat, & passionis Christi effigiem priuilegij singularitate præferret, & nouitate miraculi, resurrectionis speciem monstraret. Cernebantur quidem in membris eius felicibus claui, ex eius carne, virtute diuina mirifice fabrefacti, sicq; carni eidem innati, quòd dum à parte qualibet premerentur, protinus quasi nerui contigui, & duri ad partem oppositam resultabant. Inuenta quoq; fuit patentiùs in ipsius corpore, non inflicta humanitas, neq; facta, plaga vulneris lateralis, instar vulnerati lateris Saluatoris. Erat autem similitudo clauorum nigra quasi ferrum: vulnus autem lateris rubrum, & ad orbicularitatem quandam, carnis contractione redactum, rosa pulcherrima videbatur. Cum*

igitur in candidissima carne claui nigrescerent, plaga verò lateris, vt vernans roseus flos ruberet, mirandum nonest, si tam formosa, & miraculosa varietas iucunditatem, & admirationem contuentibus ingerebat. Lacrymabantur pro filij pro subtractione tam amabilis patris, sed & non modica perfundebantur lætitia, dum deosculabantur in eo signacula Summi Regis.

Hæc eadem versans Doctor Seraphicus in vita B. Fran. c.13. *Viderunt,* inquit, *in morte plusquam 50. fratres, Virgoq; Deo deuotissima Clara cum cæteris sororibus suis, & seculares innumeri.* Magist. Theolog. Confor. li. 3. *Stigmata, & corpus B. Francisci iuxta prophetiam eiusdem, Beata Clara vidit cum suis sororibus, quę tunc in Sancto Damiano morabantur. Et hoc dum corpus B. Francisci de Sancta Maria de Angelis portaretur Assisium ad sepeliendum; diuino nutu fratres, dictā viam tenentes, corpus B. Francisci, Margaritis stigmatum Christi consignatum, Beatæ Claræ & sororibus, Crate remota ad tangendum & osculandum tradiderunt. Et tunc Beata Clara conata est remouere vnum clauum de manibus, sed nullo modo potuit.* Celebratum est deniq; publicum instrumentum, viaq; iuridica processum, examinatis, iuratisq; testibus, ad magni stabiliendam, & roborandam rei veritatem. Innuit Doctor Seraphicus, c.15. Legendę ijs verbis. *Miraculi nouitas planctus vertebat in iubilum, & intellectus rapiebat indaginem in stuporem. Erat quippe tam insolitum, tamq; insigne spectaculum contuentibus omnibus, & firmamentum fidei, & incitamentum amoris: audientibus verò admirationis materia, & excitatio desiderij ad videndum. Audito siquidem transitu Patris, & fama diffusa miraculi, accelerans populus confluebat ad locum, vt cerneret oculis, quod à ratione dubium omne repelleret, et affectionis gaudium cumularet. Admissi sunt igitur Assisinates ciues quamplurimi ad stigmata illa Sacra contemplanda oculis, et labijs osculanda: vnus autem ex eis, miles quidem literatus, et prudens, Hieronymus nomine vir vtiq; famosus, et celeber, cum de huiusmodi sacris signis dubitasset, essetq; incredulus quasi Thomas, feruentiùs, et audacius coram*

Fratribus, et alijs ciuibus mouebat clauos. Sanctiq; manus, et pedes, et latus manibus proprijs contrectabat: et dum vulnera Christi ueracia illa signa palpando contingeret, de suo, et omnium cordibus omne dubietatis uulnus amputaret. Propter quod (ecce solemnitas publicę stigmatum recognitionis, & reuisionis) *et ipse, inter alios, huius ueritatis tam certitudinaliter agnitæ testis, constans postmodom effectus est, et tactis sacrosanctis iuramento firmauit.* Idipsum habes in officio stigmatum verbis illis: *rem adeò mirabilem, ac tantopere testatam, atq; in Pontificij diplomatibus præcipuis laudibus, et fauoribus exaltatam etc.* Gregorius IX. quot quibus, & qualibus? Cousule Monimenta ordinis, Chronicam, Conformitates, & Bullarium 30. Bullas Apostolicas inuenies in fauorem stigmatum. Cardinalium literas, hymnos, encomia, laudes in Archiuio montis Aluernæ, in Conformitatibus, Monimento trium Ord. Chronicis, & alibi, egregias, inclytas exploraui. Videas nostrum Theatrũ, fol. 177. 178. 179. 180. &c.

Franciscus in sepulcbro ferens vulnera. §. 3.

PRędixerat Euangelicus Vates, Iesu gloriam Mausolei, *Et erit sepulchrum eius gloriosum*. Isai 11. Non hãc eiusce sepulchri gloriositatem nescimus, Senatorum pompa, matronarum obsequijs, Angelorum exequijs, odorumq; fragrantia decoratam: alia tamen Sacratissimum Domini monumentum gloria fulsit; Clauorum inquam dignitate; Siquidem Claui Sacri, teste Baronio, tom. 1. Ann. 34. num. 136. Christiano Adricomio in descriptione Hierusalem, num 242. Socrate lib. 1. c. 13. alijsq; multis, intus in ipso Sepulchro inuenti sunt: nec ab alio quàm à Regina Helena, ex eodem Baronio tom. 3. Ann. 326.

Francisci Sepulchrum Gloriosum quidem multifariam multisq; modis euasit. Pretiosi depositi maiesta-

te

te,structurę mole, deponentium celebritate, loci mysterio, honorificentia donariorum, quin & prodigiorum cataclysmo singularem in modum, rutilans; magnificum; conspicuum, elegans; cumulatum, inundãs. Regijs tamen illis monilibus insignitę manus, latus & pedes, gloriosum astrigerum venustum, decorum, pulchrum, nobile, præcipuè reddunt. Videres ibi tot sæculis exanime corpus; integrum, illæsum, corruptionis triumphans, tractabile, rectum, pedibusq; viuentis more, consistens; quinq; illis Pyropis irradians; Videres id ipsum in cęlum fixis obtuitum oculis? Ecquid vltra? *Sepulchrum eius gloriosum*. Non huiusmodi gloriam tumuli Ioachim Regis Iudæ stigmata meruere; inuenta est enim caro eius idolorum notis inusta, Diaboli stigmatibus insignita: ita Hebręi eruditi; quibus cum Auctor historię Scholasticæ, & Nicolaus Lyranus in 2. Paral cap. 36. *stigmata* inquit, *et figuras idolorum sibi fecit Ioachim*. Huiusmodi sensus adscribitur, eorundem libri, & capitis, verbis. *Reliqua sermonum Ioachim, et abominationes eius, quas operatus est, et quæ inuenta sunt in eo*. Hoc est idolica stigmata. Quem demum ea tumulum merita? iumentorum *sepultura asini sepelietur, putrefactus, et proiectus extra portas Ierusalem*, Ierem. 22 Ita de ijs, qui vitiorum stigmatibus effædantur: extra portas paradisi proiecti, & putrefacti seppelientur.

Corpus B. Francisci proculdubio est apud Assisium in Ecclesia sub eius inuocatione constructa, super collem, nuncupatum antiquitus *colle inferni*; postea verò, *colle paradisi*. Hic Gentilitatis superstitionum temporibus, turris erat, penes quam auguria capessere veteres, moreq; ethnico vaticinia siue oracula Dæmones reddere soliti.

Nicolaus V. vidit corpus B. Francisci. Sixtus IV. Cardinalis Egidius de Albernez Legatus à latere, & Capitaneus Generalis S. Rom. Eccles. Cardinalis tandem

Austorgius titulo S. Eusebij, Archiepiscopus Beneuentanus: Auctorum grauissimorum testimonio, corpus vidipsum intuiti, memoriam posteris reliquerunt. Videas Henricum Sedulium, Rodulphum Ribadeneyra, Chronicon Ordinis, &c. De Illustriss. Cardinali Egidio in Chron. par 2 lib. 9. c. 13. sic habes *Cum esset Assisij Cardinalis iste, postquam recuperauit Ecclesiæ patrimonium, liberauitq; ipsum à manibus Tyrannorum multorum qui sibi usurpauerant, desiderans ualde uidere corpus P. S. Francisci cui erat deuotissimus, ita se gessit quod introductus fuit sacro loco, ubi repositus est ille pretiosissimus thesaurus, reuerendo eum, cum magna ueneratione: et respiciens sacrata uulnera Iesu Christi in illo corpore Sanctissimo, dixit in alta uoce. Verè B. Franciscus solus, quando alia deesset probatio, sufficit ad confirmandam ueritatem Catholicæ fidei. Et facere iussit in eodem Conuentu sacellum exiguum, ibiq; sepulchrum corpori suo, quando dictus Cardinalis defunctus esset* Hæc Chron.

De Sixto IV. eadem Chronica, par. 3. lib. 5 cap 56. hunc in modum loquitur. *Sequenti anno Assisium petijt Pontifex, ad uisitandum corpus gloriosi P. S. Francisci, rem sic ab eo diutius exoptatam. Præparatum igitur fuit totum à Ministro Generali tūc ibi reperto, et assignata nox una, tali hora. Cardinalis Archiepiscopus Mediolanēsis, multùm familiaris, et gratus Papæ; Andreas de Nursia Capitaneus excubiarius sanctitatis suæ, Minister Generalis, Custos Ordinis, et sacrista Conuentus, singulas præferentes faces introierunt cum sua Beatitudine, locum, quo sanctissimum corpus inest. Flexis genibus attentè cōtemplantes almum corpus à lacrymis, et singultibus se non poterant continere, propter commotionem, quam interius sentiebant, tam pretiosum uidentes thesaurum. Cessantibus lacrymis Pontifex cum magno timore, et reuerentia osculatus est sacras plagas manuum lateris atq; pedum B. Francisci. Postmodùm aliquos incidens capillos suæ coronæ, tanquam reliquiam sibi caram seruauit apud se, et cum isthoc reuersus est consolatissimus. Dictus Andreas de Nursia ex quo uidit sacrum illud corpus, remansit cum*

tanta deuotione erga Ordinem, quòd quoties ex Franciscanis Religiosis ipse uidebat, lacrymę ab eius oculis abundabant. Summus uerò Pontifex, magno feruore motus, cogitauit aperiri facere Capellam Sancti, ad mundo tam mirabilem Reliquiam commonstrandam, credens hoc modo augere fidem, et deuotionem in animabus Christianorum. Communicata re hac à Sua Beatitudine Viro Dei B. Iacobo de Marchia, cuius Sanctitas nota erat illi, vt orationis medio sciret an voluntas Dei esset, postquam venerandus Pater fecit orationem, dixit Suę Beatitudini, quòd voluntas diuina erat, quòd illud Sacrum corpus lateret, vt alio tempore Christianitas eodem vti posset, manifestans ipsum propter maiorem necessitatem. Hactenus Chronica.

Extat in Chronicis, par. 1. lib. 2. Illustrissima narratiua de ipso corpore, in hunc modum. *Ego Iacobus Abbas; desiderans scire quomodo, & vbi corpus B. Francisci Sepultum esset, percontatus sum Dominum meum Cardinalem, qui (vt audieram) cum Papa Nicolao Assisium ierat ad ipsum corpus visendum. Et quamuis dictus Dominus Cardinalis ægritudine grauaretur quando ab eo tale quæsiui; nihilominus tam Sancto desiderio vinctus, cum bona & decenti occasione, rogaui eum, vt gratum mihi faceret, in referendo quantum de ipsa re sciebat. Et ipse respiciendo me fixe, & suspirando ait. Mi Iacobe, tu scis quantum te amo; & quantum cupio tibi complacere: vnde non possum, nec debeo facere quin te in hac tua petitione consoler. Certò autẽ scito, quòd si hoc ab alia persona mihi hoc esset requisitum, non ei dicerem, & sicut tibi dixi coactus qua te prosequor beneuolentia, tibi referam breuiter, & syncere, id quod ego vidi.*

Scias ergo quòd habens Nicolaus Papa maximum desiderium videndi beatissimum corpus illius Sancti, statuit ire consultò Assisium pro tali causa, & ego eram cum sua Sanctitate. Perueniento autem in vrbem Assisij, misit statim Dominum Petrum Nocetti Secretarium, vt diceret Guardiano fratrum Minorum, vbi Sãctissimum Corpus Sepultum est; quòd sua Sanctitas dedita opera, venerat cum tali intentione: vnde eum rogabat, & præcipiebat ex parte ipsius, vt præpararet id quod expediens erat: ut posset

Sua Sanctitas exequi suum Sanctum velle. Facta ab ipso Secretario legatione, Guardianus audita. Sic noua petitione, exterritus improuiso mandato, sciensq; quòd à nullo alio Papa tale vnquam fuerat intentatum, cępit metuere, quòd sua Sanctitas uellet priuare Sanctam illam domum thesauro sic pretioso, eumq; transferre Romam, uel in aliam partem: & ideo ibat prolongando responsum, & ita processit, quòd sua Sanctitas à Secretario cognouit quali angustia Frater ille affectus erat: ad quem remisit statim certificandum: quòd sua intentio talis non erat; & quòd exueret, talem metum. Factus itaq; Guardianus certus de hoc gratiam à sua Sanctitate postulauit, ut ipsa sola iret, associata tribus sibi carioribus. Papa complacuit, & uocauit me, quemdam Episcopum Gallum, & Dominum Petrum Secretarium. Hora tertia noctis instante Guardianus adijt suam Sanctitatem significans ei, quòd paratum eßet totum: & sic Papa, & nos tres iuimus cum maximo secreto, & accedentes prope locum, inuenimus grossissimum murum cum tanta fractura quanta sufficiebat ad commode intrãdum; & permeauimus forniceum aditum terram subter, ubi erat in capite porticus ornata marmoribus cãdidissimis, & ex aduerso sub arcubus erãt tres æneę portæ opere cęlatorio satis pulchrę: in quibus erant seræ tres cum clauium diuersitate, cum uectibus, transuersis tribus fortissimis ferreis catenis: quibus amotis, patefactisq; portis, erupit inde tam suauis, & pretiosus odor, quòd non poteramus ferre fragrantiam eius.

Tunc Guardianus flexis genibus, oblato suę Sanctitati, cereo accenso dixit quòd ipsa poterat ingredi: atq; ita intrauit sola, & cum ibi aliquantulum demorata esset, audiuimus eam singultire, & lacrymari; ita ut ueriti ne aliquid sibi contigisset, deliberauimus introire ad adiuuandum; eamq; inuenimus prostratam solo, lacrymantem, & suspirantem, sicut audieramus foris & adiuuimus illam erigi in pedibus. Postea cæpimus circumspicere totum illum Sanctissimum locum, qui erat factus instar testudinis cum diuersis mansiunculis ex marmore candido, & resplendenti. In medio fornicis erat ima porta, facta in similitudinem cordis, alta vsq; ad cingulum, & in illa mansiuncula stabat corpus Sancti.

Res quidem grandissimi stuporis, & admirationis, vt corpus humanum, vita functum tot annis, existat modo quo illud existit in pedibus, rectum ac si esset viuum, sine arte humana, & sine aliquo sustentaculo. Habet oculos apertos, eleuatos cœlum versus; corpus eius est incorruptum, caro candida, & colorata, quasi viua. Habet manus coopertas, manichis, vnam intra alteram, applicitas pectori, more fratrum Minorum. Postquam sua Sanctitas contemplata fuit prettosissimum thesaurum, posuit se cum genibus in terra, & cum magna reuerentia, & deuotione, eleuauit aliquantulum habitum à pedibus Sancti, & vidit, & nos pariter, quod in illo sacro pede erat plaga cum clauo, & sanguine ita recente, ac si tunc fuisset facta ferro, in corpore viuo. Quo quidem à nobis perspecto, talis fuit stupor, tantaq; in cordibus nostris cõmotio, quod valde perflentes lacrymis madefecimus pauimẽtum; videntes in illo Sanctissimo corpore sacratissimas plagas, quas noster Magister, Dominus, ac Redemptor pro nobis pertulit super lignum Sanctæ Crucis. Neq; potuimus cernere alterum pedem; quia subter habebat calcatum habitum, unde totus coopertus erat. Sua Sanctitas detexit illi manus, & uidimus plagas factas ad similitudinem uulneris pedis: quas plagas reuerenter, & cum intima deuotione osculati sumus. Et Pontifex respexit pectus lateris dextri, & uidens tunicam apertam, uid t etiam Sanctissimum lateris uulnus, cui adaptans os, deosculatus est ipsum: sensitq; in illo actu tantam deuotionem, & Sanctitatem, ut propter id quod foris ostendit. interius consolatissimus permanserit. Nos postmodum hinc inde respeximus, & in una est Sepulchrum quoddam metallo contectum ubi erant aliqui ex socijs B. Francisci, quorum corpora integra sunt, & suauissimum odorem emittunt, non ad paritatem eorum Sanctissimi Patris. Peractis ijs, cum esset iam propè diluculum, exhibita iterum à sua Sanctitate, & à nobis, reuerentia sãctissimis illis reliquijs, recessimus relinquẽtes ibi Guardianum, & socios suos, ut clauderent locum, sicut erat prius. Hoc est, Iacobe mi frater, quod uidi: vnde debemus laudare, & magnificare Deum, qui coronat tanto honore, & gloria in cœlo, & in terra etiam, Sanctos suos.

Testimonium autem Illustriss. Cardinalis Austorgij accipito. *Erat enim in pedis Sancti medio foramen, cum sanguine recenti, ac si tunc mucrone pes fuisset confossus: cuius quidem rei aspectu, singultus magnus omnes arripuit. Et quis cogitare possit animi motionem? Animam præ deuotione liquescere, alienari sensum, & vires totas destitui. Omnes autem ante receßum è loco osculum dedimus Sancto pedi: omnesq; pariter odore refocillati sumus. Pes uerò alius fimbria habitus operiebatur: nec nobis uisum fuit illum uiolenter arripere. Manus similiter perforatæ, ut pedes, cernebantur, recentem sanguinem ostendentes.* Austorgius hic cum Legato illo Cardinali Egidio vidit corpus ipsum. Vnde liquet, visum ter fuisse: à Nicolao V. Sixto IV. & ipso Legato. En Franciscus ferens vulnera.

Ornatur Aluerna structuris augetur, & cultus. Lib. 8.

Franciscus prorsus innixus.
Super mundi fœdera.

Consecratur Ecclesia S. Mariæ Angelorum, benediciturq; Mons. Cap. 1.

REconciliationis humanæ vtì signifer, ab incunabulis iure suopte mysteria versans, symbolum à fascia prętulit, facinus à libertatis exordio aggressus est. Idq; Angelico pollice sigillatus dexter humerus adumbrabat, idipsum Crucis in eo prodigiosa visa spectacula, idq; ipsum ostenta mirifica portēdebant. Hinc iugiter mundi fęderi totus incubuit, hinc & inito populis fædere Sacrosancto sæculum aureum ab interitu vindicauit. Ast is ea non modò hasce mortales verū, & illas quoq; Deificas pascens auras prosequutus agnoscitur. Omissis innumeris, eiusce meritis, & interuentu pactis fæderibus, isthæc instant. Anno 1260. Doctore Seraphico Bonauentura Religionis habenas gerente, Pontifex Maximus Alexander 4. Cardinalis iam Ostiēsis ordinisq; Protector impertijt, vt Ecclesia S. Mariæ Angelorum Montis Aluernę, ab Orlando constructa, consecraretur, totusq; ipse Mons benediceretur. Celebratis igitur generalibus comitijs in Ciuitate Narbonæ, Reuerendisimus Pater Generalis S. Bonauentura recto tramite venit Aluerniam, ibiq; edidit officium S. Francisci anno 1261. Erumpentibus itaq; iussionibus Apostolicis Venerabiles Patres Episcopi Aretinus, Florentinus, Fesulanus, Perusinus, Assisias, Vrbinas, atq; Tiphernas se in Sacrum Aluernæ Montem confe-

conferentes, Ecclesiasticum iuxta ritum, Ecclesiam ipsam sub titulo. *Sancta Maria Angelorum*, consecrarunt. Quin etiam, & Sanctum Montem confluentibus vndique populis Vmbriæ, Thusciæ, & Romaniæ processionaliter circumeuntes, cum hymnorum psalmorumq; concentu lustrali vnda solemniter aspergentes; Montem ipsum, benedixerunt, & sanctificarunt: tum etiam & *Mons Angelorum*, ob varias ibi sactas Angelorum apparitiones, nuncuparunt. En fęderata omnis propè Italia in obsequium tuum Francisce. Ecquis hoc nisi tute pepigit fędus? En adhuc super mundi fędera prorsus inniteris, vita functus. Extitit postea Ecclesia hæc multis illustrata miraculis, donisq; sublimibus à Sede Apostolica cumulata, vt videre licet apud Montis Dialogos, & in nostro tractatu, vulgari idiomate conscripto, sub titulo, *Monte Seraphico della Verna.*

Construitur, & consecratur Ecclesia stigmatum. §. 1.

ANnno Domini 1264. Casentini populi confęderati, nouis ædificijs Montem Sanctum, Puppiensis Comitis, Clusinorumq; Heroum calcaribus exornarunt. Siquidem Simon Guidus Puppiensis, & Batifollensis Comes ære proprio, Sacella Sacrorum Stigmatum, & Sanctæ Crucis erexit, alijsq; permultis tum necessarijs tumq; frugi structuris adauxit. Extat de ijs marmoreum isthoc in eius pariete monimentum. *Anno Domini 1264. feria 5. post festum Assumptionis Gloriosæ Virginis Mariæ; Comes Simon filius illustris Viri Comitis Guidonis, Dei gratia in Thuscia Palatinus, fecit fundari istud oratorium, ad honorem Beati Francisci, vt ipse, cui in loco isto Seraph apparuit, sub anno Domini 1225 infra octauam Natiuitatis eiusdem Virginis, & corpori eius impressit stigmata Iesu Christi) consignet eum gratia Spiritus Sancti.* Pensandum illud 1225. Florentinorum more, non à Natiuitate, sed ab incarna-

carnatione Domini computando, anno 1224. recepit stigmata, si à Natiuitatis, si autem ab incanationis numeraueris, anno 1225. incidit stigmatizatio. Anno 1310. Dom. Renaldus Archiepiscopus, Rauennas, vnà cũ D. Aldobrandino Episcopo Aretino, in cuius diæcesis ditione est Aluerna, consecrarunt ipsam Ecclesiam; quin & Sacellum Crucis. Extat consecrationis series in nostro *Monte Serafico*; interq; eorum verba alia, hæc: *consecrauimus ad honorem, & reuerentiam Sanctissimæ Crucis, & Angelorum cælestis curiæ, ac Beati Francisci, Confessoris dignissimi, capellãm, &c.* Titulos habet quatuor Ecclesia hæc: primus est, *capella stigmatum* secundus, *Basilica stigmatum*, tertius, *Oratorium S. Michaelis Archangeli*, quartus, *Capella Angelorum*. Anno dehinc 1375. quia fuerat Altare vetus amotum, nuperq; extructum, cõsecrauit Episcopus Pesarensis, Dom. Angelus Feducci de Bibiena, & in eo collocauit reliquias, ossula SS. Ioannis Baptistæ, Sebastiani, & capillos S Bartholomæi Apostoli, benedixit cęmeterium, aliaq; fecit vtilia, Domini Albergoti Episcopi Aretini licentia, & facultate.

De quinque Cellis, & de Ecclesia maiori. §. 2.

AD gloriam, decus, & laudem, Sacrosanctissimorũ, hoc loco, Francisci membris vulnerum impressorum, Heros Illustris, Puppiensis Comes Guidus, quinq; cellas extruxit propè Sacellum imò Basilicam, stigmatum, vt in ipsis totidem Viri selecti, Diuinarum ad laudum munia, septem solemnibus, tum diurnis tumq; nocturnis, horis incumberent. Erant eæ cellæ saxea vndiq; sepe munitæ; hominesq; illi Anachoresim imitantes, omni modam exterorum, tam sæcularium, quàm etiam Religiosorum colloquia quin, & alloquia peruitabant, eosq; solus Minister Ordinis Generalis, sibi penitus aggregatos, immediateq; subditos,

able-

ablegabat, amouebat, vel confirmabat. Aſt ij tandiu Guidorum Comitum alimonijs victitarunt, quandiu floruit eorum ſtatus, & regimen. Verùm Apoſtoli Barnabæ die, anno 1289. eiuſmodi alimoniȩ defecere; deſtitutæ hinc cellæ, muri ſepes eruta, nec amplius reſtituta.

Anno 1348. nobiliſsimus Heros Tarlatus Comes Cluſij, & Petrȩmalȩ vnà cũm Domina Ioanna Comitiſſa de Sancta Flore, ſua conſorte, fundarunt Eccleſiã maiorem, quȩ nunc extat, veteri contigua; qua cum iuncta, Crucis exprimit formam: ſtipitem priſca, brachia verò nuperrima. Ceſſauit autem ſtructura, Comite ipſo à Mortalibus decedente, quò Montis cura ad Obſeruantes euoluta, ad ſumma vſque faſtigia perductum eſt opus.

Transfertur ad obſeruantes Aluerniæ cura. §. 3.

POſtquam Patres Conuentuales Aluerniæ Montẽ tot egregijs, ornauere ſtructuris, virorumq; Sanctiſſimorum incolatu venerabilem. Conſeruarunt, totq; annis cum bono exemplo, & populorum ædificatione poſſederunt, placuit Eugenio IV Pontifici Maximo flagitante populo Florentino, obſeruantiæ Patribus Montis Aluerniȩ curam committere: commiſitq; anno 1431. promotoreq; prȩcipuo nobili ac magnifico Domino Coſimo Medici, Apoſtolicæ literæ per Illuſtriſs. Dominum Iordanem Orſini Cardinalem Protectorem tranſmiſſȩ, obſeruantibus dicti Montis poſſeſſionem ſtabiliere. Hãc ad actitandam Frater Franciſcus Catani (Domini Orlandi Catani Comitis Cluſij ex linea propagatus) tertij Ordinis Franciſcanus Eremita, totus incubuit: qui optatum ad finem perducta, in ipſo Monte Seceſſicola degens, quieuit in pace, in Eccleſia veteri Angelorum humatum. Vide in hiſtoria Mũtis

tis à nobis edita, diffuſius de ijs, lib. 5. cap. 8.

De felici Montis curæ progreſſu ſub cuſtodia Patrum Obſeruantiæ. § 5.

INcrementa inclyta Montis Aluernæ ſub Obſeruãtię cura, æterna celebritate ſunt digna, celebrantq; ſe ipſa, neq; me indigent celebratore: Aſſigno tamen, primum atq; omnium anteſignanum (egregium rudimentum) Diuini cultus obſequium. Cellulis erutis illis quinq; Baſilica ſtigmatum quaſi deſerta manebat, dum in ea nonniſi ſacrum fiebat; diuturnæ verò, veſpertinæ atq; nocturnę laudis munia iugiter deſideratę. Aggregant animum Obſeruantes, nec mora: ipſomet ineunte anno 1432. eorum in Montem ingreſſus exordio, proceſſiones, quę hodie fiunt, ab Eccleſia Maiori ad ipſam Baſilicam ſtigmatum, quæ 100. propè diſtat paſſus. Poſt veſperas procedit vniuerſa Fratrum cõmunitas, aliquando hymnos ſtigmatum, aliquando Litanias B. Virginis, concinentium præcedente Cruce, templum accedunt, hinc inde ſtantes, canores abſoluunt, illico a duobus clericis cantatur antiphona cœlorum *candor ſplenduit*, qua finita, ipſi concinunt verſiculum. *Signaſti Domine ſeruum tuum Franciſcum*, reſpondẽtibus omnibus Fratribus, *ſignis Redemptionis noſtræ*. Cũ autem perueniunt ad illud *Domine*, addunt *hic*, ita vt protenſis indicibus digitis ad Cratem ferream (quæ eſt in medio pauimenti Eccleſiæ, iuxta gradus altaris, locum ſcilicet, quo ſtigmatizatus fuit Seraphicus Pater) dicant ſic: *ſignaſti Domine hic ſeruum tuum Franciſcum, ſignis Redemptionis noſtræ*. Hęc eſt ritualis ſolemnitas, ab Obſeruantibus inſtituta, hactenus obſeruata, atq; in perpetuum obſeruanda. Proceſſio hęc magnam deuotionem, & pietatem circumſtãtium cordibus inſtillat: ita vt quando dicitur *ſignaſti Domine hic*, Religioſi, & ſęcu-

cu-

culares irrari se lacrymis temperare non possunt. Processio autem quæ solet fieri post Matutinum media noɥe, inuiolabiliter cōtinuatur, vt ea quæ post Vesperas fit: tametsi ordine alio.

Quam sit grata processio ista. D.O.M. §. 5.

IN historijs Montisq; Aluerniæ Monimentis inuenimus, (actum inuenies in historia quam de ipso Mōte conscripsimus, lib. 3, cap. 21.) quàm voluptuosa, grata, & placita fuerit Altissimo nostro Deo, & Domino, hęc processio: quaudoquidem Regina cœli dulcissima nostra mater, processionem ipsam benedixit, & sanctificauit. Apparuit enim proceram, comantemq; super Fagum (arborem vtiq; in Aluerna pręcipuam, Itali *Faggio*, Hispaniam verò, *Haya*, vocant) vnà cum Filio Deipara Virgo ipsa, aspicientes, & benedicentes processionem extento brachio. Videre multi, qui facti sunt digni, præsertim B. Corradus de Offida, tunc ibi demorans, insignisq; Seruus Dei, Frater Laurentius à Fabriano (aliàs Zachęus, quia statura pusillus erat.) *Apparuit Gloriosa Virgo Maria cum Iesu Christo suo dulci filio super vnam Fagum magnam, quæ tunc erat in illo loco, et sic benedicebat Fratres, qui transibant psalmizando officium eius de Benedicta. Vnde feruentiùs postea prosequuti sunt Fratres dictā processionem, et cognouerunt, gratissimam esse talem ceremoniā gloriosæ Virgini Mariæ.* Augustinus de Millio in Dialogo Montis Aluernę, lib. 1. c. 6. idemq; testatur Auctor Dialogi antiqui ipsius Montis, c. 23. Quin etiam Episcopus Mantuanus Gonzaga in sua Chronica, par. 2. *Propè hanc ędem substitit aliquando Fagus ex qua Virgo gloriosa Fratres benedixit.* Vidi ego qui scribo locum ipsius Fagi, imo, & germē. Non enim potuit populorum deuotioni, & pietati subsistere, quin decisis paulatim ramis, & stipite prorsus exuto, deficeret arefacta. Audito Anti-

tiſtitem ipſum, loco citato. *Tanta eis ad præfatam Fagum inceſſit Religio, atq; deuotio, vt nullo pacto à Fratribus prohiberi potuerint quin eam omnino decorticaret.*

Supplent animalia proceſſionis defectui. §. 6.

QVàm delectabilis, & iucunda Deo eſſet huiuſmodi proceſſio ad Sacrorum ſtigmatum locum innotuit, anno 1442. eo quippè cum valde bruma rigeſceret adeò ninxit, vt iter ad ſtigmata niuibus interclusum, nullatenus pręberet acceſſum. Vnde proceſſio nocte illa poſt Matutinum fieri nequijt. Mane autem facto inuenta ſunt diuerſorum animalium, recto tramite ab Eccleſia, vſq; ad Sacrorum Stigmatum limina, pedum, in niue bina, & bina ſtigmata veſtigia. Obſtupuere omnes intentiq; ora tenebant Patres illi, miraculum perpendentes, quòd animalia rationis expertia proceſſionaliter ierint, ſuoque defectui ſuppleuiſſent. Miraculum iſthoc in cunctis Dialogis Montis Aluernę reperies, in antiquo, c 23. apud Auguſtinum Mil lium lib. 1. c. 6. Sauellium, c. 8. Epiſcopum Gonzaga in Chron. p. 2. Auctorem Deſcriptionis ſtigmatum, c. 3. & tandem in hiſtoria *Monte Serafico della Verna*, lib. 5. c. 12. Exin Fratres nunquam, quacumq; ſæuitia tempus ingrueret, proceſſionem omiſerunt.

Obſeruantia vtilibus, ac neceſſarijs Montem ſtructuris illuſtrat. § 7.

ANno 1457. ex Lanificij Florentini Conſulum ope, Nicolai 4. etiam ſubſidio, cuius vidimus in Aluernæ Archiuio literas, eorumq; inſeruimus hiſtorię Montis exemplum, Patres obſeruantes Eccleſiæ fabricam proſequuti, ad finem vſq; feliciter perduxerunt, anno 1459. Guardiano P. F. Matthęo de Luca. Turrim

Sacram fecere, anno 1485. Guardiano P. F. Antonio de Puppio, ex eleemosynis Piorum, amplisq; sumptibus Dominici Bartoli, tandemq; ex lapidibus quadris castri Clusij: cuius arcis erat campana maior, quæ est in ipsa turri: translata inde anno 1486. die 9. Septembris, Guardiano P.F. Barnaba de Sena.

Anno 1498. Guardiano P. F. Christophoro Santini de Luca fuit Ecclesia violata, & turpiter prophanata à militibus Venetis illius, quod *La guerra delli Marcheschi*, Tusci vocant, prælij tempore. Transmissis enim in Thusciam copijs, castrametati sunt milites Aluerniæ circũ, Montemq; ipsum, quin & Conuentum, & Ecclesiam (excepta stigmatum) cum Sacellis, & Sacra porticu, nõ armamentarium modò, verùm & scortores quoq; prostibulum vtriusq; sceleris stabula insuper equile, caprile, hædile, suile ouile, bouileq; omnem illam Angelorũ Regiam effecerunt. Testantur Auctores Dialogorum, antiqui, & recentiorum, vide Augustinum de Millio, lib. 1. c. 9. fol. 108. Tempestate hacce, miles ex ipsis vnus (eodem Dialogi Auctore Millio teste) Fagum annosam, Basilicæ stigmatum tecto imminentem, bibenni conatus euertere supra tectum cadens, Basilicam ipsã solo prorsus æquare volebat. Contra verò accidit; Fagus enim non ad illam ad quam naturaliter se flectebat, sed ad partem aduersam vastos cum stipite ramos aduoluit, ceciditq; perauiè; & sic cum tota fefellit, & & frustrata est industria. Habentur in Archiuio, & ex eo in historia nostra, lib. 5. c. 6. Literæ Episcopi Diæcesani, Aretini videlicet, D. Cosmi de Paretijs, quibus Ecclesiæ reconciliationem cuiuis committit Episcopo. Dat. Aretij, die 22. Maij 1499 ibiq; sacrilegum facinus dictorum militum tangens ait. *Cum Ecclesia vestra Maior, in eodem Monte ædificata, vna cum Cæmiterio, & Capellis extra illã existentibus propter effusionem, seu emissionem humani seminis in eisdem Ecclesia, capellis, & cæmiterio à gentibus armorum*

pro-

proximo hyemali tempore, ibidem tunc degẽtibus sit polluta, &c. Recõciliata Ecclesia cũ Sacellis, & Cæmiterio à D. F. Fraciſco de Salazar Epiſcopo Salaminæ, Hiſpano ſub anno 1568. Miniſtro Prouinciali Thuſciȩ, P. F. Paulo à Souaggio, & Guardiano P. F. Greg. Raſſina, viſitauit Dominus ſuper ſcelera, & iniquitates eorum qui Domum orationis fecerunt ſpeluncam latronum, mittẽs militibus illis maximam mortalitatem, ita vt plurimi mala morte perierint; & ille qui exciſam Fagum ſuper tectum Eccleſiæ ſtigmatum tentauit obuertere, arreptus amentia rationiſq; orbatus munijs infeliciter fato conceſſit. Quin etiam in Cluſentinos populos, Aluernæ finitimos graſſata teterrima fames anno 1500 quia multi, nedum plures, Sathanicis illis qui Templum Domini violarunt, militibus ſeſe conſortes aggregarunt, mulctȩ participes, vti complices in delicto, iure merito euaſerunt. Conſule Dialogum Sacri Montis, lib. 1. c. 9.

Perfectam igitur Eccleſiam ab Obſeruãtiȩ Patribus, anno Domini 1457. conſequuta ſunt alij ſtructurarum ornatus: Organum piorũ miniſterio, anno 1586. Guardiano Fratre Euſebio de Mignano; tectum auro fuit anno 1609 Altare maius factum anno 1601. altare Aſſumptionis B. Mariȩ 1484. Chorum anno 1600. tabernaculum cum ſuis ornatibus, anno 1602. Sacriſtiam anno 1582. parietes eius contabulati, nuceiſq; tecti laminis anno 1590. Hoc anno 1590 Hoc anno porticus illa, quà itur ad ſtigmata, conſtructa eſt, prius enim ſub aperto aere ad ipſa ſtigmata, conſtructa eſt; prius enim ſub aperto aere ad ipſa ſtigmata pergebatur; facta autem porticu, non ſub dio, ſed ſub tecto vaditur. Sacra turris anno 1489. incȩpta, abſoluta verò 1496. Campana maior allata fuit à porta maiori Cluſinæ arcis, anno 1486. illa parua facta eſt, anno 1490. Chorus Eccleſiȩ veteris tabulis cõtectus anno 1465. Altaria eius, anno 1490. Imago Serafica B. Franciſci, quæ eſt in armario Capellæ

Crucis anno 1545.quinq; lampades argenteæ, quę ante altare stigmatum iugiter ardent, obtulit Cardinalis Montaltus anno 1609. quo Sanctuarium hoc inuisit. Ædiculas illas, quę sunt super Ecclesiam stigmatum, fieri fecit Frater Augustinus Sardus Sacerdos, qui ibi annos plurimos cum opinione apud populos Sanctitatis commoratus plura alia ędificia eodem loco fecit, quę postea diruta sunt; anno tandem 1593. altare valetudinarij picta, quę hactenus extat, ornauit tabula; Capella S. Sebastiani prope stigmata, extructa est anno 1480. tempore magnę pestis per Italiam, Capella S. Antonij anno 1441. Capella Comitis Checo 1532. Capella Stronconis Plebani 1550. Capella B. Ioannis de Aluerna 1518 Capella Pennę 1570. Capella illa secus hortum 1602. Cisterna Claustri vbi antea hortulus erat, anno 1524. incępta, finita vero 1530. Mansiones illas propter nobiles potentatus qui veniunt visitare Domum hanc, diuersoria illa nuperrimè fabrefacta, vnà cum ędificijs Vallis Sanctę, benemeritus Pater Gregorius à Rassina fieri curauit, & fecit. Alia breuitatis ergò prætereo, quę in historia Montis eiusce videre licet.

Apparitiones, cælestesq; visiones in Monte Aluernæ. §. 8.

MOns Angelorum nuncupatus est ab Angelico ipsomet ore, Aluernę Mons, tum ob multiformes, propèq; innumeras Angelorum apparitiones in eo factas, tum quoq; quia sub eorum tutela, & protectione est. Iure hinc optimo scriptores amplissimi pleno ore Montem Angelorum vocant. *Mons Aluernæ dictus est Mons Angelorum, vt per Angelum extitit reuelatū cuidam Guardiano Florentino: dixit sibi Angelus; totus iste Mons est Angelorum* scribit Pisanus in Conform. lib. 3. fruct. 3. Apparuit hìc semel, iterum, atque sępius Angelus in forma humana Beato Francisco, vt dictum est; apparuit

r uit ei pridie quàm paterctur dolores Crucis inflictis vulneribus, eum ad patientiam hortans. Deinde *Crucis apparuit hostia, tensis in Cruce brachijs, sex alis tecta varijs cum vultus elegantia; quæ Francisci cor attraxit, augens ei charismata, suaq; sacra stigmata in eius carne protraxit.* Apparuit gloriosa Virgo, agensq; Architectum Ecclesię formam tribuit, apparuere cum ipsa Ioannes ambo Baptista, & Euangelista, cum Angelorum multitudine. Apparuit sępius Dominus in hoc Monte B. Francisco, visibiliter, cum eo familiariter loquens, & ambulans per syluam. Omnia hęc in historijs.

Apparuit super Fagum eius cum Sanctissima matre Iesus, benedicens Fratrum ad Capellam stigmatum tendentium processionem, Guardiano Conuentus, Fratre Andrea Angelo de Colle. Apparuere sępissimé Angeli B. Ioanni de Aluerna; B. Franciscus, & BB. Apostoli Petrus, & Paulus, quodq; fit magis (omnia hęc in Chronicis) Christus ipse Dominus, qui osculanda ei prębuit sua sacratissima quinq; vulnera, odoremq; talem B. Ioannes ex laterali hausit, vt per menses plures in eius olfactu permanserit. *Dictum odorem Frater Ioannes per plures menses sensit: & similiter in dicta semita per quam incesserat, & steterat Dominus Iesus per amplum spatium circumquaq; ipse Frater Ioannes per multa tempora ipsum odorem sensit* Ex Conformitatibus, lib. 1. fruct. 8. Præterea alias apparitiones, & visiones mirabiles eidem B. Ioãni factas.

Cęmeterium Frattum eodem, quo hodie capella S. Sebastiani sita est loco erat; Hic idem Seruus Dei, Frater Laurentius, aliàs Zachęus, Fratrum Sepulchrum effodit, vt capacius ipsum efficeret; eduxitq; foras ossa, ibi elapsis temporibus humatorum Fratrum, cumulatisq; ipsis vt postea transferrētur ad aliam sepulturam; lucidissima nubes, instar tabernaculi descendit super ea; cumq; post mediam noctem fratres, ad stigmata processionaliter irent; ossa ipsa coelesti lumine circū-

septa viderunt: ex quo reuerentia digna esse, intelligẽtes in capella ipsa S. Sebastiani, condiderunt: curtos quidem penitusq; modicos sese gerentes; ipsis ossibus digno in receptaculo exhibendo. Pretiosam enim, auroq; perlucidam, Dactylothecam sunt optimè merita.

Anno 1472. apparitio B. Martyris Laurentij, Montem hunc Sanctum nouis titulis decorauit. In medio siquidem (fortuitu accensi, atq; per omnia Cœnobij penetralia subgrassantis) flammæ sese mortalibus obtulit oculis, repentè aligeri, sonantisq; ignis extinctor. Cuiusmodi rei gratia vnanimes conformesq; perpetuò vouere Aluernicolæ Fratres, post Completorium, inquam, diuturnum, Leuitæ illustris, ob extinctum ab eo incendium felicissimum commemorare; quodquidem posteri continuantes nullo vnquam negotio, votum isthoc, violare sunt ausi. Seruo Dei Mariano de Lugo, ex Gallia Cisalpina oriundos, non modò Seraphica Heroina, Magdalena inquam, verùm & Iesus quoq; Saluator, sæpe apparuerunt, & sæpius.

Anno 1501. & 1504. huius Sacris Mõtis Guardianus fuit Reuerendiss. Pater Frater Hilarion Sacchetti nobilis Florent. Hic primo quo præfuit anno, Casentinã Vallẽ adorta fame re quidẽ vera, visus est, *fidelis seruus, & prudens, què constituit Dominus super familiam suam, vt daret illis in tempore tritici mensuram*. Omnes enim famelicos aduentantes, opportuni cibi suffragio, reuelauit, adeoq; viguit ministerium, vt prodigij habitum loco fuerit, non defuisse, imò redundasse farinam. Secundi verò Guardianatus interstitio memorabilis hęc apparitio contingit. Siquidem Natalis Domini sacra nocte, Conuerso cuidam Fratri, in Capella Crucis oranti, Virgo Puerpera, luminosa apparens, bellum puellum suũ filium Iesum, ac si recens tum natum, inter eius brachia familiariter posuit. Transacta visione, dilectus à Domino Seruus ipse nimirum Frater, suo Pręsuli cun-

cta

cta detexit, aperuit visionem; quam dehinc iucundissima nocte illa, tacito nomine, sermone mellifluo, Fratrum cordibus intimauit. Consule Millium in suo Dialogo anno 1568. Fuit exin Guardianus ipse in Commissarium Generalem electus anno 1523. Postquam Ministrum Thusciæ Prouincialem laudabiliter egit. Obijt tandem Florentiæ, anno 1535. Siquis alia scire sitierit, Chronicon adeat, Conformitates consulat. *Speculum* videat.

Aluernæ miracula. §. 9.

MIrifica, quæ hoc in Monte mirabilium opifex Deus effecit, exili volumine difficillimè possent claudi; innumera propè sunt plusquam vulgari digna eloquio. Ea igitur, in præsentiarum prætermittentes singula, saltem aliqua peragremus.

Miraculum. 1.

MIraculum omnium antesignanum est, opificium illud inclytum, impressioq; vulnerum cruentorum, clauis cum quatuor facta in Sacratissimo corpore B. Francisci. Hoc vtiq; Alexander 4. *Magnum, & singulare miraculum*, vocat Baronius, *Miraculum immensum*: Bellarminus *signum maximum ac singulare, & quasi prodigiũ omnium prodigiorum.* D Bonauentura, *nouum & stupendum miraculum* Henricus Sedulius, *admirandum, & inauditum*. Rupertus à Lecio Episcopus Aquinatensis serm. S. Catherinæ Senensis, *inter miracula grandia nostræ fidei, Fracisci consignatio supremum obtinet locum.* Excludit miracula Incarnationis, Eucharistię, &c.

Miraculum. 2.

CONtractio rupis illius, quando à Dæmone præceps actus, Franciſcus à Montis faſtigio corruens, exceptus à petra, illęſus euaſit, quo loco multa quoq; accidere miracula, perſonis deuotis, eum reuerenter viſentibus.

Miraculum. 3.

FAgus annoſa, & procera (ſub qua erat Cella Franciſci conſtructa, vbi eſt hodie capella Magdalenæ) foramen habebat in medio ſtipite, in quo B. Franciſcus aquam benedictam ſeruatam habebat: & ex antiqua traditione maiorum habemus, quòd in illum arboris cauum manum ſtigmatizatam Franciſcus multoties miſit; vnde in poſterum aqua mirabiliter ſcaturiebat ex arbore, & hoc modo perſeuerauit ſcaturiendo, & pellendo aqua ipſa oculorum morbos, vſq; ad annum 1602. vigilia feſti S. Franciſci, hora completorij, nullo afflante vento, arbor auulſa, vaſtiſſimos ramos, & ſtipitem humo ſubſtrauit. Hoc tempore orta eſt in ordine noſtro tribulatio magna per partes Italiæ; eiuſque arbor hæc, vtì myſterioſa, & Sacramentalis, extitit nuntia: quemadmodum, & illa alia arbor Ilicis, quę erat in Ciuitate Senarum, arbor inquam S. Franciſci nuncupata, quia ex arido baculo eius in terra fixo ſurrexit, & fronduit; hoc itidem anno deficere orſa, ad annos perpaucos omnino defecit, ramis orbata, euulſa radicitus, germenq; nouellum penitus arefactum, vt hiſce oculis vidimus. Audiamus Auctores qui huiuſmodi Fagi ſcatentiſq; ex ea ſaluberrimę lymphæ, prolongatum, continuatum, & nullatenus interruptum atteſtantur miraculum Epiſcopus Mantuanus Gonzaga in ſua Chronica, par. 2. *Propè banc ędem aliquando ſubſtitit Fagus, ex qua Virgo glorioſa fratres benedixit; cui alia eiuſdem generis arbor*

arbor successit, quæ scaturientibus venis aquam, ad pellendos oculorum morbos salutarem perpetuò ministrant. Eadem arbor erat illa, quæ lustralem continebat vndam, queq; ex contactu Francisci clauigerę manus, virtutem perenniter scaturiendi, oculosq; sanandi contraxit, cum illa super quam Virgo gloriosa cum suo Filio benedicens processionem apparuit. Successisse autem aliam ait Gonzaga, non quidem bene, eadem enim iugiter substitit, vt Dialogistæ Sacri Montis affirmant. Doctissimus Augustinus à Millio ex oppido Cetica in suo Dialogo; *quantùm ego recordor, iam 49. vel plures sunt, quibus semper fuit aqua in ista Fago: quin etiam negare non audeo, quòd S. Franciscus non abluerit aliquando manus suas aqua illa; & ex tali contactu consequuta sit postea talem virtutem, sanandi oculorum ægritudines.* Strepuit admodum huiusmodi Fagi miraculum per totam prope Italiam, præsertim Thusciam, Vmbram, & Galliam Cisalpinam: vsque ad annum, vt diximus 1602. Guardiano P. F. Francisco de Souaggio, quem ego cognoui, & dum in Sacro Monte degerem, à conscientiæ secretis mihi sæpius fuit, retulitq; mihi de ipsa Fago, & aqua stupores: obijt ipse nonagenarius in dicto Monte. Aurelius tandem Sauelli de rebus Aluernæ scriptor veridicus, in suo compendioso Dialogo, hoc modo loquitur. *Vsque ad annum 1602. Guardiano Fratre Francisco de Souaggio: concidit in vigiliæ S. Francisci Fagus quædam, in qua erat foramen, in quo perpetuò aqua existebat, & nunquam siccabatur: quæ habebat virtutem sanatiuum, & præsertim pro oculis; quam virtutem, secundùm, quod dicunt, vetus & nouus Dialogus, contraxit aqua prædicta, à manu stigmatizata S. Francisci. Cęterum aqua ipsa nunquam erat corrupta, & ego fateor misisse ex ea in Vrbem Florentiæ ænophora plena* (Fiascos Llenos) *diuersis viris illustribus, dum dicta Fagus erat in pede: & hodie ex dicta aqua, conseruatur pro memoria, in ampulla inter Reliquias: & quidam Frater Laicus nomine Donatus de Gello fecit fieri Sacellulum in*

loco

loco vbi erat Pagus ipsa. Adhuc extat Capella cum miraculo ibi depicto.

Miraculum. 4.

ANno 1480. crudescente inclementia brumæque sæuitia, ascendenteque circumquaq; plurimos cubitos niue, Religiosi non potuerunt egredi pro eleemosyna ad populos; absumptisq; omnibus, quæ penes eos erant, panis reliquijs, humano prorsus adminiculo & subsidio destituti, ad illum *qui dat escam omni carni, & pullis coruorum inuocantibus eum*, precibus feruentissimis recurrentes, in Ecclesia persistebant. Hora 19. campanæ sonitum audijt ianitor; cucurrit. Apertoque ostio iuuenculum inuenit, cum iumento calidis onusto panibus; exoneratoq; disparuit: necubi visa sunt saltem per niuem vestigia. Erat hoc anno Guardianus Aluernę Frater Philippus Bisticci Florentinus.

Miraculum 5.

ANno (circiter) 1453. frater quidam ex Aluernę incolis, volens adaptare, transuersa, quæ deseruiebant ad repagula, vel substentacula, in Saxo pręcipitij ligna, impulsus à dęmone, deorsumq; missus, cum ligno in dorso, 75. cubitorum altitudinem, impunè corruens, peragrauit. Religiosi statim cum Cruce, & feretro ad vallem, cui præcipitij impendet, concurrentes obuiam eis venientem, & *Te Deum laudamus*, cum eodē ligno super humerum, offenderunt. Fuit quoq; alter, qui ab eodem pręcipitij Saxo incolumis concidit, & & illæsus, frater inquam Franciscus de Maleficijs Florentinus, qui postea Corsicam petiens, quieuit in Domino, ibique sepultus est, vt videre licet in Conform. lib. 1, Conform. 8.

Mira

Miraculum 6.

ANno 1440. Illustriss. D. Petrus Ioannes Orsini Capitaneus Generalis Florentię paralisi debilitatus, membrorumq; omnium officijs destitutus, sacrum ad illud Saxum, quod *letto di San Francesco* (*Cama de San Francisco*) nuncupatur, reuerenter euectus, & super ipsum à suis famulis positus, simul ac membris contigit Saxum, integram sanitatem recuperauit. Testes fuerũt huius miraculi Religiosi quotquot eum viderunt cõtractis membris adductum, continuoque restitutis, à spelunca (in qua petra illa genuina inquam, rupique montis innata, culcitrulæ instar, iacet) laudantem magnificantemq; Deum, qui est mirabilis in Sanctis suis, egressum: in cuius rei monimentum, dictus Capitaneus anno sequenri 1441. super eandem speluncam construi, fecit ære proprio, capellam S. Antonij Abbatis, cum miraculo in parietibus pictis coloribus illustrato.

Miraculum 7.

CApella illa (in qua est *Petra repromissionis*, aliàs *mensa S. Francisci*, super quam ipse sumebat edulia, & Christus sedit, vt diximus) ostium habuit annis quãplurimis ingentis vastæq; rupis obstaculo prępeditum, ita vt difficilis ad ipsum Sacellum ipsum esset aditus. Orante igitur Seruo Dei Fratre Mariano de Lugo, abscissa rupis medietas, fecit duo; & aditum simul, & pontem præbuit, quà intratur ad locum, & transitur ad *Saxum fletus*: illud idem quod sese fere totũ in aere librat.

Prętereo sanitates innumeras diuersis ęgrotis ab Optimo Maximo bonorum omnium largitore collatas, meritis vtiq; & intercessione fidelissimi Serui sui Francisci; omitto Dęmoniacos liberatos; pręsertim quando nullatenus introduci potuit vnus ad stigmata; vlulãsq; bellua,

bellua, coacta est dicere, quòd ab illo corpore exire potiùs, quàm intrare volebat ad ipsa stigmata, Fratres annuerunt, & signum exitus ab eo petierunt; assignauit, & ait: *arripiam, & auellam vnum lapidem ab angulo parietis Capellæ stigmatum (de la esquina de la capilla de las llagas.)* Et quidem, vt est in Montis labro conditus, indeq; horrideque horribile 75. cubitorum pręcipitium imminet valli, omnino inaccessibilis est. Assensum igitur præbentibus Viris Dei, abscessit, petramq; ab ipso muri angulo Dęmon extraxit; qui ad perpetuam rei memoriã petræ vacuum, in ipso muro Occidẽtem versus agnoscitur. Pertranseo plurima Dei magnalia hoc Sacro loco patrata, Reuerendiss. Patris Guillelmi, Episcopi Aretini, vt extat in suis literis sigillans encomio, sic profati. *Sanctum locum Montis Aluernæ cunctis profectò Orbis terræ sublimitate stupẽdi miraculi celsiorem in nostra situm prouincia, diuina munificentia, plus vernantibus miraculis, quàm floribus venustatum, toto mentis affectu amplecti proponimus, tanquam vberrimis laudibus affluentis reuerentia prosequendum; & ex intimis præcordijs cupimus feruenti conamine venerari.*

Memorabiles casus Aluernæ .§. 10.

LAuernicolę Religiosi, in illis speluncis gelidis dumisq; horridis elitentes, per mediam brumam, & medias niues nudipedes incedentes. Anachoriticę vitę studiosi, insignis abstinentiæ rigiditate viuebant, voluptuosaque edulia penitus auersantes, auream illam Hilarionum, Timonum, Amoniorum, Serapionum tandem, & Zozimarum ætatem ab interitu vindicabant. Agitabat res, hęc stimulis amarissimis hominum hostem, torquebat augebatq; Sanctitas, & perfectio Seraphici Lauernissimi, noctigenarum agmina tartarorũ; pertimescebant vtiq; Dęmones, vigilias, orationem, ieiunia, paupertatem, silentium, misericordiam, & humili-

militatem Fratrum Minorum. Non ferens itaq; corũ virtutes, callidus anguis, humanam sumens ex aere formam, nobili ac diuiti viro vallis Clusinę, propè Aluernam domum habenti se se famulum dedicauit eaque industria, & solertia visus est vt totam ei domus curã committeret. Contigit autem de fratribus Aluernæ dulces conferre sermones, eorumq; virtutes prosequi laudibus, Sanctos prædicans, & perfectos; quibus eloquiis tum diurnis tumq; nocturnis, vulpes astuta, diuitis illius munificentiam erga Fratres hortata, eiusce animum ita in ipsos effecit propensum, vt eos quotidie carnium, piscium, frugum, panis & vini exuberantia adeò cumularet, vt habenis iam, iam laxis per amæna cupediarum iugera inciperent vitulari. Assiduè namq; omnigenis onerata iumenta mittebat edulijs, abstinentiæ rigiditatis extinctor. Ingemuere Senes, spiritualis vtì vitæ Magistri, antiqui serpentis astum illustrata mentis acie penetrantes; sibi suisque fratribus prospicere statuerunt. Carpunt ex ijs duo ad nobilis viri illius præsentiam iter, tamq; circa fratres Aluernæ solicitudinis, deuotionis & pietatis causam exquirentes, eiusce famuli persuasionem fuisse comperiunt. *Quotidie,* (inquit) *o Patres nil aliud mihi famulus suadet, quàm vt vobis, optimè meritis, Dei Seruis, abundantissimè prouideam: ideo mitto vobis tam frequenter, & abundanter cibaria; quia dictus famulus certificauit mihi, quòd estis boni & Sancti.* Ad quę Senes. *Quis est hic famulus qui vobis talia suadet?* Ad quę ille. *Sapiens quidem, officiosus, & magnæ prouidentiæ vir.* Tunc Senes deprecati sunt, vt eum ad se venire cõpelleret; restiterat enim sepe, repugnauerat sępius comparere: Venit tandem ad eorum præsentiam, vixq; oculos in ipsum coniecere, quum se iam exploratum atq; detectum esse intelligens; prorsus euanuit, & necubi visus est postea. Detecta fraude Senes Dominum illum enixè rogarunt ne ampliùs Aluernę fratribus eiusmodi

di mitteret alituras; destitit: non tamen à deuotione; qua exin, erga Religiosos, præsertim Aluernicolas, ardentiùs efflagrabat. Meminit rei huius Lusitanus in Chronica, par. 1. lib. 10. cap. 24. Habes in historia Mõtis Aluernę, lib. 1. c. 11.

Memorabile.

ANno Domini 1466. Guardianatus Fratris Iacobi de Alexandria Insubris, Nouitius quidam laicus cum esset infirmus, & morti propinquus, rogauit valetudinarij magistrum, vt ei fracturam, siue cauterium in tibia faceret. Magister, quippe qui erat Seruus Dei, & magnę charitatis vir, nihil frugi rupturam fore cognoscens, abnuit. Tunc dæmon voce humana in aure loquẽs Nouitio ait. *Non vides tu, quòd istis fratribus charitas est extincta? Considera quanta crudelitas in ipsis, quòd in vna modica re nolunt te consolari: igitur commenda te mihi, & ego adiuuabo te.* Tunc Nouitius clamauit & dixit: *ego me tibi commendo.* Hoc citius dicto adortus est eum Dæmon; & cum esset iam proximus morti, Fratres vt moris est, circumstantes dicebant ei, vt se Deo recommendaret, respondebat autem ille; *ego me recommendo diabolo; non Iesum, vt vos dicitis habeam: sed diabolum habeo in corde meo, eũque voco, vt me adiuuet in hac hora.* Fratres id audientes, dicebant ei: *dic Iesus*: ipse autem, *diabolus diabolus*, multoties replicabat. Eleuantesq; lacrymabilem vocem, omnes aiebant. *Iesu Iesu adiuua eum.* Nouitius autem per antithesim, *Diabole, diabole adiuua me*. Exiluit lecto, quin eũ vis vlla tenere potis esset, nilq; obstantibus, qui eum tenaciter apprehensum, sex octoue detinebant, ad scalam dormitorij superioris, infirmariæ scilicet, violentissimè trahens omnes, peruenit. Erat in capite Scalæ Crux lignea pendens, ex qua vox articulata exiens ait. *Afferte Crucem Sacristia.* Respondit Dęmon per os Nouitij.

uitij: *ego non expectabo eam*. Currunt Fratres ad Sacristiã, accendunt cereos, cotas accipiunt, & processionaliter venerunt cum Cruce, crystallina in qua est portio ligni Crucis (quam Illustriss. Cardinalis Iacobus Columna Sanctum Montem veniens visitare, donauerat) mirifica Crucis virtus! Simul ac eam vidit apparere per dormitorium, fugit Dæmon, liberumq; reliquit oppressum. Cognouit Nouitius errorem suum, totamq; Fratribus casus historiam retulit, & cum maximæ contritionis indicio, Sacramentaliter expiatus extremum clausit.

Memorabile.

ANno 1563. cum esset annonæ caritas, & penuria, nequicquam poterant Fratres aduentantiũ multitudini morem gerere. Quamobrem Guardianus Conuentus, Frater Syluester de Puppio, per obedientiam precepit, ne alius, quàm ianitor, eleemosynam daret vlli. Quodam die post Completorium Frater Marcus de Cortona laicus Refectorarius, pietatis insignis, more suo ibat oratum in Ecclesia stigmatum, transiensque illac, puerum laceris amictum vestibus sedentem reperit frigore contrementem, & querula voce panis frustrulum flagitantem. Frater Marcus miseratione ductus, vestigia reuocat panisq; medium exhibet inopi (o formidanda iudicia Dei) Recedit, & sero sequenti eodem loco panem lachrimabili tono petentem se offert Marco; nec mora, pijssimis eius concussis præcordijs, affert panem. Erexit se mendicus, vlulatumq; ore dedit horribilem; & cum impetu, & furia formidanda corripuit fratrem Marcum, sublatumq; sub aera, cribrauit, obuoluit, & ab aeris, in quo ipsum excutiebat, & agitabat, sublimitate, proiecit in barathrum illud inquam *saxi fletus* abyssi profundum, quod nonnisi comis horrentibus aspectatur. Accipiunt voces, & strepitus

tus Fratres, qui erant in platea Conuentus, accurrunt, & cognito casu, funes inijciunt, ligatumq; extrahunt à Dęmone iam obsessum (siquidem ipse erat lacera veste indutus puer, qui ad eum supplantandum, eleemosynam petijt, vt inobedientię crimen incurreret) Deferunt in Ecclesiam, adiuratusq; inimicus abscedit: Manet frater Marcus inobedientię suę reatus humillimus agnitor, & cunctis in posterum obtemperantiæ efficacissimus præco. Discito melius esse obedire, quàm sacrificare: *non vult Dominus holocausta, & victimas, sed potiùs, vt obediatur voci Domini; melior est enim obedientia quam victimę, & auscultare, magis quàm offerre adipem arietum: quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare, & quasi scelus idolatriæ nolle acquiescere.* 1. Reg. c. 15. Loquutus sum cũ Religiosis, qui cognouerunt fratrem Marcum præsertim cum satis longęuo, fratre Ioanne de Cayano, qui mihi dixit: ego cognoui fratrem Marcum, quia commorabamur in Conuentu Senarum, circa annum 1572. & quoties audiebat nominare Montem Aluernam pallida eueniebat facies eius, & lacrymãdo dicebat, discite à me fratres mei, discite obedire. Obijt diem sepultusq; fertur in Conuentu Cortonæ. Labentibus inde annis, in memoriam tanti casus, eodem loco, quo Dæmon sedebat panem petens, ipsumq; arripuit fratrem Marcum, fornicem construxerunt capellulæ instar, cum historia facti in ea depicto.

Memorabile.

ANno 1560. veniens Frater Saluator de Corzano Laicus, à Valle Sancta, horam circiter noctis tertiam, in Aluernam, ingrediens syluam via, quæ ducit ad Montesatucium, circumdederunt eum Lupi duo, & cum eo iuere vsque ad valliculam in qua est illa capella Gloriosę Virginis; videns se in tanto periculo cõstitu-

ſtitutum, & quòd Lupi ſe aggredi videbant ſub tantę Matris præſidium confugiens, deuotè atq; humiliter ſupplicauit, vt ſe ab periculo liberaret. Continuò ſplendor à Capella egredi viſus eſt, qui totam vallem illuminans,& Lupos fugauit,& ſemitã ad conuentum clarificans, Fratrem Saluatorem ad eiuſce conuentus vſque ianuam perduxit hilarem, & iocundum.

Memorabile.

ANno 1601. Sacrorum Stigmatum celebritatis die, ſceleſti homines duo ludentes blaſphemarunt,& cum eſſent ſub ardua rupe iuxta hortum,ſecuſq; viam, ſtatim,vt blaſphemia exiuit ora eorũ,abſciſſus eſt lapis è ſcopulis qui ſupra eos erant, volutanſq; deorſum ſe turbine pręceps ęgit, & per mediam gentium multitudinem irruens,nihil intulit mali,nihil offuit,neminem lęſit; perueniensq; furenter ad rupem ſub qua ludebãt ſcelerati illi,terruit eos, non autem à ludo deſiſtere: imò peiores facti,perſeuerarunt,ludere, & blaſphemare: donec vnus in alterum inſurgendo,correpto ferro ſe inuicem peremere.

Memorabilia.

ECquis eſt is,qui breui ſic texto, concludat Aluerniæ mira volumine? ſatis huc: omne quippe mirabile ſanctum culmen: omne ſanè portentis exuberans. Boletos veneficos impunè quis edet? Nemo planè niſi Aluernicolæ Religioſi Fungos enim ſuapte natura Lethiferos (hiſce oculis egomet vidi) comedunt ipſi, quin vnquam nocuerint. Cum ſi quis alibi veſci audeat fungis huiuſmodi venenatis,intereat.Vidi,quo ibi ſum demoratus biennio quendam optimę conuerſationis Fratrem,Tadęum nomine,80 annorum decrepitum grauitate:(hic omnes quadrageſimas B. Franciſci inuiolabiliter ieiunabat)hoſce quotidie fungos ſibi in ſportula ferre;coquere,& manducare.Rem proculdubio ſupra naturam credito:quam ſi dubites, inficie-

ris; experiare quæso, vtrum qui alijs nascuntur locis, vt lauernigeni, sint commestibiles veneni feri fungi.

Expiatus est anguibus Mons Aluerna: notabile nimium est, quòd nunquam ibi, cum tot sint rudera, cauernę, scissurę, foramina, scrobes, hiatus, & caua multifora, dumeta, nemora, syluę, viperam, aspidem, colubrum, serpentemq; viderim, neq; viderint vllibi commorantes, nisi in horto, qui est inferius ad montis fimbrias. Verum adstruo, vera profor, Hyeme, Vere, Æstate, Autumno Montem incolui, iacui, vidi, lustraui, & circuiui; nunquam tamen, aliud quàm lucertulas exploraui. Araneas, & scorpios aliquando si videas, nunquam lęsisse comperies, Bufonem, aliaq; hoc genus, tellus hæc alma non gignit. Lupos habet; at meritò *Isaię illud non nocebunt, & non occident in vniuerso Monte Sancto meo aptari*, potest: non enim quid afferunt, neque attulisse, comperi, damni.

Quin, & volucres Montem hunc Dei pinguem, & coagulatum (suopte nescio an instinctu) venerabilem, & admirabilem videantur pietati nostratium commendare. Dodonam credetis, columbarum cælestium geniale, atq; deliciosum peristerotrophium. Corui duo perennes excubias agunt, ne alter aduentet, saxorumq; omnia caua tuentur inhospita, conflictus exercent, ne alter succedat, quodq; mirificum; educatam abscedere prolem, non amplius reuersuram: extinctoq; aliquo ex duobus, primogenitum primogenitamue succedere Cætera Montis Aluernæ mirifica, (vt sunt, vnquam non lędere, nocereq; fulmina: Saxũ illud sese suspendere propè totum: comãtem omnem Fagis, Fraxinis, Ornis, abietibus, alijsq; arboribus Montem ipsum, diuturna sectione, abietumq; fissione haud obstantibus, prospectum singularem præ cęteris obiectare; & genus hoc alia) omittimus enarranda.

De

De Sacri Montis Aluernæ felicitate, Sanctorum hominum incolatu, stigmatumq; impressionis fine. Lib. 7.

AMEN.

Felicitatur Aluerna Sanctorum hominum incolatu. Cap. 1.

Seraphici nostri, super mundi fœdera, Patris innixui locuples *Amen* arridet; plenarium *Fiat* obsequitur; dum eius non quidem inglorius finis euadit. Dilatantur vniuersi per orbis climata Minorelli, peruolitant almę oleę frondes, manibus, oreq; ferentes; Ineunt inquam mutuas amicitias Principes; æquo in pacem fædere veniunt populi, totiq; illibati coniugalia fœdera plures firmant. Amen id fęderum. Verùm enim verò Sacratissimum fędus, ad quod Franciscus totus incubuit, non temporalibus modò verùm, & Spiritualibus quoq; triumphis illustre, diffunditur. Aluernię Sanctũ fædus, virorum cælestium comitijs illustratum, Sanctorumq; præsentia decoratum, en hic.

Sacra, & Sancta, à decumanę literaturę verticibus vocantur, Aluernæ spelæa: Angelorum vtì terrestriũ, hominumque cœlestium incolatibus felicitata; Isthæc namq; turbineo sæuientium tempore tyrannorum, latibula Martyrum euadere, oratoria necnon liturgię Sanctisśimę celebritate, diuinarumq; laudum munijs veneranda, eorum gemitibus repercussa, lacrymis madefacta. Hosce Aluerna tot sęculis nactus honores, quò astriger ibi Seraphicus Heros apparuit. Subhinc ille (cuius prodigiorum tonitrua vmbrarum territant principatum, Mortisq; regię tremefaciunt fundamenta) Hispanię proles, pauor infidelium, noua lux Italię,

nobile depositum vrbis Paduanę, Antonius inquam Diuus, Anachorita moratus, ibi suos prędicabiles edidit libros, sibiq; scripturę ad cōciones promptuarium concinnauit. Cum autem loci natura corpulentę eiusce non esset innoxia complessioni, Aluerna relicto, Cerbarolum, quinque sexue distans millia, coluit mōtem. Postmodùm anno 1260. Doctor Seraphicus, Bonauentura, Generalis Ordinis tugurium sibi, eo quo nunc est eius oratorium, loco extrui fecit, ibiq; se Deo conglutinans, opuscula scripsit, officium quoq; B. Frācisci condidit. B. Ioannes de Firmo, dictus de Aluerna, cuius vitam, & miracula Chronica, p. 2. lib. 3. c. 1. Conform. lib. 1. Conform. 8. Aluernæq; Dialogi narrant, morator Aluernæ ab anno 1289. vsq; ad annum quo migrauit ad dominum 1309. Scribuntur de ipso magnalia, ex ijs hęc. Nascitur anno 1259. Religionem ingreditur ætatis suę anno 13. anno domini 1272. Generalatus S. Bonauenturę anno 16 infans cum reliquos dies lac nutricis frequens sugeret, quarta, sextaq; feria, necnon Sabbato semel dumtaxat. Septennis cœterorum se consortio puerorum abstinens, vsque ad sanguinem flagellis carnem affligebat: cumq; à disciplinæ secessu domum repeteret, inter carnem, & indusium ponebat vrticas. Annos 10. natus Canonicus E clesiæ Firmianæ creatus, loricam induit eamq; perpessus est pluribus, catena subcinctus; Diuersos abstinentię modos exercuit, donec ad solam quartam panis partem edendam, absq; difficultate peruenit. Interdum, exuta lorica sibi ferream laminam librarum 30. supponebat. Annos 30. vixit in Monte Aluernę, eo loco quo capella sub eius nomine sita est; Triennio sedit nunquā, nisi in Choro, & in Mensa communi. Toto tempore vitę suæ ieiunauit in pane, & aqua, insignioribus festis demptis. Omnes B. Francisci quadragesimas annuas facessebat: vnamq; ex ipsis cum sola herba, & aqua; nō

autem

autem plus herbæ sumebat quàm tantum quantum duobus poterat amplecti digitis: aliam cum tanto madefactarum quantum fabarum poterat capere pugno; aliam cum nautici modico panis interdiu: aliam tandem cum hordeaceo pane peregit exiguo. Omitto alia quę de ipso perhibent, Chronicę, admiranda potius quàm imitanda. Deambulabat Christus cum eo per cellę plateam, ibiq; fauores ei contulit singulares: & vsq; in præsentem diem semita illa quà Dominus ambulauit, videtur & noscitur, non enim per totam ipsã, nascitur vnquam herba, cum tellus vndiq; vireat, locus ille candescit, vernoq; tempore nedum hyemali, totoq; iugiter anno terra perseuerat in herbis ita Dialogi Sacri Montis, & Augustinus à Millio, lib. 1. c. 17. *Hæc sunt*, ait, *magna mysteria quæ facta sunt in hac semita Capellæ Fagi* (quia sub Fago habebat cellã seruus Dei, quæ quidem, hodie vocatur capella, B. Ioannis de Aluerna, alias capella Fagi) *quorum gratia nostri antiqui Patres, vsq, ad nostram ætatem, in huiusmodi semita magnam semper habuere reuerentiam; & erat apud sæculares vulgare prouerbium, quòd ibi miraculosè herba non nascebatur, quia terra illa Christi pedibus calcata fuit*. Videtur Millius dubitare de isto miraculo, sed ego proprijs oculis vidi, quòd veris tempore, æstatis, atq; Autumni, nunquam per illam semitam nata est herba; cuius rei singularitati oculos aggregaui, mentem adhibui, verumq; comperi, herbam nullatenus ibi nasci. Commoratus est quoq; in Monte Aluerna B. Corradus de Offida sanctitate insignis, miraculorum splendore, & scientię nitore conspicuus. Anno 1430. Seruus Dei Laurentius à Fabriano, dictus Zachæus, Aluerniam coluit, annosq; 50. In eo feliciter consummauit: semper nudis pedibus, detecto capite, in pane, & aqua, vt plurimum; & tandem plenus dierum, annos 110. natus, de ijs in ordine 90. consumptis, quieuit in Domino.

Anno 1435. Frater Ioannes Ricci Florentinus professione laicus, qui ob singularem eius virtutem, non modò Guardianus; Aluernæ, verum etiam Minister Prouincialis Thuscię fuit. Anno 1440. Frater Angelus à Ciuitella professione laicus, fuit Guardianus Aluernę, & immediatè postmodum Minister Prouincialis Thusciæ: tantum potest virtus. Anno 1437. Frater Ioãnes de Perusia, dictus *Lo Scalzo*, quia nudis pedibus incedebat, Guardianus Aluernæ, & postea Minister Prouinc. totamq; visit Prouinciam nudipes. Anno 1452. insignis Dei Seruus Frater Bernardus Vngarus, vir eximię Sanctitatis, & puritatis, adeoq; extaticus, vt triduo, & quatriduo in Sylua raptus atq; à sensibus alienatus perseueraret; habuit & is propheticum spiritum. Anno 1454. Frater Ludouicus de Sena, perfectionis exemplar, Guardianus Aluernę, qui Leprosum sua induens tunica mox sanauit. Anno 1466. Frater Iacobus de Alexandia insubris, Guardianus Aluernæ, & postea Mõtis Sion in Ierusalem; adiens Soldanum Ægypti ægrotauit in via, iacensq; super arenam, dum hora suæ resolutionis instaret, Crucem, quam secum ferebat, amplexus, Sanctam animam Deo reddidit, anno 1478. die Parasceue. Anno 1450. Seruus Dei Frater Bernardus de Mandella Insubris venit Aluernam, ibiq; annis 38. expletis migrauit ad Dominum. Meruit hora illa à Gloriosa Deipara visitari, à B. Maria Magdalena, à B. Virgine Catharina, &c. vide de ipso apud Gonzagam, & Chronicam, 4. par lib. 4. c. 57. Marianum, Augustinũ à Millio, aliosq; Auctores. Obijt anno 1487. Seruus Dei Frater Benardus de Bibiena, de quo in Chronica p. 4. lib. 5. c. 20. vixit in Aluerna cum magna austeritate. Obijt Lucæ anno 1490. Anno 1483. Frater Antonius de Viua Aretinus, de quo in Chron. p. 4. lib. 5. c. 21. Guardianus Aluernæ, cum opinione Sanctitatis diem obijt. Anno 1495. Seruus Dei Marianus de Lugo de Romania,

nia, defuncta vxore, discessit Romam, cumque peruenisset ad locum, qui *Albergo nuouo*, dicitur, propè Aluernam, ibi diuersatus est: videns autem tam pulchrũ Montem, fixis oculis aspectabat; quando ab ipso Monte vox intonuit dicens. *Mariane, Mariane in hoc monte saluabis animam tuam.* Audita hac voce mutatus in melius, ascendit, habituque obtento, factus est Frater Minor. Annis 15. varias dęmonum perpessus insidias, diuersisq; tentationibus agitatus, victor euasit. Deuotissimus fuit Sanctissimo Sacramento Altaris, immobilisq; quatuor integras ante ipsum horas extaticus impendebat: quin etiam pluries voce humana Sacramẽtum ipsum loquutum ei fuit. Vide Chronicã p. 4. lib. 5. c 47. Dialogum, lib. 3. c. 2 Habuit reuelationes, & visiones cæłestes. Apparuit ei multoties Seraphica Magdalena; idcirco cella dicti Mariani, vocatur *Capella della Maddalena*, propter apparitiones, & colloquia cum suo deuoto Mariano. Deniq; clarus miraculis ab humanis excessit, obijtq; anno 1495. sepultusq; ibi. Vide Dialogos de rebus Montis, & Chronicam p. 4. lib. 8. c. 64. inueniesq; de ipso mirifica. Anno 1493. Frater Balthasar Genuensis, missus est in Montem Sanctum; demoratus est ibi, ad annum 1496. eoq; ibidem in pace quieuit; apparuit ei sæpius B. Maria Magdalena meruitq; videte puerum Iesum in cuna; ex historijs ipsius Montis. Anno 1504. quidam Frater Laicus, cuius nomen apud historicos non apparet, vixit multis annis in Aluerna, cum odore Sanctitatis; cui apparens Virgo Maria, in nocte Natiuitatis Domini, posuit in eius brachijs infantem suum Iesum, veluti recens natum. Quieuit in pace. Anno 1510. Emporij obijt F. Bartholomęus de Anglario, de quo in Chron par. 4. lib. 9. c. 22. vixitq; in Monte isto annis multis, habuitq; reuelationes, & raptus, necnon Angelicas apparitiones. Iacet Emporij. Anno 1612. migrauit ad Dominum in Conuentu S.

Saluatoris Florentiæ *Burgo de Ogni Santi*, Frater Petrus Maria Corti Florentinus, qui etiam in Aluerna cum magno Sanctitatis exemplo annos plurimos peragrauit, deuotissimus vtiq; Sanctissimæ Virginis Conceptioni, à qua multos fauores accepit, præsertim in hora mortis. Anno 1590. mortui sunt in Aluerna duo fratres laici, frater Iacobus de Ruosina, & frater Bonus de Corgiano: ambo quidem perfectionis exemplum: ambo vno die habitu Religionis induti, ambo, vno eodemq; die defuncti. Eorum corpora integra post annos multos fuere reperta in Sarchophago S. Sebastiani. Anno tandem 1625. Nouembris mense Minister Generalis Frater Bernardinus de Sena Lusitanus, dedit Aluernę Conuentum Fratribus qui Reformati nũcupantur; venerunt me pręsente, & acceperunt claues Officinarum, & Sacristię septem menses cum patribus Obseruantiæ, annumq; cum dimidio postea cum ipsis fratribus Reformati nuncupatis: omnia sint ad laudem Deiq; Opt. Max. gloriam, ad honorem quoq; quem signauit signis Redemptionis nostrę, serui sui Frãcisci.

De stigmatum impressionis fine. §. 1.

Finis, Laus Deo.

STigmatum finis, Laus Deo, & Iesu Crucifixi amor; inflammatio nec non Fidelium cordium fuit; Hũc finem Ecclesia orans in Missa innuit, ijs verbis: *Domine Iesu Chuiste, qui frigescente mundo ad inflammandum corda nostra tui amoris igne, in carne Beatissimi Patris nostri Francisci, Passionis tuæ sacra stigmata renouasti.* Ab exordio mundi, à protoparentis opificio, Crucis figura, ceu inter nubila

la Titan emicuit, mundus ſignatus eſt Cruce. Quippe qui mundum erat refecturus in Cruce, ipſa mundum voluit ſignare, creatum: atq; ita ſingularem in modũ Paſſionis ſuę myſterium deſignauit in rebus, vt ipſæ tametſi mentis, vel ſenſus expertes, Redemptionis humanę perferrent à longe præconia. Nota Crucem in omnibus propè creatis.

✠

Crux in vniuerſali mundi globo.

✠

CRuciger eſt mundi globus, Oriens Occidens ſtipitem, Septemptrio, & meridies brachia formãt. *Cælum quoque ipſum huius ſigni figura diſpoſitum eſt: nam quatuor partibus, hoc eſt Oriente, & Occidente, Meridiano, & Septemptrione diſtinguitur, quatuor quaſi Crucis angulis continetur.* Ambroſius de Cruce ſerm. 56. tom. 5. Auctor illorum in Marcum commentariorum, c. 11. *ipſa ſpecies Crucis quid eſt, niſi forma quadrata mundi?* Idipſum S. Gregorius Nyſſenus orat. 1. in Reſurrect. Chriſti. Sedulius autem operis Paſchalis lib. 4. canit.

Neue quis ignoret ſpeciem Crucis eſſe colendam, quæ Dominum portauit ouans ratione potenti, quatuor inde plagas quadrati colligit orbis, ſplendidus Auctoris de vertice fulget Eous occiduo Sacræ labuntur ſydere plantæ: Arcton dextra tenet medium læua erigit axem, cunctaq; de membris viuit natura Creãtis, & Cruce complexum Chriſtus regit vndique mundum.

Crucis Chriſti Mons Aluernę angulis quatuor continetur quadrata præditus ſuperficie.

✠

Crux in decima Sphæra.

✠

IN decima ſphæra, primum mobile nuncupata, Crux elucet. In hoc ſiquidem cœlo conſtituunt Aſtronomi Zodiaci circulum, in 12. ſigna diuiſi, ab Ariſtotele, Meteor. lib. 1. cap. 9. *Circulus obliquus,* dictum ſub

quo

quo pergens sol per lineam Eclipticam, temporum diuersitatem, mensium varietatem, dierum longitudinem, vel breuitatem refert Mortalibus. In hoc igitur circulo septennarij virtute numeri, Crucis figura mirabiliter efformatur. Gradiens enim sol per dictum circulum Zodiaci, à primo punto Arietis, vbi fit ęquinoctium Vernale, simul ac septimum signum, hoc est primum punctum Librę, accedit, ibi Autumnale equinoctium efficit. Vnde puncta hæc perdiametrum ex aduerso se respicientia, quandam rectam formant lineam tanquam rectum Crucis stipitem. Inde abiens à primo Cancri puncto vbi Solstitium, vsque ad septimum signum, oppositumq; primum Capricorni punctum, vbi efficit brumam; format aliam rectam lineā, ab vno ad aliud oppositum punctum, tanquam transuersale Crucis lignum. Quod quidem Philo Iudæus de mundi opificio mirificum perpendens ait. *Sol ipse diei Dux, bina quotannis æquinoctia faciens, vere atq; autumno, vernum in ariete, autumnale in libra, euidentissimam probationem exhibet Diuinæ Maiestatis in septenario.* Crucis Christi Mons Aluernæ 12. Monticulos intra se continens quodammodo totidem signis alludit: sol iustitiæ, in cuius pennis sanitas, in forma Seraphica veniens, mysticam ibi Crucem perfigurauit, dum ipsius Crucis insignia contulit Duci suo. Quin etiam 12. signa Zodiaci 12. Franciscanis socijs peæferunt symbolum; septenarius quoque numerus suo pro modulo hic non deest, quando quidem Septembris mense stigmata sunt impressa. Solstitium quoq; habes, o Pie, dum aliger Titan in Aluernę vertice stetit; Brumam fecit, dum primo aspectu Dei Viro metus insiluit: pluuialem quoque hyemem, tanti sanguinis, quem in vulneratione profudit, imbribus, erubentem. Æquinoctium vernum habes, in analogica vtriusq; passionis herilis, seruilisq; paritate. Nox inquam Dominica Passio apud nonnullos dicta est, ob

illas

illas vtriusq; solis tenebras: quibus creatus elituit, increatus occubuit. Vernale floridumq; æquinoctium igitur sol effecit dum vernantes Crucis flores in Francisci corpore germinauit. Audi Bonauenturā, in offic. Translationis, lect. 5. *Plaga verò lateris, vt vernans roseus flos ruberet.* Ver assiduum Aluerniam reddidit Sol, tot Martyrum rosas, Virginum lilia, Confessorumq; ferēs violas. Hinc cecinit quidam.

Di quel gran Monte intendo
Oue Borea neuoso,
Di fuor mai sempre Verna
Mà lo spirto soprano
Dentro v'adduce primauera eterna.

Miracula insuper flores sunt, quos Verna producit. *Diuina munificentia, plus vernantibus miraculis quàm floribus venustatum*, ait in quibusdam suis literis Episcopus Aretinus Guillelmus. Autumnale quoq; æquinoctium habes dum Autumno Sol pennatus efferbuit, carnesq; virgineas B. Francisci amoris flammis adurens, tanquā Autumnales (*omnis caro fænum*) herbas, arefecit.

✠

Crux in octaua Sphæra.

✠

Viuificę Crucis signum Firmamento opifex summus insculpsit, iuxta polum Antarticum, quod Hispani, *el Cruzero*, Itali verò nautę, *La Crociera*, alias quoque *il carro Australe* seu *carro dell'Ostro*, vocant. Formata est Crux hęc ex 4. fulgentissimis stellis, quę circùm Poli Antarteci excubiarum circulum permeant: nec videri vllatenus possunt nisi ab ijs, qui nauigantes ęquinoctiale versus, ad gradus saltem 22. æquinoctij peruenerint. Sydeream ista Crucem anno 1515. Ianuarij 6. die, Andręas Corsali Florentinus, desegnatam figuratamq; ab Indię *Cochin* vrbe, nobilissimo Domino Iuliano Medici transmisit vide epistolam apud Doctissimū

Bosium

Bosium de Cruce, lib. 2. c. 3. Meminit Benedictus Pererius Valentinus in Comment. Super Dan. lib. 4 *Qui ad nos scripserunt, vel etiam venerunt ex regione Americana, quæ cælo Antartico subiecta est, affirmarunt in cælo, nec tot cerni stellas, quot in Artico, easq; minus fulgere, aspectuq; notabiles, præter vnam quandam valde illustrem sydérum speciem, & effigiem, quam Cruciferunt appellant. Hoc sydus quatuor ex fulgentibus, ex æquo ferè distantibus stellis, in similitudinem Crucis pulcherrimè figuratum est*. Poeta Dante de Purgatorio, in principio, canit.

Io mi volsi à man destra, e posi mente all'altro Polo, e vidi quatro stelle non viste mai fuor ch'à la prima gente.

Crucem aliam in Spheris inferioribus planetarum septem formari accidit diuersorum motuum gratia earundem spherarum. Consule Bosium lib. 2. c. 3. Crucis Christi Mons Aluerna stellas Crucis habet. Quatuor stellas in Aluerna Crucem fingunt; claui scilicet quatuor in extremitatibus animati cœli, Beati Francisci inquam manibus pedibusq; fulgentes. Apud veteres tunc potentiora sydera putabantur, quum quatuor celi angulos ipsa tenebant. Refert Marsilius Ficinus de vita cœlitus comparanda, lib. 3. c. 18. tom. 1. *Tunc enim stellæ magnopere sunt potentes, quando quatuor cæli tenent angulos, imò cardines.* Vulnera Martyrum pretiosa quidem sunt, & potentia ad placandam, mitigandamque iram Dei, eiq; ad peccatores conciliandos: Franciscana verò pretiosiora quidem, vti eiusce Christi, tanquam ab eo inflicta, ac tandem quia in angulis; hoc est manibus, atque pedibus, eisdem plane locis, quibus ipse Dominus prætulit Crucifixus.

✠

Crux in homine.

✠

PRotoplastus parens in sua formatione Crucis effigiem prætulisse à nonnullis traditur. Patriarcha Antio-

Antiochenus S. Anastasius Synaita in examERON lib. 4. videtur alludere, dum ait. *Similiter etiam homo ad formam Crucis figuratam habens imaginem Christi Crucifixi, præfigurauit quatuor cornua Crucis.* Fuit quoque in sensibilibus Adam Christo similis; innuere videtur Ecclesia, dum ita canit.

Qui mundi in primordio
Adam plasmasti hominem
Cui tuæ imagini
Vultum dedisti similem

Præterea homo extensis manibus Crucem gerit. *At humana figura, non alia re à belluis differt, quàm quòd & recta sit, & manuum extensionem habeat, & in facie à fronte protensum nasum, per quem, & respiratio animalibus est, neq; aliud demonstrat quàm signum Crucis.* Ait S. Iustinus Martyr in Apologia, 2 & Ambrosius serm. 56. *ipsius etiam incessus hominis cum manus leuauerit, Crucem pingit: atq; ideo eleuatis manibus orare præcipimur, vt ipso quoq; membrorum gestu Passionem Domini fateamur: tunc enim citiùs nostra exauditur oratio cum Christum quem mens loquitur, etiam corpus imitatur.* Crucis Christi Mons Aluerna Crucigerum multiformiter hominem cęlo protulit; Tres Crucifixos hospites habuit, Christum in Cruce positum, Seraphicam formam cruciatis alis, ipsumq; apertis brachijs Franciscum vulnera recipientem.

✠

Crux in humanis operibus.

✠

HOmo nonnisi per Crucem res agit suas. Audi S. Martyrem Iustinum in Apol. 2. pro Christianis. *Considerate namq; vobiscum res in ordine cunctas, an absque forma ista administrare quidquam, aut commercium aliquod habere homines queant. Mare certè quidem non scinditur nisi trophęũ hoc, quod antenna siue velum uocatur, in naui integrum maneat. Terra absq; hoc non aratur. Fossores autem opus non faciunt, neque*

que itidem Manuarij Artifices, nisi figuram hanc habentibus instrumentis. D. Ambrosius de Cruce Christi serm. 56. tom. 5. *Grande est Crucis Sacramentum: & si intelligimus per hoc signum mundus saluatur, Nam cum à nautis mare scinditur prius ab ipsis arbor erigitur, velum distenditur, ut Cruce Domini facta aquarum fluenta rumpantur, & hoc Dominico securi signo portum salutis petunt, periculum mortis euadunt. Figura enim Sacramenti quædam est uelum suspensum in arbore quasi Christus exaltatus sit in Cruce. Atq; ideo confidentia de mysterio ueniente, homines uentorum procellas negligunt, peregrinationis uota suscipiunt. Sicut autem Ecclesia sine Cruce stare non potest, ita & sine arbore nauis infirma est. Sed & bonus agricola cum parat terræ solum uertere, & uitæ alimenta perquirere, non nisi per signum Crucis id facere conatur. Dum enim aratro dentale subijcit affigit aures, stiuam inserit, figuram Crucis imitatur: compactio enim ipsa similitudo quædam est Dominicæ Passionis. Hoc igitur Dominico signo mare scinditur, terra colitur, cœlum regitur, homines conseruantur*. Marcus Minutius Felix in octauio: *signum*, inquit, *Crucis naturaliter uisimus in naui, cum uelis tumentibus uehitur, cum expansis palmulis labitur, & cum erigitur iugum, Crucis signum est*. Idipsum Origenes hom. 8. in diuersis.

Crucis Christi Mons Aluernæ scissus est à summo vsq; deorsum (instar maris erecta arbore, veloq; distēto) quando Crucis arbor erecta est, in Monte Caluariæ, petræ scissę sunt, & monumenta aperta sunt, & velum Templi scissum est à summo vsq; deorsum. Crucis Christi Mons Aluernæ hominem protulit, qui per omnia Crucis signum gerebat, Franciscum vtique, de quo canitur. *Dum formam Crucis gerere, uult corde, ore & ore & opere*. Accipe ipsum per crucem omnia peragentem, ex Conform. lib. 3. fruct. 3.

Crucis

Crucis domum cernit plenam,
Crucis audit sonitum,
Crucis Christi nouit pœnam
Crucis agit monitum:
Cruce uestem consignauit,
Cruce Draco pellitur,
Cruce fratres destinauit,
Crux pro libro colitur,
Crucis ense uenustatur
Cruce frons conscribitur,
Crucis forma præsentatur,
Cruce caro figitur,
Cruce aqua permutatur;
Cruce ignem temperat,
Cruce attractus solidatur,
Cruce mentem subleuat,
Cruce fratres consignantur,
Cruce auis mittitur
Cruce puer reparatur
Cruce morbus pellitur,
Cruce ossa delegantur
Cruce manus soluitur,
Cruce cæci radiantur
Cruce Dęmon aufugit,
Crucis Regem intuetur,
Cruce uirtus discitur,
Crucis signo edocetur
Cruce caro pingitur,
Cruce pestis abdicatur
Cruce grando siluit,
Crucis bonum imprecatur
Cruce cęlum adijt.

Signasti Domine Seruum tuum Franciscum
Signis Redemptionis nostre

Crux in auibus.

FOrmat homo Crucem natans in aqua, format, & piſcis, quin & auis in aere. *Aues quoque ipſæ, quando in ſublimiora obuoluuntur, & pendent per aera extenſis alis imitantur Crucem*, Origenes hom. 8. in diuerſis, & Ieronymus in Marc. cap. 15. idemq; S. Anaſtaſius Synaita in exam. lib. 4. *Et tamen nec piſces ſunt priuati figura quaternarij, cum habeant figuram Crucis, ſicut etiam volucres, cum quibus facti ſunt, ipſi enim duabus alis, & capite, & cauda feruntur in aere, & aquis.* Crucis Chriſti Mons Aluernæ, auem illam tinctam per totum, de qua (vt nonnulli explanant) Ierem. c. 12. pendentem in aere ſæpius habuit, ſæpiſſimè ſupra ſe vidit, vt volucrem raptu extatico mirabiliter ſubleuatam, vt retro ſermo, habeturq; in Conform. lib. 1. fruct. 8 *Frater Leo vadens de nocte, vt diceret Matutinum, cum B. Franciſcum non reperiſſet in Cella, vidit eum tam altè eleuatum, quòd tangere poterat eius pedes, aliquando eum vidit tranſuerſis, in quarum cuiuslibet extremo ſit auris, & oculus, vt quatuor oculis videant, totidem audiant auribus. Vnicis ventre atq; inteſtinis, in quæ commeſta confluunt. Pedes circùm habent plures, quibus in vtramq; partem ambulant. Huius belluæ ſanguis mirabili aſſeritur virtute: omne enim corpus conciſſum dum ſpirat, hoc tinctum ſanguine, e ueſtigio cohæret: ſimiliter, & manus cæſa reliquæque corporis, dum vita ſuppetit, partes reſarciuntur, ſi recenti adhuc applicentur vulneri.*

Crucis Chriſti Mons Aluernæ, huic fere ſimilem animãtem, generoſum inquam illuſtrem, & Mortalibus Sacroſanctum nobis offert; Franciſcum Seraphicum, dorſo Crucigero venerandum; ab Angelo ſiquidem Thau ſacro, recens natus in dextro humero purpuratus; en illud duabus lineis per medium tranſuerſis animal inſignitum. Ecquis neſcit, quòd *Crucis magnum myſterium ſuper Franciſco claruit, dum ſignatus apparuit, Cruce*

P duo-

duorum ensium Quatuor oculis, totidemq; illud se gerit auribus; similiter nostrum insigne Crucigerum. Quatuor oculos, corporales duos, mentalesq; totidem habet amabiles, Lynceos, & argutos, quibus Deum, & in assumpta, & in assumente natura conspexit. In assumpta, ò quoties, ò vidit corporeis oculis: en præcipua visio.

Cernit Seruus Redemptorem,
Passum impassibilem,
Seclorum Imperatorem
Tam pium, tam humilem.

In assumente, eccere: *Ad iam dictos contemplationis excessus deductus est, vt ipsum Regem gloriæ pluries videret, & Sanctos*, ex Conformitatibus lib. 2. fruct. 3. quod ni expleat, accipe clarè. *In monte Abirim Moyses terram cernit Israel proximam nec ingreditur, Deuteron. 32. in Monte Aluerna vitam æternam cernit Franciscus sibi promissam, & de ipsa subarratur* Ex eisdem, lib. 3 fruct. 3. Quod si non satis, accipe clariùs. *Quartum mirabile fuit alloquutio arcana, qua, qui sibi apparuit aliqua verba ei dixit, quæ alicui viuenti noluit reuelare. Unde dicit Bonauentura, credendum sanè est tam arcana fuisse illa Seraphica eloquia, quòd nō liceret hominibus loqui ea. Sicut Apostolus fuit raptus vsque ad tertium cęlum, & ibi audiuit arcana Dei, quæ non licet homini loqui.* Ex Doctore illuminato Mayronio serm. 1. de B. Fran. Quod si nondum satis, accipito clarissimè. *Sanctus etiam Franciscus, prout legitur lib. 2. Conformitatum fruct. 3. Franciscus subleuatur; viginti vicibus raptum & excessum mentis, Mortalem adhuc vitam agens, patiebatur: de quo pie credendum est, quòd per raptum ad Dei beatificam visionem peruenit, præsertim dum Seraphicis desiderijs sursum actus in Sacro Monte Aluernæ stigmata Dominicæ Passionis, per Christum Seraphica specie apparentem impressa suscepit* Ex Doctissimo Ludouico de Prussia in suo *Trilogio animæ*, par. 2. cap. 16 Adstipulatur Auctor Dialogi Montis Aluernę, Baptista Moles de prophe-

phetijs B Fran c.4 Rodulphus Toſſinianenſis, in hiſtoria Seraphica, lib. 2. nec non alij

Quatuor aures quoq; babet generoſum animal Aluernæum, duas inquam corporis, totidem animę illis viſibilia, hiſce inuiſibilia Dei Magnalia ad bonum iugiter arrectis exaudiens Corporeis hæc ex Bonauentura, & officio: *audit in Euangelio, quæ ſuis Christus loquitur: Euangelij non ſurdus auditor: verborum audit tenorem, viro non effabilem* animę verò auribus, iſthęc: *raptus vſque ad tertium cælum, & ibi audiuit arcana Dei*, vt ſupra. Plures autem pedes habet hic animans quibus totum peragrat orbem. Siquidem pedes Prædicatores ſunt. *Quàm pulchri ſuper montes pedes annunciantis, & prædicantis pacem*, Iſaię 52. Ieronimus in hæc verba. *Apoſtolos intelligi volens.* Et Auguſt. in Pſalm. 90. *Qui ſunt pedes Domini? Apoſtoli miſſi per totum orbem terrarum. Qui ſunt pedes Domini? Omnes Euangeliſtæ in quibus peragrat Dominus vniuerſas gentes.* Franciſcus plures habet pedes; mundi climata peragrantes: vbiq; gentium vbiq; locorum Franciſcana veſtigia terram ſignant; Et tunc Iaponias, Philippinas, nouaſq; Hiſpanias pedes Pauperum greſſus Egenorũ calcant: præſertim Nudi, excalciati, columbellę Seraphicæ, decor, & decus Religionis noſtrę, veri nudipedes, veri pauperes, Alaudæ tandem illæ, quas Pater amabat viuens, diligit mortuus; Quàm pulchri ſuper Montes Indiarum pedes diſcalciati annuntiantium, & prædicantium pacem annunciantium bonum, prædicantium ſalutem. Quàm pulchri pedes B. Martyr Petrus Baptiſta, cum ſocijs? quàm pulchri Sotelus, & Socij?

✠

Crux in uite.

✠

IN Ciuitate Pintię, vulgò Valladolid apud Hiſpaniam Crucifixus vnà cum Cruce extat in Conuen-

tu de *San Benito el Real* ex vitis radice, vnde & nomen traxit Hiſpanicè *el Crucifixo de la cepa*, non humanitas, imò Diuinitus ita natus, & productus ab ipſa natura. Habet Cęſariem Nazaręo more, ſub axillis pileum ornamentum, barbam cum capillis ex eadem vite, ita ſubtilibus, & exilibus, vt naturales omnino videantur. Hoc pretioſo Xenio Patrum ille Benedictorum Conuentus donatus eſt anno 1415. ab Illuſtriſs. & Reuerendiſs. Domino Don Santio de Roxas Archiepiſcopo Toletano, Benedicti 13. Antipapæ, nepote. Habet in vultu imago ipſa neſcio quid Diuinum venerabilemq; adeò maieſtatem, vt intuentium timorem ingerat cordibus, & amorem. Meminit huius mirifici Crucifixi Doctiſſimus Iacobus Boſio de Cruce lib. 2. cap. 6. Crucis Chriſti Mons Aluernæ (myſticè loquēdo) Crucifixum cum ipſamet Cruce protulit, dum in eo Franciſcus, Chriſto concrucifixus, manus manibus, pedes pedibus, lateri latus aptanti ſimillimus factus, Crucem pariter, & Crucifixum pręſeferens, portentum immenſum, prodigium inclytum, cunctiſq; Mortalibus ſtupor euaſit.

Crux in arundine.

Aliud hiſce oculis, hiſce manibus vidimus, tractauimuſq; Matriti ſingulare portentum. Crucifixum inquam canna: vultu, humaniſq; præditum mēbris, capillos in vertice, barba, axillis, (imò in partibus infimis quoq; notauimus) præferentem. Extat hoc pignus in Eccleſia Fratrum Minorum Obſeruantium ſub titulo *San Franciſco el biejo* in pixide, ſoletque in proceſſionibus à Miniſtro loco Crucis deferri. Supra verticem habet, *La cepa* de la caña *cortada*, ideſt ſignum inciſæ cannulę, pilos ex eadem radice, tanquam ſericis Leonini coloris fila quędam. Vidimus (iterum atteſtamur)

mur) manibusq; contrectauimus dum in ipsa Mantuæ Carpentanę Regia curia, annum circiter 1621. versaremur.

✠

Crux in herbis, & arboribus.

✠

INdia Perù insignitum Crucis mysterijs habet florē, quem Hispani *la flor de las cicoullagas*, nuncupant: columnam in eo, flagella, & spinas, quin etiam clauos natura produxit. Occidente Sole statim se contrahit, eiusq; ad ortum vsq; conus, quinq; occlusus frondibus perseuerat. In Regno Iaponiorum inuenta est intus arboris in medulla Crux ab ipsa natura formata, refert Marcellus de Ribadeneira, in sua historia. Anno 1609. in Vrbe Roma in Conuentu Patrum *Congregationis B. Mariæ Fuliensis, Ordinis Cistercienſis*, apud Sanctam Potentianam, curcubita secta per medium suapte natura Crucem intus insculptam gerens, à multis grauibus viris visa est, refert Bosius lib. 2. de Cruce: talisq; Crux erat qualem pictoris industria poterat efformare. *Crucis Christi Mons Aluernæ*, lilium habet sanguinei coloris, Crucem gerens; alioquin vulnerum monimentum, frondes quinque. In Arboribus Crucem, Abietum ramis Excellentissimè Crux inest, Abundat Vernia lignis abiegnis. Prętereà scissurę Montis Crucem planè Męandris vllatenus repræsentant.

✠

Crux figurata.

✠

AB initio creaturæ sub figuratiuis vmbris Crux versata est. Fictilis moles opificij Protoparentis, in Cruce, erecto in cęlum vultu, passisq; manibus condita perhibetur à multis. Lignum vitæ, symbolū Crucis, ex Clemente Alexandrino, Pedag. lib. 2. Gentiano Commentatore; Beda in Iob. 24. Damascenus Ortho-

dox. lib. 4. c. 12. Innocentio 3. Myst. Missæ lib. 2. c. 17. Cirillus, Theodoretus, & alij. Fluuius qui egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum Paradisum qui inde in quatuor capita diuiditur, Gen. 2. Crucis adumbrans, partium quatuor diuisione signatę Fustis quo Abel peremptus est. Lignum Arcę quo Noè seruatus abundis, ex Ambros. in Luc. 4. & de vocatione Gentiū c. 4. Isidorus Hispalensis Episcopus Comment. in Gen. Cirillus Clemens Alex. omnesq; fere Doctores affirmant. Item 300. cubiti longitudinis Arcæ Noè, Crucis extitere symbolum .T. namq; apud Græcos 300. significat .T. verò Crux ex Isidoro Hispal Episc. in Comm. Gen. de diluuio mundi. Longitudo, & latitudo terrę quam Abraham perambulare iussus est, Gen. 13. Crucis vmbra: siquidem longitudo, & latitudo, apud Paulum ad Ephes. 3. Crucis etiam significatus est: ita Augustinus de verbis Domini, serm. 7. cap. 3. Expediti vernaculi illi 318. quibus Abraham liberauit Loth, mulieres & populum, Crucem, & Crucifixum eo numero præsignarunt. Quia .T. apud Gręcos 300. .IH. verò significat 18. Atqui .T. Crux .IH. Iesus. Ex Ambrosio, de Abraham lib. 1. c. 14. Clemente Alex. Strom. lib. 6. c 4. Ambrosio de Abraham lib. 2. c. 7 & in Prologo primi libri ad Gratianum Imperat. lib. 1. c. 9. Ruperto in Genes. Commen. lib 5. cap. 15. Clemente Alex. Pedag. lib. 3. c. 2. Isidoro Hispal. Episc. Cōmen. in Gen. c. 10. Quercus Mambræ, sub qua vitulum tenerrimum coctum tribus hospitibus impertiuit, Gen. 18. Crucis vmbra: ex Origene in Gen. cap. 17 Hom. 4. Chrysostomo in Luc. 15. Isidoro Hisp. Comm. in Gen. c. 14. Beda in quæst. super Gen. tom. 8 fol. 204 Diuo Benengoso Abbate, *de mysterio ligni Dominici, & luce uisibili*: alijsque.

Ligna sacrificij, quę portauit Isaac, Gen. 22. Crucis ænigma: Ambrosius Chrysost. Cirillus, Theophilactus

orig.

Orig. Clemens Alex. Auguſt. Ieronym. Gregor Beda &c. Scala Iacob, Gen. 28. Crucis figura, Auguſt ſerm. 79. de temp. Cirillus Alex. ſeu Iodocus, in Ioan lib.8.c.17.Baculus Iacob, Gen. 32. ex Clemente Alex. Pedag.lib 3.c.16.Beda in qq.ſuper Gen. Auguſt. de tẽpore ſerm.79. Anulus, quem Pharao Ioſeph digito inuexit, Gen 41. Crucem innuit: ex Beda, in Gen.cap. 41. Chryſoſto. hom. de veneratione Crucis. Cancellatæ manus Iacob benedicentis Efraim, & Manaſſen. Gen. 48. Crucem exprimebant: Tertull. de Baptiſmo, cap. 8. Athan. de pluribus, & neceſſarijs qq. q. 25. Ieronymus in Ierem.c.31.Damaſcenus, Ortho. lib. 4. cap. 12. Beda in qq.Geneſ. Rſiper. Commen. in Gen. lib 9. c. 24. Virga Ioſeph, cuius faſtigium adorauit Iacob, ex Paulo ad Hebr. 11. Crucem indicabat.

Agnus aſſus in figuram Cruci ſimilem conformatus in veru, Crucem itemque, & Crucifixum Ieſum amoris aſſum igni præfigurauit exod. 12. ita Iuſtinus Martyr in Dialogo cum Triphone Iudęo; Cyprian. de Cæna Domini. Ieronymus in Iſa. c 53. Cyrillus Alex. in Io. 17. Damaſcenus orthod lib.4. c.12. Iſidor. Hiſpal. in Exod. de Paſcha cap.15. Columna illa Dux populi, Crux erat. Exod.13.ex Clemen Alex.Strom lib.1 c.13. Naziãz de externi hominis vtilitate. Chryſoſt. de Moyſe pluresq; Doctores. Virga Moyſis, exod. 14. Crux ad viuum expreſſa. Cirillus, Aug. Chryſ. Damaſcen. Beda, omneſq; Doctores. Lignum, quod Marę aquas in dulcedinem vertit, exod. 15. Lignum Crucis. Ita Iuſtinus Martyr, in Dialogo, Origen. in exod. 15. hom. 7. Tertull. aduersùs Iudæos, c 13. Chryſoſt. *de adoratione pretioſæ Crucis*, Gregorius Nyſſenus de vita Moyſis, Ambroſ. Aug. Ieronym. Theodoretus, & alij.

Nota mirabile in vnctione Summi Sacerdotis apud Hebræos.

ADhuc in summi Sacerdotis vnctione exod. 30. Sacramentum Christiq; Passionis mysterium figuratum est. Oleo Sancto vngi solebant tum Sacerdos, cum Rex quoq; diuersa tamen figura: Rex enim orbiculari signaculo, instar, O, circumcirca Sacerdos autē in modum. X. O Admirandum Deum! perfidi, quando resipiscetis? Non videtis Nazareni Iesu, quem in Crucem egistis, imperium Crucis? Refert Doctissimus Bosius de *Triumphante Cruce*, lib 3. c. 10. antiquos Rabbinos Hebræos, Isaac Abarbanel, in expositione Pentateuci, super c. 39. Exod fol 206. colum. 4. *Principale*, aientem, *seu conclusio est, quod figura vnctionis in Sacerdote Magno, non est eadem cum figura vnctionis Regum, cum tamen fuerit effusio olei eadem super vtrosq; Dicunt enim in Guemarà, Doctores nostri: Quonam pacto vngebantur Reges. Sicut species Nazaræorum. Sacerdotes verò sunt forma Caph, vel sicut. X. Græcum? Respondit ibi Rabi Menascia Bar Ghera SICVT CARACTER. X. GRÆCVM.* Verùm in Tamuld, tractatu Cheretot, c. 1. melius Rabinorum verba isthac serie lectitantur. *Quonam pacto vngebantur Reges? Respondit: ungebantur uelut corona, circum circa caput. Sacerdotes uerò, veluti. X. stillabatq; oleum super caput Aron, & hinc inde* (nota hìc aliam Crucis figuram) *in quatuor partes descendebat veluti quatuor pretiosę guttę. Iterum quærit: quid sibi vult chi? Respondit Rabi Menoscia: sicut figura chi Græci* X. Confirmat Rabi Salomon, dicens: *sicut litera Græca, quæ formatur hoc modo X* Idipsum legitur in alijs multis Hebręorum codicibus; vt in *Menachot*, cap. 8. in *Rabot*, idest in magna Glossa super Pentateucum, & super c. 30. exodi; tandemq; in libro *Auen Sciorbu*.

In Decalogo Crucis mysterium delitebat, denarius enim numerus hac litera. X. connotatur; Isidorus Hispal. in Exod. 3.

Omittimus breuitatis gratia peragrare figuras alias, vt

vt ſtruem lignorum Leuit. 1. ſtruem itidem lignorum Leuit. 4. Vectem vuæ. num. 13. Virgam Aaron germinantem, num. 17. Virgam Moyſis Petram percutientem, num. 20. Serpentem æneum num. 21. Funiculum coccineum Raab. Ioſuè. Quercum Gedeon, Virgam qua tetigit carnes Angelus, Iudic. Buccinam corneã, & 300. viros bellatores Iudic. 7. columnas duas quas Sanſon apprehendit. Arborem maligranati ſub qua Saul erat in Gabaa. Reg. 1. Altare conſtructum; Citharam, & baculum Dauid. Quercum Abſalonis. Ligna de quibus Salomon diſputauit, ligna quibus interius Templi parietes texit. Et duo ligna, quæ colligebat Sareptana vidua: 3. Reg. c. 17. Baculum Eliſei Reg. 4. lignum, quod fecit ſuper aquas natare. Reg. 4. Omittimus vaticinia Prophetarum, quę ipſius Crucis myſterijs affluentiſſimè ſcatent; ad Gentilium Ethnicorum figuras ſermonem conuertimus.

✠

Ægyptij in ſuis hieroglificis, & figuris Crucem ponebant.

✠

QVia non Hebræis ſolum ſed etiam Gẽtibus, Crux alma ſalus eſſe debebat, prouidentia ſumma vtriſq; voluit tradere figuratam Vnde Aurelius Prudentius in Paſſione S. Romani Martyris, reſpondens Ethnicis ait *Crux iſta Chriſti, quam nouellam dicitis, naſcente mundo, factus, vt primùm homo eſt, expreſſa ſignis, expedita eſt literis Reges Prophetæ, Iudiceſq; & Principes virtute bellis, cultibus ſacris, ſtylo formam Crucis non deſtiterunt pingere, &c.* Ægyptiæ igitur vetuſtatis, quę Romæ ſunt fragmenta formam quàm plurima Crucis oſtẽdunt. Adeas doctiſſimum, quin & pijſſimum Boſium, lib. 5. diffusè de iis actitantem, ſed & nos vidimus Crucem almam in eiſdem Ægyptiis obeliſcis, & ſtatuis efformatam; præſertim in obeliſco qui extat in platea Laterana, vtrinq; Thau videtur inſculptum; & ſurſum quoq; non Thau

ſed

ſed qua pingitur forma Crux extat ſuper verticem Bubonis. Marſilius Ficinus, lib. de vita cœlitus comparanda, c. 18. alijq; Auctores affirmant, quòd Serapidis idoli pectori Crux inſculpta erat, ſignumq; ipſum, futuram vitam intelligebant. In quadam ærea Hierogliphica tabula, quę hactenus apud Sereniſſimos Mantuę Duces aſſeruata eſt, *Iſiaca Tabula* aliàs nuncupata, Imagines duæ ſunt vna Creatoris mundi, quem Ægyptij *Eneph* altera verò Vulcani, quem ipſi Phtha vocant, vtraq; Thau gerens, & in pennaculo ſupra verticem, diſtinctam Crucem. In eadem tabula Hieroglіphicũ, animal ſcilicet leonis corpore, & accipitris capite, videas, quod quidem ſupra caput circulum, & in eo pulcherrimam gerit Crucem: in baſis quoque fimbria Cruces habet ſeptem. In obeliſco quem Sixtus V. erigi fecit Romæ in platea Populi, in frontiſpicio Vrbem verſus, humani corporis, accipitris autem capitis ſpeciem præferentes imagines extant duę, cum Thau in manu. Simulachrum Solis, apud Illuſtriſs. Cardinalẽ Burgheſium geminum reperitur, cum Thau in manu. In Tabula prædicta, quæ apud Sereniſs. Mantuę Duces hactenus extitit, imagines alias duas, quarum vna Thau fert manu, reperies.

Apud Illuſtriſs. Card. Farneſium ſimulachrum Canopi cuiuſdam idoli Ægyptiorum, aſſeruatum, in cuius anteriori parte corporis Tabula hieroglificis exculpta videtur, cum ſex Crucum formis, pluresq; reperies in vetuſtiſſimis ſimulachris Ægyptiorum; miraſque quas Boſius li. 5. c. 9 fol. 566. & fol. 532 & 533. cõſidera.

Romani in his trophęis ferebant Crucem.

TErtullianus in Apologetico aduerſus Gentes, c. 16. id verſans, *diximus*, inquit, *originem Deorum veſtrorum à plaſtis de Cruce induci. Sed & victorias adoratis, cum in*

tro-

trophæis Cruces intestina sint Trophæorum. Religio Romanorum tota castrensis signa veneratur, signa iurat, signa omnibus Dijs preponit. Omnes illi imaginum suggestus insignes, monilia Crucium sunt. Sypara illa vexillorum, & Cantabrorum (in alijs editionibus legitur, Labarorum) *stolę Crucium sunt: laudo diligentiam, noluistis nudas, & incultas Cruces consecrare.* Marcus Minutius in suo Octauio *Vos,* inquit, *qui ligneos Deos cōcratis, Cruces ligneas, vt Deorum vestrorum partes, forsitan adoratis: nam & signa ipsa, & Cantabra, & vexilla Castrorum, quid aliud, quàm inauratæ Cruces sunt, & ornatæ?* Satis de hoc: nec opus hic inseri, quod apud Antiquarios inuenitur. De Imaginiferis, atq; Prępositis Labarorum, vetustissimi codices Theodosij, & Iustiniani habes exactè. Antiquissima basis marmorea, in Romano Magni Ducis Etruriæ, super collem Pincium Xysto, visitur, ibiq; Labariferi milites, sed in Labaris Crucis signum. Consule potius discursum Religionis antiquę Romanorum, per Guillelmum Coùl Lugdunensem; Doctissimum Bosiūm *de Triumphanti Cruce*; ibiq; toreumata (vulgò medallas) cum Cruce videbis: Lucij nempe Septimij Seueri Imperaroris; Adriani Cæsaris aliud graphicum Schema, Quiremis nimirum Romanæ classis, primariæ simulachrum. Aliud Marci Antonij Crucigerum Labarum, duasq; hinc inde hastas, cum Cruce. Aliud Nauis Pretorię Quinti Nasidij, Sexti Pompeij Classis, Capitanei Generalis, in arboris vertice Crucem habes. Peragra tandem fol. 560. 562. videbis mirifica; qualiter Crux Romanis, inscijs inquam, venerabilis extitit Sacrosancta; qnandoquidem, in Tropheis, insignijs, & vexillis, eam ponebant; quin planè, quid ponebant, scirent. Fortunæ simulachrum, Crucem habebat in dextera, Crucemq; super caput. Franciscas demum, quę ante Consules ferebantur quis non mirans inspiciat? Crux enim est, bibennibus compacta virgisq; vide illam, apud Bosium fol. 555. quę talis est,

Hæc

Hęc est forma, & figura Franciscarum, quas Romani ante Consules ferre solebant, Philosophare nunc ò mei Francisci pissime cultor, Crux erant Franciscę? Crux Franciscus: circumcirca Cruciger; cruciatus in dorso per Angelum: in fronte, *Crucis signum Thau litera fronti Francisci scribitur.* In pectore: *Cruce duorum ensium*; in manibus, pedibus, & latere. Igitur & Franciscus in Francisci prefiguratus extitit apud Ethnicos? Quid ni? Nullum inde nascitur auium: vt qui Gentium Redemptoris signifer esse debebat; Gentibus etiam foret vmbra. Capitanea classis Romanę, in fastigio arboris Crucem ferebat Seraphicus Dux Franciscus, Minorum militię Capitaneus, in frontem Crucem; Capitanea ipsa Romanæ classis, *quinque remis*, teste Bosio fol. 556. ad calcem: quinq; vulneribus militiæ Seraphicę Capitaneus insignitus est. En deniq; finis eorum, Laus Deo. Alium siquidem Opt. Max. finem non habuit, quam Filij sui decus, & laudem primarium. Secundarium verò, Passionis eius memoriam Fidelium cordibus infigendi. Per Crucem itaq; mundi versauit exordia, eamq; mysterijs adumbratam inuoluens, populo suo, quin & Gentibus, exhibuit venerãdam. In Cruce orabat Moy-

ses,

ses, exod. 17. in Cruce Gentiles. Ouid. Meta. lib. 3. Virgil. Æneï lib. 2.9.11.

Finitur finis. §.

GRegorius Magnus lib. 7. Registri epist. 53. *Scio quidem, ait, quòd imaginem Saluatoris nostri non ideo petis, vt quasi Deum colas: sed ob recordationem Filij Dei in eius amore recalescas, cuius tu imaginem videre desideras. Dum nobis ipsa pictura, quasi scriptura, ad memoriam, Filium Dei reducit, animum nostrum aut de resurrectione lætificat, aut de Passione demulcet.* Dionisius Areopagita: *Amatoriè nos prosequitur: hoc autem callidum est amantis artificium, ut uarias induat formas, figurasq; multiplices, ut faciliùs amatum ad sui amorem alliciat; acutus enim amor, formas multiplices effingit, & ostendit.* Rememoratiuum igitur signum est B. Francisci stigmatizatio, ad inflammandum corda nostra, nostrisque mentibus, tale tantumque beneficium reducendum, Passionis insignia fidelissimi Serui membris impressit. Quota nobis corporalis absentię suæ solatia, signa reliquerit, veterum monimenta testantur. Niloticam secus oram, corporis infantilis formam in lapide reliquit impressam, lege Brocardum c. 6. §. 8. descriptionis Terrę Sanctę: Petrum Comextorem in historia cap. 72. In Nazareno monte figuram Sacratissimi sui corporis, & membrorum, eodem Brocardo teste, reliquit in lapide. In horto Getzemani, vbi orauit pedum vestigia genuumq; reliquit impressa ex eodem Brocardo, par. 1. Prope eundem locum, scribit idem, ætate sua cerni in lapide, digitorum, manuum, pedumque, & poplitũ formas, à capturę tempore in vrbe Tyro, petra extare ab eodem Auctore scribitur, super quam pede habebat dum populo prędicaret, & in ea pedum insculpta vestigia; quodq; mirius, puluerem nunquam potuisse impressionis in cauis manere, sed iugiter munda, & nitida perseuerasse. Ad littus maris Galileę vbi stetit Discipulos alloquens dicensq; *habetis hic pulmentarium?* in

lapi

lapide pedes videntur impreſſi. In Monte Olitueti pedum plantas etiam reliquit impreſſas lapidi, quo ſiſtebat, quum ſeſe ad aſtra proripuit. Referunt Adricomius, Brocardus, & alij. Vides quot ſtigmata? Cernis quot myſterij Sanctæ Incarnationis ſuę monimenta ab oculos poſuit? Ad quid ea? Ad inflammandum corda noſtra ſui amoris igne.

Vultus pulcherrimi monimentum reliquit, in Linteò Abagari Regis; Damaſcenus lib.4.c.17.de Fide Orthodoxa. Nicephorus, in hiſt. Eccleſ. lib.4. Euagrius lib. 4 c.27 & in Synodo Nicena hæc habentur. *Edeſſam petiui, & uenerandam imaginem, non factam hominum manu, adorari, & uenerari à populo uidi.*

Vultus lugubris, męſti, liuidiq: Imago, in Lintheo piæ Veronicæ non remanſit? Oſtenditur Romæ, in Vaticano quotannis in die Paraſceuæ, & ego indignis hiſce genibus adoraui, ſicut & clauum, Crucis titulum ſpinas, & lanceam De venerando, & adorando ſudario iſthoc, Adricomius in deſcrip. Ieruſalem, nu. 44. Salignatus tom. 8. c. 7. Paſchaſius Carmelitanus, diſp. 210. Breydembachius, Conradus Bruno, Conradus Clinguius; Frāciſcus Suarez, diſp. 54 in 3.p.S.Tho. Medina, 3.p.q.25. Rutilius Benzonius, alijq; per plures egere.

Sacratiſſima Syndon, quę tali ac tanta cum veneratione apud Taurinum Sabaudię curiam aſſeruatur clariſſimum Paſſionis eſt monimentum; quæ pro nobis peccatoribus pertulit, vulnerum memoriale.

Crucis Christi Mons Aluernę recenſet myſteria iſq; Fidelibus reducit in mentem, non Crucem modò, verùm & Crucifixum quoq: Dei Filium Saluatorem Ieſum. Ipſe ad viuum repręſentat in Franciſco Paſſionem, & Paſſum. Cedant igitur Abarim Moyſis. Berecynthus Phrygię: Cynthus Apollinis: Dodona Chaonię: Erymanthus Arcadię: Falernus Campanię: Garganus Appulię: Helicon Bęotię: Ida Troię: Kaucaſus Indię: Libauns

nus; Phænicię: Marathon Atticę: Nitrius Thebaidę: Olympus Macedonię: Parnaſſus Phocides: Quirinalis Romę: Synai, Thabor: Vulcanus; Veſuuius: Nam Crucis Chriſti Mons Aluernę, recenſet myſteria, ibiq; ſalutis æternæ dantur priuilegia per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum. Qui cum Deo Patre in vnitate Spiritus Sancti, viuit, & regnat in ſæcula ſæculorum. Amen.

Omnia ſub cenſura Eecleſiæ Matris.

Index Capitum, & Paragraphorum, hac in Chronica contentorum.

Ani-

FINIS.

F. Bo-

F. Bonauentura à Castellina Ord. Min. Reg Obseru. Concionator, ac Sacræ Theolog. Gen. Lector, in Prouinciaque Thuscię Minister, & Seruus. Dilecto nobis in Christo R. P. F. Antonio Francesco ab Emporio eiusdem Prouincię Concion ac Gen. Sacrę Theologię Lect. Salutem.

Quia liber inscriptus Chronica Montis Aluernę à R. P. F. Saluatore Vitale nostrę Prouincię Thusciæ Theologo, & Generali Prædicatore editus in lucem mittendus est, eiusce tibi tenore præsentium correctionem, & reuisionem committimus, quatenus exploratus, & à te reuisus prelo mãdetur; quod vt mandet, ipsi Auctori concedimus facultatem ad honorem Dei Opt. Max. nostriq; Seraphici Patriarchę illo in Monte Crucis Monilibus insigniti.

Dat In Conuentu nostro Omnium SS. Flor. die 7. Aprilis 1630.

F. Bonau. qui supra manu prop.

EGo F. *Antoniusfranciscus Caballius ab Emporio Sac. Theolog. Gen. Lect. et Prædicator, veloci alacriq; animo, at graui pede, & considerato inceßu peragraui Seraphicum hunc montẽ, sub titulo;* Chron. Seraph. Mõtis Aluernæ Authore R. P. F. Saluatore Vitale, &c. *Hucusq; anceps perueni, an Seraphicus Mons ille plus miraculis, qua floribus vernet, vel iste plus sententiis quam periodis, plus eloquẽtię flosculis, quam historiarum arboribus, Sacrarum Authoritatum floribus, & Seraphicarum allegoriarum fructibus, virescat, frondeat, floreat, & fructificet. Soluat & legat, qui legit, & Chronicam hanc perlegendo, Seraphicum Aluernæ montem peragrasse fatebitur. Quod vt contingat, nedum approbo, & propria manu subscribo, verum eos ad quos spectat, vt prælo dent, rogo, atq; exoro. Ex nostro Conuentu Omnium SS. Florentię die 17. Aprilis 1630.*

Illuſt. & ad Reu. D. Pandulphus de Ricaſolis Baronibus Canon. Flor. Videat, & referat. An aliquid contineatur q o l ſit contra fidem, aut bonos mores. Die 18. Aprilis 1630.

Alex. Archiep. Flor.

Ego maximo meo gaudio vidi hanc totam Hiſtoriam de S. Fran. ſtigmatizato, typis digniſſimam, quæ Scriptura quaſi Pictura nobis ad memoriam Filium Dei reducit, & animum noſtrum aut de infinita eius dignatione lætificat, aut de paſſione demulcet, quare amplectemur illud Grego. Nazianzeni documentum. 15. Car.

Vnicum hominibus bonum, & ſtabile eſt, ſublata Cruce, mundum deſerere: Et illud etiam eiuſdem imitemur, quod, in alienum à me translatum, ſic legitur, 21. Car.

Ideſt, Crucem in membris meis fero, Crucem in itinere, Crucem in corde; Crux eſt mea gloria. Et hiſce tribus linguis hos omnes libros ſubſcripſi, cum eas Chriſtus Dominus ſuo Crucis Titulo ſanctificauerit, atque conſecrauerit. Flor. die 4. Maij.

Pandulph. de Ricaſolis Baron. Can. Flor. manu pp.

Imprimatur Flor. ſi placet ad R. P. Inq. die 31. Maij. 1630.

Alex. Archiep. Flor.

Imprimatur die 4. Iunij 1630.

F. Clem. Egid. Inq. Gen. Flor.

Stampiſi adi 7. di Giugno. 1630.

Niccolò dell'Antella.

Errata grauiora.	Correpta.	Errata grauiora.	Correpta.
p. 3.l.7.)opinatur.	opinatur)	91.l.2. ego fratres.	ego frater
3.l.5. elaritatis	claritatis	97.l.27.Iobilum	iubilum
4.l.18.ponè	penè	107.l.17.vos	nos
5.l.6. Auguſtarũ	anguſtarũ	108.l.6. Areè	Aptè
5.l.7. Vrbium,	Vrbinum	129.l.15.quipem	quidem
6.l.3. Biblea.	Biblena	131.l.24.eſt ſimilis,	& ſimilis
7.l.32.monacus	monaci	137.l.26.§.2.	§.10.
13.l.28.peruere	peruenere	145.l.3. Chriſti	Chriſto
29.l.27. perquenno.	pequenno	161.l.18.prixide	pixide
32.l.4. auno	anno	164.l.23.necuqi	necubi
33.l.25.ſed	ſub	165.l.2. Guardianus	Guardianũ
34.l.15.examinis	exanimis	166.l.24.nequerit	nequierit
34.l.28.Petri	Patris	167.l.1.biatus	hiatus
36.l.10.Hoſanna	Hoſanna	168.l.16.potes	potens
37.l.14.gebant	gerebant	170.l.2.perculit	percutit
42.l.5.Franciſcus,	Franciſco	171.l.16.2000.	20000.
43.l.13.orationem	ad orationẽ	172.l.3. lib.6.	lib.7.
ibid. accide	accipe	177.l.29.aſſerto	aſſertor
44.l.7. ſciſſuraſq;	ſciſſuras	178.l.9. att.	art.
46.l.32.cum alij	cum alijs	ibi.l.5.fluebati	fluebat
51.l.6.Ioannem	Ioanne	ibi.l.19.menſes	menſe
54.l.26.ſcature	ſcaturire	ibi.l.29 humanitas	humanit⁹
61.l.16.penetfauit	penetrauit	179.l.4. pro filij	filij
68.l.vlt.glorioſam	glorioſam	ibi.l.14.ſepuliendũ	ſepeliẽdũ
71.l.3. mentem	mente	183.l.9.Venerandas	Venerãd⁹
74.l.25.apparent	apparens	190.l.vlt.mutis	montis
76.l.20.en ſexto	in ſexto	197.l.27.Frattum	Fratrum
83.l.16.ad	ac	198.l.17.Oriundos	Oriundo
86.l.17.nos tamen	non tamẽ	ibi.l.26 reuelauit	releuauit.
ibid. inficias non	ĩficias nos	121.l.14.an malibus.	animalib⁹
88.l.19.inuadiſſe,	inuadiſſe;	231.l.13.Rfiper.	Rupertus
89.l.15.ligatas	ligatas hẽr	233.l.19. Getibus	Gentibus
ibi.l.23.Chronici	Chronicis	136.l.3. pijſſime	pijſſime
90.l.9 Ipſis	ipſius		

00564724

